

AHOs styre

Dato: 14.12.2022 12:00

Sted: AHO styrerom

Notat:

Eventuelle forfall meldes sekretæren på mobil +4741252441 evt.
på e-post irene.lonne@aho.no.
Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

<Sted> 06.12.2022

For leder i AHOs styre , Lisa Ann Cooper

Irene Alma Lønne
Rektor

Saksliste

Vedtakssaker

89/22 Godkjenning av innkalling og saksliste	3
90/22 Protokoll fra styremøte 26.10.2022	4
91/22 Konseptvalg for campus	10
92/22 Justering i administrativ organisasjon	85
93/22 Midlertidighet - evaluering av operasjonell strategi og status	96
94/22 Endring av tittel fra viserektor til prorektor for forskning	101
95/22 Ansettelse av prorektor for forskning	105
96/22 Ansettelse av prorektor for utdanning	111
97/22 Utlysning av stilling som instituttleder ved Institutt for design	117
98/22 Budsjett 2023	120

Orienteringssaker

99/22 Driftsregnskap per november 2022	126
100/22 Resultat av arbeidsmiljøundersøkelsen - tiltaksplan	130
101/22 Faggruppeleder	177
102/22 Innspill til utsynsmeldingen om fremtidens kompetansebehov	180
103/22 Rektors rapport	181
104/22 SAHOs rapport	194
105/22 Referat fra råd og utvalg	197
106/22 Årsplan for styrets arbeid	200
107/22 Eventuelt	203

Vedtakssaker AHOs styre møte

Sak 89/22 Godkjenning av innkalling og saksliste

Dato 14.12.2022
Saksbehandler Lise-Marie Korneliussen
Arkivnummer 22/01015-1

Saksliste og innkalling til styremøte 12. desember 2022 for godkjenning.

Forslag til vedtak:

Styret godkjenner innkalling og saksliste.

Vedtakssaker AHOs styre møte

Sak 90/22 Protokoll fra styremøte 26.10.2022

Dato 14.12.2022
Saksbehandler Lise-Marie Korneliussen
Arkivnummer 21/00542-83
Vedlegg: Protokoll AHOs styremøte 26.10.2022

Vedlagt protokoll fra styremøte 26.10.2022 til godkjenning. Protokollen er godkjent av styreleder.

Forslag til vedtak:

Styret godkjenner protokoll fra AHOs styremøte 26. oktober 2022.

Protokoll AHOs styremøte

Dato: 26.10.2022 kl. 14:00 -18.00
 Sted: Sentralen i Oslo

Til stede: Lisa Ann Cooper
 Mathilde Aggebo
 Jacob Aars
 Anna Røtnes
 Heidi Hemstad
 Ragnar Evensen
 Einar Sneve Martiniussen
 Steinar Killi
 Hanna Birkeland Bergh
 Reier Møll Schoder (gikk før sak 74/22)
 Pernille Marie Boye Ahlgren
 Maija Hauger
 Hobbe Mikael Erik Strömberg
 Randi Stene
 Irene Alma Lønne

Møtende
 varamedlemmer: Ragnar Evensen for Bård Folke Fredriksen
 Lise Kjærstad (fra sak 74/22)

Forfall: Bård Folke Fredriksen

Andre
 tilstedeverende: Bujar Shala (sak 78/22 – 81/22)
 Ulrika Herlofsen (sak 71/22)
 Rachel Troye (sak 79/22)

Referent: Randi Stene

Sakskart

Side

Saksnr.	Vedtakssaker	
Sak 71/22	Godkjenning av innkalling og sakliste styremøte 26.10.2022	2
Sak 72/22	Protokoll fra styremøte 07.09.2022	2
Sak 73/22	Årsrapport om studiekvalitet	2
Sak 74/22	Revisjon av retningslinjer for Studieutvalget (SU)	3
Sak 75/22	Oppfølgingsplan etter evalueringsrapport for faggrupeleder	3
Sak 76/22	Kallelse til universitetslektor ved institutt for urbanisme og landskap - analytisk tegning og analoge teknikker for landskapsarkitekter	3

Sak 77/22	Kallelse til universitetslektor ved institutt for urbanisme og landskap	3
Sak 78/22	Budsjett 2023 – statsbudsjettet	4
Sak 79/22	Revidert budsjett høst 2022	4
Sak 80/22	Innspill til satsninger utenfor rammen - 2024	4
Saksnr.	Orienteringssaker	
Sak 81/22	Driftsregnskap AHO per september 2022	4
Sak 82/22	Status midlertidighet	4
Sak 83/22	Lønnsforhandlinger 2022	4
Sak 84/22	Rektors rapport	4
Sak 85/22	SAHOs rapport	4
Sak 86/22	Referater fra råd og utvalg	5
Sak 87/22	Årsplan for styrets arbeid	5
Sak 88/22	Eventuelt	5

Oslo, 26.10.2022
Ole Gustavsen

Vedtakssaker

71/22 Godkjenning av innkalling og saksliste styremøte 26.10.2022

Vedtak
Styret godkjenner innkalling og saksliste.

72/22 Protokoll fra styremøte 07.09.2022

Vedlegg:
Protokoll AHOs styremøte 07.09.2022

Vedtak

Styret godkjenner protokoll fra AHOs styremøte 7. september 2022

73/22 Årsrapport om studiekvalitet

Vedlegg:
Studiekvalitetsrapport 2021-2022
26.10.2022/ Protokoll AHO AHOs styremøte

Vedtak

Årsrapport for studiekvalitet for studieåret 2021/2022 godkjennes, med de kommentarer som kom frem i styrets behandling.

Styret ber om at AHO går gjennom studiekvalitetssystemet. Styret ber om en avklaring av roller i studiekvalitetsarbeidet og klarere evaluering av måloppnåelse i neste års rapport. Styret ber om at AHO vurderer evalueringsformer for å sikre validitet i studenttilbakemeldinger. Styret ber om å få et malverk for en ny rapport i løpet av våren 2023.

74/22 Revisjon av retningslinjer for Studieutvalget (SU)
Vedlegg:

Studieutvalget - retningslinjer vedtatt juni 2021

Forslag til revidert retningslinje

Vedtak

Styret slutter seg til revisjon av retningslinjene for Studieutvalget, med de bemerkninger som kom frem i møtet.

Styret ber om at rektor klargjør valgprosedyrer både for ansatte og studenter.

Styret ber om en revisjon av retningslinjer som presiserer oppgavefordeling mellom studieutvalget og programstyret, samt rollen og oppgavene til de eksterne representantene.

75/22 Oppfølgingsplan etter evalueringsrapport for faggruppeleder
Vedlegg:

Handlingsplan etter evaluering av faggruppeleder

Vedtak

Styret tar oppfølgingsplanen til etterretning.

76/22 Kallelse til universitetslektor ved institutt for urbanisme og landskap - analytisk tegning og analoge teknikker for landskapsarkitekter
Vedlegg:

Instituttets begrunnelse

CV Tine Aamodt 2022

Vedtak

Saken ble trukket.

77/22 Kallelse til universitetslektor ved institutt for urbanisme og landskap
Vedlegg:

Instituttets begrunnelse

CV Erik Munkebye 2022

Vedtak

Erik Munkebye tilsettes som universitetslektor i 20% stilling i perioden 01.01.2023-31.12.2026.

Styret ber om at AHO strammer inn sin praksis rundt kallelser, og at dette formidles i organisasjonen.

78/22 Budsjett 2023 – statsbudsjettet

Vedlegg:
Om utdanningsløftet 2020

Vedtak

Styret tar orientering om statsbudsjettet og budsjetttrammene for 2023 til etterretning.

Styret støtter de tiltak som er satt i verk i forhold til budsjettkonsekvensene, og ber om å holdes orientert om arbeidet.

79/22 Revidert budsjett høst 202

Vedtak

Styret vedtar revidert budsjett.

80/22 Innspill til satsninger utenfor rammen - 2024

Vedlegg:
Satsningsforslag utenfor rammen for budsjett 2024

Vedtak

Styret vedtar at AHO spiller inn 30 studieplasser i design og 5 rekrutteringsstillinger. Rektor får mandat til å slutføre budsjettinnspillet i henhold til styrets diskusjoner.

Orienteringssaker

81/22 Driftsregnskap AHO per september 2022

82/22 Status midlertidighet

83/22 Lønnsforhandlinger 2022

84/22 Rektors rapport

85/22 SAHOs rapport

Vedlegg:
SAHOs rapport 26.10.2022

86/22 Referater fra råd og utvalg

Vedlegg:

Sak 56-22 - Minutes of meeting 22.09.2022

Sak 49-22 Minutes of meeting 25.08.2022

87/22 Årsplan for styrets arbeid

Vedlegg:

Årsplan for styrets arbeid 2022_2

88/22 Eventuelt

Vedtak

Protokoll godkjent

Lisa Ann Cooper, styreleder

Dato 31.10.2022

Vedtakssaker AHOs styre møte

Sak 91/22 Konseptvalg for campus

Dato	14.12.2022
Saksbehandler	Randi Stene
Arkivnummer	22/00915-2
Vedlegg:	2022-10-01 Konseptvalgnotat Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo.pdf AHO campusudvikling - stikkord fra styreseminar

Statsbygg har utført et konseptvalgnotat (KVN), på oppdrag fra Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo (AHO). Utredningen avdekker at det er behov for tiltak for at AHO skal kunne løse sitt samfunnsoppdrag på en god måte. Utredningen legger til grunn at AHO hadde en permanent bevilgning på de ekstra studieplassene i design, og det er i tillegg lagt opp til en moderat vekst frem til 2040. Ut fra en helhetlig strategi og vår vurdering av de samfunnsmessige behovene for våre fag, vurderer vi at de estimerte studenttallene frem mot 2040 er realistiske tall.

Konseptvalgnotatet har sett på tre konsepter, hvorav det ene har to versjoner. Det best rangerte konseptet i den samfunnsøkonomiske analysen er å utvikle og fortette dagens bygningsmasse i Maridalsveien 29 med ombygging og påbygg på dagens tomt (konsept 1 b).

Konseptvalgnotatet ble presentert for styret i seminaret 26. oktober 2022. I diskusjon var det særlig konseptene kompakt (konsept 1b) og tocampus (konsept 3) som ble sammenlignet. Vedlagt følger en stikkordoversikt av diskusjonen. Selv om det var enkelte som så potensialet i en tocampusløsning, støttet en tydelig majoritet det best rangerte konseptet (1 b).

Det ble 01.11.22 holdt et møte med Kunnskapsdepartementet (KD) der konseptvalgnotatet ble presentert. KD berømmet et grundig og godt notat som beskriver AHOs behov, men understreket den stramme økonomiske situasjonen. Rammen for prosjektet ligger så nært terskelverdien for en konseptvalgutredning, at vi vil kunne risikere at det faller inn under regelverket for dette. Dette vil i så fall bety en ekstra samfunnsøkonomisk analyse og kvalitetskontroll. KD anbefaler at vi også vurderer om prosjektet kan nedskaleres, og om det kan brukerfinansieres. Det ble også diskutert hvorvidt deler av prosjektet kan ekstern finansieres, det vil uansett følge de samme prosedyrene som for offentlige bygg. AHO ser på disse alternativene, og vil komme tilbake til styret med mer informasjon på et senere tidspunkt.

Til tross for innsigelsene fra KD, er det hensiktsmessig at KVN formelt oversendes til KD med styrets anbefaling.

Forslag til vedtak:

Styret slutter seg til anbefalingen fra Statsbygg om å gå videre med konsept 1 b – ombygg og påbygg - , og ber om at konseptvalgnotatet oversendes Kunnskapsdepartementet for videre behandling.

Styret ber om at AHO utreder ulike scenarier for å følge opp finansieringsalternativer for campusprosjektet.

Konseptvalgnotat (KVN)

for Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo (AHO)

Innhold

Innhold.....	2
Superside	4
Sammendrag	5
1 Innledning	9
1.1 Bakgrunn og mandat for utredningsarbeidet	9
1.2 AHOs samfunnsfunksjon, mål og strategi	10
1.3 Studieportefølje og forskningsaktivitet.....	11
2 Problembeskrivelse.....	14
2.1 Dagens situasjon; bygningsmasse, arealbruk og lokalisering.....	14
2.2 Fremover forventes vekst, men mindre endring i undervisningsformer	17
2.3 For lite studentareal sett opp mot studentvekst er AHOs største utfordring	20
2.4 Ansattarealenes utforming og utnyttelse begrenser samhandling og trivsel	22
2.5 Fortrengning av andre funksjons- og støtteareal gir utfordringer	23
2.6 Mye fungerer bra i dag – mange egenskaper bør bevares	24
2.7 Oppsummering problembeskrivelse	25
3 Behovsanalyse	27
3.1 Interessentanalyse.....	28
3.2 Normative behov.....	30
3.3 Konkretisering og prioritering av behovene	32
4 Strategiske mål	33
4.1 Samfunns mål.....	33
4.2 Effektmål.....	33
5 Rammebetingelser	34
5.1 Absolutte krav – lover og forskrifter	34
5.2 Prosjektspesifikke føringer fra Kunnskapsdepartementet.....	35
5.3 AHOs egne krav	35
6 Mulighetsstudie.....	36
6.1 Mulighetsrommet og grovsiling av vurderte tiltak.....	37
6.2 Arealkrevende studentgruppe, men arealeffektivitet er lagt til grunn	39
6.3 Presentasjon av konseptene som tas videre til alternativanalysen	42
7 Alternativanalyse	47
7.1 Prissatte virkninger	48
7.2 Ikke-prissatte virkninger	51
7.3 Vurdering av usikkerhet og realopsjoner	59
7.4 Andre beslutningsrelevante forhold.....	60
8 Føringer for neste fase.....	61

8.1	Gjennomføringsstrategi.....	61
8.2	Plan for arbeid med å optimalisere samfunnsøkonomisk lønnsomhet.....	63
9	Vedlegg	66
9.1	Bakgrunn for prognoser student- og ansattvekst.....	66
9.2	Forutsetninger om gjennomføringstid.....	67
9.3	Interessentanalyse – linker til Miro-boards	68
9.4	Normative behov – oversikt.....	69
9.5	Forutsetninger og metode samfunnsøkonomisk analyse	69
10	Bibliografi	71

Superside

Generelle opplysninger				
Type prosjekt	Konseptvalgnotat (KVN)			
Oppdragsgiver og hovedbruker	Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo (AHO)			
Ansvarlig departement	Kunnskapsdepartementet			
Prosjektledelse, Statsbygg	Yngvild Pernell (prosjekteier), Tone Bergerud Lye (prosjektleder)			
Større konsulentbidrag	GPA/Nord (arkitekt-tjenester), Dovre Group Consulting (samfunnsøkonomi)			
Prosjektutløsende behov og mål				
Problem- og behovsanalyse	Knapphet på areal er hovedårsaken til AHOs utfordringer. Antall studenter er omtrent doblet de siste årene uten store tilpasninger i bygningsmassen samtidig som det er planlagt for videre vekst. For at AHO fortsatt skal kunne tilby samfunnet utdanning, forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid av høy kvalitet og også ivareta studenter og ansattes trivsel er det behov for å gjennomføre tiltak.			
Samfunns mål	AHO er en ambisiøs og visjonær vitenskapelig høgskole. Gjennom fremragende ekspertise og samarbeid skal AHO bidra med kompetanse og løsninger for et bærekraftig samfunn.			
Effekt mål	Internasjonalt anerkjent utdanning og forskning med unike tverrfaglige koblinger			
	Sosialt og faglig knutepunkt for gode relasjoner og livslang læring			
	Synlig, åpen og delende aktør i samfunnet			
	Tilpasningsdyktige, helhetlige og bærekraftige løsninger			
Konseptene: omfang og investeringskostnader				
	Areal (kvadratmeter BTA)		Investeringskostnader (relle 2021-MNOK) Bygg, brukerutstyr og eventuelt tomt	
	Nybygg	Rehabilitering/ ombygging	P50	P85
Nullalternativet	0	0	0	0
Konsept 1a - Kompakt minimum	2 670	5 500	446	554
Konsept 1b - Kompakt middels	6 260	7 570	792	989
Konsept 2 - Campus	4 440	7 570	663	827
Konsept 3 - Tocampus	930	12 800	806	980
Konklusjon og anbefaling				
Det er behov for flere og mer egnede areal for at Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo skal kunne utføre sitt samfunnsoppdrag ved å tilby fremragende utdanning, forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid i tett samarbeid med nærings- og samfunnsliv. Videre utvikling på dagens tomt i Maridalsveien kommer best ut, der Konsept 1b "Kompakt Middels" rangeres først. Dersom investeringsomfanget må begrenses anbefales det å utforske kombinasjoner av konsepter i Maridalsveien med mindre omfang av ombygging og nybygg, men med en andel privat leide arealer i kort gangavstand fra dagens campus.				

Sammendrag

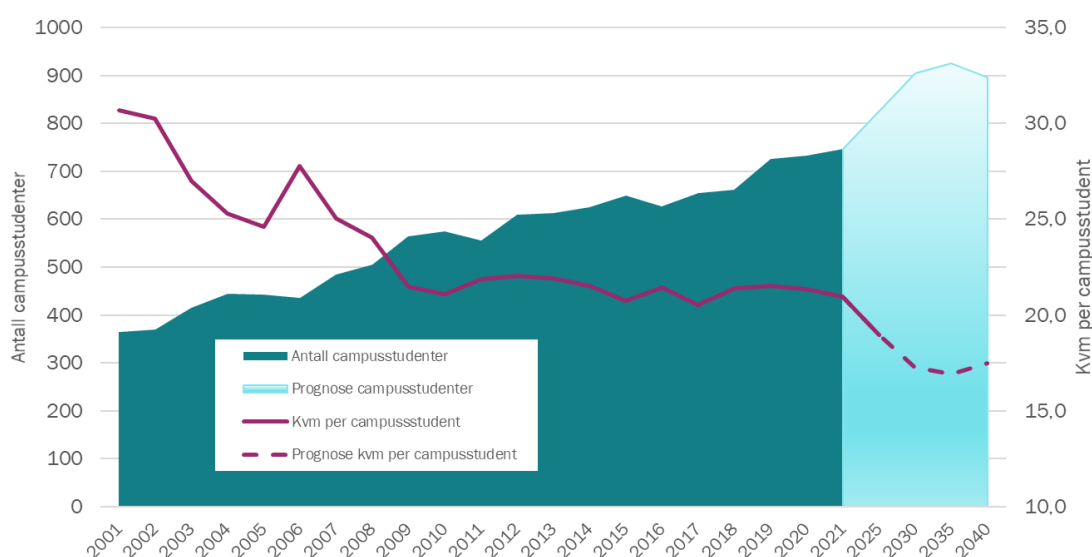
Statsbygg har utført denne utredningen, i form av et konseptvalgnotat, på oppdrag fra Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo (AHO). Utredningen avdekker at det er behov for tiltak for at AHO skal kunne løse sitt samfunnsoppdrag på en god måte. Det henger særlig sammen med økt studentmasse, studieplasser tildelt av Kunnskapsdepartementet, og at denne økningen ikke harmonerer med arealkapasiteten ved høgskolen. Utredningen konkluderer med at det beste konseptet vil være å utvikle dagens eiendom i Maridalsveien 29 gjennom et ombyggingsprosjekt og tilbygg.

Problembeskrivelse og behovsanalyse

AHO flyttet inn i nyrehabiliterte Maridalsveien 29 i 2001, og bygget ble dimensjonert for 450 studenter. I dag har AHO nesten 800 studenter fordelt på fagretningene arkitektur, design og urbanisme og landskapsarkitektur. Det er gjort noen tilpasninger i bygningsmassen, men ikke nok til å kompensere for vekst i studenter og ansatte. AHO disponerer i dag i underkant av 16 000 kvadratmeter, inkludert privat leide lokaler i nærheten. Fremover er det planlagt og forventet videre studentvekst.

AHO har hatt suksess med en undervisningsform basert på arbeid med materialer og dialog rundt fysiske modeller, med utgangspunkt i at studentene har hver sin tegnesalsplass. Undervisningen er tett integrert med forskningen og trekker inn arbeid med konkrete problemstillinger gjennom samarbeid med eksterne aktører fra samfunns- og næringsliv. Studentene bruker mye tid på skolen, har høy gjennomføringsgrad og studenttilfredshet til tross for at de rapporterer lavere tilfredshet med den fysiske infrastrukturen på studiestedet. Stadig økning av areal til tegnesalsplasser har fortrent andre funksjoner og gitt en økende behovskonflikt mellom ulike aktiviteter. Det er i dag lite rom for å invitere eksterne inn på høgskolen eller la dem inngå i faglige samarbeid på skolen. Det er også mangel på møteplasser og støtteareal som er nødvendig for faglig og sosial samhandling og effektiv drift.

Med kommende studentvekst vil det innenfor dagens arealer bli mer og mer utfordrende for AHO å svare ut sitt samfunnsoppdrag om å levere forskning og utdanning av høy kvalitet og bidra til en bærekraftig samfunnsutvikling, velferd og innovasjon, samt å ivareta ansatte og studenters trivsel.

Figur 1 Utvikling i antall studenter og antall kvadratmeter per student siden 2001, da AHO flyttet inn i Maridalsveien 29, og prognose frem mot 2040 for studentvekst og utvikling i antall kvadratmeter per student dersom det ikke gjennomføres tilpasninger av bygningsmassen.

Det er både i dag og fremover et gap mellom arealsituasjonen og AHOs arealbehov der årsaken både er historisk vekst uten store tilpasninger i bygningsmassen, og nylig tildelte studieplasser samt forventning om ytterligere vekst og ønske om å legge til rette for mer etter- og videreutdanning. Det prosjektutløsende behovet er definert:

For at AHO skal kunne fortsette å tilby forskning og utdanning av høy kvalitet og ha mulighet til å utvikle seg videre i takt med samfunnets behov er det behov for mer areal og bedre tilrettelagte lokaler.

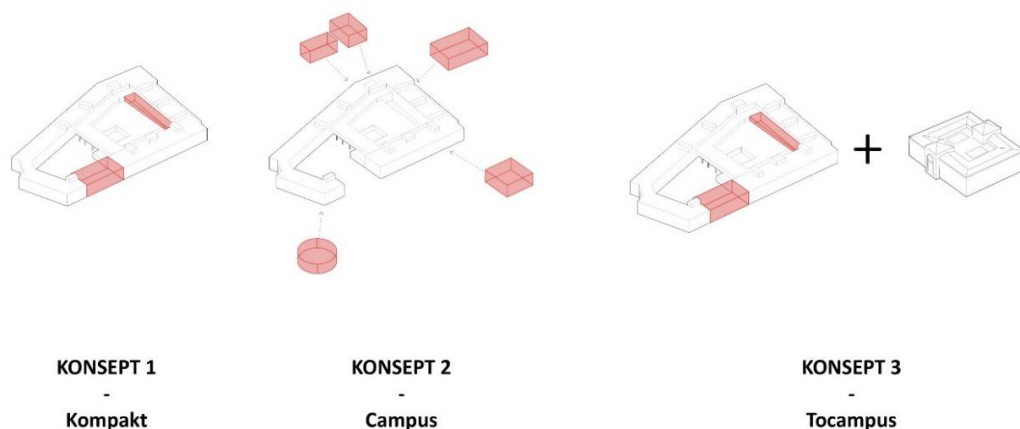
Det viktigste for AHO er å opprettholde kvaliteten på skolens kunstneriske og faglige arbeid i takt med studentvekst. For å gjøre det, settes det spesielle krav til verksteder og arbeids- og veiledningsarealer. Dette inkluderer, i tillegg til tegnesaler og verksted, også rom som auditorier og grupperom som er dedikert til mer klassiske forelesninger. I dag gjør knapphet på auditorier og grupperom at forelesninger i stor grad gjennomføres på tegnesal og i verksted, og dermed kommer i konflikt med annen aktivitet. At høgskolens arealer legger til rette for tverrfaglig samarbeid gjennom nærhet mellom funksjoner er også vurdert som et viktig premiss for å oppnå overordnede mål.

Deretter er det behov for arealer som legger til rette for samhandling og gode arbeidsforhold for faglig og administrativt ansatte tilpasset vekst i antall årsverk. Høgskolen har også behov for arealer som inviterer samfunnet inn og hvor det er mulig å formidle og samarbeide med arbeids- og samfunnsliv om kunnskapsproduksjon og innovasjon, men disse arealbehovene vurderes som underordnet behovet for arealer som understøtter undervisnings- og forskningskvalitet mer direkte.

Mulighetsstudiet

I mulighetsstudiet har vi sett på et bredt spekter av mulige løsninger på arealutfordringene. Å redusere aktivitet er ikke i tråd med politiske føringer og forkastes som en mulig fremtidig løsning. Fordi AHO allerede har stort press på sine arealer og har en høy grad av sambruk, spesielt av undervisningsareal, er det også lite potensial i å utnytte eksisterende arealer enda bedre uten et investeringstiltak. Å flytte ut av Maridalsveien 29 og etablere et helt nytt bygg er vurdert som for kostbart sammenlignet med å bygge om og å bygge på dagens bygning, og vil sannsynligvis ikke gi ekstra nytte, særlig fordi dagens lokalisering er god og fordi det er flere kvaliteter i bygningsmassen som passer AHOs behov godt.

En kompakt løsning, med ulike grader av tilbygg og ombygging på dagens tomt, kan dekke AHOs arealbehov. For å begrense tiltak i Maridalsveien 29 eller å kunne knytte seg tettere på samfunnet, ser vi på flere varianter av videre utvikling på dagens tomt i kombinasjon med arealer i andre bygninger:

Figur 2 Skisser av hovedkonseptene som tas videre til alternativanalyse etter mulighetsstudiet.

Tabell 1 Oversikt konsepter som går videre til alternativanalyse etter grovsiling i mulighetsstudiet

	Null	Konsept 1a Kompakt Minimal	Konsept 1b Kompakt Middels	Konsept 2 Campus	Konsept 3 Tocampus
Beskrivelse	Referansealternativ som de andre konseptene måles mot. Inkluderer nødvendig vedlikehold for å opprettholde funksjonen i dagens bygning innenfor lover og forskrifter, men ingen arealøkning eller funksjonsendring.	Løser de aller viktigste utfordringene til AHO gjennom mindre tiltak. Utnyttelsesgraden holdes høy, på lik linje med i dag. Dagens leide arealer, med studentarbeidsplasser i en annen bygning, videreføres.	Konseptet løser de identifiserte behovene til AHO ved arealøkning og funksjonsendring i tråd med dimensjonering. I konseptet utvikles dagens leide arealer slik at alle funksjoner inngår i Maridalsveien 29.	AHO etablerer lokaler gjennom langsiktig leie i umiddelbar nærhet til Maridalsveien 29. I Maridalsveien 29 gjennomføres tiltak som i konsept 1b, men omfanget av tilbygg justeres ned.	Etablering av en ny campus i et transformert bygg i Oslo sentrum innenfor 15 minutters gåavstand. Ny campus har vekt på formidling mens dagens campus har vekt på produksjon.
Total BTA	15640	18300	20400	20590	22370
Ombygging	0	5500	7570	7570	12800
Tilbygg	0	2670	6260	4440	930
Privat leide areal	1490 ¹	1490	0	2000	0
Kvm per student	17,5	20,5	22,8	23,0	25,0

Alternativanalysen: Det vil lønne seg for samfunnet å iverksette tiltak

Ut fra en total vurdering av samfunnsøkonomiske virkninger rangeres konsept 1b «Kompakt middels» og konsept 2 «Campus» høyest. Det skiller lite mellom disse to, men 1b har marginalt lavere kostnader samtidig som konsept 2, med noe mer spredning av arealer, vurderes å ha marginalt lavere nytte.

Sammenlignet med nullalternativet, der dagens situasjon videreføres, koster de to høyest rangerte konseptene over 600 millioner kroner mer over levetiden. Vi vurderer at den ekstra samfunnsnytteten ved høyere trivsel og høyere kvalitet i utdanning, forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid ved å tilføre flere og bedre egnede arealer på ett samlet campus vil være høyere enn kostnadsforskjellen ved å ikke gjennomføre tiltak. Konseptene vurderes dermed å være samfunnsøkonomisk lønnsomme.

Konsept 1a «Kompakt minimum» har et lavere investeringsomfang enn det høyest rangerte konseptet 1b, men gir langt lavere nyttevirksomheter enn både 1b og 2. Sammenlignet med konseptene med større investeringsomfang vil det i 1a fortsatt være behovskonflikter, lite sosiale soner og mangel på dedikerte undervisnings- og formidlingssoner selv om areal til tegnesalsplasser justeres opp.

Konsept 3 «Tocampus» har høyere kostnader enn alle de andre konseptene. Konseptet forventes å gi positive nyttevirksomheter ved å gi mer rom for utadrettet virksomhet som utstillinger og formidling og samarbeid med andre deler av samfunns- og næringslivet. Dette vil imidlertid ikke veie opp for den

¹ Som i dag.

negative effekten på trivsel, utdanningskvalitet og kvalitet i forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid ved å dele virksomheten på to ulike lokasjoner. Konsept 3 rangeres derfor bak de andre konseptene.

Budsjettbelastningen for staten er et viktig beslutningsrelevant forhold, men som ikke hensyntas i den samfunnsøkonomiske analysen. Dersom beslutningstager vurderer det som hensiktsmessig å redusere investeringskostnader, vil konsept 2 kunne velges fremfor konsept 1b, uten å gi mye lavere nytte.

Tabell 2 Sammenstilling prissatte og ikke-prissatte virkninger og rangering i den samfunnsøkonomiske analysen.

Nåverdi mill. 2022-kr.	0 Null- alternativet	1a Kompakt minimum	1b Kompakt middels	2 Campus	3 To-campus
Investeringskostnader bygg og brukerutstyr	0	-301	-534	-447	-540
Tomtekostnader	-	-	-	-	-90
FDVU-kostnader	-416	-394	-437	-407	-484
Leiekostnader	-115	-101	0	-140	0
Midlertidige kostnader	0	-80	-80	-80	-80
Skattekostnad	-106	-175	-210	-215	-239
Sum prissatte virkninger	-636	-1 052	-1 260	-1 289	-1 433
Nåverdi relativt til nullalternativet	0	-415	-624	-652	-797
Kvalitet i utdanning	Ingen	Liten positiv	Stor positiv	Stor positiv	Middels positiv
Kvalitet i forskning og KU	Ingen	Liten positiv	Stor positiv	Stor positiv	Middels positiv
Attraktivt student- og arbeidsmiljø	Ingen	Liten positiv	Middels positiv	Middels positiv	Liten positiv
Ulemper i byggefasen	Ingen	Middels negativ	Middels negativ	Middels negativ	Middels negativ
Verdi av kulturminne	Ingen	Ingen	Ingen	Ingen	Liten positiv
Klimagasskostnader	-18	-19	-20	-21	-24
Rangering ikke-prissatte	5	4	1	1	3
Samlet rangering	5	3	1	2	4

Føringer for neste fase

Det er flere forhold som ikke avgjøres eller detaljeres i konseptfasen. Et viktig premiss for videre prosjektutvikling hos AHO er at behovene løses innenfor avsatt areal eller mindre. Målprioritering og gevinstrealiseringsplaner skal også sikre at prosjektet tar ut mest mulig nytte, og i detaljering av rom- og funksjonsprogram skal det ses hen til den overordnede prioriteringen av arealbehov fra behovsanalysen.

1 Innledning

Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo (AHO) har leid lokaler fra Statsbygg i Maridalsveien 29 i Oslo siden 2001. Antall studenter er nesten doblet siden den gang – og AHO forventer en videre økning av studenter og årsverk frem til 2025. AHO opplever i dag at kapasiteten er sprengt, og har derfor engasjert Statsbygg til å utrede hvorvidt; 1) problemer og behov ved studiestedet er sterke nok til å utløse tiltak iverksatt av staten, og 2) hvilket konsept som eventuelt er mest rasjonelt for samfunnet å realisere.

1.1 Bakgrunn og mandat for utredningsarbeidet

Oppdraget er formalisert i Rådgivningsavtale mellom AHO og Statsbygg av 23. mars 2021 der det blant annet står følgende:

«Kapasiteten oppleves i dag som sprengt og AHO er derfor i dialog med Statsbygg om å leie midlertidige lokaler i nærheten. Innleie i spredte lokaler vurderes som uhensiktsmessig som varig løsning, da studiene er av en karakter som krever fysisk tilstedeværelse av både studenter og lærere og nærhet til ulike funksjoner og fasiliteter. Dagens lokaler er nærmest uendret siden AHO flyttet inn for 20 år siden. For å kunne legge til rette for at AHO løser sitt samfunnsoppdrag er det også behov for bedre tilrettelagte lokaler. Med bakgrunn i overstående ønsker AHO at Statsbygg utarbeider et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag for ulike konsepter for å løse høgskolens lokalbehov i form av et konseptvalgotat (KVN).»

Statlige krav og veiledninger for konseptfasen

Utredningsarbeidet gjøres innenfor kravene i utredningsinstruksen (Finansdepartementet, 2016), bygge- og leiesaksinstruksen (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2017) og veileder for styring av store statlige byggeprosjekter i tidligfase (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2017b).

Figur 3 Utredningsinstruksen angir metodikk som skal følges for KVN, og også struktur for hovedkapitlene. Hovedprinsipper for innholdet i hvert kapittel er oppsummert i denne figuren.

Bygge- og leiesaksinstruksen presiserer kravene i utredningsinstruksen for arealbehov innen statlig sivil sektor. Utredninger skal ivareta hensynet til effektiv areal- og ressursbruk, og skal omfatte analyse av arealbehov, overordnet vurdering av lokalisering, kostnads- og usikkerhetsanalyse og vurdering av leie

i markedet eller statlige lokaler. Det fremgår videre at det normalt ikke skal planlegges for vekst i antall ansatte, og at eventuell vekst må begrunnes særskilt.

Rundskriv R109/21 (Finansdepartementet, 2021) om «prinsipper og krav ved utarbeidelse av samfunnsøkonomiske analyser» danner grunnlaget for Statsbyggs veileder for samfunnsøkonomiske analyser i statlige byggeprosjekter (Statsbygg, 2020) som angir rammene for den samfunnsøkonomiske analysen i kapittel 7.

Prosjektorganisering i konseptfasen

KVN-arbeidet er gjennomført i samarbeid mellom AHO og Statsbygg i perioden mars 2021 til oktober 2022. Oppdraget har vært organisert med en styringsgruppe med representanter fra begge parter, en arbeidsgruppe og en brukergruppe. Brukergruppen består av vitenskapelige og administrative ansatte, og studenter ved AHO. Gottlieb Paludan Architects og NORD Architects har vært innleid for å bistå i arbeidet med arealvurderinger og konseptutforming. Dovre Group har bistått i forbindelse med samfunnsøkonomisk analyse. Kunnskapsdepartementet har vært orientert gjennom informasjons- og avklaringsmøter før, underveis og ved avslutning av prosjektet.

Grensesnitt til andre prosjekter og prosesser

Grunnet studentvekst de senere årene, inkludert opprettelse av utdanning innen landskapsarkitektur og tildelte plasser for design gjennom utdanningsløftet, er det oppstått en kritisk knapphet på tegnesalsplasser hos AHO. AHO har derfor behov for å se på løsninger for økt areal også på kort sikt. Statsbygg har gjennom en mulighetsstudie vurdert ulike løsninger for å dekke det kortsiktige arealbehovet. Mulige løsninger som er vurdert er økt privat leie i nærheten, bruk av midlertidige undervisningspaviljonger og bruk av ledige statlige lokaler, blant annet Bankplassen 4. AHO har besluttet å etablere midlertidige undervisningspaviljonger i kombinasjon med å leie tilleggslokaler privat.

AHO skal utarbeide en campusutviklingsplan med Statsbygg som rådgiver, men arbeidet er utsatt til arbeidet med KVN er ferdigstilt og konseptvalg er tatt.

1.2 AHOs samfunnsfunksjon, mål og strategi

AHO er akkreditert som en statlig vitenskapelig høyskole og tilfredsstiller krav i studiekvalitetsforskriften om at primærvirksomheten skal være høyere utdanning, forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid, faglig utviklingsarbeid og formidling. Følgende sektormål universiteter og høyskoler gjelder fra 2023:

1. Høy kvalitet i utdanning og forskning
2. Bærekraftig samfunnsutvikling, velferd og innovasjon
3. God tilgang til utdanning og kompetanse i hele landet

Utviklingsavtaler mellom Kunnskapsdepartementet og UH-institusjonene skal bidra til høy kvalitet og en mangfoldig sektor gjennom tydelige institusjonsprofiler og bedre arbeidsdeling. For AHO gjelder mål og delmål i utviklingsavtalen fra 2019 innen tre områder:

1. Egenart: AHO skal videreutvikles som faglig spesialisert og autonom vitenskapelig høyskole
 - a. AHO skal gjennom å søke samarbeid og arbeidsdeling sikre og forsterke AHOs posisjon
 - b. AHO skal styrke kvalitet på utdanning og forskning ved et systematisk internasjoniseringsarbeid
2. Kvalitet: AHO skal levere en fremragende utdanning og forskning
 - a. AHO skal videreutvikle utdanningskvalitet ved å sikre god programledelse og programdesign
 - b. AHO skal sikre egne ansatte en styrket undervisning-, veilednings- og forskningskompetanse tilpasset AHOs pedagogikk, forskning og fagområder

3. Relevans: AHOs utdanning og forskning skal bidra til et bærekraftig og inkluderende samfunn
 - a. AHO skal i løpet av perioden etablere langsiktige forpliktende samarbeid med sentrale aktører i samfunnet.
 - b. AHO skal gjennom etter- og videreutdanning bidra til livslang læring innen sine fagfelt

AHO har også utarbeidet en visjon og strategi for perioden 2020-2025 «Agenda 2025» som er tett knyttet til utviklingsmålene. Planen peker ut bærekraft, strategisk samarbeid og AHO som en synlig og uavhengig ekspertrolle i samfunnsdebatten som viktige innsatsområder.

1.3 Studieportefølje og forskningsaktivitet

Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo (AHO) er en vitenskapelig høgskole som tilbyr utdanning innen arkitektur, arkitekturvern, design, landskapsarkitektur og urbanisme. Skolen tildeler gradene Ph.d. og master i arkitektur, design og landskapsarkitektur. I tillegg tilbyr skolen erfaringsbaserte masterprogrammer og videreutdanninger. Forskningen på AHO drives gjennom fire forskningssentre og flere spesifikke forskningsgrupper og er tett integrert med undervisningen.

Tabell 3 Nøkkeltall AHO

Fakta i tall (2020)	
Antall studenter	797
Antall Ph.d.-kandidater	20
Antall ansatte (hoder)	Ca. 220
Antall årsverk (totalt)	158,16
Administrasjon	51,7
Vitenskapelig ansatte	106,46
Aldersgjennomsnitt studenter	26
Aldersgjennomsnitt ansatte	45
Institutter	3 (4 i 2020)

Om virksomheten: Utdanning

Undervisningen ved **arkitekturprogrammet** er studiobasert. Forståelse av arkitektur bygges opp gjennom prosjektarbeid der dialog og plenumsdiskusjoner, sammen med utprøving og arbeid i verkstedet, utgjør de viktigste læringsarenaer. Studiet legger vekt på originalitet, høyt håndverksnivå og evnen til å formidle ideer. Forskningen er tett koblet sammen med undervisningen.

Master i **landskapsarkitektur** tar utgangspunkt i det lokale for å etablere et globalt laboratorium som legger særlig vekt på nordlige forhold. Studentene lærer gjennom prosjektarbeid, forelesninger, feltarbeid, studiereiser, seminarer og workshops i tett samarbeid med eksterne aktører, partnere og lokalsamfunn. Undervisningen foregår i studio en-til-en med lærer – eller i samarbeid med medstudenter i studiokurs.

Designstudiet inkluderer designhistorie, kultur, estetikk, materialer, kommunikasjon og interaksjon – og har spesialiseringer innen industridesign, interaksjonsdesign eller tjenstedesign. Undervisningen foregår på tegnesalen, i verksteder og workshops. Det er også forelesninger, men det meste av

læringen skjer ved tegnebordet en-til-en med lærer og medstudenter. Det trekkes også inn caser og prosjekter som skal speile arbeidslivet, og utfordringer og kompetanseområder i bransjen.

Tabell 4 Fordeling antall studenter per studieprogram 2020 og 2021, totalt og heltidsekvivalenter

Antall studenter per studieprogram per 2020	Kommentar	Totalt
Master i arkitektur 5,5 år		409
Femårig master i landskapsarkitektur i samarbeid med Universitetet i Tromsø	De første tre årene tas ved AHO og de siste to ved UiT	67
Toårig internasjonal master i landskapsarkitektur		34
Femårig master i design		182
Toårig master i design		36
Uklasserte ordinære studieprogram		5
Totalt antall campusstudenter		733
Videreutdanning: Master arkitekturvern	Samlingsbasert over tre år	34
Videreutdanning: Master urbanisme	Samlingsbasert over tre år	30
Videreutdanning: Master systemorientert design ²	Samlingsbasert over tre år	0
Totalt antall studenter inkl samlingsbaserete		797

Om virksomheten: Forskning, formidling og kunstnerisk utviklingsarbeid

Forskningen på AHO drives gjennom tre forskningssentre og spesifikke forskningsgrupper. De tre forskningssentrene, og hovedinstitutt, er:

- Centre for design research, Institutt for design
- Oslo Centre for Critical Architectural Studies (OCCAS)
- Institutt for urbanisme og landskapsarkitektur: Oslo Centre for Urban and Landscape Studies (OCULS)

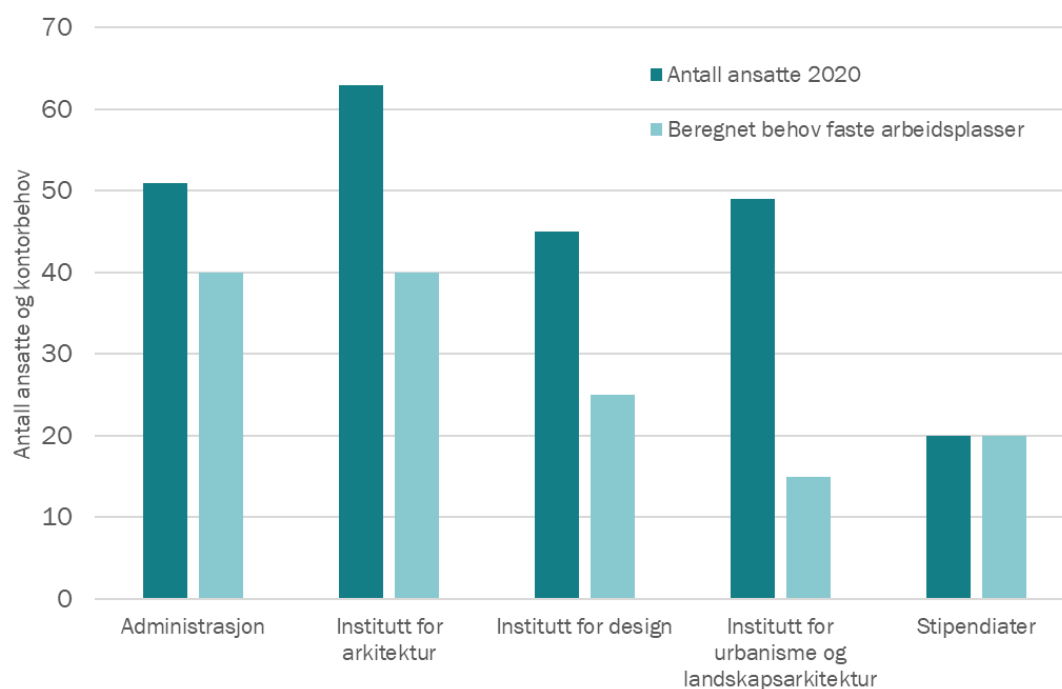
Gjennom utvikling av Ph.d.-programmet er både anvendt forskning og grunnforskning styrket – og forskerutdanningen er profesjonalisert. Flere ansatte er knyttet til Ph.d.-programmet og flere nærings- og offentlige Ph.d.-er er opprettet i samarbeid med eksterne partnere og utvikling av kursporteføljen. På de fleste felt er internasjonalt forskningssamarbeid godt etablert, og AHO satser sterkt på å utvide samarbeidet med arbeids- og næringsliv gjennom forskning. Forskningen spenner bredt fra byggeteknikk og materialbruk, landskapsarkitektur og urbanisme, arkitekturhistorie- og teori, til ulike former for designforskning innenfor produktdesign, interaksjonsdesign, tjenstedesign og systemorientert design. Det meste av forskningen er teoretisk anlagt og foregår hovedsakelig ved bruk av de mer tradisjonelle ansattarealene.

Skolen har en utstrakt utstillingsvirksomhet hvor både prosess og resultat vises frem. Hvert semester stiller alle kurs ut i skolens lokaler i utstillingen «AHO Works», som er åpen for alle. AHO har et eget

² Programmet hadde oppstart i februar 2022.

utstillingslokale og stiller også ut i samarbeid med institusjoner som muséer og gallerier nasjonalt og internasjonalt.

I likhet med kunst- og håndverksskolene, har alle AHOs utdanninger røtter i kunsthøgskolen. Studenters og lærere utdanningsarbeid, innen undervisning og forskning, er ofte av kunstnerisk karakter. Et eksempel er AHOs «PhD by Practice» hvor stipendiater gjennomfører en doktorgrad basert på egne utviklingsarbeider som utvikles i praksis. Kunstnerisk utviklingsarbeid kommer i tillegg til mer typisk akademiske PhDer, forskning og undervisning.

Figur 4 Antall ansatte på AHO i 2020 fordelt per institutt, administrativt ansatte og stipendiater og beregnet behov for antall faste arbeidsplasser. AHO har flere ansatte i deltidsstillinger og alle ansatte har derfor ikke faste arbeidsplasser.

2 Problembeskrivelse

OPPSUMMERING: Da AHO flyttet inn i Maridalsveien 29 i 2001 var bygget dimensjonert for 450 studenter og 65 ansatte. Bygningen huser i dag over 800 studenter og rundt 160 årsverk, og det er planlagt for videre vekst, opp mot 900 campusstudenter. Bygget har mange gode egenskaper tilpasset AHOs behov, men vekst i antall brukere har skjedd uten tilsvarende tilpasning av bygningsmassen. Etter vår vurdering vil arealknappheten kunne gi negative konsekvenser for særlig utdanningskvaliteten og muligheten til å øke tilbudet for etter- og videreutdanning fremover. I tillegg vil målsetningen om mer kunnskapsdeling og samhandling med eksterne i AHOs lokaler vanskelig oppfylles. Press på ansattareal som følge av flere nødvendige nyansettelser vil også kunne gi uheldige virkninger for intern utvikling og arbeidsmiljø.

AHOs hovedutfordringer med bygningsmassen er knapphet på areal. En forventning om videre vekst i antall studenter og ansatte vil forsterke dagens problemer dersom det ikke gjennomføres tiltak.

2.1 Dagens situasjon; bygningsmasse, arealbruk og lokalisering

AHO ligger sentralt til i Oslo, i Vulkan-området med Grünerløkka som nærmeste nabo. Arealene rommer tegnesaler (store rom med plass til 30 til 60 studenter), verksteder, ansattareal, auditorier, grupperom, fellesareal og øvrige støttefunksjoner. Bygningen ble bygget som lager og verksted for Oslo Lysverker i 1938, og ble transformert til AHOs behov i 2000 med Statsbygg som byggherre og Jarmund/Vignæs AS som arkitekt. Flere spesialløsninger i bygget har gitt skolen identitet og attraktivitet, men byggets utforming gir også mindre fleksibilitet.

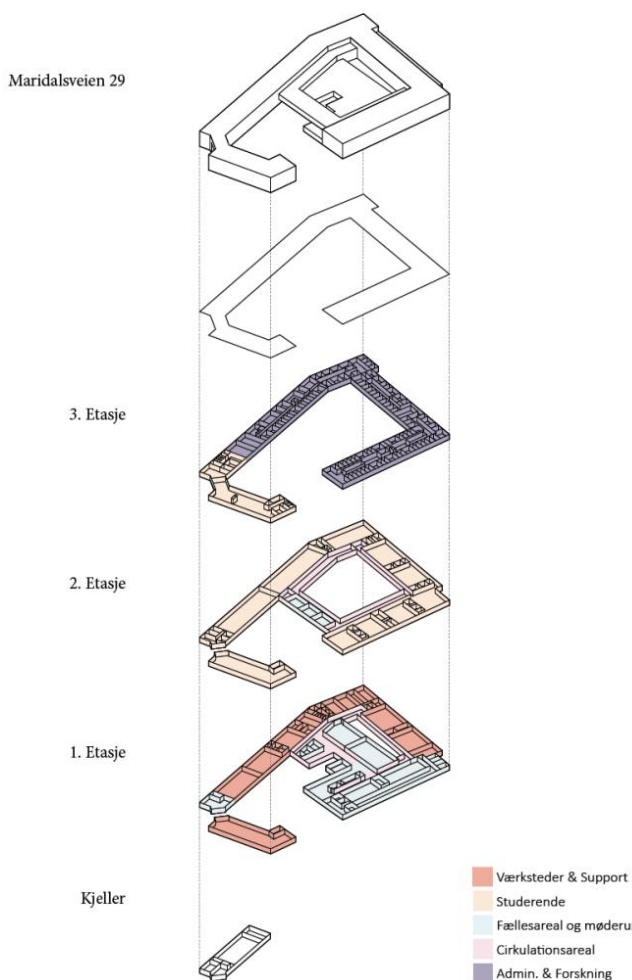
Arealer og arealbruk

AHO flyttet inn i nyrehabiliterte lokaler i Maridalsveien 29 i 2001. Bygget er på 14150 m² BTA og leies av Statsbygg. I tillegg har AHO leid 1490 m² BTA i Akersbakken på andre siden av Maridalsveien siden 2018. Tilleggsarealene brukes til studentarbeidsplasser/tegnesaalsplasser.

Tabell 5 Oversikt dagens arealer i Maridalsveien 29 og leide arealer i Akersbakken, inndelt i større funksjonskategorier rundet av til nærmeste 10 kvm.

Funksjonskategori	Areal BTA, 2020
Verksteder og support	1760
Tegnesaler ³	5200
Arbeidsplassrelatert areal	1920
Undervisning og fellesareal	3220
Teknisk, kommunikasjon- og konstruksjonsareal	3560
Total BTA	15640
Påslagsfaktor (BTA/FUA)	1,29

³ Tegnesaler er AHOs betegnelse på arbeidsplassene til studentene. Hver student har sin egen arbeidsplass/stasjon. Hvert kurs/klasse får tildelt en tegnesal per semester som brukes til en stor bredde aktiviteter; forelesning, selvstendig arbeid, gruppearbeid, veiledning samt sosial og faglig samhandling.

Figur 5 Arealkartlegging dagens lokaler i Maridalsveien 29. Leide arealer i Akersbakken kommer i tillegg

Verksteder og tegnesaler/arbeidsplasser for studentene opptar en stor andel av arealene til AHO. Hver student har sin faste arbeidsplass som de bruker både til å jobbe med modeller, som de frakter mellom arbeidsplassen og de ulike verkstedene, og til å motta undervisning og å jobbe med pc-arbeid.

Høgskolen har til sammen 3 auditorier, inkludert en croquissal. Alle auditoriene har flate gulv og har forskjellig bruksområder med høy grad av fleksibilitet, der flere rom også kan slås sammen. Det er 5 grupperom øremerket for undervisning. I tillegg er det 7 møterom, hvorav 2 er åpne rom. I tillegg er det noen grupperom i de leide arealene i Akersbakken.

AHOs ansattareal har vært plassert på samme sted, i 3. etasje, siden de flyttet inn med 65 ansatte i 2001. I dag er det rundt 160 årsverk, og det har vært lite økning av ansattareal siden 2001 med unntak av etablering av kontorareal i vestfløyen som tidligere var fremleiet til andre. Ansattarealene er i dag fordelt mellom enkeltkontorer, dobbeltkontorer og arbeidsplasser i mindre provisoriske «åpne landskap».

Fellesfunksjoner i kategoriseringen inkluderer alle typer møterom som ikke er tilpasset én type funksjon og som benyttes av alle på AHO. Kategorien dekker også uformelle møtesteder, biblioteket og andre rekreasjonsarealer. Fellesareal dekker også drift- og støttefunksjoner som bøttekott og toalett.

Utnyttelsesgraden i dagens bygning er høy, og det reflekteres i en påslagsfaktor (forholdstallet bruttoareal og funksjonskategorier) på rundt 1,3, som er lavt sammenlignet med andre høgskolebygg Statsbygg har kjennskap til. Noe av årsaken kan være at kommunikasjonsareal inngår som en del av funksjonskategoriene verksted og studentarbeidsplasser, som i dag er store rom med åpne flater.

Utearealene til AHO er ikke med i oversikten over bruttoareal, men er viktig å nevne som en del av mulig undervisningsareal og funksjon som sosiale samlingssteder. Landskapsarkitektur bruker blant annet utendørsareal ut mot Maridalsveien i dag som et plantelaboratorium., og utearealene fungerer som en utvidelse av verkstedet når studenter arbeider med store modeller.

Tilstand: Behov for å skifte ut flere bygningsdeler og tekniske komponenter

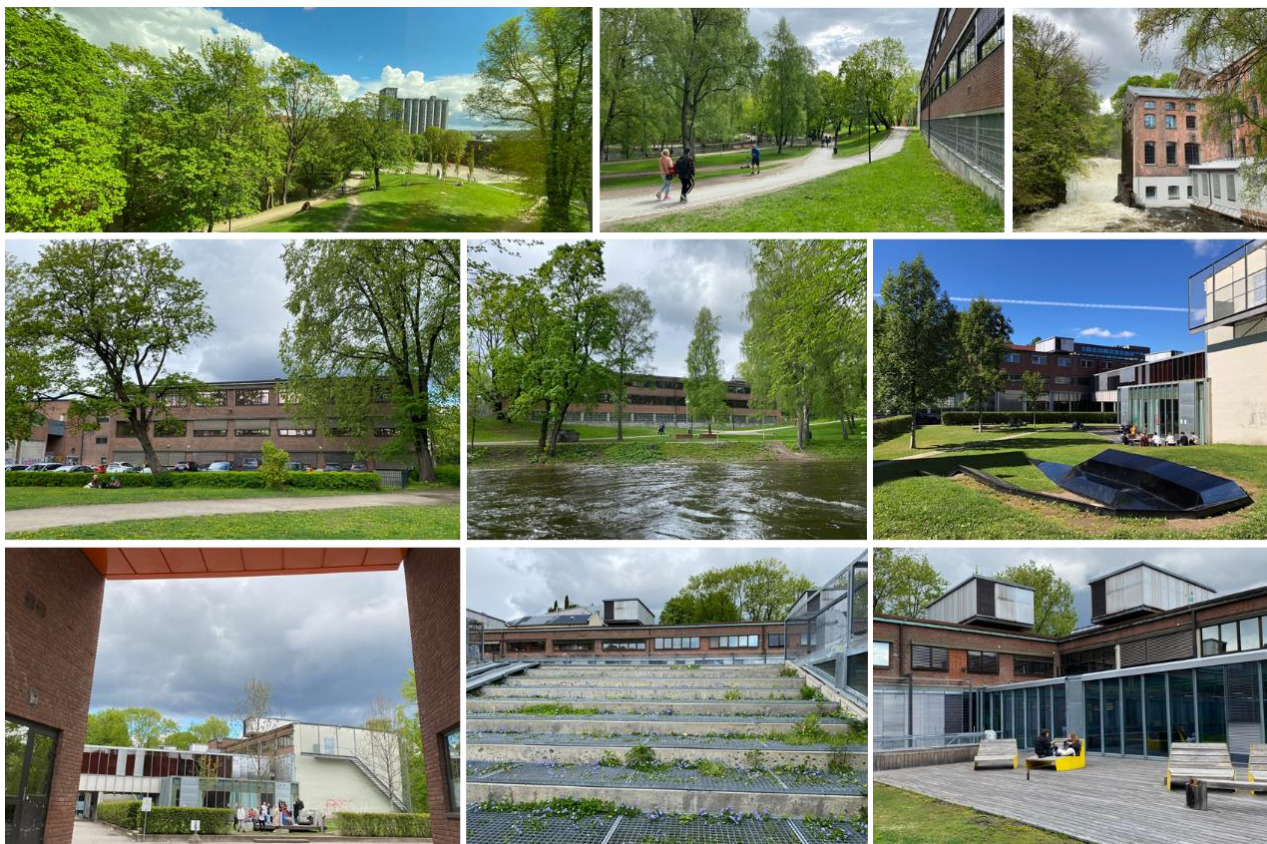
Byggets tilstand er som forventet ut fra byggeår (1936-1938) og tidspunkt for ombygging (2000-2001). Det vil si at flere bygningsdeler og teknisk utstyr er modent for utskiftning og bygget har en del slitasje. Ombyggingen og arkitekturen fra 2000 innebar også en rekke spesialløsninger, som senere har gjort det dyrt å erstatte bygningsdeler, inkludert spesialdesignede himlinger der armaturen er vanskelig å få tilgang til. Grunnet gammelt ventilasjonsaggregat og bygningskroppens utforming i betong og tegl, inkludert lite isolasjon i vegger og tak, er inneklimate i bygningen ikke optimalt, og spesielt i toppetasjene er det utfordring med varme i sommerhalvåret.

Ventilasjonsaggregatene er planlagt skiftet ut suksessivt de nærmeste årene. Taktekking er fra ombygging i 2000 og bør, ut fra forventet teknisk levetid på 20-25 år og tilstandsobservasjoner, oppgraderes innenfor de nærmeste årene. Tilstandsanalyse viser også at det er flere vinduer som har dårlig isolasjon grunnet pakninger som ikke er tette, og dermed gir betydelig energitap. Det elektriske anlegget i Sydfløyen ble skiftet ut i 2018 og mindre utskiftninger av det elektriske anlegget ellers er gjort løpende siden AHO flyttet inn. Alt i alt fungerer det elektriske anlegget tilfredsstillende i dag.

Kulturminner: Bygningsmassen har definerte verneverdier

Bygningen er fra 1936-38 og var opprinnelig transformatorverksted og lager for Oslo Lysverker. I 1998 ble det arrangert en åpen prosjektkonkurranse om ombygging og innplassering av AHO. Arkitektene Jarmund/Vigsnæs vant konkurransen og la til rette for å konvertere et verkstedbygg til en forsknings- og utdanningsinstitusjon utstyrt med store verksteder, undervisnings- og arbeidsareal. I bygget er det lagt stor vekt på bevaringen av det opprinnelige. Bygget har verneverdi og står på Byantikvarens gule liste, som innebærer at Byantikvaren skal gi en rådgivende uttalelse for byggesaker som berører eiendommen.

Byggets fasade mot Maridalsveien og elva er bevart nær opp til det opprinnelige, mens noen større endringer er gjort inne i gårdsrommet. Her er det blant annet åpnet opp ved hjelp av store glassfasader for å øke lysgjennomstrømmingen i bygget.

Figur 6 Bilder fra AHO utendørs.

Lokalisering: Høgskolen ligger midt i byen, og passer godt inn med annen virksomhet i området

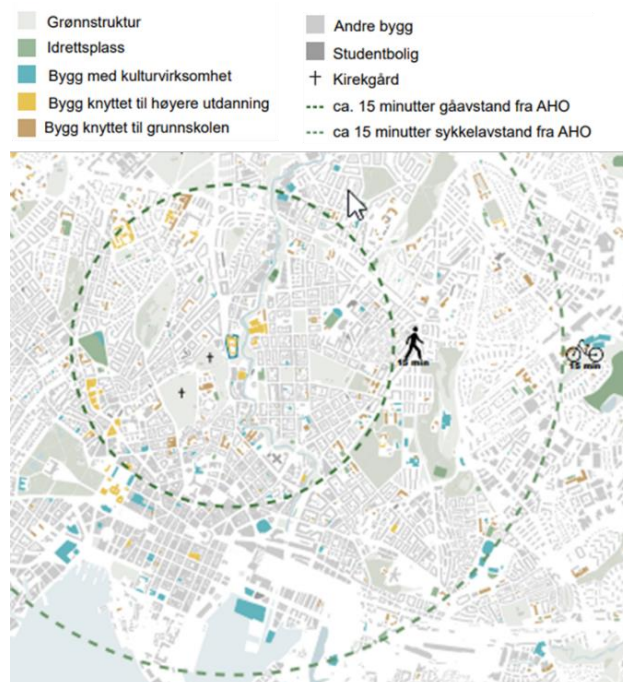
AHO ligger sentralt i Oslo, ved bredden av Akerselva, i Vulkan-området, med Grünerløkka som nærmeste nabo. Skolen holder til i et gammelt industribygg i Maridalsveien 29. I tillegg leier AHO mindre arealer i Akersbakken 12.

Både studenter og ansatte uttrykker tilfredshet med sentral plassering i en levende bydel med gode kommunikasjonsmuligheter og fine grøntområder. Dagens lokalisering er i tråd med gjeldende retningslinjer for arbeids- og besøksintensive statlige virksomheter som skal prioriteres inn i de mest sentrale og best kollektivtilgjengelige delene av en by.

Grøntområdene langs Akerselva inngår i Akerselva miljøpark – og det er knyttet store begrensninger til videre utvikling av området, samt bruk av grøntområdene rundt skolen. For eksempel anses det som lite sannsynlig at AHO kan ta i bruk grøntområder til eksperimentering for landskapsarkitekturstudiet og andre funksjoner som kunne ha vært nyttige for skolen.

Figur 7 I nærområdet er det flere utdanningsinstitusjoner. Kunsthøgskolen (KHIO) ligger rett øst, på motsatt side av Akerselva. I det tidligere industriområdet langs Akerselva, fra kulturkirken Jakob og nordover ligger det en rekke kunst- kultur og designvirksomheter. AHO passer dermed godt inn i området.

Figur 8 Innenfor gangavstand på 15 minutter fra AHO kommer man til Oslo S i sør, Bislett stadion i vest, Voldsløkka i nord og Tøyenparken i øst. Med sykkel omfatter tilsvarende radius Sørenga, Skøyen, Grefsen og Økernparken.

2.2 Fremover forventes vekst, men mindre endring i undervisningsformer

AHO forventer en mer moderat økning i antall studenter på campus kommende 20 år enn siste 20 år. Prognosen er på rundt 160 flere campusstudenter i 2040 sammenlignet med 2020, der det vesentligste av veksten kommer innen 2030. Ansattveksten følger studentveksten. I tillegg er det lagt opp til en økning på 180 studenter på etter- og videreutdanningsprogram de neste ti årene, som et svar på regjeringens satsing på livslang læring samt markedets etterspørsel. Det er antall campusstudenter som har størst betydning for arealbehovet, men det er også nødvendig med tilstrekkelig med auditorier og fellesareal for å kunne ta imot etter- og videreutdanningsstudenter på samlingsbaserte program og fortsatt ivareta nærhet til AHOs øvrige aktivitet. Generelle trender for undervisning for universiteter og høyskoler med mer aktivitets- og gruppebasert undervisning er allerede langt på vei implementert hos AHO, og vurderes derfor å få mindre betydning for arealbehovet.

Utredningen legger til grunn vekst i antall studenter og årsverk

Prognosene for antall studenter og årsverk er basert på blant annet tildelt finansiering til nye studieplasser, etterspørsel i arbeidsmarkedet, makrotrender og sammenligning med studiekapasitet i

Danmark. AHO har gjennom Utdanningsløftet fått tildelt 150 studieplasser innen design, som bygges opp de kommende årene. I tillegg er det forventet videre etterspørsel etter studieplasser for arkitektur og landskapsarkitektur.

AHO planlegger også økning av samlingsbaserte studenter innenfor systemorientert design, arkitekturav og urbanisme i tillegg til innføring av nye etter- og videreutdanningsprogram etter 2025.

Det legges til grunn at økningen i antall årsverk korrelerer med økningen i antall studenter og følger dagens forholdstall på 5,0 mellom totalt antall studenter og antall årsverk. Det er totalt antall campusstudenter som legges til grunn i dimensjonering av fremtidig arealbehov. Nye studenter på etter- og videreutdanning inkluderes ikke direkte fordi disse ikke har samme bruk av spesialiserte areal som verksted og tegnesaler og dessuten er samlingsbaserte. Samtidig er det nødvendig med tilstrekkelig tilgjengelige auditorier og fellesareal for å kunne ta imot denne studentgruppen på campus.

Prognosene er forankret med Kunnskapsdepartementet i møte 30.september 2021. Bakgrunn for tallene som er oppsummert i Tabell 6 og Tabell 7 finnes i vedlegg 9.1.

Tabell 6 Prognoser antall studenter

Studieprogram	Campus-student/ Samling s-basert	Registrerte studenter 2018-2020				Prognose studenter			
		C/S	2018	2019	2020	2025	2030	2035	2040
Design, master, 5-årig	C		139	151	182	305	305	305	305
Design, master, 2-årig	C		33	33	36	30	30	30	30
Arkitektur, master, 5-årig	C		423	382	409	400	420	420	420
Landskapsarkitektur, master 5-årig	C		18	42	67	65	95	95	95
Landskapsarkitektur, master 2-årig	C		42	37	34	35	35	35	35
Uplasserte ordinære studieprogram	C		1	41	5	0	0	40	40
Arkitekturvern, master erfaringsbasert	S		7	20	34	35	75	75	75
Urbanisme, master erfaringsbasert	S		7	20	30	35	75	75	75
Systemorientert design, master erfaringsbasert	S					40	40	40	40
Nye etter- og videreutdanningsprogram						30	50	60	60
Brutto innreisende studenter (endring)	C					-10	20	0	-30
Totalt antall studenter			670	726	797	965	1145	1175	1145
Antall campusstudenter			662	750	733	825	905	925	895
Sum samlingsbaserte studenter			14	40	64	140	240	250	250

Tabell 7 Prognose antall ansatte og årsverk⁴

⁴ Prognoser for antall ansatte (både totalt antall hoder og årsverk) basert på forholdstall knyttet til prognoser for studenter. Det er tatt utgangspunkt i dagens faktiske forholdstall mellom studenter og ansatte (2020).

Ansatte enhet	Ansatte og kontorbehov 2020			Prognose ansatte			
	Antall	Antall <51% stilling	Kontor-behov	2025	2030	2035	2040
Administrasjon	51	49	40	63			
Institutt for arkitektur	63	30	40	73			
Institutt for design	45	32	25	69			
Institutt for urbanisme og landskapsarkitektur	49	18	15	49			
Stipendiater	20		20	22	25	27	30
Totalt antall ansatte	228	139	111	275	327	336	327
Årsverk	158			191	229	235	229

Andre trender som kan påvirke AHOs arealbehov fremover

I tillegg til hvor mange personer som vil bruke bygningsmassen fremover vil også måten arealene brukes være viktig for arealbehovet. Som for prognoser for ansatte og studenter er det også usikkert hvordan bruken av bygget vil endres.

Med økende fokus på bærekraft og etiske problemstillinger i samfunnet, herunder unge som søker seg til AHO, kan det antas at både studentene og samfunnet ellers i økende grad vil stille krav til etterlevelse av bærekraftsperspektivet AHO står for faglig. Det vil stille krav til både bærekraftig arkitektur, klimatilpasning og innovasjon.

For hele UH-sektoren er det en økende forventning og vektlegging av mer kontakt og samarbeid med arbeidslivet og samfunnet, for å kunne håndtere samfunnsutfordringene. Tverrfaglige perspektiver trekkes fram som nøkkelen til å kunne forstå komplekse utfordringer (Kunnskapsdepartementet, 2020). For AHO kan det bety ansvar for å dele ny kunnskap og innsikt som går utover kjernevirksomheten, å være inviterende mot en større bredde aktører og å delta tydeligere i samfunnsdebatten.

I forbindelse med pandemien har AHO gått over til større grad av digitale undervisnings- og møteformer. I likhet med utviklingen post-korona i arbeidslivet, kan det forventes at det i årene fremover vil være en mer permanent utvikling mot bruk av digitale undervisnings- og læringsformer der det anses hensiktsmessig. Dette kan bidra til å redusere press på auditorier og grupperom, og arealer på universiteter og høyskoler generelt. Grunnet undervisningsformen på AHO forutsettes det at digitalisering ikke kan erstatte fysisk oppmøte på tegnesaler. Ifølge AHO er studentenes bruk av campus våren 2022 tilbake på samme nivå som før pandemien. Mer bruk av digitale verktøy kan derfor tenkes å i større grad påvirke ansattareal enn undervisnings- og ferdighetsareal, men øke etterspørselen for arealer der man kan trekke seg tilbake for å delta i digitale aktiviteter.

For undervisning generelt blir studentaktiv læring basert på mer interaksjon og teamarbeid viktigere. På dette området ligger AHO allerede langt framme og vil derfor trolig ikke påvirke AHO i stor grad utover de tilpasningene som er allerede gjort.

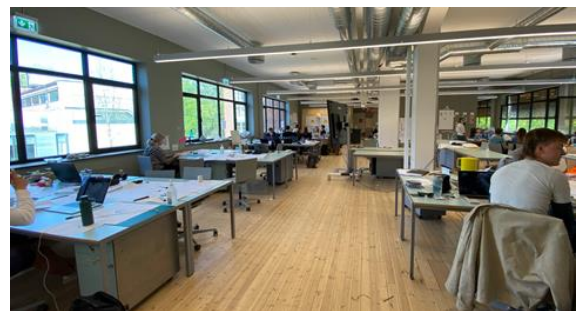
2.3 For lite studentareal sett opp mot studentvekst er AHOs største utfordring

Studentene på AHO er høyt motiverte og bruker mye tid på studiene. Til tross for lavere tilfredshet med fysisk infrastruktur ved studiestedet enn studenter i landet ellers oppgir AHOs studenter likevel at de totalt sett er tilfredse med studiene. Dagens pressede arealsituasjon gir imidlertid ikke rom for planlagt vekst og utvikling ved studiestedet. Dersom arealene ikke tilpasses vil konsekvensen kunne bli at AHO må endre sin vellykkede undervisningsform radikalt. Å ta imot flere etter- og videreutdanningsstudenter vil heller ikke være mulig.

Knapphet på generelle undervisningsrom og spesialiserte studentareal i dag

Tegnesalene og verkstedene er de mest kritiske arealene for AHO for å kunne gjennomføre undervisningen i tråd med sine læringsmål, der kjennskap til materialer og verktøy er viktig. Dialog mellom lærer og elev og mellom studenter sentrert rundt modellutvikling og praktisk arbeid på tegnesal og på verksted utgjør fundamentet for læring og forståelse. Studentene har derfor hver sin individuelle arbeidsplass på tegnesal, og AHO har en rekke verksteder tilrettelagt for ulike materialer og teknikker.

Siden AHO flyttet inn i Maridalsveien 29 i 2001 har antall studenter nesten doblet seg, uten at verkstedene er tilpasset økt studentmengde. Grunnet hensynet til HMS på verkstedene er det begrenset hvor mange som kan bruke verkstedene samtidig og hvor lange åpningstidene kan være, da det er nødvendig med oppsyn av verkstedsmestere i de fleste verkstedene. Ifølge AHO får ikke alle kurs så mye verkstedtid som ønsket, og dermed blir ikke potensialet for å lære om de ulike materialenes kvaliteter og egenskaper godt nok utnyttet. Det er til tider høy etterspørsel etter verkstedtid fra studentene, spesielt på lettverkstedene, gipsverkstedet og treverkstedet. Landskapsarkitekturstudiet savner også dedikerte verksted/laboratorium tilpasset deres behov, både innendørs og utendørs. Dette er avgjørende for å kunne følge dynamikken og prosessene i utvikling av planter, og å forstå naturlige prosesser.

Figur 9 Bilder fra verksted og tegnesal Maridalsveien 29.

Fordi det er knapphet både på auditorier, sosiale soner, grupperom og støttearealer brukes tegnesalene til mange forskjellige aktiviteter. For å få gjennomført alle forelesninger må store deler av mer teoretisk undervisning foregå på tegnesalene. Mangel på egne sosiale soner, gruppe- og møterom

gjør at det er på tegnesalene studentene samhandler både sosialt og faglig – noe som kan føre til interessekonflikter mellom støy og konsentrert arbeid. Det er heller ingen stille soner i tilknytning til tegnesalene der studentene kan trekke seg tilbake for ro og konsentrasjon.

På grunn av generell arealknapphet er det tvilsomt at alle arealer oppfyller kravene til dagslys og ventilasjon slik at det fysiske arbeids- og læringsmiljøet ikke har nødvendig kvalitet. Det krever også mye innsats å til enhver tid opprettholde godkjente rømningsveier, spesielt i verkstedene og på tegnesalene der det kan være både mye folk, utstyr og materialer i forhold til tilgjengelig areal.

For å løse nødvendig behov for individuelle tegnesalsplasser til studentene, i takt med studentveksten, er andre arealer og støttefunksjoner gradvis omgjort til tegnesalsareal, samtidig som studentene sitter trangere enn tidligere. Noen kurs er flyttet over til privat leide arealer i annet bygg i Akersbakken. Flere av arealene som er omgjort til tegnesalsplasser er ikke opprinnelig ment som permanente arbeidsplasser, og tilfredsstiller ikke krav til for eksempel dagslys. Tegnesalenes utforming, med åpning mellom hver sal, er heller ikke tilpasset dagens studentantall spesielt med tanke på luftkvalitet og støy.

Til tross for arealknapphet har studentene høy studieprogresjon og er tilfreds med studiene

Både faglig ansatte/forelesere og studenter påpeker at det er en knapphet på undervisnings- verksteds- og studentareal som er utfordrende for undervisning og arbeidsmiljø. I studiebarometeret 2021 (se Tabell 8) skårer studenter på AHO noe under snittet for sammenlignbare utdanninger når det gjelder «lokaler for undervisning og infrastruktur». Samtidig skårer de høyt på tilfredshet med studiene og på faglig og sosialt miljø.

Tabell 8 Svar på studentundersøkelsen i NOKUTs studiebarometer. AHOs tre studieretninger med tilstrekkelig antall svar sammenlignet med tilsvarende utdanninger hos andre institusjoner.

Spørsmål/tema	Master i arkitektur			Design			Master i landskapsarkitektur	
	AHO	NTNU	BAS	AHO, MA design	NTNU, MA industriell design	OsloMet BA produkt-design	AHO	NMBU
Total tilfredshet studieprogram	4,5	4,1	4,1	4,5	4,6	3,8	4,4	4,0
Lokaler for undervisning og infrastruktur	2,9	3,7	3,0	2,2	4,1	4,1	3,9	2,1
Sosialt miljø blant studentene	4,2	4,0	3,8	4,1	4,6	3,8	4,8	4,4
Faglig miljø	4,3	4,2	3,5	4,2	4,1	4,2	4,5	4,4
Miljø studenter og fagansatte	3,9	4,0	3,7	4,1	3,9	4,1	4,4	4,0

Ut fra de høye søkertallene til studiene ved AHO, og at studentene bruker langt mere tid på studiene enn andre studenter (mellom 40 og 50 timer i uken i snitt), er det grunn til å tro at studentene ved AHO i utgangspunktet er svært motiverte.

Kjennskap til materialer og praktisk utforming er viktige læringsmål ved AHO. Samtidig viser forskning at det er behov for styrking av analytiske perspektiver i arkitektstudentenes arbeidsprosesser og mer systematisk bruk av forskning og kunnskap «utenfra» i prosjektarbeidet (Eikseth, 2017). Arbeid på tegnesal legger i hovedsak til rette for praktisk arbeid og i mindre grad til teoretisk fordypning. AHO ønsker å styrke seg på de mer analytiske perspektivene, men arealene legger lite til rette for det i dag.

Ved videre studentvekst forventes det at undervisningskvalitet og tilfredshet blir dårligere

Med dagens knapphet på areal vurderer AHO at det ikke er mulig å utnytte arealene ytterligere uten at dagens undervisningspraksis, som har vist seg å fungere godt, må endres radikalt. Det mest kritiske er behov for areal til individuelle tegnesalsplasser. I forbindelse med tildeling av 150 studieplasser innen design planlegger AHO, i samarbeid med Statsbygg, å etablere to midlertidige undervisningspaviljonger, med plass til tegnesalsplasser for den økende studentmengden. Denne investeringen gjennomføres fordi AHO vurderer det som umulig å kunne tilby tilfredsstillende undervisning og arbeidsmiljø til enda flere studenter innenfor dagens arealer. AHO vil imidlertid kun få lov til å sette opp undervisningspaviljongene under forutsetning om at dette er for en begrenset tidsperiode på noen få år.

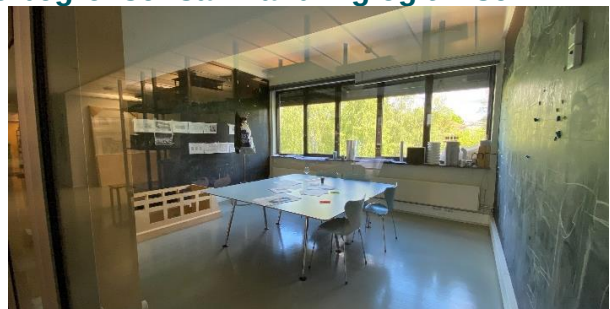
En økning av studenter innenfor dagens areal vil gjøre at det blir:

- mindre undervisning og selvstendig arbeid for å øke materialkjennskap på verkstedene
- enda høyere lydnivå og interessekonflikter mellom undervisning, samhandling og behov for konsentrasjonsarbeid på tegnesalen
- enda mindre rom for den teoretiske og analytiske delen av undervisningen

AHO mener at konsekvensene av den økende arealknappheten enda ikke har kommet tydelig fram i studentundersøkelser, blant annet grunnet to år med unntakstilstand under pandemien.

Når det gjelder både regjeringen, samfunnets og AHOs ambisjoner om å øke tilbudet for livslang læring vil en videreføring av dagens arealsituasjon gjøre det vanskelig å gjennomføre. Et alternativ kan være å tilby teoretisk undervisning for denne studentgruppen gjennom leie av arealer helt frikoblet fra resten av AHO, men gevinster ved gjensidig læring og kompetanseutvikling ved samhandling mellom EVU-studenter og campusstudenter og ansatte vil da forsvinne, og vurderes av AHO som en lite hensiktsmessig løsning.

2.4 Ansattarealenes utforming og utnyttelse begrenser samhandling og trivsel

Figur 10 Eksempel på kontor og møterom i ansattarealene

AHOs ansattareal har vært plassert på samme sted, i 3. etasje, siden de flyttet inn med 65 ansatte i 2001. I dag er det rundt 160 årsverk, og det har vært lite økning av ansattareal siden 2001 med unntak av etablering av kontorareal i vestfløyen som tidligere var fremleiet. Ansattarealene er i dag fordelt mellom enkeltkontorer, dobbeltkontorer og arbeidsplasser i mindre provisoriske «åpne landskap». Ansattvekst er håndtert ved at møterom og sosiale soner er gjort om til kontorarbeidsplasser, og i mindre grad ved arealøkning. AHO inngikk i 2022 en avtale om leie av 800 kvm kontorlokaler i lokaler på Vulkan der ansatte skal flytte inn i løpet av årsskiftet 2022/2023.

Kontorbygg innenfor statlig virksomhet har en øvre ramme på arealbruk gitt av rundskriv om normer for energi- og arealbruk for statlige bygg (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2015). For den rene «kontordelen» av bygningsmassen, som må skilles ut for å få sammenlignbare tall når vi ser på et universitets- og høyskolebygg, gjelder 13 m² per årsverk som en øvre grense. For AHO er arbeidsplassrelatert areal per årsverk i dag på rett over 12 m², og er dermed under øvre grense.

Fremover er det planlagt med vekst i antall årsverk i takt med planlagt studentvekst. Det er begrenset med mulighet for å få inn flere ansatte i dagens arealer uten tiltak.

Høy grad av cellekontor, og praksis med personlige plasser for ansatte over 50 prosents stilling, gjør at arealene oppleves som trange da det er lite plass til andre avlastningsarealer som sosiale soner, stillerom og møteplasser utover de rene kontor plassene. Flere av arbeidsplassene har ikke påkrevd størrelse og tilstrekkelig dagslys. Luftkvaliteten er også dårlig da ventilasjonsanlegget ikke er dimensjonert for antallet brukere som skolen har i dag.

Mangelen på møterom opplyses som et stort problem, og da spesielt i forbindelse med forskningsaktivitet der det er ønskelig å ha møter både internt og mulighet til å invitere eksterne inn. Stipendiatene, som bruker mye av sin tid på konsentrasjonsarbeid, sitter i eget område, men gir tilbakemelding på at de sitter for tett.

Mangel på samhandlingssoner gjør også at det blir mindre samhandling enn ønsket mellom ansatte på de forskjellige instituttene. Masterstudenter kan komme opp til ansatte i kontorfløyene, men samhandling mellom studenter og faglig ansatte foregår mest på salene. Når det gjelder forskningsprosjekter der AHOs studenter er involvert er tilrettelagte samhandlingsarealer mangelvare.

2.5 Fortrengning av andre funksjons- og støtteareal gir utfordringer

Prioritering av kritiske tegnesalsplasser for studentene har gjort at andre funksjoner, som felles- og støtteareal er blitt fortrent. For det første gir arealknappheten dårligere flyt og logistikk i bygget slik at både drift og administrative tjenester blir ineffektive. For det andre er det svært lite areal til å invitere eksterne samarbeidspartnere, og samfunnet ellers, inn til AHO – noe som er deres målsetning.

Knapphet på areal til samhandling og formidling går på bekostning av eksternt samarbeid

En del av AHO sitt samfunnsoppdrag, som blant annet understøttes av utviklingsmålene fra Kunnskapsdepartementet (Kunnskapsdepartementet, 2022), er å være et senter for kompetanse innenfor sine fagfelt. Å knytte til seg næringslivet og bransjen er også viktig for å sikre både undervisningens og forskningens relevans og kvalitet. Det er derfor nødvendig for AHO å ta initiativ til å samhandle med næringsorganisasjoner, andre kunnskapsmiljø, og samfunnet ellers.

Grunnet fortrengning av fellesarealer og formidlingsareal, og høyt belegg på få undervisningsrom er det i dag svært begrensede muligheter til å holde konferanser og seminarer for eksterne på AHO. Det er også utfordringer med møteromskapasitet. Utformingen av selve bygget, der hovedinngangen er dypt inne i konstruksjonen bidrar også til at AHO blir mindre åpen for resten av samfunnet og byen.

Flere av AHOs kurs har tette samarbeid med arbeidslivet, der prosjekter utvikles i samarbeid med både offentlig og privat sektor. Disse prosjektene foregår i dag stort sett i samarbeidspartnernes lokaler, men ofte har disse også mangel på arealer. Mangel på tilrettelagte samhandlingsareal ved AHO gjør at aktiviteten er begrenset i forhold til hva den kunne ha vært, da mange aktører er interessert i slike samarbeid og ofte ønsker å sitte tett knyttet på AHO i deres lokaler.

Relevans i utdanningene for samfunnet sikres i dag i stor grad gjennom at flere faglig ansatte jobber i deltidsstillinger mellom næringsliv og undervisning. Ansatte med stillingsprosent fra 50 og nedover har imidlertid få muligheter for å arbeide fra campus i mangel på tilgjengelige arbeidsplasser. De utfører gjerne sin undervisning på tegnesal og går igjen. Dette kan føre til at disse ikke inkluderes i arbeidsmiljøet slik at AHO går glipp av verdifull samhandling med medarbeidere med hovedarbeidsgiver eksternt.

Grunnet arealsituasjonen er etter- og videreutdanningsaktivitet adskilt fra ordinær utdanningsaktivitet. Etter- og videreutdanningsstudentene er som regel kandidater med relevant kompetanse og arbeidserfaring for de ordinære campusstudentene. Begge studentgrupper og forskningsaktiviteten går dermed glipp av gjensidig læringspotensial ved å samkjøre noe av aktiviteten.

Konsekvensen av at det er lite plass til annen aktivitet enn undervisning og forskning for studenter og ansatte er at AHO kan gå glipp av mulige samarbeidsmuligheter og begrenses i å spre kunnskap og kompetanse til samfunnet rundt. Studentutstillingen AHO Works gjennomføres hvert halvår etter semesterets avslutning, og er svært viktig for tilbakemelding på kvaliteten på studentenes arbeider. På grunn av fleksibruk av lokaler, er utstillingsperiodene veldig tidsbegrensede og i løpet av studieåret er det lite muligheter til å ha utstillinger på tegnesalene eller i undervisningsrommene.

Arealknapphet og funksjonsendring går på bekostning av effektiv drift

Den gradvise funksjonsendringen mot flere tegnesalsplasser har gjort at det er lite areal til viktige støttefunksjoner og at svært høy sambruksgrad gir lite effektiv drift. Grunnet høy utnyttelse er det også lite fleksibilitet med tanke på små ombygginger for å bedre arealenes organisering og funksjonalitet.

Svært lite lagerkapasitet gjør at AHO ikke får utnyttet potensialet for sirkulærøkonomi i materialene. Mye brukbart materiale må kastes fordi det ikke er tilstrekkelig med lagerplass eller rom for kildesortering. Bruk av kommunikasjonsareal til utstillinger eller annet gjør renhold vanskeligere å gjennomføre. Fordi også tidligere lagringsplass er gjort om til tegnesalsplasser har AHO i 2022 funnet det nødvendig å leie lagerlokaler eksternt, i Nydalen, for å løse akutte behov for lagringsplass. Konsekvensen er ekstra arbeid med logistikk og forflytning av ulike typer materiell.

Både tegnesalene, undervisningsrommene og verkstedene har høy utnyttelse og brukes til veldig mange forskjellige aktiviteter. Det går dermed med mye tid på å omorganisere og flytte på møbler og materier i forbindelse med overgang fra en prosess til en annen.

Fordi det er et fysisk brudd i ringen som utgjør dagens tilnærmede sirkelformede bygningsmasse er ikke flyten i bygget gunstig. I tillegg er ikke funksjoner nødvendigvis plassert logisk i forhold til hverandre når det gjelder dagens bruk. Det vil blant annet si at man til tider må gå veldig langt for å komme fra en funksjon til en annen.

2.6 Mye fungerer bra i dag – mange egenskaper bør bevares

Da AHO flyttet inn i Maridalsveien 29 i 2001 ble bygningen transformert og tilpasset AHOs behov. Det er dermed mye som fungerer veldig godt, med unntak av at antall studenter og ansatte er nesten doblet siden den gang.

For AHOs prosesser, med mye dyre verkstedslokaler, er det en fordel driftsmessig og i undervisningen at verkstedene ligger samlet, og at tegnesalene er i samme bygg som verkstedene. At verkstedene ligger i umiddelbar nærhet til hverandre gir en best mulig utnyttelse av verkstedsmestere og lærerkrefter, og det er en logisk prosessflyt mellom de ulike typene av verksted.

Biblioteket til AHO er et av Europas beste arkitekturbibliotek og er i dag et av de få stedene studentene kan trekke seg tilbake for å få ro og konsentrasjon.

Med tanke på dreiningen mot sirkulærøkonomi og høyt fokus på bærekraft passer det godt for AHO å være i et transformert bygg. Lokaliseringen er også god, både med tanke på statlige planretningslinjer for denne typen virksomhet, og med tanke på hvilke andre institusjoner og potensielle samarbeidspartnere som er lokalisert i nærheten.

Selv om flere av de ansatte har privatiserte cellekontor har AHO også en policy på at ansatte i under 50 prosent stilling ikke har faste kontorplasser. Dette bidrar til mer effektiv utnyttelse av arealene, til tross for at utformingen av arealene setter begrensninger for samarbeid med ansatte i deltidsstillinger.

2.7 Oppsummering problembeskrivelse

Oppsummert finner vi at utfordringene AHO opplever i dag med arealknapphet, men som enda ikke har gitt vesentlige konsekvenser for kjernevirksomheten, vil øke de nærmeste årene med nye studieplasser og vekst i antall ansatte. Aresituasjonen vil også hindre ønsket utvikling fremover.

Tabell 9 Hovedproblemstillinger i dag og fremover

Konkret problem	Årsak	Konsekvens
1) AHO har ikke nok generelle og spesialiserte undervisnings- og arbeidsplassareal til å kunne håndtere planlagt og forventet studentvekst innenfor det undervisningsopplegget som er nødvendig for å oppnå læringsmålene.	Studiene er innrettet mot mye praktisk arbeid med materialer og modeller i undervisningen slik at verksted og individuelle tegnesalsplasser er kritiske arealer. AHOs arealer er i liten grad tilpasset studentveksten de siste 20 årene. Økning av nødvendige tegnesalsplasser er blitt prioritert, men kvaliteten på arealene er blitt dårligere. Verkstedareal eller generelle undervisningsareal, til mer teoretisk undervisning, er i liten grad tilpasset økningen i aktivitet siden 2001.	Til tross for dagens knapphet på areal er studentene tilfredse og har høy studieprogresjon ifølge de siste kartleggingene. Med økende studentmengde uten økning i areal er det imidlertid forventet at knapphet på student- og undervisningsareal vil bli så kritisk at både trivsel og utdanningskvalitet vil bli dårligere.
2) Fortrengning av andre funksjoner enn kjernevirksomheten gir utfordringer for formidling, eksternt samarbeid og effektiv drift	Gradvis prioritering av arealer til den mest kritiske delen av kjernevirksomheten (tegnesaler) har gjort at det er knapphet på fellesareal og støttefunksjoner.	Få møteplasser og rom til eksternt formidling gir utfordringer med eksternt samarbeid og å knytte nærings- og samfunnsliv tettere på studiestedet for å få ut synergier mellom AHO og nærings- og samfunnsliv. Mindre mulighet for publikum og samfunnet ellers til å tilegne seg kunnskap om design og arkitektur som produseres ved AHO tett på den aktiviteten som foregår fysisk på skolen. Mindre effektiv administrasjon og drift i bygget. Brukbare materialer må kastes fordi det er mangel på lagerkapasitet.
3) Lite fleksible og høyt utnyttede ansattareal som legger lite til rette for samhandling, arbeidsmiljø og trivsel.	Antall årsverk og ansatte er økt uten tilsvarende økning i areal. Opprinnelig arbeidsplasskonsept er ikke tilpasset dagens antall ansatte og årsverk. Sosiale soner og møterom er omgjort til faste arbeidsplasser og instituttene er spredt på forskjellige fløyer, og forskjellige bygninger.	Lite stillerom og samhandlingssoner i ansattarealene hemmer samarbeid internt på instituttene og mellom instituttene. Ansatte med under 50 prosent stillingsprosent har få muligheter til å arbeide på campus utover undervisning på tegnesal. AHO går dermed glipp av verdifull samhandling med medarbeidere som har hovedarbeidsgiver eksternt. Konsekvensene kan bli dårligere kvalitet på forskning og undervisning.

Etter vår vurdering vil dagens arealknapphet kunne bli til reelle problemer med konsekvenser for særlig utdanningskvaliteten. Dette fordi det ikke vil være plass til å gjennomføre timepålagt undervisning og sørge for tilstrekkelig egentrening på tegnesaler og verksteder, eller å ta imot nye studenter på etter- og videreutdanningsprogram. I tillegg vil målsetningen om mer kunnskapsdeling og samhandling med eksterne i AHOs lokaler vanskelig oppfylles, men dette problemet rangeres lavere enn mangelen på undervisningsareal. Press på ansattareal som følge av flere nødvendige nyansettelser vil også kunne gi uheldige virkninger for intern utvikling og arbeidsmiljø.

Studentene på AHO har høy studieprogresjon og oppgir i NOKUTs siste studentundersøkelser at de er svært tilfredse med studiene og faglig og sosialt miljø. Dette til tross for at de også oppgir under middels tilfredshet med lokaler og infrastruktur. Undervisningen er basert på utstrakt bruk av verksteder, tegnesaler og studioer – en undervisningsform som går under betegnelsen «Osloskolen».

Dagens arealknapphet gjør det umulig å øke antall studenter og samtidig holde på den undervisnings- og studieformen AHO har vist seg å ha suksess med. I takt med studentveksten de siste 20 årene er kritiske tegnesalsplasser for studentene blitt prioritert, mens annet areal har blitt fortrent. Mangel på samhandlings- og fellesareal begrenser AHOs mulighet til å invitere samfunnet og samarbeidsaktører inn til AHO. Dårlig logistikk og flyt i bygget og knapphet på støttefunksjoner gir utfordringer for driften. Ansattarealene er ikke tilpasset vekst i antall ansatte og mangel på areal for samhandling, møte- og grupperom begrenser både internt og eksternt samarbeid.

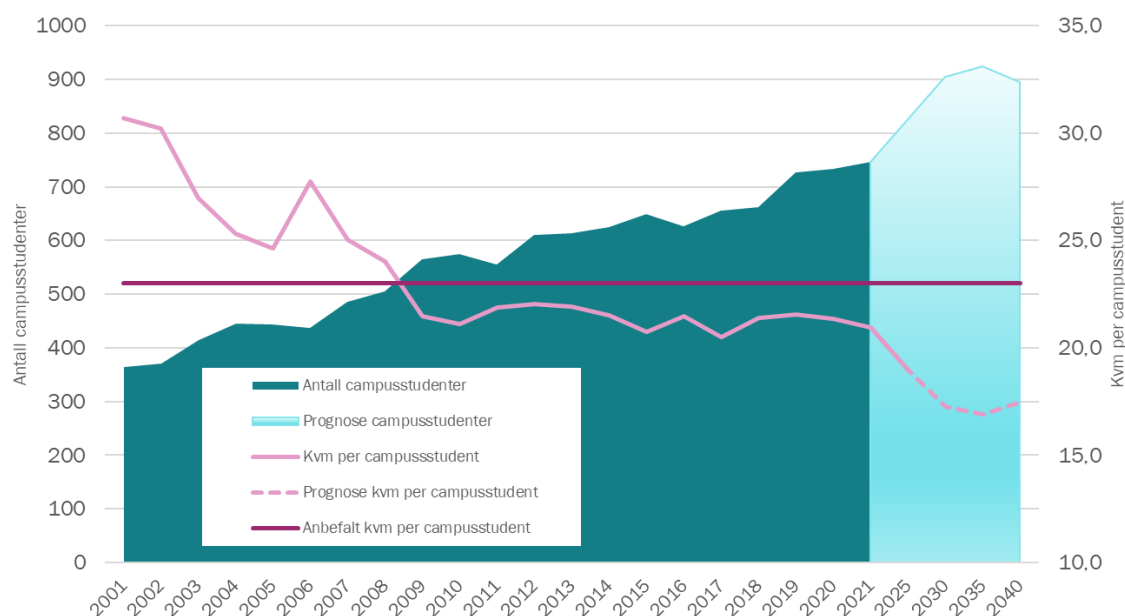
3 Behovsanalyse

OPPSUMMERING: Samfunnet har behov for å utdanne arkitekter, landskapsarkitekter og designstudenter. Dette understøttes av stortingsmeldinger de siste årene som legger vekt på behovet for innovasjonsevne, konkurransekraft og bærekraftige løsninger for å kunne løse fremtidens samfunnsutfordringer. Både politiske føringer og AHO som institusjon ser behov for at AHO styrker seg innen åpenhet og samarbeid med omverdenen. For å få til dette trenger AHO å holde fast ved en utdanningsmodell de har hatt suksess med - basert på mye tilstedeværelse og arbeid med modeller, materialer og formgivning som utgangspunkt for læring. For å oppnå høy kvalitet på AHOs forskning og kunnskapsproduksjon har de faglig ansatte behov for arbeidsforhold som legger til rette både for skjermet konsentrasjonsarbeid, men også samarbeid internt og eksternt.

Mer operasjonelt for AHO betyr dette at arealene må tilpasses planlagt og forventet vekst i studentmassen og i antall årsverk. Først og fremst har høgskolen behov for spesialisert studentareal, som verksted og tegnesaler tilpasset studentmassen, men andre kjernefunksjoner og støtteareal må stå i forhold til de andre arealene. Nærhet mellom AHOs ulike funksjoner og fagmiljø er også et viktig premiss for å få til gode tverrfaglige samarbeid, god trivsel og effektiv drift. Det er også behov for en bygningsmasse som understøtter tett samarbeid med samfunnet rundt høgskolen.

Det er i dag et gap mellom dagens situasjon og AHOs arealbehov, spesielt sett i sammenheng med planlagt og forventet studentvekst. Det prosjektutløsende behovet er definert som:

For at AHO skal kunne fortsette å tilby forskning og utdanning av høy kvalitet og ha mulighet til å utvikle seg videre i takt med samfunnets behov er det behov for mer areal og bedre tilrettelagte lokaler.

Figur 11 Figuren viser hvordan antall studenter og kvadratmeter per student har utviklet seg fram til og med 2020, prognose for studentvekst fram til 2040 og hvordan kvadratmeter per student vil falle videre dersom antall kvadratmeter holdes likt som i dag. Den vannrette mørkelilla streken viser kvm per student som er lagt til grunn som anbefaling i dimensjoneringen av AHOs bygningsmasse, og at AHO har ligget under den anbefalte dimensjoneringen de siste 10-12 årene

3.1 Interessentanalyse

Interessentanalysen skal avdekke hvilke grupper som berøres av utredningen, deres preferanser og opplevde behov, og avdekke mulige interessekonflikter. Tabell 10 gir en systematisk oversikt over interessentene og deres viktigste behov relatert til utvikling av AHOs bygningsmasse. Studenter og ansatte berøres direkte av prosjektet. Viktige behov er at de skal ha attraktive og fremtidsrettede lokaler som understøtter AHOs samfunnsoppdrag og strategiske mål. Ansatte har behov for gode undervisnings- og forskningsareal og et godt arbeidsmiljø. Studentene har behov for lokaler som fremmer læring og sosialt miljø. For eierdepartementet er det viktig at prosjektet er samfunnsnyttig og i tråd med politiske føringer for utdanning og forskning, kultur og arealforvaltning. For samarbeidspartnere er det viktig at lokaler og infrastruktur er inviterende og legger til rette for møter og samhandling. For Oslo kommune er blant annet byutvikling og kulturminner viktig.

Tabell 10 Oversikt viktige interessenter.

Aktører og interessegrupper	Relasjon til prosjektet og grad av innflytelse	Behov og interesser i prosjektet
AHO som institusjon	Ledelse og styring av AHO og direkte berørt av konseptvalg. Innflytelse: Stor Involvert i prosjektet gjennom prosjektgruppe og styringsgruppe	Behov for fremtidsrettede, hensiktsmessige, fleksible og kostnadseffektive lokaler som understøtter AHOs samfunnsoppdrag og strategiske mål. AHO har behov for å være et attraktivt studie- og arbeidssted.
Vitenskapelige ansatte og stipendiater	Bruker og direkte berørt av konseptvalg. Innflytelse: Stor Involvert i prosjektet gjennom prosjektgruppe og brukergruppe	Behov for hensiktsmessige og fleksible arealer for undervisnings- og forskningsaktiviteter og arbeidsmiljø. Ulike ønsker til arbeidsplass fra eget kontor til plass sammen med studentene, til kontorfellesskap. Ansatte ønsker mer tilgang til uformelle arbeidssoner, møtesteder på tvers av institutt, samt dedikerte laboratorier/prosjektrum til forskning. I tillegg bedre mottaksone og rom egnet for å invitere eksterne inn.
Administrativ ansatte	Bruker og direkte berørt av konseptvalg. Innflytelse: Stor Involvert i prosjektet gjennom prosjektgruppe og brukergruppe	Behov for lokaler som legger til rette for et godt arbeidsmiljø og er hensiktsmessig plassert i forhold til andre funksjoner slik at administrative tjenester fungerer effektivt og godt.
Studenter	Bruker og direkte berørt av konseptvalg. Innflytelse: Stor Involvert i prosjektet gjennom prosjektgruppe og brukergruppe	Behov for attraktive og hensiktsmessige lokaler som fremmer god læring og et godt sosialt miljø. Studentene ønsker å sitte i nærheten av verkstedene og at tegnesalsarealene også er bedre tilrettelagt for sosial samhandling enn i dag.
Kunnskapsdepartementet	Eierdepartement og etatsstyrer av AHO Innflytelse: Stor Involvert i prosjektet gjennom avklaring av overordnede rammer.	Skal påse at; - tiltak utarbeides i tråd med politiske føringer for utdanning og forskning, kultur og arealforvaltning - at et eventuelt investeringstiltak gjennomføres innenfor bestemt tid, kostnad og kvalitet i et porteføljeperspektiv - at tiltaket er samfunnsnyttig
Studentsamskipnaden i Oslo og Akershus (SiO)	Tilbyder av ulike velferdstilbud. Er til stede med stand ved semesterstart.	Tilrettelagte og attraktive arealer inne og ute for å utøve sine tjenester for studentene (studentmiljø, råd og helse etc.). Skal bidra til et godt studentmiljø. Har i dag ikke

	Innflytelse: Liten Ikke involvert i prosjektet	faste tilbud eller studentkontakter på campus til AHO, men på en rekke andre campus i Oslo.
Tilbydere på AHO	Kantinen og renhold driftes av private. Innflytelse: Liten	Behov for gode arbeidsforhold i kantinen. Renhold.
Samarbeidspartnere. Eksempler: OBOS, Byantikvaren, Ruter, Sunnaas sykehus, Nasjonalteateret, Oslo kommune, Bane Nord Eiendom. Innenfor forskning: Sjøfartsdirektoratet, Rolls Royce, VARD, oslo Universitetssykehus, Albelia, Accenture, Larvik kommune	Samarbeid med AHO gjennom forskning og utdanning. Innflytelse: Middels	Hensiktsmessige lokaler og infrastruktur. Samhandlingsarealer. Enkelt å finne frem.
Oslo arkitekturtriennale (OAT)	Er i dag lokalisert på AHO med 3 til 5 arbeidsplasser tett på arkitektenes fagmiljø, men er ønsket flyttet fordi arkitektur trenger plassene selv. Innflytelse: Middels	Ønsker kontorer tett på fagmiljøet arkitektur
Konferanse	Samarbeidsaktører som avholder konferanser i AHOs bygg. Innflytelse: Liten	Behov for auditorium med opptaksmuligheter og arealer for mingling og bevertning i nærheten. Eksempler er; Trehuskonferansen (arkitektur), RSD6 Conference (systemorientert design), Future North (lenskapsarkitektur), Anticipation Conference (design).
Besøkende	Brukere av bygg og infrastruktur. Innflytelse: Liten	Enkelt å finne fram, samt ledig kapasitet til å avholde konferanser hos AHO når de ønsker dette.
Statsbygg	Statsbygg har tre roller i denne sammenheng. Statsbygg eier og drifter Maridalsveien 29. Ved et byggeprosjekt vil Statsbygg være byggherre dersom prosjektet videreføres som et statlig byggeprosjekt. Statsbygg utfører KVN som en nøytral rådgiver uavhengig av rollen som eier og byggherre Innflytelse: Middels til liten*	Statsbygg, som eier av dagens bygningsmasse ønsker å fortsette et langsiktig leieforhold med AHO i Maridalsveien og har også behov, på vegne av Staten, for å forvalte sine eiendommer på en samfunnsmessig rasjonell måte. Statsbygg, som byggherre, er opptatt av at byggeprosjekt gir gode rammer for en effektiv prosjektutvikling. Statsbygg ønsker tilstrekkelig kvalitet på utredningen slik at den legger riktige premisser for konseptvalg og videre prosjektutvikling. *rollen som eiendomsforvalter har liten påvirkning, mens rollen som rådgiver (i konseptfase) og byggherre (i videre faser) har en større grad av innflytelse på konseptutforming/prosjektgjennomføring.
Oslo kommune	Overordnet arealplanlegging, plan- og byggesaksbehandling, bevaring av kulturhistoriske bygninger. Innflytelse: Middels	At tiltaket passer inn i byutviklingen og ikke har negativ påvirkning på omkringliggende områder og virksomheter.
Nærmiljø, naboer og brukere av området	Brukere av nærområdet. Innflytelse: Liten	At prosjektet ikke fører til negative kvaliteter for omkringliggende områder og virksomheter.

KULTUR OG TRIVSEL - o Dyrke fagdisipliner med sterk kultur og identitet vs. bygge kultur og tilhørighet på tvers av fagdisipliner - o Mestare arealbegrensninger (både reelt og norm) vs. skape rom både for sosialisering og plasskrevende undervisningsformer - o Møte statens arealnorm for arbeidsplasser og løse skolens totale plassbehov vs. faste plasser og enekontor til ansatte i stillinger over 50% - o Holde høy faglig standard vs. møte krav fra studenter om forutsigbarhet (ref. studentopprøret)	SAMARBEID, FLERFAGLIGHET OG UNDERVISNING - o Sikre tverrfaglighet og faglig bredde vs. rendyrke spesialisering og faglig dybde - o Ivareta dagens praksis og særpreg i undervisningen vs. sikre kontinuerlig fornyelse - o Sikre fysisk tilstedeværelse vs. utnytte fordeler ved digital samhandling - o Sikre rom for konsentrasjon og tilbaketrekning vs. fremme samhandling	KONTAKT MED OMGIVELSENE OG SAMFUNNET - o Åpne opp og bli mer transparent mot omgivelsene vs. ivareta særpreg og videreutvikle «Osloskolen» - o Sikre åpenhet vs. ivareta sikkerhet - o Ivareta primær oppgaven (masterutdanning) vs. øke kontakt med arbeids- og næringsliv, sikre profesjonsklare studenter og bidra til livslang læring - o Ta en tydelig og aktiv rolle i samfunnsdebatten vs. rendyrke AHO som undervisnings- og forskningsinstitusjon	SAMFUNNSROLLE - o Sikre rom for vekst og endring vs. redusere økologisk fotavtrykk - o Legge til rette for arealkrevende og individuelle behov knyttet til forskning vs. bedre tilrettelegging for samhandling i ulike former (allsidighet) - o Sikre plass til arealkrevende funksjoner (verksteder, enekontorer, faste plasser til studenter) vs. være forbilde på bærekraft - o Holde fast ved dagens praksis vs. ta en rolle som innovativt fyrår
---	--	--	---

Figur 12 Det er ikke identifisert grunnleggende interessekonflikter i arbeidet med utredningen, men AHO har identifisert noen dilemmaer der behov kan dra i forskjellig retning.

3.2 Normative behov

Her redegjør vi for de mest relevante overordnede politiske mål, lover og forskrifter som har relevans for utredningen⁵. Formålet med universiteter og høyskoler er definert i universitets- og høyskolelovens § 1-1 som å;

- tilby høyere utdanning på høyt internasjonalt nivå
- utføre forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid på høyt internasjonalt nivå
- formidle kunnskap om virksomheten og utbre forståelse for prinsippet om faglig frihet og anvendelse av vitenskapelige og kunstneriske metoder og resultater, både i undervisningen av studenter, i egen virksomhet for øvrig og i offentlig forvaltning, kulturliv og næringsliv
- bidra til en miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig utvikling

Infrastruktur er viktig for at UH-sektoren oppnår overordnede mål

I langtidsplanen for forskning og høyere utdanning fra KD, som kom høsten 2018, la for første gang en norsk regjering frem en politikk for universitets- og høyskolebygg (Kunnskapsdepartementet, 2019a). Hovedbudskapet i denne er at bygg, utstyr og infrastruktur skal legge til rette for kvalitet i utdanning og forskning, og for bærekraft og miljø. Studiestedet skal og fremme samarbeid – mellom studenter og forskere, akademia og næringslivet og lokalsamfunnet.

«Et godt utformet bygg kan invitere til samarbeid, til å krysse grenser mellom fag og til bedre kommunikasjon mellom studenter, mellom studenter og forskere, og mellom akademia, næringslivet og lokalsamfunnet. Et dårlig utformet bygg kan hindre slikt samarbeid, fremme enveiskommunikasjon fra undervisere til studenter og hindre god utnyttelse av digitalisering, entreprenørskap og utadrettet virksomhet. ...» (Kapittel 8.1 «Behov for godt utformede universitets- og høyskolebygg»).

Viktige nasjonale mål for UH-sektoren fra den samme langtidsplanen, er styrket konkurransekraft og innovasjonsevne, å møte store samfunnsutfordringer og å sikre et bærekraftig velferdssamfunn og fagmiljø av fremragende kvalitet.

Tettere knytning mellom høgskolen og arbeidslivet: Livslang læring og arbeidslivsrelevans

Kompetansereformen – lære hele livet (Kunnskapsdepartementet, 2019b), og stortingsmeldingen om arbeidslivsrelevans (Kunnskapsdepartementet, 2020) vektlegger at utdanningsinstitusjoner og arbeidslivet må samarbeide tettere for å ruste samfunnet for omstilling. Med tettere knytning mellom AHO og arbeidslivet vil utdanningene bli mer relevante og studentene bedre rustet til å møte et

⁵ En mer detaljert tabelloversikt finnes i vedleggskapittel 9.4.

samfunn i omstilling og endring. Tilbud om livslang læring som gir mulighet til å bygge og utvide kompetanse for flere befolkningsgrupper vektlegges. I AHOs tildelingsbrev fra Kunnskapsdepartementet for 2022 går temaet igjen «*AHO skal søke samarbeid for å videreutvikle både den ordinære studieporteføljen og en portefølje av etter- og videreutdanning tilpasset samfunnets behov. Etter- og videreutdanning vil kunne bidra til vekselvirkning mellom problemstillinger profesjonsutøvere møter i sitt virke og AHOs kunnskapsproduksjon.*» Dette underbygger blant annet behovet for at AHO satser på videre utvikling av etter- og videreutdanningstilbud slik det er lagt opp til i prognosene fram mot 2040, men også at AHO knytter seg tettere på samfunnet generelt.

Stortingsmeldingen «En innovativ offentlig sektor – kultur, ledelse og kompetanse» (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2020) legger også vekt på at «god kvalitet og godt samspill mellom arbeidslivet og forskning og utdanning er sentrale faktorer for modernisering, effektivisering og innovasjon i offentlige virksomheter» (8.1). AHO har en rekke samarbeid med det offentlige, eksempelvis flere samarbeid med kommunene rundt Oslo i forbindelse med studentoppgaver. Det er et ønske om å styrke og systematisere slike samarbeid ytterligere.

Foregangsinstitusjon for effektive og klima- og miljøvennlige løsninger

Det er en gjennomgående forventning i samfunnet at undervisningsinstitusjonene er gode forbilder når det gjelder både å ta i bruk og å utvikle innovative og klima- og miljøvennlige løsninger. I langtidsplanen for høyere utdanning og forskning fremheves viktigheten av infrastruktur som har kostnadseffektive, bærekraftige og klima- og miljøvennlige løsninger. Dette gir behov både for riktig drift av bygningsmassen og en bygningsmasse som gjør det mulig med et lavt klima- og miljøavtrykk.

Videre er det en økende oppmerksomhet om sirkulær økonomi og klimavennlige valg i statlig bygg- og eiendomsforvaltning, og temaet ble vektlagt i regjeringens strategi for bygg og eiendom (Kommunal og moderniseringsdepartementet, 2021). Ifølge strategien bør gjenbruk av eksisterende bygningsressurser alltid vurderes når nye tiltak utredes, planlegges og gjennomføres. Dette gir viktige føringer for AHOs egen bygningsmasse, men vel så viktig er behovet for å utdanne arkitekter med kunnskap om bærekraftige og sirkulære løsninger og behovet for å forske på de arkitektfaglige problemstillingene knyttet til disse temaene. AHO har et særlig fokus på disse aspektene i sin utdanning og også i samarbeid med andre aktører i samfunnet. Et av tre viktige innsatsområder i AHOs gjeldende strategi for 2020-2025 er «bærekraft» der AHO skal:

- Bidra til å løse globale og lokale utfordringer ved å utvikle kunnskap og bærekraftige løsninger.
- Sikre at studieprogrammene tar tak i bærekraftutfordringene, og gjøre kandidatene i stand til å arbeide med dette i praksis.
- Prioritere forskning som bidrar til bærekraftige løsninger. Vi skal videreutvikle sterke fagmiljøer innen sirkulærdesign og delingstjenester, gjenbruk og bygningsvern, bærekraftig og klimatilpasset arkitektur og byplanlegging, fremtidsstudier, økologi og landskapsarkitektur.
- Styrke samarbeidet innenfor og utenfor skolen, for å møte de store og komplekse samfunnsutfordringene.
- Redusere AHOs økologiske fotavtrykk, blant annet i utviklingen av en mer bærekraftig campus.

De økonomiske utsiktene tilsier at statens budsjettrestriksjon vil bli strammere i årene som kommer (Finansdepartementet, 2022). Effektiv ressursbruk er også et gjennomgangstema i regjeringens strategi for bygg og eiendom (Kommunal og moderniseringsdepartementet, 2021). I innledningen til bygge- og eiendomsstrategien står det at: «potensialet for meir kostnadseffektive og innovative løysingar i bygg- og eigeomsforvaltninga må utnyttast betre». Mer effektiv ressursbruk i form av mer effektiv arealbruk passer også godt sammen med målene om klima- og miljøvennlige løsninger.

3.3 Konkretisering og prioritering av behovene

Det viktigste for AHO å opprettholde i takt med studentvekst er kvaliteten på skolens kunstneriske og faglige arbeid som setter spesielle krav til verksteder og arbeids- og veiledningsarealer med atelierkvaliteter og egnede lysforhold. Dette inkluderer også tilstrekkelig med dedikerte undervisningsrom da undervisning i dag ofte kommer i konflikt med annen bruk av rom som tegnesaler og verksted, og er viktig for å kunne tilby undervisning til studenter på etter- og videreutdanning.

Deretter er det behov for arealer som legger til rette for samhandling og gode arbeidsforhold for faglig og administrativt ansatte tilpasset vekst i antall årsverk som følger av studentvekst. Høgskolen har også behov for arealer som inviterer samfunnet inn og hvor det er mulig å formidle arbeid og kunnskapsproduksjon, men disse arealbehovene er underordnet behovet for arealer som understøtter undervisnings- og forskningskvalitet mer direkte. Størrelsen på støttearealer og fellesfunksjoner må videre tilpasses i takt med «kjernearealene». Generelt bør fleksibilitet i arealene tilstrebes for å kunne tilpasses endring i arbeidsformer både på kort sikt dag til dag og i et langsiktig perspektiv.

Tabell 11 Oppsummering av mer konkretiserte arealbehov for AHO. Videreutvikling av detaljert rom- og funksjonsprogram vil komme i en senere fase av prosjektutvikling.

Utviklingstrekk	Arealbehov
Økning i antall studenter og ansatte	Tegnesaler med plass til egen arbeidsstasjon for alle studenter tilpasset studentvekst, samt fleksibilitet og funksjonalitet til flere typer anvendelse
	Flere grupperom og studentarbeidsplasser med egnet utstyr sentralt plassert på campus
	Verkstedsareal som håndterer økning i antall studenter, gir rom for flere bruksområder, og kapasitet til den delen av forskningen som trenger verkstedene som «laboratorium»
	Tilstrekkelig med møteplasser og sosiale soner for studenter og ansatte, som for eksempel forbedrede arealer i forbindelse med bibliotek og bespisning
	Flere generelle undervisningsrom og møte- og grupperom i nærhet til studentarbeidsplasser/tegnesaler
	Fleksible ansattareal tilpasset ansattvekst, som både legger til rette for skjermet konsentrasjonsarbeid, tverrfaglig samhandling og effektiv flyt og arealbruk.
	Tekniske funksjoner og kommunikasjonsareal skalert etter antall brukere inkludert lagringsplass
Endring i undervisningsform, forskning og arbeidsformer i retning av mer deling og åpenhet, spesielt mot samfunnet rundt	Fleksible arealer som kan endres i hverdagen etter behov
	Et bygg som inviterer samfunnet inn
	Legge til rette for digitale og hybride undervisningsformer
	Formelle og uformelle arenaer for ulike samarbeid med arbeids- og samfunnslivet
Miljø, bærekraft og effektiv ressursbruk	Effektiv ressursbruk – sikre aktive arealer og minst mulig grad av tomme rom
	Lagerkapasitet som sørger for at materialer og ressurser utnyttes bedre
	Tiltak som tar hensyn til samfunnets behov for lavere klimagassutslipp (materialbruk og energibruk)
Annet	Uteområder med god kvalitet og funksjonalitet både til bruk i undervisning og som sosiale soner.

4 Strategiske mål

I forbindelse med utredningsprosessen har AHO utarbeidet en visjon for bygningsmassen; «Laboratorium for utforskning av fremtidens bærekraftige løsninger». Med utgangspunkt i denne visjonen, politiske føringer, AHOs strategi og informasjon avdekket i problembeskrivelsen og behovsanalysen har Statsbygg, i tett samarbeid med AHO, utviklet samfunns mål og effektmål for utredningen. Disse målene er også forankret med Kunnskapsdepartementet.

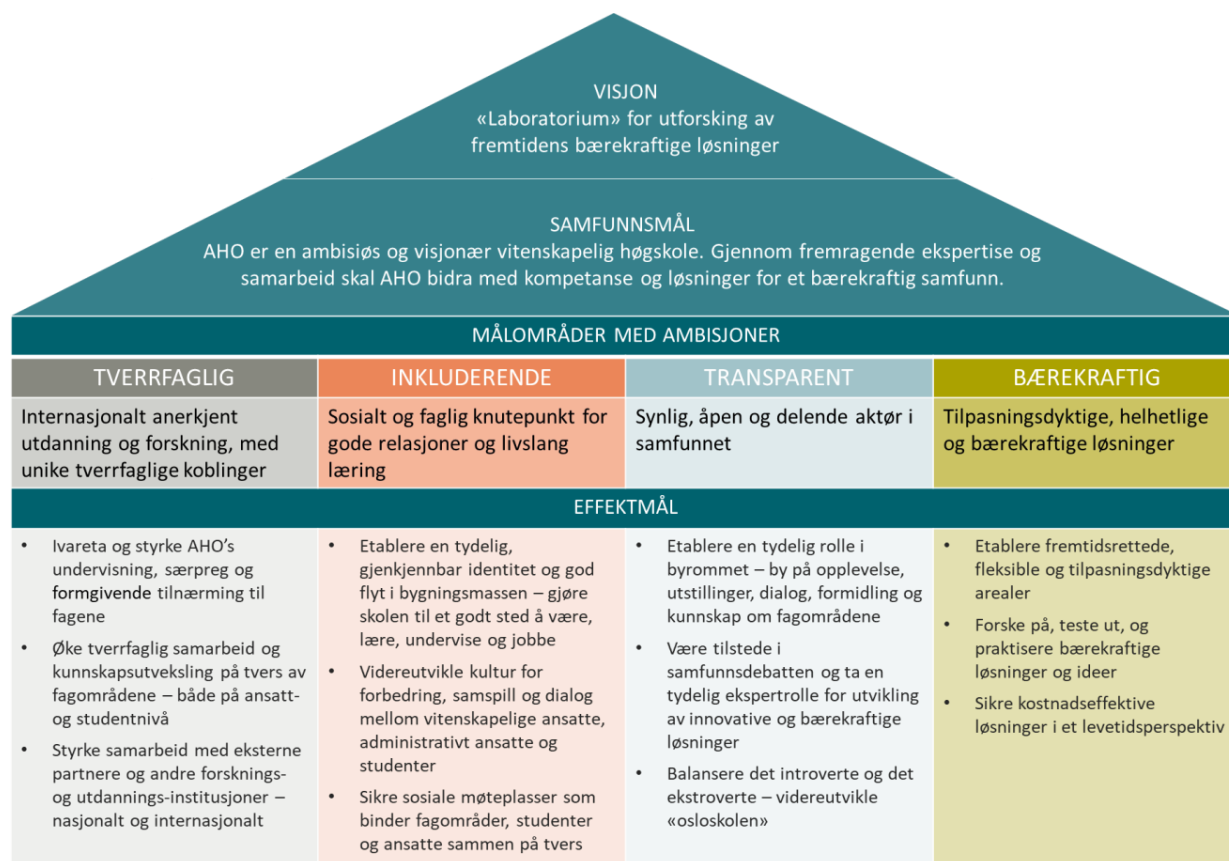
4.1 Samfunns mål

Samfunns mål beskriver hvilken samfunnsutvikling prosjektet skal bygge opp under, og er derfor knyttet til prosjektets virkning på samfunnet. Samfunns målet skal angi retning og ambisjon for studiestedet. Realisering av samfunns målet må til en viss grad kunne tilbakeføres til prosjektet. Kunnskapsdepartementet er eier av samfunns målet. Følgende samfunns mål er forankret hos Kunnskapsdepartementet i møte 18.februar 2022:

AHO er en ambisiøs og visjonær vitenskapelig høgskole. Gjennom fremragende ekspertise og samarbeid skal AHO bidra med kompetanse og løsninger for et bærekraftig samfunn.

4.2 Effektmål

Effektmålene skal bygge opp under samfunns målet og definere hvilke virkninger prosjektet skal føre til for brukerne. Brukere i denne sammenheng er ansatte, studenter og eksterne samarbeidspartnere ved AHO. AHO har etablert 12 effektmål som er knyttet til fire ulike målområder. Effektmålene er oppsummert i beskrevet i Figur 13.

Figur 13 Oversikt over samfunns mål og effektmål for utredningen.

5 Rammebetingelser

Rammebetingelser er et sett av betingelser eller krav som skal oppfylles for valg av konseptuell løsning og fremtidig drift. Lover og forskrifter utgjør absolutte rammebetingelser, som alle konsepter må tilfredsstille for å kunne gå videre fra mulighetsstudiet til alternativanalysen. Andre rammebetingelser, som AHOs egne krav og føringer fra Kunnskapsdepartementet kan utfordres, men bidrar til å klargjøre hva som er de mest relevante langsiktige konseptene for AHO.

5.1 Absolutte krav – lover og forskrifter

Tittel	Relevans
Arbeidsmiljøloven	Fysiske arbeidsmiljøfaktorer som bygnings- og utstyrmessige forhold, inneklima, lysforhold, støy, stråling o.l. skal være fullt forsvarlig ut fra hensynet til arbeidstakernes helse, miljø og sikkerhet og velferd.
Forskrift om tekniske krav til byggverk (Byggeteknisk forskrift, TEK17)	Tiltaket fremmer bærekraftig utvikling til beste for den enkelte og samfunnet, planlegges, prosjekteres og utføres ut fra hensyn til god visuell kvalitet, universell utforming og slik at tiltaket oppfyller tekniske krav til sikkerhet, miljø, helse og energi.
Lov om universiteter og høyskoler (LOV-2005-04-01-15)	Universiteter og høyskoler skal arbeide for å fremme lovens formål ved å: • tilby høyere utdanning basert på det fremste innenfor forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid og erfaringskunnskap • utføre forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid • bidra til å spre og formidle resultater fra forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid • bidra til livslang læring og tilby etter- og videreutdanning • legge til rette for at institusjonens ansatte og studenter kan delta i samfunnsdebatten • bidra til innovasjon og verdiskaping basert på resultater fra forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid, og • samarbeide med relevante aktører på internasjonalt, nasjonalt, regionalt og lokalt nivå for å styrke virksomhetens kvalitet og relevans. I lovens § 4-3 Læringsmiljø fastsettes bestemmelser for læringsmiljøet på institusjonene, herunder det fysiske og psykiske arbeidsmiljø. Det er bl.a. i punkt a lagt fast at det i utformingen av det fysiske arbeidsmiljøet skal, så langt det er mulig og rimelig, sørges for at lokaler, adkomstveier, trapper mv. er dimensjonert og innredet for den virksomhet som drives. Læringsmiljøet på institusjonene skal være fullt forsvarlig ut fra en samlet vurdering av hensynet til studentenes helse, sikkerhet og velferd.
Prop. 111 L (2020-2021) Forslag til lovvedtak – Endring i universitets- og høyskoleloven	Forslag til endringer som er relevante for denne utredningen: • Formålsbestemmelsen foreslås endret til å angi formålet med universiteter og høyskoler, og bærekraftsperspektivet tas inn i formålet. • Oppdatere læringsmiljøbegrepet og tydeliggjøre institusjonens plikt til å tilrettelegge for et godt læringsmiljø.
Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning	I forskriftens § 3-5 Akkreditering av institusjoner punkt 3 er det fastsatt at institusjonens organisering og infrastruktur skal være tilpasset virksomheten . I forskriftens merknader til §3-5 er dette utdypet: «Viktige elementer ved institusjonenes organisering og infrastruktur som skal være oppfylt er bl.a. at institusjonene skal ha et tilfredsstillende bibliotek, tilfredsstillende forelesningssaler, utstyr, leseplasser, grupperom osv. »

Lov om planlegging og byggesaksbehandling (LOV – 2008-06-27-71)	Loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og fremtidige generasjoner. • Samordne statlige, regionale og kommunale oppgaver • Byggesaker blir i samsvar med lov, forskrift og planvedtak • Sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter • Hensyn til universell utforming, barn og unges oppvekstvilkår, estetisk utforming av omgivelsene
Kulturminneloven	Kulturminner og kulturmiljøer med deres egenart og variasjon skal vernes både som del av vår kulturarv og identitet og som ledd i en helhetlig miljø- og ressursforvaltning.
Lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne	Universell utforming
Rundskriv om normer for energi- og arealbruk for statlige bygg	Tiltaket ivaretar hensynet til effektiv arealutnyttelse og energieffektive løsninger

5.2 Prosjektspesifikke føringer fra Kunnskapsdepartementet

Kunnskapsdepartementet har kommunisert tydelige prosjektspesifikke rammer for AHO. Den mest konkrete er at budsjettrammen for et eventuelt tiltak bør ligge i størrelsesorden 300 MNOK til 1 MRD. Videre forventer KD at sentrale styringsdokumenter som langtidsplan for universitets- og høgskolesektoren (Kunnskapsdepartementet, 2019a) og tildelingsbrev for AHO legges til grunn for konseptvalget.

5.3 AHOs egne krav

AHO har definert noen få rammer som er ekstra viktig for virksomheten ved et konseptvalg av langsiktig løsning ved høgskolen. Disse rammene blir hensyntatt, men er ikke absolutte i forhold til krav nedfelt i lover og forskrifter.

AHO har definert to krav som er spesielt viktige for dem. Det første er at AHO fortsetter sin undervisningsform som er basert på at alle studenter skal ha sin egen plass på tegnesal/studio. Dette premisset kan utfordres i senere faser, men som et grunnleggende premiss i utredningen legger vi at undervisningen til AHO følger den samme hovedformen som i dag med vekt på fysisk tilstedeværelse og arbeid med fysiske modeller og materialer. Se problembeskrivelsen for utdypning i delkapittel 2.3.

Det andre kravet til AHO er at lokaliseringen skal være i Oslo, og helst sentralt i Oslo. Med utgangspunkt i at AHO i dag er lokalisert sentralt i Oslo, anser vi det som mindre relevant å vurdere lokalisering utenfor bygrensen med mindre dette er politisk bestemt. Dagens lokalisering er også i tråd med retningslinjer for lokalisering av arbeids- og besøksintensive statlige virksomheter som sier at disse bør prioriteres inn i de mest sentrale og best kollektivtilgjengelige delene av en by.

AHO ønsker heller ikke nybygg på ny tomt som konsept. Et slikt konsept må uansett forkastes ut fra Kunnskapsdepartementets føringer om prosjektomfang, da et nybygg med tilstrekkelig areal ville oversteget en milliard norske kroner i rene byggekostnader, uavhengig av lokalisering.

6 Mulighetsstudie

OPPSUMMERING: AHO har behov for å endre sine arealer og arealbruk for å håndtere pågående og videre vekst i studentmassen samtidig som de opprettholder og forsterker sin samfunnsfunksjon. I mulighetsstudiet har vi gått bredt ut for å utforske mulighetsrommet for å kunne løse AHOs arealutfordringer i dag og fremover.

Å redusere aktivitet er ikke i tråd med politiske vedtak og føringer og forkastes som en mulig fremtidig løsning. Fordi AHO allerede har stort press på sine arealer og har en høy grad av sambruk er det også lite potensial i å utnytte eksisterende arealer enda bedre uten mindre eller større investeringstiltak.

Å flytte ut av Maridalsveien 29 og etablere et helt nytt bygg er vurdert som for kostbart sammenlignet med å bygge om og å bygge på dagens bygning. Det er begrenset hvor mye som kan bygges på dagens bygningsmasse. Vi har likevel vurdert at en mer kompakt løsning, med ulike grader av tilbygg og ombygging, kan dekke AHOs identifiserte arealbehov.

For å kunne begrense tiltak i Maridalsveien 29, samt å kunne knytte seg tettere på samfunnet rundt, har vi sett på flere varianter av en videreføring i Maridalsveien 29 i kombinasjon med arealer i andre bygninger. Kombinasjonskonsept i form av kortsiktig eller langsiktig leie eller transformering av andre bygg er vurdert. Stor andel kortsiktig leie er forkastet grunnet høyere kostnader uten ekstra nytte.

Etter grovsiling tas følgende konsepter med videre til en mer detaljert alternativanalyse:

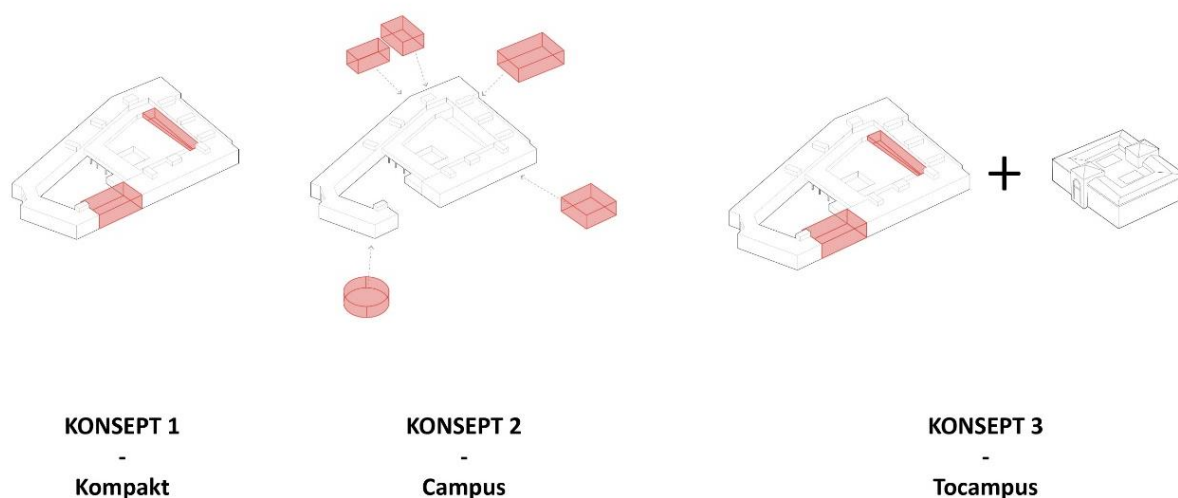
Nullalternativet: Nullalternativet beskriver tiltak som skal til for å opprettholde dagens funksjon og tilstand innenfor lover og forskrifter uten arealøkning eller funksjonsendring. Nullalternativet er referansealternativet som de andre konseptene måles mot, både når det gjelder nytte og kostnader.

Konsept 1 – Kompakt: Deler av dagens bygningsmasse i Maridalsveien 29 bygges om med formål om å øke effektiviteten og funksjonaliteten for AHO. Øvrig arealbehov løses ved tilbygg på eiendommen. Ulike investeringsnivå er vurdert i to underalternativer. (Et tredje alternativ med maksimalt omfang er forkastet fordi det er vurdert til å overoppfylle behovene som er funnet):

- A) Minimalt omfang
- B) Middels omfang

Konsept 2 – Campus: AHO etablerer lokaler gjennom langsiktig leie av lokaler i umiddelbar nærhet til Maridalsveien 29. I Maridalsveien 29 gjennomføres tiltak som i konsept 1b, men omfanget av tilbygg justeres ned tilsvarende omfanget av langsiktig leie.

Konsept 3 – Tocampus: Etablering av en ny campus i et transformert bygg i Oslo sentrum i gåavstand fra AHO. Den nye campusen vil ha vekt på formidling mens dagens campus har vekt på produksjon.

Figur 14 Skisser av hovedkonseptene som tas videre til alternativanalyse etter mulighetsstudiet.

6.1 Mulighetsrommet og grovsiling av vurderte tiltak

Mulighetsrommet er utforsket ved hjelp av den såkalte «firetrinnsmetodikken», for å sikre at man vurderer løsninger som 1) gir ulike virkninger, 2) påvirker ulike deler av problemet (årsaken og konsekvensen), og 3) er konseptuelt forskjellige. Kostnads, omfangs- og ambisjonsnivå øker for hvert trinn.

Tabell 12 Oppsummering av tiltak som er vurdert og begrunnelse for å ta med tiltakene videre eller å forkaste før alternativanalysen

Trinn i firetrinnsmetodikken	Tiltak som er vurdert	Vurdering av tiltak	Forkastes eller tas med videre
Påvirke etterspørsel etter arealbehov	Redusere aktiviteten ved å redusere antall studenter og/eller ansatte	Politiske vedtak og føringer tilsier at AHO skal øke sitt studietilbud og at studentmassen skal øke. Redusert aktivitet vurderes derfor å være utenfor rammene i mulighetsstudiet.	Forkastes
	Endre undervisningsformer og annen aktivitet så den blir mer tilpasset dagens bygning	AHOs aktivitet og undervisningsformer er også styrt av politiske føringer og krav til kvalitet i utdanning og forskning. En større tilpasning av dagens undervisningsmetoder vurderes å redusere dagens utdanningskvalitet.	Forkastes
Mer effektiv utnyttelse av eksisterende infrastruktur	Bedre bookingsystemer for bedre utnyttelse av eksisterende rom	AHO har ikke et avansert bookingsystem i dag, men det er også lite overskuddskapasitet å gå på i de arealene som er mest kritiske for å gjennomføre undervisning og forskning etter dagens praksis.	Forkastes som selvstendig løsning, men tas med videre i kombinasjon med andre tiltak.

Konseptvalgnotat Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo

38 AV 72

	Utnyttelse av arealet i større deler av døgnet eller året	AHOs studenter er blant studentene i landet som bruker mest tid på studiene, med opp mot 50 timer per uke. Tegnesalene blir benyttet på alle døgnetstider, og det er derfor ikke noe å gå på når det gjelder økte åpningstider. Verkstedene har, grunnet HMS-hensyn og krav til tilsyn og bemanning, begrenset åpningstid. Økte åpningstider på verksted vil gi økte driftskostnader, men kan bidra til noe høyere utnyttelse av eksisterende verkstedsareal. Det vil imidlertid ikke løse det kritiske behovet for tegnesalsplasser.	Forkastes som selvstendig løsning, men bør vurderes for enkelte arealkategori er i kombinasjon med andre tiltak.
	Sambruk av arealer med andre aktører	Å leie eller å sambruke arealer med andre aktører i umiddelbar nærhet kan bidra til å redusere arealbehovet i Maridalsveien 29. En satellitt-løsning basert på at hele kurs flyttes ut til arealer hos skiftende samarbeidsaktører vil imidlertid bli svært administrativt krevende og kostbart dersom det ikke også i kombinasjon gjennomføres tiltak i Maridalsveien 29. Et slikt kombinasjonskonsept er kostnadsestimert, og det er funnet at denne løsningen er dyrere og heller ikke gir mer nytte enn konseptene som videreføres til alternativanalysen.	Forkastes.
	Omdisponering av rom	AHO har allerede omdisponert flere rom til tegnesalsplasser og det er lite å gå på for ytterligere omdisponering dersom dette ikke gjøres i kombinasjon med ombygginger eller tilbygg.	Forkastes som selvstendig tiltak.
Forbedre eksisterende infrastruktur	Mindre ombygging av dagens arealer	Det er potensiale for å forbedre effektiviteten i enkelte arealer ved mindre ombygginger. Dette gjelder eksempelvis ansattarealene der vekst er blitt løst ved å flytte flere ansatte inn i opprinnelige enkeltmannskontor eller sosiale soner. For en bedre utnyttelse kreves imidlertid ombygginger, men dette vil ikke løse AHOs grunnleggende behov for arealer.	Kombinasjon av leie og tilbygg av mindre tilleggsareal og mindre ombygginger tas med videre til alternativanalysen, men forkastes som selvstendige tiltak.
	Bygge mindre tilleggsarealer	Å bygge mindre tilleggsarealer kan løse noe av AHOs arealbehov i kombinasjon med ombygginger.	
	Leie tilleggsarealer	AHO leier allerede i dag rundt 1500 kvm i Akersbakken. Disse arealene avlaster Maridalsveien 29, men det er begrenset hvor mye areal som kan leies eksternt spesielt med tanke på de mer spesialiserte arealene som er lite tilgjengelige i markedet. Mindre areal på en annen lokalisering gir også logistikkutfordringer for eksempel med tanke på tilgang på verksted i en annen bygning.	
Større investeringer i ombygget og/eller ny infrastruktur	Større ombygging av dagens lokaler	Utnyttelsesgraden er høy i dagens bygningsmasse og større ombygging uten økning i areal vil i begrenset grad løse AHOs hovedutfordringer med for lite areal til arbeidsplasser for studentene. Andre funksjoner er allerede gjort om til tegnesalsplasser, og det er derfor lite potensial for å redusere ytterligere på andre funksjoner eller å øke utnyttelsen enda mer.	Forkastes som selvstendig tiltak.
	Bygge større tilleggsarealer på dagens tomt	AHO har behov for flere tegnesalsplasser og verksted, samt tilstrekkelig med ansattareal for å møte planlagt og forventet vekst. Det er potensial for å bygge på opp mot 10 000 kvm på dagens eiendom. Selv om tilbygg kan begrenses noe ned grunnet hensyn til blant annet verneverdier, bymiljø og biologisk mangfold, er der sannsynlig at AHOs arealbehov kan dekkes på dagens eiendom.	Tas med videre til alternativanalysen.

Erverv og ombygging av andre eksisterende bygg	Det finnes flere tomme lokaler i markedet, både i Statsbyggs portefølje og i det private markedet, som kan egne seg for AHO. AHO er allerede i et transformert bygg, og det vil bli mer kostbart å flytte ut hele AHO til et annet transformert bygg enn å beholde dagens arealer. Det er heller ikke funnet bygningsmasse som imøtekommer hele AHOs behov. Erverv og transformasjon av et nytt bygg vil derfor egne seg til å dekke AHOs ekstra arealbehov i tillegg til dagens.	Tas med videre i kombinasjon med tiltak på dagens eiendom.
Nytt bygg som dekker hele arealbehovet til AHO	Å bygge et helt nytt bygg på en ny tomt vil kunne løse AHOs arealbehov. Samtidig vil det bli svært kostbart sammenlignet med å bygge om deler av dagens eiendom med noe tilbygg, uten at et helt nytt bygg vil gi tilsvarende økt nytte av økt kvalitet for utdanning, forskning og trivsel.	Forkastes.

6.2 Arealkrevende studentgruppe, men arealeffektivitet er lagt til grunn

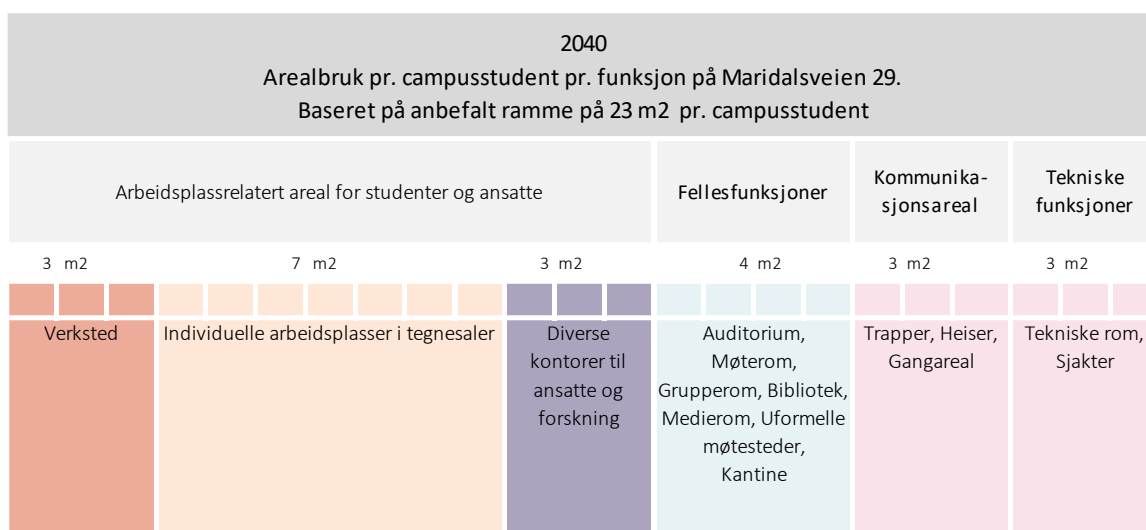
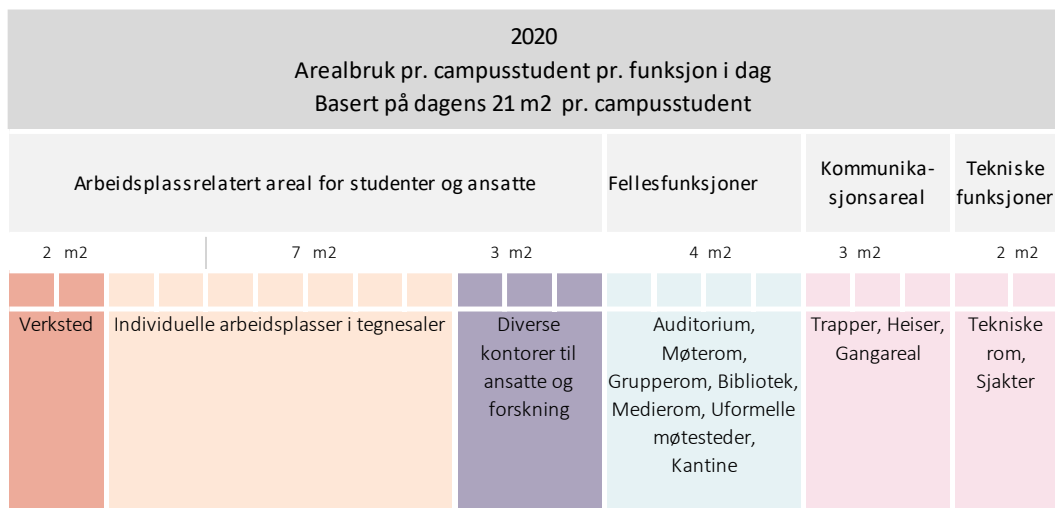
I 2001 ble Maridalsveien 29 programmert for rundt 30 m² per campusstudent. Siden har studentmassen økt, og de siste 10-12 årene har AHO hatt rett i overkant av 20 m² per campusstudent. Det er vanskelig å sammenligne med andre institusjoner fordi både type studier og undervisningsform, nybygg opp mot transformerte bygg, og hvorvidt alle funksjoner er en del av prosjektet vil påvirke tallet.

Det virker imidlertid rimelig at AHO ligger 8,5m² over gjennomsnittet i UH-sektoren gitt at undervisningen krever verksteder (3 m² og individuelle arbeidsplasser 7 m²) og at AHOs studieplasser regnes for å være dobbelt så dyre som for eksempel lærerutdanning. Med en slik sats ligger AHO under Norges musikkhøgskole og det nye bygget til Fakultet for kunst, musikk og design ved UiB, men noe over nybygget til Aarhus arkitektskole og Fakultet for arkitektur og design ved NTNU. Sistnevnte kan forklares ved at Aarhus arkitektskole er et nyetablert nybygg og KAMD-klyngen ved NTNU inngår i et større universitetsmiljø der sambruk av fellesareal i annen bygningsmasse på campus er lagt til grunn.

Tabell 13 Oversikt referansetall ulike høgskolebygg

Prosjekt/bygg	M2 BTA	M2 bta/student	Bygnings-type	Prosjektfase, type virksomhet og generell kommentar
Arkitektskole i Aarhus	~13000	18-21	Nybygg	Ferdig bygg. Arkitektskole.
NTNU KAMD-klyngen		17-19	Nybygg og rehabilitering	Forprosjekt. Kunst, arkitektur, musikk og design. Noe fellesareal lagt til Gløshaugen (3-5 m ² per student).
NTNU campussamling		12	Nybygg og rehabilitering	Forprosjekt. Hele NTNU campussamling
Fakultet for kunst, musikk og design, UiB	~15500	38	Nybygg	Ferdig bygg 2017. 230 kunststudenter og 180 designstudenter.
Kunsthøgskolen i Oslo	~42000	73	Eksisterende bygg	Kunst, dans, interiørarkitekt og møbeldesign (575 studenter)
Norges musikkhøgskole	~20000	26	Eksisterende bygg	Konseptfase. 770 studenter
Gjennomsnitt alle UH		15,5		Tall fra 2011. Stor variasjon fra 6 m ² BTA og oppover.

Vi har gjennom utredningen kartlagt hvordan fordelingen av areal er mellom definerte hovedfunksjoner per student (se Figur 15). De to kvadratmeterne som kommer i tillegg er prioritert til verksted, da man ser at det er her arealknappheten er mest fremtredende i dag, og til tekniske funksjoner – som lager og avfallshåndtering mm. De resterende kategoriene kan være på samme antall m2 per student som i dag, men må totalt sett øke for å håndtere vekst i studenter og ansatte.

Figur 15 Øverste del av figuren viser dagens fordeling av arealer per hovedfunksjon. Det er gjort en vurdering av fremtidig arealbehov for de ulike funksjonene som grunnlag for arealrammen på 23 m2 bta, vist i nederste del av figuren til høyre.

Overgang til mer digitale løsninger er ikke lagt til grunn i dimensjoneringen

Koronapandemien har vist at digital undervisning kan være et nyttig supplement til fysisk undervisning – og at det i noen situasjoner er en hensiktsmessig undervisningsform. Fjernundervisning kan også åpne opp for nye muligheter. Det betyr at det i fremtiden for eksempel kan bli hyppigere bruk av internasjonale timelærere som ikke trenger plass ved skolen og at studenter kan følge noe av teoriundervisningen fra andre steder enn på campus. Dette er ikke tatt hensyn til i dimensjoneringen fordi vi vet for lite om virkningene for studiekvaliteten og motivasjonen til studentene så langt. I likhet med flere høyere utdanningsinstitusjoner, vurderer AHO digital undervisning som et supplement til klasseromsundervisning, ikke som en erstatning, fordi erfaringene fra pandemien tydelig viste at studentene ble mindre motiverte og at læringsutbyttet falt blant flere. Dette er et forhold som bør

vurderes nærmere i videre prosjektutvikling, der kostnadsvirkninger ved eventuelle reduserte arealer sees opp mot nyttevirkningene.

Ansattareal følger fastsatt arealnorm

Som beskrevet i delkapittel **Feil! Fant ikke referansekilden.** har AHO i dag arbeidsplassrelatert areal som er innenfor den vedtatte øvre grensen for kontordelen av statlige bygg med 12 m² per årsverk, der 13 m² er øvre grense. AHO forventer vekst i antall årsverk frem til 2040 som er proporsjonal med studentveksten. Areal ansattareal per campusstudent holdes dermed fast på samme måte som ansattareal per årsverk vil ligge fast. Arealene må imidlertid øke totalt sett for å håndtere veksten. Statsbygg har lagt arealnormen til grunn for dimensjoneringen av ansattareal. I videre prosjektutvikling bør AHO ta stilling til om økt grad av hjemmekontor kan bidra til å redusere ansattarealer.

Begrensninger og muligheter på dagens eiendom

Med hensyn til regulering, samt kulturminnehensyn og vernebestemmelser, er det gjort en analyse på hvor mye areal det er mulig å øke på dagens eiendom. Analysen av de planmessige forutsetningene og tomtesituasjonen peker på flere muligheter for å øke arealet. Det er lite sannsynlig at alle disse mulige tiltakene kan realiseres samtidig grunnet hensyn til samlede kulturminne- og biologiske hensyn. Større påbygg vil også kunne forringe kvalitet på utendørsarealene. Dersom alle tiltak som er markert på tegningen realiseres kan AHO oppnå opp mot 25 000 kvm samlet innenfor dagens eiendom mot dagens rundt 14 000 kvm. Statsbygg vurderer imidlertid at så mye som 25 000 kvm er mer enn det AHO vil ha behov for.

Figur 16 Figuren viser ulike måter å utvide og å bygge til dagens bygningssasse i Maridalsveien 29 og indikerer hva som er maksimalt omfang av tiltak innenfor dagens eiendom.

Rød markering: På taketasjen mot øst og nord, er det mulig å tilføre bygningen en ekstra etasje. På grunn av siktelinjer fra Gamle Aker kirke vurderes det ikke mulig å bygge ut hele takarealet. Det resterende takarealet kan benyttes til rekreasjonsformål samt utendørs testfasiliteter for studenter på landskapsarkitektstudiet.

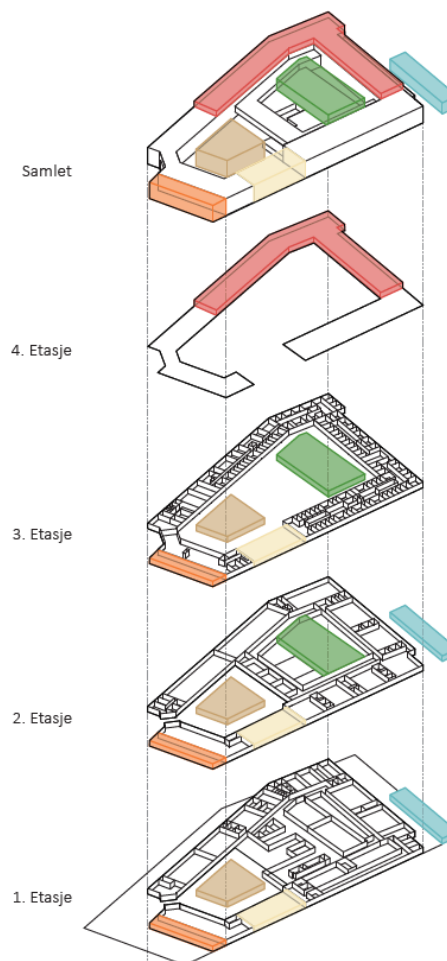
Grønn markering: I gårdsrommet over auditoriet er det mulig å plassere ekstra etasjer som kan brukes til auditorier og møterom.

Brun markering: I gårdsrommet direkte ved adkomsten er det mulig å plassere en enkeltstående bygning med tilkobling til den eksisterende bygningssmasse via gangbroer.

Gul markering: Bygningen har en åpning mot Kubaparken. Bygningssmassen er sånn sett ikke sluttet som en ring, og skaper dermed en logistisk utfordring, med lange avstander mellom ulike funksjoner. Åpningen kan utfylles med en infill-bygning som gir bedrer flyt og logistikk for hele bygningssmassen.

Oransje markering: På parkeringsplassen, mot sør, er det mulig å plassere et nybygg som er tilkoblet den eksisterende bygningssmassen via gangbroer.

Blå markering: På baksiden av bygningen kan man plassere en verkstedsbygning med mulighet for utendørsverksted. På taket av disse vil det være mulighet for å plassere drivhus som testfasiliteter for studenter på landskapsarkitekturstudiet.

6.3 Presentasjon av konseptene som tas videre til alternativanalysen

I alle konseptene som tas videre til alternativanalysen tilføres areal samtidig som en del areal bygges om. Alle konsept beholder eksisterende bygningsmasse i Maridalsveien 29, men med ulik grad av bruk av andre arealer som en avveining til tilbygg i Maridalsveien 29. Arbeidsplasser til studentene prioriteres i alle konsept, mens vektleggingen av verksted og formidlingsarealer varierer. Forskjell i utnyttelsesgrad i bygningene og lokalisering av tilleggsarealer vil også gi ulike virkninger.

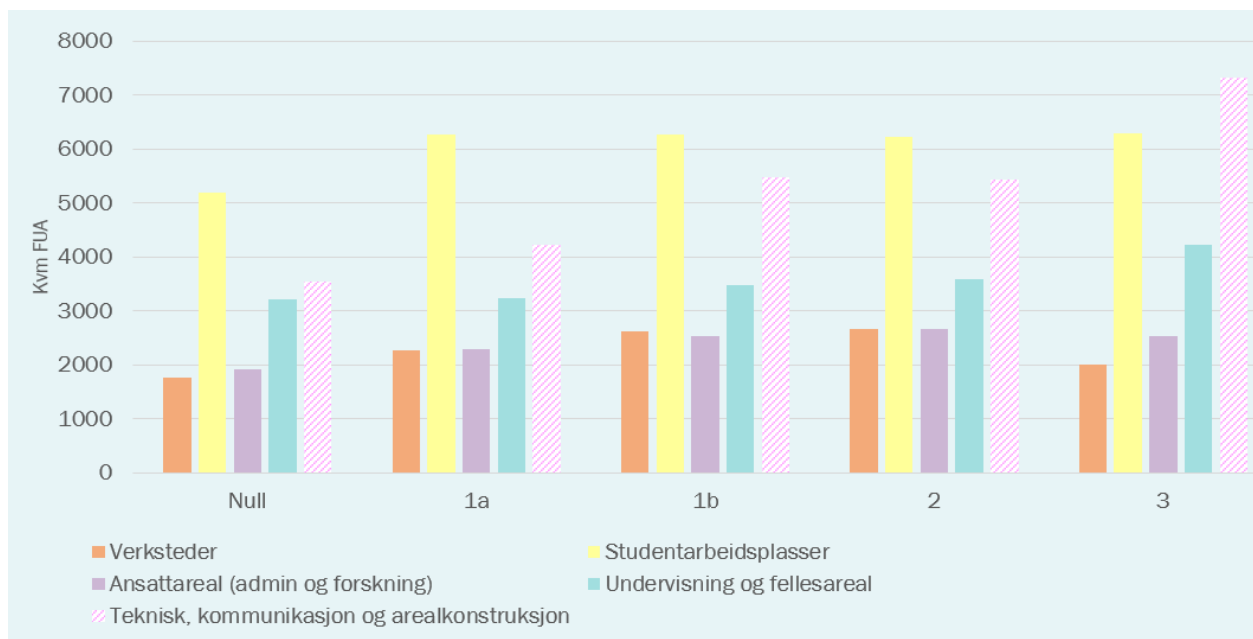
Detaljeringsnivået skal være lavt i utredningsfasen og funksjonsfordeling er et anslag

I et prosjekt i utredningsfasen er detaljeringsnivået lavt. Arealtallene per konsept angir her en omtrentlig fordeling av arealer per hovedfunksjon. Fordelingen er gjort ut fra rammene som er gitt i problembeskrivelsen, behovsanalysen og mål og rammer for utredningen i tillegg til hvordan bygningsmassen gir begrensninger for ombygging og tilbygg. Nærhetsprinsipper mellom funksjoner er også vurdert for å sikre at konseptene vil fungere godt i drift. Som et eksempel er nye områder for verksteder lagt tett opp til dagens verksteder. Mer detaljerte løsningsvalg vil tas i senere faser av prosjektutviklingen etter at konseptvalg er fattet og det er mer informasjon tilgjengelig. Spesielt for konsept 2 og 3 er det stor usikkerhet om hvilke type arealer som kan ta plass i leide lokaler og i et transformert bygg, og dermed størst usikkerhet om funksjonsfordeling.

Tabell 14 Oversikt arealer og nøkkeltall per konsept. Arealdimensjoneringen i 6.2 ligger til grunn som utgangspunkt.

Nøkkeltall per konsept		Null	Konsept 1a	Konsept 1b	Konsept 2	Konsept 3
		Videreføre dagens situasjon	Kompakt Minimal Tilbygg og ombygging Maridalsveien 29	Kompakt Middels Tilbygg og ombygging Maridalsveien 29	Campus Tilbygg og ombygging Maridalsveien 29 samt leie av lokaler i nærhet	Tocampus Minimale tiltak Maridalsveien og etablering av ny campus i transformert bygning
Funksjonsinndeling overordnet	Verksteder og support	1760	2280	2620	2670	2000
	Studentsaler	5200	6260	6280	6220	6290
	Arbeidsplassrelatert areal	1920	2300	2540	2770	2530
	Undervisnings- og fellesareal	3210	3230	3490	3600	4240
	Teknisk, kommunikasjons- og konstruksjonsareal	3550	4230	5480	5440	7320
	Total BTA	15640	18300	20400	20590	22370
Påslagsfaktor, totalt		1,29	1,30	1,37	1,36	1,49
Berørte arealer tiltak	Ombygging	0	5500	7570	7570	12800
	Tilbygg	0	2670	6260	4440	930
	Leide arealer	1490 ⁶	1490	0	2000	0
Areal per campusstudent 2040		17,5	20,5	22,8	23,0	25,0

⁶ Som i dag.

Figur 17 Oversikt fordeling av hovedfunksjoner per konsept.

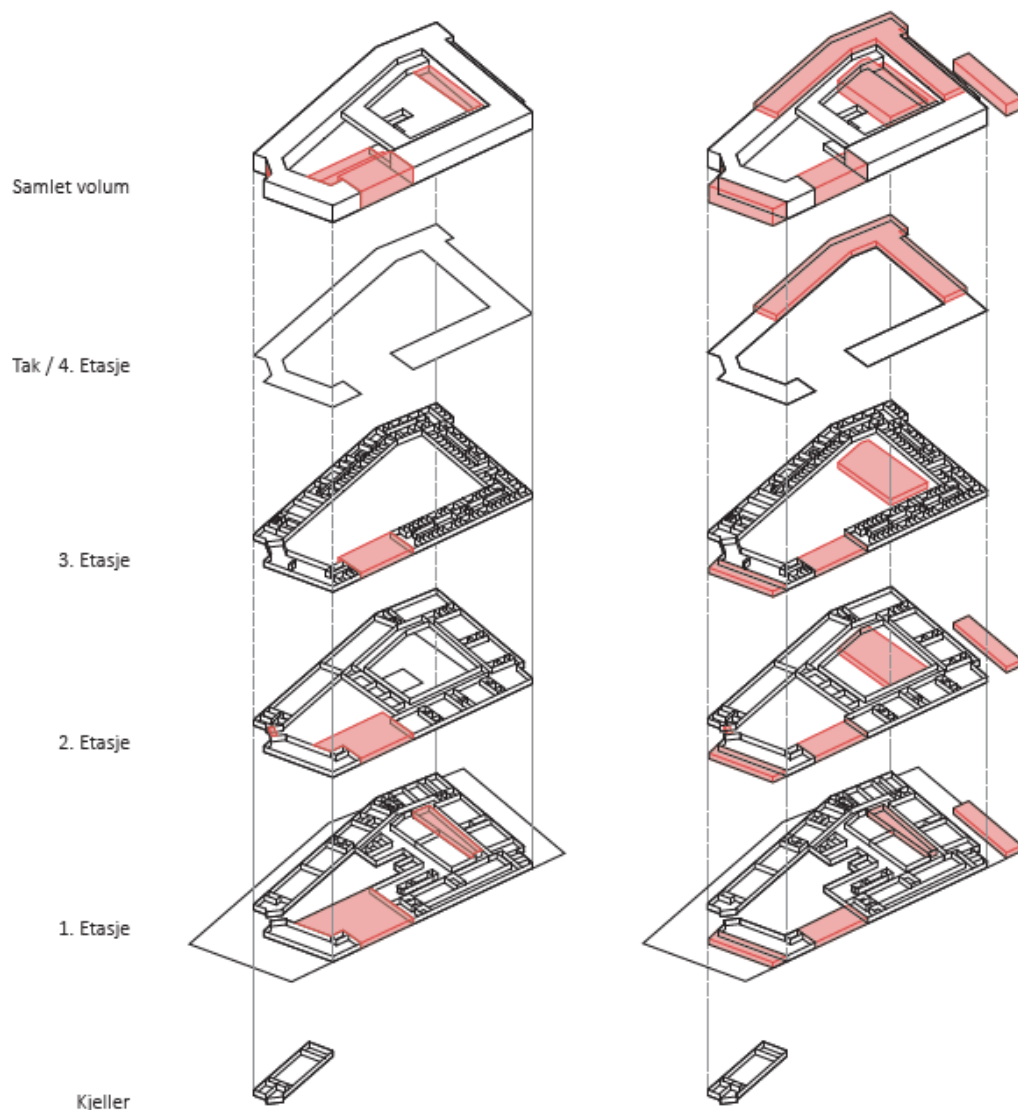
Nullalternativet

Nullalternativet er en videreføring av dagens situasjon. Nødvendige tiltak for å kunne opprettholde funksjonen i dagens bygning innenfor lover og forskrifter legges inn, men det er ingen økning i areal eller endring av funksjon innenfor konseptet. I nullalternativet legges det inn tilstrekkelig med tiltak og vedlikehold for å opprettholde funksjon over samme levetid som for de andre konseptene.

Se delkapittel 2.1 for en nærmere beskrivelse av dagens arealer og funksjoner og videre i problembeskrivelsen hva dette betyr for utdanning og forskning ved AHO.

Konsept 1 – Kompakt: Ombygging og tilbygg innenfor mulighetene på dagens eiendom

Konseptet tar utgangspunkt i eksisterende bygg i Maridalsveien 29. Bygningsmassen utvides og deler bygges om for å imøtekomme funksjonelle utfordringer. I delkapittel 6.2 er det vist til ulike måter å bygge på dagens eiendom, og at det er potensiale til å bygge på relativt mye. Ut fra identifisert behov er det imidlertid ikke nødvendig eller ønsket med en maksimal utbygging av dagens campus. Vi står derfor igjen med to delkonsept av konsept 1, som gir ulike omfang av tilbygg.

Figur 18 Ulike måter å bygge til dagens campus innenfor konsept 1. Ikke alle tilbyggene må inkluderes for å oppnå totalt areal i konseptet.

1a: Kompakt – minimalt omfang

Konseptet forsøker å løse de aller viktigste utfordringene til AHO gjennom mindre tiltak enn det som er vist til i dimensjoneringen. Det bygges et tilbygg som lukker ringen i dagens bygning, og dermed gir en større fleksibilitet i hver etasje og minimerer avstanden mellom flere av funksjonene.

Tegnsealsarealene økes i tråd med identifisert behov på 7kvm per campusstudent, mens resterende funksjonskategorier ikke øker like mye.

Konseptet baserer seg på å holde utnyttelsesgraden høy, på lik linje med i dag. Dette vil videreføre en del av de driftsmessige utfordringene rundt høy grad av sambruk og dårlig logistikk til tross for at en «infill»-bygning kan bedre noen av dagens logistiske utfordringer. Undervisningen må i stor grad tilpasse seg de tilgjengelige rommene og ikke motsatt. I dette konseptet videreføres også dagens leide arealer med studentarbeidsplasser i en annen bygning enn resten.

Fordi påslagsfaktoren er lav vil flere av funksjonskategoriene gå noe mer inn i hverandre ved en høyere grad av sambruk enn i de andre konseptene. Dette vil spesielt gjelde kommunikasjonsareal, formidlingsareal og undervisning.

1b: Kompakt – middels omfang

Konseptet løser de identifiserte behovene til AHO ved å legge opp til arealøkning og funksjonsendring omtrent i tråd med dimensjoneringen. I konseptet avvikles dagens leide arealer slik at alle funksjoner inngår i Maridalsveien 29. Ved større tilbygg muliggjøres også større ombygginger enn i 1a slik at funksjonene blir mer rendyrket, og bygget får en bedre flyt enn i 1a.

Konsept 2 – Campus: Samarbeidsløsninger i nærheten av dagens campus

Konseptet løser de identifiserte behovene til AHO ved å legge opp til arealøkning og funksjonsendring omtrent i tråd med dimensjoneringen. Forskjellen fra 1b er at AHO dekker noe av arealbehovet sitt gjennom samarbeidsavtaler med andre institusjoner i umiddelbar nærhet om leide arealer som også kan sambrukes. Tilbygg reduseres i tråd med leide arealer, her forutsettes 2000 kvm. Leieandel kan skaleres opp i dette konseptet, men de leide arealene bør primært være arealer som er lett omsettelige i markedet og derfor ikke for spesialiserte arealer.

En aktuell kandidat for leie og sambruk er for eksempel Kunsthøgskolen i Oslo. Eventuelt kan leie i Akersbakken videreføres eller økes, og eventuelt i samarbeid med andre. Arealer i Kubaparken kan muligens også benyttes til midlertidige verksted, drivhus eller utstillingslokaler i samarbeid med andre aktører.

Figur 19 Skisse av mulige lokasjoner for samarbeidsarealer i tillegg til videreutvikling av Maridalsveien 29 i konsept 2.

Konsept 3 – Tocampus: Etablere en ny campus i transformert bygningsmasse i tillegg til dagens

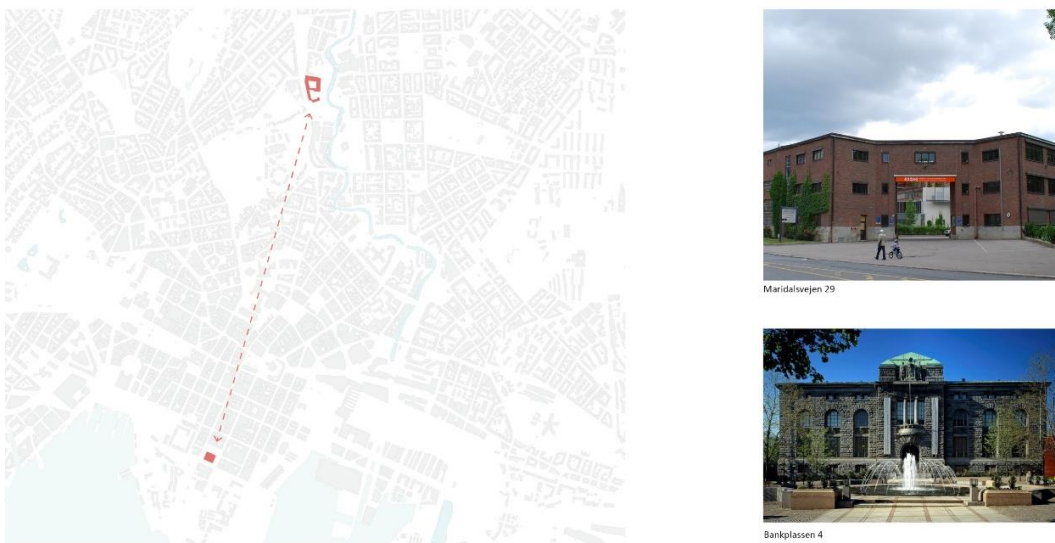
Konseptet baserer seg på å etablere en ny mindre campus, i tillegg til dagens, i et eksisterende bygg, som transformeres. På denne måten løses AHOs arealutfordringer med mindre nybygg enn i de andre konseptene, men med en betydelig økning i transformerte/ombygde arealer. Grunntanken med konseptet er at dagens campus i Maridalsveien har ansvar for skolens produksjonsdel, med størstedelen av AHOs verksteder og studentarbeidsplasser, mens den nye campusen får et mer utadvendt preg med funksjoner som bibliotek, forelesningssaler og utstillingslokaler.

I delen av konseptet som dreier seg om transformering av et ledig bygg, bruker vi bygget på Bankplassen 4 som case, men andre bygninger med like egenskaper kan også være aktuelle innenfor konseptrammen⁷. Disse egenskapene er;

- Innenfor samme avstand fra Maridalsveien 29 som Bankplassen 4
- Sentralt plassert i forhold til de store kollektivknutepunktene Oslo S og Nationaltheateret
- Et representativt bygg som inviterer samfunnet inn og egner seg til formidling
- Avhengig av byggets behov og muligheter for ombygging bør volumet være i størrelsesorden - 4000 – 7500 kvm med plass til mellom 30 og 50 studenter og mellom 50 - 100 ansatte. Jo mindre areal man har i ny campus jo mer må bygges til i Maridalsveien, men vi forutsetter at 4000 kvm kan være tilstrekkelig for å etablere en selvstendig campus dersom arealene er effektive og egnet.

Funksjonsfordelingen i konsept 3 skiller seg fra konsept 1b og 2 ved at det er mindre verkstedsareal og mer formidlingsareal. Når det gjelder verkstedene skyldes dette at man ønsker å holde disse høyt spesialiserte arealene så samlet som mulig. Når det brukes mye ressurser på å bygge om et annet bygg er det også mindre muligheter til å bygge ut mer verkstedsareal i Maridalsveien. Egenskapene til Bankplassen 4, med høye himlinger og mye kommunikasjonsareal egner seg bedre til formidling. Med fokus på formidling på den andre campusen er det logisk at formidlings- og fellesareal prioriteres. Det er ønskelig å holde de høyt spesialiserte verkstedene samlet i Maridalsveien 29, men det skal i Tocampus-konseptet som et minimum også være noen lettere typer verksted, eksempelvis fotoatelier, 3D-print og lignende.

Bankplassen 4 har en lavere utnyttelsesgrad enn Maridalsveien, og påslagsfaktoren er på rundt 1,8. Bygget har store verneverdier som begrenser hvor store ombygginger og funksjonsendringer man kan få. Dette konseptet har derfor til sammen en lavere utnyttelsesgrad enn noen av de andre konseptene. Samtidig som det er færre areal som har en direkte definert funksjon tilfører den høye andelen udefinerte arealer andre kvaliteter som mer romlighet og luft. Dette er egenskaper som egner seg i forbindelse med representasjon og offentlige arrangementer. Det er imidlertid grunn til å tro at andre aktuelle bygninger for transformasjon vil ha en høyere utnyttelsesgrad enn Bankplassen 4.

Figur 20 Oversikt over lokalisering og bilde av Bankplassen 4 (som brukes som case i konsept 3) og Maridalsveien 29.

⁷ Andre eksempler på ledige bygg eller bygg som kan være tilgjengelige når AHO har behov for det kan være Victoria Terrasse, Bankplassen 3 eller flere av de lokalene som vil stå tomme når departementene etter hvert flytter inn i det nye Regjeringskvartalet. Andre privat eide bygg kan også være aktuelle.

7 Alternativanalyse

OPPSUMMERING: Ut fra en total vurdering av samfunnsøkonomiske virkninger rangeres, konsept 1b «Kompakt middels» og konsept 2 «Campus», høyest i utredningen. Det skiller lite mellom disse to, men konsept 1b har marginalt lavere kostnader samtidig som konsept 2, med noe mer spredning av arealer, vurderes å ha marginalt lavere nytte.

Sammenlignet med nullalternativet har de to høyest rangerte konseptene over 600 millioner kroner høyere kostnader over levetiden. Vi vurderer at den ekstra samfunnsnytt ved høyere trivsel og høyere kvalitet i utdanning, forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid ved å tilføre flere og bedre egnede arealer tilpasset historisk og fremtidig utvikling vil være høyere enn kostnadsforskjellen ved å ikke gjennomføre tiltak.

Konsept 1a, kompakt minimum, har et lavere investeringsomfang enn det høyest rangerte konseptet 1b, men gir langt lavere nyttevirksomhet enn både 1b og 2. Sammenlignet med konseptene med større investeringsomfang vil det i 1a fortsatt være mangel på sosiale soner, konflikt mellom ulike typer behov og mangel på dedikerte undervisnings- og formidlingssoner selv om areal til tegnesalsplasser justeres opp i forhold til studentantall.

Konsept 3, «Tocampus», har høyere kostnader enn alle de andre konseptene. Konseptet forventes å gi positive nyttevirksomheter ved å gi mer rom for utadrettet virksomhet som utstillinger og formidling og samarbeid med andre deler av samfunns- og næringslivet, men fordi det forventes at splitting av campus på to ulike lokasjoner vil påvirke både trivsel, utdanningskvalitet og kvalitet i forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid negativt vil ikke nytten av tiltaket forsvare kostnadene. Konsept 3 rangeres derfor bak de andre konseptene.

Budsjettbelastningen for staten er et viktig beslutningsrelevant forhold, men som ikke hensyntas i den samfunnsøkonomiske analysen. Dersom det vurderes av beslutningstager som hensiktsmessig å redusere investeringskostnader, vil konsept 2 kunne velges fremfor konsept 1b, uten å gi særlig lavere nytte.

Tabell 15 Oppsummeringstabell samfunnsøkonomisk analyse

Nåverdi mill. 2022-kr.	0 Null- alternativet	1a Kompakt minimum	1b Kompakt middels	2 Campus	3 To-campus
Investeringskostnader bygg og brukerutstyr	0	-301	-534	-447	-540
Tomtekostnader	-	-	-	-	-90
FDVU-kostnader	-416	-394	-437	-407	-484
Leiekostnader	-115	-101	0	-140	0
Midlertidige kostnader	0	-80	-80	-80	-80
Skattekostnad	-106	-175	-210	-215	-239
Nåverdi 60 års levetid	-636	-1 052	-1 260	-1 289	-1 433
Nåverdi relativt til nullalternativet	0	-415	-624	-652	-797
Kvalitet i utdanning	Ingen	Liten positiv	Stor positiv	Stor positiv	Middels positiv
Kvalitet i forskning og KU	Ingen	Liten positiv	Stor positiv	Stor positiv	Middels positiv
Attraktivt student- og arbeidsmiljø	Ingen	Liten positiv	Middels positiv	Middels positiv	Liten positiv
Ulemper i byggefasen	Ingen	Middels negativ	Middels negativ	Middels negativ	Middels negativ
Verdi av kulturminne	Ingen	Ingen	Ingen	Ingen	Liten positiv
Klimagasskostnader	-18	-19	-20	-21	-24
Rangering ikke-prissatte	5	4	1	1	3
Samlet rangering	5	3	1	2	4

7.1 Prissatte virkninger

Vi går her gjennom inngangsverdiene for den samfunnsøkonomiske analysen som oppsummeres med nåverdiberegninger i Tabell 15. Det er forventningsverdien som brukes i den samfunnsøkonomiske analysen, men fordi prosjektmodenheten er lav i så tidlig fase av prosjektutviklingen er usikkerhetsspennet for estimatene stort sammenlignet med senere faser.

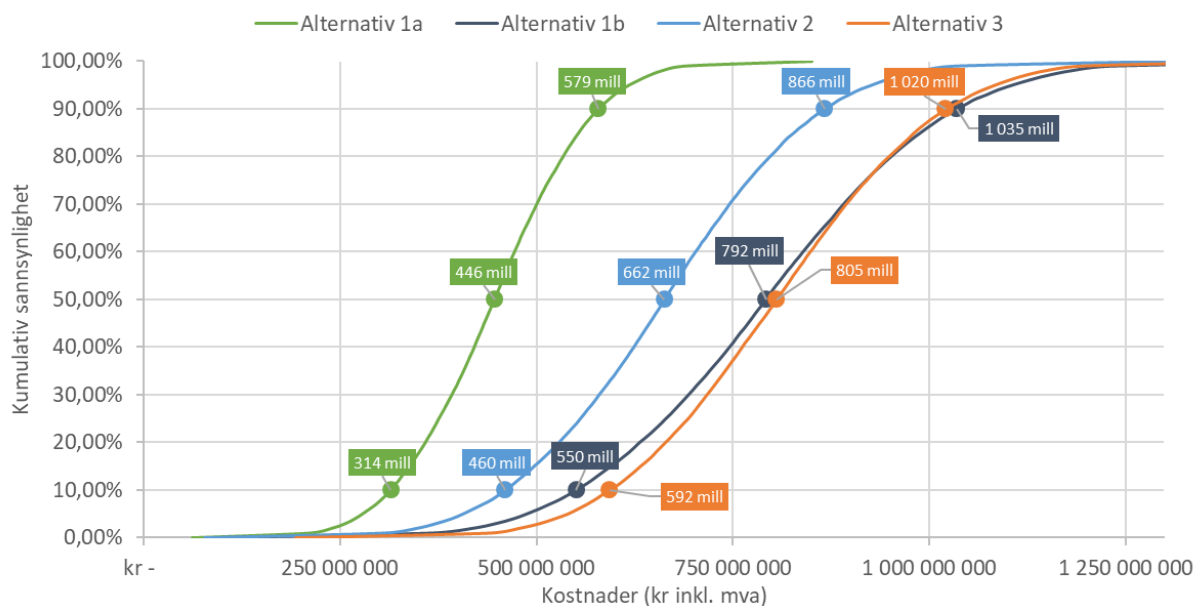
Investeringskostnad for bygg og brukerutstyr

Byggekostnadene inkluderer kostnader for tilbygg og ombygging av eksisterende bygningsmasse og utomhus. Estimater forutsetter at skolen flytter ut i byggeperioden, og at tiltakene ikke innebærer at prosjektet defineres som en hovedombygging. Det er lagt inn kostnader for brukerutstyr basert på det som skal inn i nye arealer og hundre prosent gjenbruk i eksisterende arealer. Konsept 1B og 3 har høyest investeringskostnader fordi disse konseptene har størst omfang av tiltak.

Resultater fra usikkerhetsanalysen viser et standardavvik på rundt 23-24 prosent for alle konseptene. Dette er et normalt nivå for prosjekter i tidligfase, og gjenspeiler at det er flere punkter som ikke er avklart eller besluttet for gjennomføringen av prosjektet.

Tabell 16 Forventningsverdier investeringskostnader bygg og brukerutstyr som underlag til samfunnsøkonomisk analyse. Tallene er i mill. 2022-kroner eksklusive mva. og inklusive skattefinansieringskostnader.

Forventningsverdi i mill. 2022-kr.	0 Null- alternativet	1a Kompakt minimum	1b Kompakt middels	2 Campus	3 To-campus
Investeringskostnader bygg og brukerutstyr	0	458	811	679	820

Figur 21 Utfallsrom for investeringskostnader bygg og brukerutstyr inkl. mva. og ekskl. skattefinansieringskostnad vist med kumulativ sannsynlighetsfordeling.

Alternativkostnad tomt

Alternativkostnaden ved båndlegging av tomt i Maridalsveien 29 er lik for alle konsept, og ikke inkludert i den samfunnsøkonomiske analysen. Tomtekostnaden inkluderer alternativkostnad for bruk av Bankplassen 4, eller tilsvarende bygning, i alternativ 3. Verdien baseres på takst fra 2016, innhentet og prisjustert av Statsbygg. Restverdi er lagt inn ved utløp av analyseperioden for konsept 3.

Årskostnader til forvaltning, drift, vedlikehold og utskiftning (FDVU)⁸ og leie

Kostnader til forvaltning, drift, vedlikehold og utskiftning (FDVU) er vurdert av Statsbygg i notat av 18. august 2022. Valg av utforming, arealer, løsninger, miljø, materialer etc. vil både ha direkte og indirekte påvirkning på de fremtidige FDVU-kostnadene, og forutsetningene vi har lagt til grunn er basert på den kunnskapen vi har i dag. Konsept 1b og 3 har de høyeste årskostnadene på grunn av at antall kvadratmeter eide arealer er høyere enn i de øvrige konseptene, selv om kostnad per kvadratmeter vil være noe lavere i konseptene der det gjøres større tiltak for å forbedre bygningsmassen.

Nullalternativet og konseptene 1a og 2 inkluderer leide arealer i det private markedet. I nullalternativet og 1a vil dagens leieforhold i Akersbakken videreføres, mens i konsept 2 er det lagt til grunn en større tilpasning av arealer enn i dagens leienivå. Dette gjenspeiles ved leiekostnad per kvadratmeter. Leiekostnadene er basert på Statsbyggs vurdering av forventede leiekostnader og dagens leiekostnader i Akersbakken.

⁸ FDVU-beregningen inkluderer kun arealer som er eid av Statsbygg. FDVU-kostnader for arealer som leies i det private markedet inngår i de årlige leiekostnadene.

Tabell 17 Forventningsverdi årskostnader FDVU og leiekostnader per konsept. Tallene er eksklusive mva. og inklusive skattekostnad.

Forventningsverdi årskostnad i mill. 2022-kr	0 Null- alternativet	1a Kompakt minimum	1b Kompakt middels	2 Campus	3 To-campus
FDVU	25	27	30	28	33
Leiekostnad	7	7	0	10	0

Midlertidige kostnader – Leie i byggeperioden og flyttekostnader

Det er forutsatt i estimeringen av byggekostnader at AHO flytter til midlertidige lokaler i byggefasen. Midlertidige leiekostnader for tre år og flyttekostnader er derfor inkludert i den samfunnsøkonomiske analysen. Leiekostnader for midlertidige lokaler er basert på vurderinger av Statsbygg. Det er lagt til grunn at det leies inn arealer tilsvarende 80 prosent av det skolen har av tilgjengelige arealer i dag. Flyttekostnader er satt til 7 000 kr per ansatt ekskl. mva. samt et tillegg for flytting av blant annet maskiner og verkstedsinnredning. Gjennomføringsperioden er lik i alle alternativer utenom nullalternativet, så investeringen vil ikke skille mellom investeringskonseptene.

Tabell 18 Forventningsverdi midlertidige kostnader per konsept. Tallene er eksklusive mva. og inklusive skattekostnad.

Forventningsverdi mill. 2022-kr	0 Null- alternativet	1a Kompakt minimum	1b Kompakt middels	2 Campus	3 To-campus
Midlertidig leie	0	115	115	115	115
Flyttekostnader	0	6	6	6	6

Skattefinansieringskostnad

Offentlige bevilgninger finansieres av statens inntekter fra skatter og avgifter. Skattefinansiering medfører administrative kostnader ved å innbringe og reallokere skatter og avgifter og gir et effektivitetstap som følge av skattevidningseffekter. Ifølge Finansdepartementets rundskriv R-109/21 skal det beregnes en skattekostnad på 20 øre per krone av det offentlige finansieringsbehovet.

7.2 Ikke-prissatte virkninger

Virkningene som det ikke er mulig eller hensiktsmessig å sette en kroneverdi på, er behandlet i en kvalitativ analyse, og inngår i vurderingen av konseptenes samfunnsøkonomiske lønnsomhet på linje med de prissatte virkningene. De ikke-prissatte virkningene vurderes på en nipunkts skala relativt til nullalternativet⁹:

Stor negativ	Middels Negativ	Liten negativ	Liten/ Ingen	Liten positiv	Middels positiv	Stor positiv
--------------	-----------------	---------------	--------------	---------------	-----------------	--------------

Virkningene vi har vurdert er samfunnets nytte av økt trivsel, kvalitet i utdanning og kvalitet i forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid og verdien av å ta vare på og tilgjengeliggjøre kulturminner. Ulemper i byggefasen er også vurdert som en kvalitativ kostnad relatert til nullalternativet.

Vurderingene gjøres ut fra når virkningen ventes å inntreffe. For virkningen «Ulemper i byggefasen» vil dette være i anleggsfasen. For de andre virkningene vurderes de ut fra hele levetiden for tiltaket etter innflytting ved ferdigstilt byggefase. Virkningene som er relatert til utdanning, forskning og trivsel på campus vurderes i hovedsak å treffe de samme samfunnsgruppene, det vil si studenter, ansatte ved AHO og samarbeidspartnere, men med noe ulik effekt innen hver gruppe. Ulemper i byggefasen vil i tillegg ha konsekvens for naboer og omgivelser, og verdien av kulturminner vil berøre både studenter, ansatte og allmennheten.

Kvalitet i utdanning

Med bakgrunn i problembeskrivelsen og behovsanalysen har vi vurdert at økt tilgang på tilrettelagte undervisningsrom, tegnesalsplasser og verksted vil bedre forholdene for læring. Mer velfungerende bygg og uterom, og sammenheng mellom funksjoner, vil gi større mulighet for samhandling mellom fagmiljøene, styrke tilhørighet og dermed bidra positivt til utdanningskvaliteten.

Alle konseptene, utenom nullalternativet, gir økt tilgang på undervisningsarealer og verksteder, flere tegnesalsplasser og mer areal for faglig samhandling. Alle konseptene ventes derfor å ha en positiv effekt på utdanningskvaliteten sammenlignet med dagens situasjon, men av ulikt omfang.

Samlet vurderes konsept 1b å ha størst positiv nytte ved økt kvalitet i utdanning fordi AHO både får størst økning og tilpasning av arealer og størst samling av fagmiljøer. Konsept 2 vurderes også å ha stor positiv nytte sammenlignet med nullalternativet fordi AHO får en tilsvarende forbedring av arealsituasjonen som i 1b. Selv om konseptet innebærer en andel eksternt leide arealer som muligens vil gi noe dårligere vilkår for faglig samhandling vil konsept 2 også kunne muliggjøre samhandling med andre eksterne fagmiljøer som kan virke positivt for utdanningskvaliteten. Konsept 3 vurderes å ha middels positiv effekt fordi AHO får en stor økning og tilpasning av arealer, men minst mulighet for samling av fagmiljø. 1a vurderes å ha lavest effekt på kvalitet i utdanning fordi begrenset arealøkning og tilpasning gjør at dagens utfordringer med høy arealutnyttelse og behovskonflikter fortsetter.

⁹ For mer om metodikk se [Statsbyggs veileder for samfunnsøkonomiske analyser](#) (Statsbygg, 2020)

Tabell 19 Vurdering av nytte av økt kvalitet i utdanning sammenlignet med nullalternativet.

	1a Kompakt minimum	1b Kompakt middels	2 Campus	3 To-campus
Vurdering	Liten positiv	Stor positiv	Stor positiv	Middels positiv
Elementer ved tiltakene som påvirker kvalitet i utdanning	Tegnesalsplasser dimensjonert for antall studenter Noe økning i verkstedsareal Minimal økning i undervisnings- og fellesarealer – utnyttelsesgraden holdes høy som i dag. Ombygging og nybygg på totalt ca 8000 m2 der arbeidsforhold vil forbedres (eks. støy og ventilasjon) Fortsatt leie av eksterne arealer i Akersbakken (1500 m2) med deling av campus. Lite mulighet for større samling av fagmiljø	Tegnesalsplasser dimensjonert for antall studenter Større økning i verkstedsareal Noe økning i undervisnings- og fellesarealer Ombygging og nybygg på totalt ca. 14 000 kvm der arbeidsforhold vil forbedres (eks. støy og ventilasjon) Mulighet for gode arealer til samhandling Stor mulighet for økt samling av fagmiljøer Bedre flyt i bygget og nærhet til funksjoner	Tegnesalsplasser dimensjonert for antall studenter Større økning i verkstedsareal Noe økning i undervisnings- og fellesarealer Ombygging og nybygg på totalt ca. 14 000 kvm (inkl. leide arealer) der arbeidsforhold vil forbedres (eks. støy og ventilasjon) Mulighet for gode arealer til samhandling Stor mulighet for økt samling av fagmiljøer, men leide arealer i nærheten (2000 m2) kan dele campus noe. Bedre flyt i bygget og nærhet til funksjoner	Tegnesalsplasser dimensjonert for antall studenter Liten økning i verkstedsareal Større økning i undervisnings- og fellesarealer Ombygging og nybygg på totalt ca. 13 500 kvm der arbeidsforhold vil forbedres (eks. støy og ventilasjon) Mulighet for gode arealer til samhandling med eksterne, men mindre mulighet for intern samhandling grunnet todeling av campus Noe mer kompleks gjennomføring av utdanningsløpet grunnet flere lokasjoner
Berørte grupper	- Over 800 studenter får et bedre utgangspunkt for å nå sine læringsmål 200 ansatte innen undervisning og virksomhetsdrift får i snitt bedre vilkår for å bidra til høyere utdanningskvalitet			
Effekt	Økning i studentarbeidsplasser dimensjonert for antall studenter og noe flere verkstedsareal ventes å bedre læringssituasjonen for alle studenter på campus sammenlignet med nullalternativet. Utnyttelsesgraden holdes høy som i dag, og driftsmessige utfordringer ved høy grad av sambruk for undervisning, utstilling og studentarbeid samt utfordrende logistikk videreføres, og begrenser hvor høy nytte av økt kvalitet i utdanning som forventes i konseptet	Økning i studentarbeidsplasser dimensjonert for antall studenter og mer verkstedsareal ventes å bedre læringssituasjonen for alle studenter på campus sammenlignet med nullalternativet. Bedre flyt i bygget, noe økning i dedikerte undervisningsrom og mindre behovskonflikter ventes å gi bedre arbeidsvilkår for studentene. Økt samling av fagmiljøer og bedre vilkår for administrative tjenester forventes også å bidra positivt til utdanningskvaliteten.	Økning i studentarbeidsplasser dimensjonert for antall studenter og mer verkstedsareal ventes å bedre læringssituasjonen for alle studenter på campus sammenlignet med nullalternativet. Bedre flyt i bygget, noe økning i dedikerte undervisningsrom og mindre behovskonflikter ventes å gi bedre arbeidsvilkår for studentene. Økt samling av fagmiljøer og bedre vilkår for administrative tjenester forventes også å bidra positivt til utdanningskvaliteten, men marginalt mindre	Økning i studentarbeidsplasser dimensjonert for antall studenter og mer verkstedsareal ventes å bedre læringssituasjonen for de fleste studenter sammenlignet med nullalternativet, men splitting av campus kan også ha en negativ effekt både grunnet avstand fra funksjoner som tyngre verksted i Maridalsveien, men også grunnet dårligere vilkår for faglig og tverrfaglig samhandling. Mer arealer som gir utgangspunkt for økt grad av samhandling

			enn konsept 1b grunnet noe eksternt leide arealer. Eksterne lokaler kan muliggjøre tettere samarbeid med andre relevante aktører i nærmiljøet.	med eksterne vil bidra positivt. Kompliserende å få til god drift og administrasjon ved å dele campus, blant annet for støttefunksjoner opp mot studentene.
Usikkerhet	Omfanget av usikkerheten i nytten av økt kvalitet i utdanning ligger i hvordan AHO lykkes i å innrette og ta i bruk nye og endrede arealer. Det er særlig knyttet usikkerhet til konsept 3 fordi det ikke er utprøvd en to-campusløsning ved AHO, og det er ikke vurdert hvilke deler av virksomheten det er mest hensiktsmessig å flytte til ny lokasjon utover at ekstroverte funksjoner med mindre behov for tunge verkstedsareal bør inn i ny, rehabilitert campus. Det er også usikkert hvilke arealer som er tilgjengelig for leie i nærområdet i konsept 2. Usikkerheten vurderes å være symmetrisk, og det kan bli både bedre og verre enn forventet i alle konseptene.			

Kvalitet i forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid

Forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid er en viktig og integrert del av virksomheten til AHO ved at utdanning og forskning henger tett sammen. Det er et mål å styrke samarbeid med eksterne partnere og andre forsknings- og utdanningsinstitusjoner nasjonalt og internasjonalt. AHO har et tett samarbeid med eksterne samarbeidspartnere både innen utdanning og forskning i dag, men den knappe arealsituasjonen er til dels en hemmer for å knytte arbeids- og samfunnslivet enda tettere på aktiviteten som foregår på AHO. Grunnet den tette koblingen mellom forskning, utdanning og kunstnerisk utviklingsarbeid ved AHO vil det være mange av de samme driverne som påvirker kvaliteten både i utdanning og forskning, og her trekkes vi fram de driverne som i størst grad påvirker forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid.

Samlet vurderes konseptene 1b og 2 å ha større positiv nyttevirkning for kvalitet i forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid enn 1a og 3 fordi konseptene både gir en større økning og tilpasning av arealer til administrasjon, forskning og formidling, og størst samling av fagmiljøer. Vi vurderer at samling av fagmiljøene er en viktigere driver for kvalitet i forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid enn ekstern samhandling og formidling slik at konsept 1b og 2, med mindre splitting av fagmiljø enn konsept 3, kommer en god del bedre ut enn konsept 3. På samme måte vil konsept 2 kunne vurderes å gi noe mindre nytte enn 1b grunnet en mindre andel arealer plassert noe unna dagens campus, men fordi dette er snakk om en begrenset andel arealer vurderes 1b og 2 begge å gi stor positiv nytte ved høyere kvalitet i forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid.

Tabell 20 Vurdering av nytte av økt kvalitet i forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid sammenlignet med nullalternativet.

	1a Kompakt minimum	1b Kompakt middels	2 Campus	3 To-campus
Vurdering	Liten positiv	Stor positiv	Stor positiv	Middels positiv
Elementer ved tiltakene som påvirker kvalitet i forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid	Liten økning og tilpasning av ansattarealer som legger bedre til rette for konsentrasjon og samhandling Liten økning i fellesarealer inkludert rom for formidling og representasjon	Økning av fleksible ansattarealer inkl. kontorer som legger bedre til rette for konsentrasjon og samhandling Økning i fellesarealer og rom for formidling, gjesteforelesninger og representasjon	Økning av fleksible ansattarealer inkl. kontor som legger bedre til rette for konsentrasjon og samhandling Økning i fellesarealer og rom for formidling, gjesteforelesninger og representasjon Andelen privat leide arealer eksternt kan påvirke samhandlingsmuligheter	Økning og bedre tilpasning av ansattarealer, men mindre enn 1b Større og gode arealer for samhandling Todelt campus Stor økning i utstillingsarealer og rom for formidling, gjesteforelesninger og representasjon Avstand mellom formidlingsarealer og produksjonen ved hovedbygget
Berørte grupper	- AHOs praksis med integrert utdanning og forskning medfører at virkningen berører både de ansatte og studentene ved høgskolen. - Eksterne samarbeidspartnere og brukere av skolens forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid samt formidlingsvirksomhet. Antall berørte er ukjent.			Som i de andre konseptene, men antall eksterne samarbeidspartnere og bruker forventes å være noe større selv om antall berørte er ukjent.
Effekt	Økningen i ansattarealer ventes å bedre situasjonen for de ansatte noe sammenlignet med nullalternativet, og bidra positivt til kvaliteten i skolens FoU-virksomhet, men i liten grad.	Økningen av fleksible ansattarealer, samhandlingsarealer og fellesarealer med rom for formidling, ventes å ha en stor positiv effekt for kvaliteten av FoU-virksomheten ved AHO sammenlignet med nullalternativet. Det ventes også bidra positivt til å øke produksjonen av FoU-aktivitet og formidling.	Økningen av fleksible ansattarealer, samhandlingsarealer og fellesarealer med rom for formidling, ventes å ha en stor positiv effekt for kvaliteten av FoU-virksomheten ved AHO sammenlignet med nullalternativet. Det ventes også bidra positivt til å øke produksjonen av FoU-aktivitet og formidling. Summen av den negative effekten ved mer spredning av fagmiljøer og den positive effekten av mulighet for samarbeid med andre relevante fagmiljø vil gi en marginal negativ effekt sammenlignet med 1b, men ikke nok til å skille i vurderingen mellom 1b og 2.	Økning og bedre tilpasning av ansattarealer og gode arealer for samhandling ventes å ha en positiv effekt for kvaliteten i FoU, men en todelt campus kan utfordre samhandlingen ved skolen pga. geografisk og tematisk avstand. Den store økningen i utstillingsarealer og rom for formidling og representasjon kan ha positiv effekt for kvaliteten i FoU, men det fortrenger arealer til verksted og ansattarealer.

Usikkerhet	Det er usikkert hvor mange som påvirkes av forskningsaktivitet, formidling og kunstnerisk utviklingsarbeid ved AHO, men det antas å skille lite mellom konseptene. Det kan være mulighet for at et bredere publikum gir positive nyttevirksomheter i konsept 3, men det er ikke grunnlag for å si noe sikkert. På samme måte som for utdanning er det også en del usikkerhet knyttet til konsept 3 og hvilke organisatoriske grep som må tas i AHO for å lykkes med en delt campusløsning. Usikkerheten vurderes å være symmetrisk.
------------	--

Attraktivt student- og arbeidsmiljø

Økt trivsel representerer en samfunnsnytte i seg selv. En god bygningsmessig standard med attraktive inne- og utearealer inkludert sosiale soner og samhandlingsarenaer og en oversiktlig campus med gode omgivelser og god bygningsflyt påvirker studenters og ansattes trivsel positivt. Tilhørighet og identitet kan også påvirke trivsel.

Samlet vurderes 1b og 2 å ha den største positive virkningen sammenlignet med nullalternativet grunnet størst økning i areal til sosial samhandling, fortsatt samlet campus og bedre flyt og oversikt i bygget. I 1b vil det være et større tap av attraktive utearealer inne i gårdsrommet enn i konsept 2. Fordi konsept 2 har mindre samling av campus vurderes 1b og 2 i sum å gi lik nytte ved økt trivsel. Konsept 1a vurderes å gi lavest nytte på grunn av minst total endring og forbedring av arealer som bidrar til en mer attraktiv campus. I konsept 3 forventes det at splitting av ansatte og studenter mellom ulike campus har en negativ effekt på trivsel. Sammenlignet med nullalternativet vil arealene i Maridalsveien 29 bli mer attraktive fordi det blir mer plass til blant annet sosiale soner, og arealene på ny lokasjon vil også være nyrehabiliterte og attraktive. I sum vurderer vi derfor at konsept 3 vil gi en liten positiv nytte av økt trivsel sammenlignet med nullalternativet. Dette er en lik vurdering som 1a, der det fortsatt vil være full samling i Maridalsveien 29, men mer arealknapphet enn i konsept 3.

	1a Kompakt minimum	1b Kompakt middels	2 Campus	3 To-campus
Vurdering	Liten positiv	Middels positiv	Middels positiv	Liten positiv
Elementer ved tiltakene som påvirker attraktiviteten av student- og arbeidsmiljø (trivsel)	- Begrenset tilpasning og økning av arealer til samhandling og sosiale soner - Eksternt leide arealer i nærheten av hovedbygning kan splitte deler av miljøene	- Stor økning i arealer til samhandling og sosiale soner (uformelle møteplasser, grupperom mv.) - Bedre flyt og oversiktighet på campus - Noe tap av uteareal - Beslaglegger en stor del av attraktive utearealer til nybygg	- Stor økning i arealer til samhandling og sosiale soner - Eksternt leide arealer i nærheten av hovedbygning kan splitte deler av miljøene - Noe tap av uteareal, men mindre enn i 1b	- Vesentlig økning i arealer til samhandling og sosiale soner, men lite endring i Maridalsveien 29 - Todeling av campus vil splitte deler av miljøene
Berørte grupper	I hovedsak 800 studenter og 200 ansatte, men også besøkende og samarbeidspartnere som påvirkes av campusutforming. Antall besøkende og samarbeidspartnere som påvirkes er ikke kjent.			Som i de andre konseptene, men kan berøre en større andel besøkende

Effekt	Økning av fellesarealer som gir noe mer rom for sosiale soner gir en liten positiv effekt sammenlignet med nullalternativet	Økning av fellesarealer inkludert sosiale soner, bedre oversikt på campus og langt bedre flyt i bygget har en positiv effekt sammenlignet med nullalternativet Omfanget av nybygg som beslaglegger attraktive utearealer kan likevel representere et nyttetap.	Økning av fellesarealer inkludert sosiale soner, bedre oversikt på campus og langt bedre flyt i bygget har en positiv effekt sammenlignet med nullalternativet Splitting av miljøer som må ut av hovedbygget og inn i leide arealer kan likevel representere et nyttetap	En vesentlig økning av fellesarealer inkludert sosiale soner, har en positiv effekt sammenlignet med nullalternativet Todelingen av campus med behov for forflytting mellom steder, og også mulig lavere grad av tilhørighet og identitet, kan imidlertid representere et større nyttetap
Usikkerhet	Det er lite usikkerhet om at bedre fasiliteter vil øke attraktiviteten til campus for studenter og ansatte, men noe mer usikkert hvilke andre grupper som berøres. Det er også usikkert hvor stor effekten blir sammenlignet med nullalternativet, og hvor mye virkningen vil utvikle seg over tid. Det er også usikkert hvor stort nyttetap man får ved å redusere utearealer ved å bygge ut mer på tomten, og om dette veies opp ved at det etableres store og gode sosiale soner inne i bygget. Størrelsen på nyttetap ved en todeling av campus, og hvor mye nytten av et mer sentrumsnært og representativt lokale kan veie opp for dette, er også usikkert.			

Ulemper for samfunnet i byggefasen

Denne virkningen påvirkes av omfang av bygging og varighet av anleggsfasen, men har en langt kortere varighet enn de andre virkningene vi vurderer. Alle konseptene innebærer nybygg, tilbygg eller ombygging og innebærer en anleggsperiode der det vil foregå arbeider som forstyrrer og medfører ulemper for omgivelsene. Det er lite som skiller mellom varighet av byggefasen for hvert av konseptene, selv om det er noe variasjon i omfang av byggeaktivitet.

Det er forutsatt at hele skolen må flytte ut i byggefasen grunnet omfang av ombygging og nybygg. Det vil medføre store ulemper for undervisningen, men vil ikke skille mellom konseptene. Det samme gjelder støy og anleggstrafikk for naboer. Ved konsept 3 vil byggeaktiviteten påvirke omgivelser på to lokasjoner, og kan dermed medføre noe større negativ effekt, men ikke nok til å skille i vurderingen på ikke-prissatte virkninger.

Tabell 21 Vurdering av ulemper i byggefasen per konsept sammenlignet med nullalternativet.

	1a Kompakt minimum	1b Kompakt middels	2 Campus	3 To-campus
Vurdering	Middels negativ	Middels negativ	Middels negativ	Middels negativ
Hva påvirker ulemper i byggefasen	- Omfang av nybygg og ombygging - Varighet av anleggsfase - Lokalisering – omgivelser som påvirkes			
Berørte grupper	800 studenter og 200 ansatte - Naboer og omgivelser i Maridalsveien			Som i de andre konseptene, men også naboer og omgivelser ved ny lokasjon

Effekt	Ulemper for utdanningsløpet for 800 studenter og 200 ansatte ved flytting Støy og anleggstrafikk for naboer og omgivelser ved Maridalsveien	Ulemper for utdanningsløpet for 800 studenter og 200 ansatte ved flytting Støy og anleggstrafikk for naboer og omgivelser ved Maridalsveien	Ulemper for utdanningsløpet for 800 studenter og 200 ansatte ved flytting Støy og anleggstrafikk for naboer og omgivelser ved Maridalsveien	Ulemper for utdanningsløpet for 800 studenter og 200 ansatte ved flytting Støy og anleggstrafikk for naboer og omgivelser både ved Maridalsveien og Bankplassen 4
Usikkerhet	Vi vurderer at det er lite usikkerhet knyttet til at virkningen vil påvirke omgivelsene negativt. Det er imidlertid noe usikkerhet knyttet til antall berørte i skolens omgivelser.			

Samfunnets nytte av kulturminneverdier

Både Maridalsveien 29 og Bankplassen 4 har formelle vern på bygningsmassen som tilsier at kulturminnene i bygget har en verdi for samfunnet ved å bli vernet og tilgjengeliggjort. At et bygg med kulturminner tilgjengeliggjøres for allmenheten gir en positiv nytte for samfunnet. For Maridalsveien 29 vurderer vi at kulturminneverdier vil være omtrent på samme nivå i alle konsepter fordi dagens campus vil drives og brukes som en utdanningsinstitusjon etter samme prinsipper som i dag. For Bankplassen 4 eller tilsvarende bygg vil bygget gjøres mer tilgjengelig for allmenheten dersom en utdanningsinstitusjon flytter inn i bygget.

Tabell 22 Nytte av kulturminneverdier per konsept sammenlignet med nullalternativet.

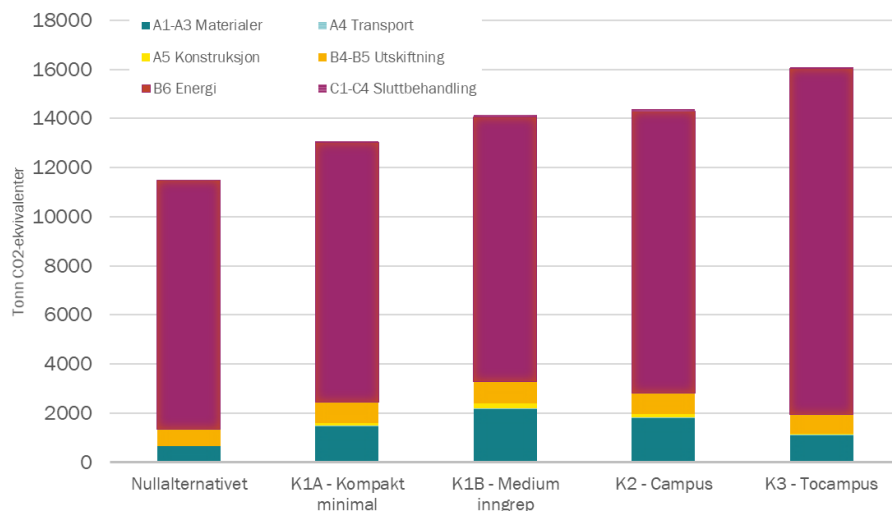
	1a Kompakt minimum	1b Kompakt middels	2 Campus	3 To-campus
Vurdering	Ingen	Ingen	Ingen	Liten positiv
Elementer ved tiltakene som påvirker virkningen av kulturminneverdier	Kulturminner i Maridalsveien 29 blir tatt vare på og brukt omtrent på linje med nullalternativet	Kulturminner i Maridalsveien 29 blir tatt vare på og brukt omtrent på linje med nullalternativet	Kulturminner i Maridalsveien 29 blir tatt vare på og brukt omtrent på linje med nullalternativet	Kulturminner i Maridalsveien 29 blir tatt vare på og brukt omtrent på linje med nullalternativet Bankplassen 4 eller tilsvarende bygg bygges om med funksjon som et statlig formålsbygg
Berørte grupper				Studenter og ansatte som bruker Bankplassen 4 Allmennheten
Effekt	Samme som i nullalternativet	Samme som i nullalternativet	Samme som i nullalternativet	Allmennheten får tilgang til kulturminneverdier i en bygning som er vernet

Usikkerhet	Vi vurderer at det er lite usikkerhet knyttet til at virkningen vil påvirke omgivelsene positivt. Det er imidlertid stor usikkerhet knyttet til antall berørte som vil få nytte til tilgang til et bygg med store kulturminneverdier utover studenter og ansatte som vil ha daglig bruk av bygget. Det er også stor usikkerhet om hvor store kulturminneverdiene som blir ivaretatt og tilgjengeliggjort vil være avhengig av hvilken bygning som vil inngå i tocampus-konseptet. Det er også usikkert hva bruken av mulige nye bygg med verneverdi vil være i nullalternativet.
------------	--

Klimagasskostnader

Klimagassberegninger og kobling mot karbonprisbanene til Finansdepartementet viser at nullalternativet vil ha de laveste utslippene og de laveste klimagasskostnadene av konseptene. Nullalternativet har både lavere utslipp ved materialbruk, fordi det ikke gjøres store ombygginger eller tilbygg, og lavere utslipp knyttet til energibruk over levetiden fordi arealene som skal driftes er minst.

Beregningene viser at konsept 3 «Tocampus» har vesentlig høyere utslipp enn de andre konseptene. Det er energibruken i driftsfasen som står for hovedårsaken. Det er imidlertid usikkert hva den alternative bruken av Bankplassen 4 eller tilsvarende bygg ville vært i nullalternativet og i de andre konseptene, og det er ikke lagt til i de andre konseptene. Dette gjør klimagassutslippene utfordrende å sammenligne i den samfunnsøkonomiske analysen. Vi har derfor heller ikke summert klimagasskostnader sammen med de prissatte virkninger i den samfunnsøkonomiske analysen, men synliggjort dem i oppsummeringstabellen. Utslipp ved materialbruk er minst i tocampuskonseptet sammenlignet med de andre konseptene utover nullalternativet. Fordelingen av utslipp sees i Figur 22.

Figur 22 Samlede utslipp for de ulike konseptene i tonn CO2-ekvivalenter fordelt på de største utslippskildene.

Tabell 23 Oversikt beregnede klimagassutslipp over livsløpet, beregnet ved hjelp av beregningsverktøyet OneClick LCA, og nåverdi klimagasskostnader per konsept.

	Nullalternativet	1a Kompakt minimum	1b Kompakt middels	2 Campus	3 To- campus
Tonn CO2-ekvivalenter	11 891	13 222	14 299	14 488	16 107
Kostnad nåverdi MNOK	-18	-19	-20	-21	-24

Utslipp ved transport i driftsfasen er ofte en stor utslippspost, men er unntatt i beregningene her. Dette fordi denne utslippsposten ikke vil skille i nevneverdig grad mellom konseptene. Utslipp til transport i drift hos AHO vil også ligge relativt lavt sammenlignet med andre institusjoner som er lokalisert i områder uten like god tilgang på kollektiv transport eller mulighet for transport til fots eller med sykkel.

7.3 Vurdering av usikkerhet og realopsjoner

Sensitiviteter for de største ikke-prissatte virkningene endrer ikke rangeringen

Sensitiviteter, som gjengis i Tabell 24 viser at dersom byggekostnadene eller FDVU ender på P90-verdier, vil rangeringen av de prissatte virkningene ikke endres, men forskjellen mellom 1b og 2 reduseres ytterligere. Rangeringen vil heller ikke endres dersom leiekostnadene for nye arealer etter tiltak ender på P90, men da vil forskjellen mellom 1b og 2 naturligvis øke sammenlignet med forventning, fordi det ikke skal leies arealer i alternativ 1b.

Tabell 24 Sensitivitet ved høyere verdier for ulike kostnader og hvordan dette påvirker totale prissatte virkninger i hvert konsept.

Nåverdi mill. 2022-kr. relativt til nullalternativet	0 Null- alternativet	1a Kompakt minimum	1b Kompakt middels	2 Campus	3 To-campus
P90 Bygg og brugerutstyr	-	-474	-735	-746	-890
P90 FDVU-kostnader	-	-398	-623	-647	-811
P90 Leiekostnader nye arealer	-	-415	-624	-681	-797

Endring i nytte ikke-prissatte virkninger vil ikke endre hvilke konsepter som rangeres først

Nytte av økt trivsel og økt kvalitet i utdanning, forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid er de virkningene som har størst betydning for rangering av konseptene. For konsept 1a, 1b og 2 vil endring i drivere påvirke nytten av disse virkningene på omtrent samme måte og derfor ikke påvirke rangeringen mellom disse. Tocampuskonseptet skiller seg noe mer fra de andre konseptene når det gjelder hva som påvirker nytten. Dersom studenter og ansatte påvirkes mer positivt av rehabiliterte og attraktive arealer og mer plass enn de påvirkes negativt av splitting mellom to lokaliseringer kan spesielt vurdering av nytte av økt trivsel løftes i tocampuskonseptet. Endring i forventet vurdering av nytten av de viktigste ikke-prissatte virkningene vil imidlertid ikke endre rangeringen mellom konseptene på ikke-prissatte virkninger, og dermed heller ikke samlet rangering.

Realopsjoner: lite som skiller mellom konseptene

Konseptene kan ha ulik grad av fleksibilitet for endring dersom ny informasjon oppstår og som i forventning kan gi utslag i vurdert nytte og kostnad.

Konsepter der det er mulig å vente å se eller å utsette hele investeringer eller deler av denne vil ha en verdi dersom det er stor usikkerhet om behovet. Det er imidlertid slik hos AHO at det vurderes som tidskritisk å få på plass tilstrekkelig med arealer til studenter som allerede har startet på skolen og som det er bestemt at skal fases inn de nærmeste årene. Verdien av å vente og se er derfor liten og det er ikke noe som skiller mellom konseptene. Fordi det er lite usikkerhet om studentveksten det er dimensjonert for ser vi heller ikke gevinster ved å planlegge for en trinnvis utbygging.

7.4 Andre beslutningsrelevante forhold

Budsjettbelastningen for staten er et viktig beslutningsrelevant forhold, men som ikke hensyntas i den samfunnsøkonomiske analysen. Dersom det vurderes av beslutningstager som hensiktsmessig å redusere investeringskostnader, vil konsept 2 kunne velges fremfor konsept 1b, uten å gi særlig lavere nytte. Nullalternativet og konsept 1a vil gi ingen eller mindre budsjettbelastning, men samtidig gi lite eller ingen bedring i AHOs utfordringer. Dersom reduksjon i investeringskostnader blir svært viktig er det mulig å redusere omfang av tiltak i konsept 1b og 2, men reduksjonene må balanseres også opp mot tapt nytte,

Hvordan konseptene påvirker grupper ulikt vil være relevant for de berørte gruppene, men den samfunnsøkonomiske analysen vurderer kun den totale summen av virkninger for samfunnet. Det kan imidlertid være hensiktsmessig å belyse at konseptene kan påvirke brukere på AHO ulikt. Eksempelvis i tocampus-konseptet vil det være forskjell i nytte for studenter og ansatte ut fra hvor de får sitt primære tilholdssted og hvordan dette påvirker deres nytte. Man kan også tenke seg at tocampus-konseptet vil gi mer nytte for ansatte med høy andel forskning enn det vil være for den gjennomsnittlige student. Vi klarer imidlertid ikke å se noen større forskjeller i fordelingsvirkninger mellom konseptene, som kan være beslutningsrelevant, heller ikke mellom faggrupper, da det fortsatt er mange valg som skal tas innenfor utformingen av hvert konsept.

8 Føringer for neste fase

Dette kapitlet henvender seg først og fremst til byggherreorganisasjonen som skal ta prosjektet over i neste faser av prosjektutviklingen, og skal ikke forstås som en oppsummering eller konklusjon for hele utredningen. Hensikten med dette kapitlet er å beskrive forhold som er avdekket i utredningen som er av vesentlig betydning for en vellykket gjennomføring. Det vil si hva prosjektet bør legge vekt på å avklare og detaljere ut og hva som skal til for å optimalisere kostnader og nytte i senere faser.

8.1 Gjennomføringsstrategi

Kompetanse og kapasitet

Alle konseptene som er vurdert i KVN innebærer rehabilitering og bruk av eksisterende bygningsmasse i ulikt omfang. Det er derfor en stor fordel om nøkkelpersoner i forprosjektfasen har erfaring fra arbeid med rehabiliteringsprosjekter inkludert kompetanse om bygningsvern og byggesaksbehandling i bystrøk. Ved videre prosjektutvikling vil det også være nødvendig at AHO etablerer et eget mottaksprosjekt som samarbeider tett med byggherreorganisasjonen. En god brukerinvolvering der også studentene involveres er et premiss for å optimalisere prosjektet med tanke på kostnader og nytte. Videre vil kontakt med interessenter fra plan- og bygningsetaten, kulturminnemyndighet ved byantikvaren og aktører i nærmiljøet, gi prosjektet bedre forutsetninger for å lykkes.

Grensesnitt mot andre prosjekter og programperspektiv

Som en følge av det presserende behovet for undervisningsarealer, grunnet studentvekst som kommer nå og i de kommende årene, er det satt i gang flere kortsiktige tiltak. For det første har AHO inngått leiekontrakter både i Akersbakken, med tegnesaler for studentene, og på Vulkan, med kontorplasser for ansatte. Det er viktig at disse leiekontraktene er så fleksible at de kan avvikles og tilpasses ved ferdigstilling av et eventuelt større tiltak. Det bør også vurderes hvordan disse leieforholdene kan fungere som avlastning i byggeperioden. For det andre arbeides det med å opprette midlertidige undervisningspaviljonger i tilknytning til Maridalsveien 29. Undervisningspaviljongene skal være midlertidige og avvikles før et større tiltak igangsettes.

Konsept 2, tocampus, inkluderer 2000 kvm med langsiktig leie av lokaler i nærhet til Maridalsveien 29. Det er pekt på noen lokaler og samarbeidspartnere, men ingenting er bestemt. Beslutning om valg av lokaler gjøres i forbindelse med Statsbyggs prosess for leie i markedet, der aktiviteter som utarbeidelse av kravspesifikasjon, søk i markedet gjennom statensinnleie.no, evaluering av tilbud og forhandlinger er sentrale i prosessen mot inngåelse av nye kontrakter.

AHO og Statsbygg ble i 2020 enige om å etablere en campusutviklingsplan (CUP), et langsiktig og strategisk plandokument, som vil fungere som et verktøy både for AHO og Statsbygg ved blant annet å angi overordnede og langsiktige prinsipper for arealbruk. Etter innledende undersøkelser ble det bestemt å prioritere arbeidet med en KVN for å kunne finne mer konkrete løsninger for AHOs arealbehov på lengre sikt. Vi anbefaler at videre vurdering av tidspunkt og omfang for arbeidet med en campusutviklingsplan vurderes når konseptvalg er tatt.

KVN anbefaler å gjennomføre langsiktige tiltak ved AHO. Det vil imidlertid være en relativt lang periode med planlegging og beslutningsprosesser før ferdigstilling av et eventuelt større investeringstiltak. I denne perioden vil det være behov for å gjennomføre reinvesteringer og vedlikehold av bygningsmassen for å opprettholde tilstand. Det er viktig at disse reinvesteringene koordineres med prosjektutvikling av et større tiltak. Utskiftning av ventilasjonsanlegget i Maridalsveien 29 må eksempelvis ikke begrense mulighetene for påbygg og tilbygg. Grensesnitt mot utskiftingsprosjekter må

avklares videre i neste fase. Det vil sannsynligvis være rasjonelt at hovedprosjektet inkluderer enkelte oppgraderingsprosjekt, men de tilhørende kostnadene må dekkes av løpende vedlikeholdsbudsjett.

Håndtering av usikkerhet

De største usikkerhetsmomentene, som kan påvirke prosjektomfang og kostnader, er blant annet diskutert gjennom to omganger med gruppeprosesser. Den første var 2. og 3. desember 2021, og etter bearbeiding og reduksjon av areal i konseptene, inkludert introduksjon av et nytt tocampus-konsept, ble det avholdt en ny gruppeprosess 24. juni 2022. Her ble viktige usikkerhetsfaktorer og forslag til risikoreduserende tiltak foreslått.

Prosjektomfang: Et av de viktigste premissene for kostnadsestimatene som er lagt til grunn er at behovene løses innenfor avsatt areal eller mindre. Et annet viktig hovedpremiss er at prosjektet ikke utløser krav til hovedombygging, da det vil gi vesentlige konsekvenser for fremdrift og kostnader. For å unngå at prosjektet blir vurdert som en hovedombygging må prosjektomfanget styres godt og plan- og bygningsetaten i Oslo kommune involveres jevnlig. Brukerprosesser og modning bør styres inn mot å oppnå mer optimaliserte og effektive måter å drive undervisning og annen aktivitet i bygget, som bedre bookingsystemer, omdisponering av rom eller utvidede åpningstider.

Prosjektmodenhhet: Prosjektet er i tidligfase og det er flere faktorer som ikke er avklart som kan gi både muligheter og risikomomenter i gjennomføringsfasen. Det er blant annet ikke tatt høyde for forsterkende tiltak i eksisterende bærekonstruksjoner i Maridalsveien som følge av nye tilbygg over eksisterende arealer i kalkylene. Dette fordi det kun er én etasje som eventuelt skal bygges på. For konseptene som innebærer påbygg bør en i neste fase undersøke tilstanden på bærekonstruksjonene.

Et viktig premiss for prosjektet er at kun deler av eksisterende bygningsmasse skal bygges om. Kostnader til rehabilitering og utskiftninger i eksisterende areal skal ikke omfattes av et byggeprosjekt. Det er imidlertid en risiko for mer komplisert utskifting av vann og avløp i eksisterende bygg, krav om høyere grad av isolering, samt lyd og akustikk utover det som er forutsatt som kan gi høyere kostnader eller føre til at større areal må bygges om. En mer detaljert kartlegging av eksisterende bygningsmasse og hva som er mest egnet for ombygging både ut fra byggets egenskaper, kostnadskonsekvens og funksjonsbehov er en naturlig del av neste fase i prosjektutviklingen.

Kalkylene for tocampus-konseptet tar utgangspunkt i rehabilitering av Bankplassen 4. Selv om det er usikkert om det er akkurat denne bygningen som ville inngått i et tocampus-konsept vurderer vi modenheten i kalkylene for Bankplassen 4 som relativt høy for fasen. Det er gjort tidligere studier av ny bruk av denne eiendommen, blant annet for Riksantikvaren og Nobels fredssenter og Statsbygg har god kjennskap til bygningsmassen. Det er flere andre mulige aktører som er ønsket inn i Bankplassen 4, blant annet Forsvarsmuseet, men disse forholdene må diskuteres i en interdepartemental dialog, der blant andre Kunnskapsdepartementet, Kulturdepartementet og Finansdepartementet inkluderes.

Planrisiko: Statsbygg har ikke hatt direkte dialog med plan- og bygningsetaten eller byantikvaren i konseptfasen, men AHO har hatt dialog med aktørene i forbindelse med tidligere mulighetsstudier. Statsbyggs generelle vurdering er at det ikke vil være nødvendig med en egen planprosess, men at tiltakene bør kunne vurderes og håndteres som byggesak i Oslo kommune. Statsbygg vurderer at det er lite sannsynlig at Oslo kommune vil kreve reguleringsplan, men at det er elementer som har stor planrisiko, det vil si at søknad om tiltak kan avslås. Det anbefales at det i OFP-fasen avholdes forhåndskonferanse med Oslo kommune for å avklare kommunens syn på plankravet. Dialog med byantikvaren og en positiv uttalelse fra byantikvaren er en stor fordel.

Byantikvaren har tidligere uttalt at dagens gesimshøyde må betraktes som maksimal høyde. Påbygg på tak vil imidlertid ikke stride med gjengs høyde i strøgsgate eller være i konflikt med siktlinjer fra Aker kirke som er hjemlet i kommunedelplan for Akerselva. Statsbygg anbefaler å utfordre byantikvarens tidligere synspunkt dersom påbyggarealene er viktige for AHO.

Ved videre prosjektutvikling må det gjennomføres miljøundersøkelser¹⁰ for å avdekke forurensning og miljøgifter i eksisterende bygningsmaterialer og i grunnen som kan påvirke kostnadsbildet. Eiendommen ligger i aktsomhetssone for forurenset grunn der du må ha tillatelse fra Plan- og bygningsetaten før du kan sette i gang søknadspliktige bygge- og gravearbeider.

I kostnadsestimatene for konseptene er det lagt til grunn «normale grunnforhold», ut fra informasjonen som forelå i offentlige tilgjengelige kilder da kostnadsestimeringsprosessen ble gjennomført. Detaljerte geotekniske undersøkelser med prøveboringer og måling av grunnvannstand foretas vanligvis først i avklaringsfasen. I forbindelse med planlegging av kortsiktige tiltak, med midlertidige undervisningspaviljonger på tomten, ble det i august og september 2022 foretatt geotekniske undersøkelser. Disse avdekket kvikkleire og sprøbruddmateriale i grunnen, noe som er å betrakte som «komplekse grunnforhold». Dette betyr at tiltak må oppfylle spesielle sikkerhetskrav fra NVE, og at det må regnes med kostnader til sikringstiltak som for eksempel terrengendring og utskiftning av masser. Ekstra kostnader til slike tiltak anses likevel å ligge innenfor usikkerhetsspennet som er beregnet for kostnadsestimatene, og vil ikke få noen direkte konsekvenser for hovedkonklusjoner i KVN-rapporten. Det er imidlertid ekstra viktig å følge opp med videre undersøkelser av grunnforholdene og dokumentasjon av sikringstiltak i senere faser.

Kontraktstrategi

Valg av kontraktstrategi gjøres i avklaringsfasen i forbindelse med oppstart forprosjekt (OFP) eller tidlig i forprosjektfasen. Valgt konsept og prosjektets påvirkning på samfunn og nærmiljø, økonomiske rammer og markedet vil påvirke dette valget.

Alle konseptene som er behandlet i alternativanalysen i denne utredningen innebærer en stor andel ombygging av eksisterende bygningsmasse. Mulighetene for å kunne oppnå gode gjenbruksløsninger og sirkulærøkonomi med best mulig utnyttelse av eksisterende bygningsmasse vil påvirke valg av kontraktstrategi.

8.2 Plan for arbeid med å optimalisere samfunnsøkonomisk lønnsomhet

Gevinstrealiseringsplan

Prosjektet må utarbeide en gevinstrealiseringsplan i starten av avklaringsfasen. AHO eier gevinstrealiseringsplanen og Statsbygg kan bidra i utarbeidelsen. Gevinstrealiseringsplanen skal sikre at det valgte konseptet gir den nytten for brukerne og samfunnet som er vektlagt i den samfunnsøkonomiske analysen ut fra identifiserte problem og behov, og forespeilet gjennom samfunns- og effektmålene.

I KVN er det gjort en overordnet prioritering av arealbehovene (se 3.3). AHO har også vært gjennom en målprosess i forbindelse med utredningen, men vi anbefaler en ny prosess for å konkretisere særlig effektmålene videre i neste fase av prosjektutviklingen. Revidering av effektmålene gjøres i forbindelse med opprettelse av den første versjonen av gevinstrealiseringsplanen og knyttes opp mot prioritering av problem og behov.

¹⁰ Siste miljøtekniske undersøkelse ble utført med stempelprøvetaking i 1997.

Anbefalte tiltak for å realisere nyttesiden i prosjektet

Konseptene som er vurdert opp mot hverandre har lav grad av modenhet, og det er eksempelvis ikke detaljert ut noe rom- og funksjonsprogram, men overordnede funksjonskategorier er angitt. I detaljeringen av rom- og funksjonsprogram i senere faser bør følgende vektlegges for å realisere nyttesiden i prosjektet:

- Det bør ses hen til den overordnede prioriteringen av arealbehov fra behovsanalysen og problembeskrivelsen der tilstrekkelig areal til tegnesaler, verksted og undervisningsrom bør prioriteres høyt. Videre bør formelle og uformelle sosiale soner for både studenter og ansatte vektlegges.
- Arbeidsplasskonsept som er mer effektivt og i større grad legger til rette for samhandling bør vurderes ved ombygging av ansattareal.
- Spesialisering av arealene bør begrenses i så stor grad som mulig for å kunne opprettholde fleksibilitet i bygningsmassen ved endring i behov.

Konseptene som inkluderer leie av lokaler i det private markedet i nærheten av dagens campus i Maridalsveien, konsept 1a og 2, er vurdert å ha ulemper ved at de eksterne lokalene ikke vil være like tett koblet på resten av campus. For å optimalisere nytten i disse konseptene vil tiltak som legger til rette for enklere forflytning og veivisning bidra positivt. Dette kan eksempelvis være trafiksikkerhetstiltak ved krysning av Maridalsveien mot Akersbakken eller større åpning av campus mot Akerselva og mulige lokaler i denne retningen. Like viktig er også hva AHO velger å fylle eksterne lokaler med og hvordan disse åpner opp for eksternt samarbeid.

Klima og miljøambisjon

Miljømålene for prosjektet sikrer nytten for samfunnet ved å bidra til en bærekraftig campus. I neste fase skal det som del av OFP utarbeides en prosjektspesifikk miljøambisjon.

I prosjektavklaringen vurderes det også hvilke energitiltak som er kostnadseffektive over livsløpet til bygget. Analysene er viktige bidrag når energiambisjonen for eksisterende bygg skal fastsettes. Ett eksempel er at det ikke er inkludert kostnader for tilleggsisolering av yttervegger og tak i denne utredningen. Denne forutsetningen betyr at energiforbruket fortsatt vil ligge høyt. Samtidig vil en tilleggsisolering medføre vesentlige utfordringer knyttet til byantikvar, bygningsfysikk, arealbruk, kostnader og fremdrift. Disse avveiningene må analyseres i neste fase og sees i sammenheng med miljøambisjonen som settes.

Det finnes flere mulige forenklinger og reduksjoner i de største konseptene

De beregnede kostnadene for de største konseptene i denne utredningen ligger tett opp mot terskelverdien på 1 milliard kroner ved P85 for kravene som stilles til konseptvalgutredninger i Statens prosjektmodell. En av føringene fra Kunnskapsdepartementet har også vært at prosjektomfanget skal ligge under denne terskelverdien for kostnadsramme.¹¹

Det er i de tre største konseptene flere mulige forenklinger og reduksjoner det kan jobbes videre med for å reduseres kostnadsnivået.

- Konsept 1a bør betraktes som et minimum av tiltak for å kunne oppnå nyttevirksomheter sammenlignet med nullalternativet, men i de andre konseptene er det mulig å redusere kvadratmeter selv om nytten da også vil kunne reduseres.
- Konsept 2 har fleksibilitet i investeringskostnad for byggeprosjektet ved å øke andelen leid areal i markedet. Samtidig bør ikke de leide lokalene være for spredt fra dagens bygning i Maridalsveien 29. Det anbefales heller ikke at de mest spesialiserte arealene leies i markedet ut

¹¹ P85-verdi for bygg, brukerutstyr og tomt.

fra føringer i bygge- og leiesaksinstruksen (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2017) og hva som vil være mest økonomisk gunstig for staten.

- For brukerutstyr er det forutsatt nytt utstyr i nye arealer, men gjenbruk av eksisterende utstyr i arealer der det ikke gjøres tiltak. Det kan være potensial for mer gjenbruk av brukerutstyr også i nye arealer.
- I konsept 3 er Bankplassen 4 lagt til grunn som case for en eksisterende bygning som kan rehabiliteres og etableres som en ny tilleggscampus. AHOs arealbehov kan imidlertid dekkes også i en bygning som er mindre dersom det skulle komme ledige bygninger med riktige egenskaper. Det er sannsynlig at andre egnede bygg kan være tilgjengelig for deler av AHOs virksomhet og at disse bygningene både kan være mer arealeffektive og ha mindre krav til ivaretagelse av kulturminner.

9 Vedlegg

9.1 Bakgrunn for prognoser student- og ansattvekst

Framskriving av befolkningen fra SSB mellom 19-34 år, som antas å være mest studierelevant alder, viser nedgang til 2050 med over 10 prosent. Samtidig er studietilbøyeligheten i befolkningen økende. Generelle befolkningstrender isolert sett tilsier altså en flat eller noe fallende etterspørsel etter studieplasser. Utredningen begrunner forutsetningen om økning i studieplasser for AHO ut fra en forventning om økende etterspørsel i samfunnet for kompetansen AHOs utdanninger tilbyr og tildelte studieplasser gjennom Utdanningsløftet. I tillegg til fordeling per studieretning/institutt inngår det også en generell studentvekst, ikke plassert på en spesifikk studieretning, på 40 ordinære plasser og 60 etter- og videreutdanningsplasser.

Økt satsning på etter- og videreutdanning

Regjeringens satsning på etter- og videreutdanning, sammen med endringer i markedets behov, tilsier en økning i studieplasser knyttet til EVU. AHO forventer følgende endringer:

- Systemorientert design – oppstart i 2021 med 25 studenter. Det legges opp til opptak med samme antall annet hvert år fremover.
- Arkitekturvern og Urbanisme – årlig opptak i stedet for annet hvert år fra 2030. Det betyr om lag 20 flere studenter på hvert av programmene fra 2030.

Nye etter- og videreutdanningsprogrammer økes gradvis i perioden 2025–2035.

Internasjonalisering: Fra flere innreisende enn utreisende til balansert utvikling på sikt

AHO har i dag en brutto tilførsel av innreisende studenter. Det var i 2019 (siste normalår) 24 flere innreisende enn utreisende. AHO ønsker å ha like mange som reiser ut som kommer inn, men nivået forventes likevel å gå tilbake til nivået før korona, og ha en svak økning videre. AHO forventer at balansen mellom innreisende og utreisende stabiliserer seg først i 2035, og vil da isolert gi en reduksjon i antall studenter.

Økt etterspørsel etter designere

Regjeringen finansierte 30 nye plasser i 2020 og 2021 til masterstudiet i design ved AHO i forbindelse med Utdanningsløftet. AHO stipulerer (se Tabell 6) at samme antall nye plasser per år fortsetter i årene 2022–2024. KD understreker at en forutsetning for en videre økning i antall studieplasser de kommende tre år, er at situasjonen med høy arbeidsledighet vedvarer. Hvis forutsetningen holder, gir det en økning på 120 studenter i tillegg til antallet for 2020.

AHO vurderer at disse 150 nye studieplassene ikke vil imøtekomme etterspørselen etter design og designeres kompetanse. Det er likevel ikke lagt opp til ytterligere økning i antall studieplasser da det er behov for å konsolidere programmet etter veksten, og fordi det også er vanskelig å rekruttere tilstrekkelig med ansatte innen fagfeltet. Det legges derfor ikke opp til ytterligere økning i antall studieplasser for designere i perioden 2025 til 2040.

Økt etterspørsel etter arkitekter og landskapsarkitekter

Aktiviteten knyttet til fremføring av nybygg forventes å avta i fremtiden, mens aktiviteten knyttet til transformasjon til mer bærekraftige og energieffektive bygg forventes å tilta. Arbeidsmarkedet for arkitekter i Norge er svært godt, og det hentes i stor grad arbeidskraft internasjonalt i dag, spesielt fra land i Sør-Europa. Det utdannes forholdsvis få arkitekter i Norge i dag, sammenlignet med for eksempel Danmark¹². Søknadsomfanget til arkitektstudiet ved AHO er stort (1253 førstevalgsøkere til 60 plasser i

¹² Årlig inntak i København og Århus til sammen er på 410 studenter. I Norge er samlet årlig inntak for arkitektutdanninger på 190 studenter, fordelt mellom AHO, NTNU og Bergen med hhv 60, 100 og 30 plasser. Innbyggertall i Danmark er på 5,8 millioner og i Norge på 5,3 millioner.

2021, dvs. 20,9 søkere per studieplass) og øker fortsatt (18,9 førstevalgsøkere per plass i 2020). Det legges derfor opp til en moderat økning på 20 plasser fra 2030.

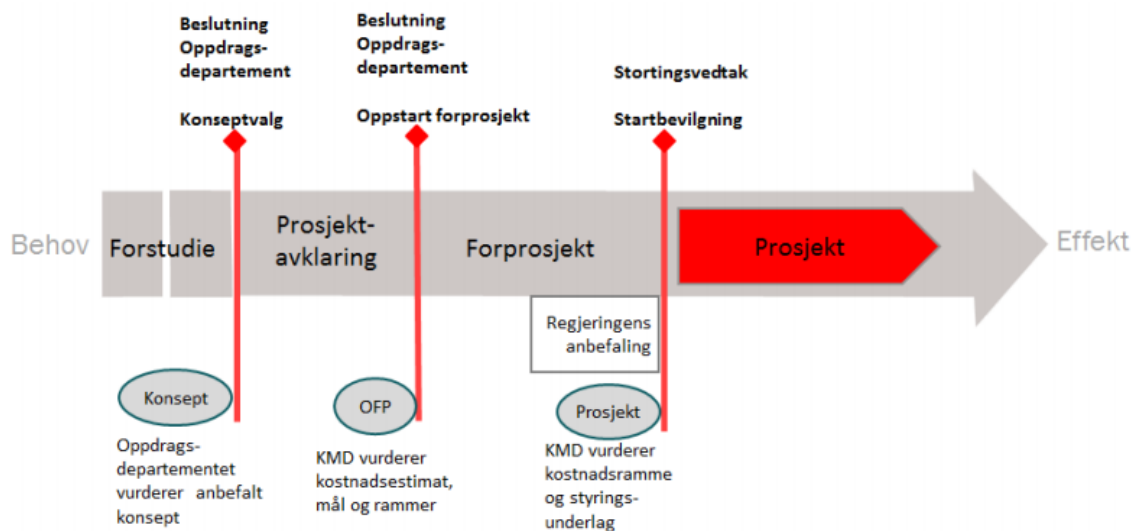
Det sterke fokuset på urbanisering og utvikling av bærekraftige byrom og utearealer forventes å fortsette de nærmeste tiårene. Klimasituasjonen gjør at behovet for planlegging, byutvikling og landskaps-planlegging, inkludert håndtering av overflatevann, øker. I tillegg er det av pedagogiske årsaker et ønske om større kull i felles masterprogram. Det legges opp til en økning fra 20 til 30 landskapsarkitektstudenter (5-årig) per kull fra 2030.

Svak økning i antall stipendiater til 2040

AHO har per i dag 17 KD-finansierte stillinger til enhver tid, de siste årene har det i snitt vært ansatt 21 stipendiater. AHO har en strategi om å hente inn mer eksternt finansierte forskningsmidler – og flere nærings- og offentlige Ph.d'er. Derfor er det lagt opp til svak økning i perioden 2025 til 2040 opp mot 30 stipendiater.

9.2 Forutsetninger om gjennomføringstid

Statens prosjektmodell for prosjekter mellom 300 mill. kroner og 1 mrd. kroner er vist i Figur 23 under. Forstudien er som minimum et konseptvalgnotat basert på metodikken som ved konseptvalgutredning, men for slike mindre investeringer er det ikke krav til ekstern kvalitetssikring.

Figur 23 Statens prosjektmodell for prosjekter med antatt kostnad mellom 300 mill. kroner og 1 mrd. kroner.

I analysen har vi lagt til grunn samme tidspunkt for når tiltaket kan tas i bruk for alle konsepter. Det mest omfattende konseptet i analysen (1 b middels inngrep) er lagt til grunn for forventet tid til planlegging og gjennomføring av tiltak. Vi forutsetter videre at tiltaket utføres som et ordinært byggeprosjekt finansiert med økt bevilgning over statsbudsjettet.

Ut fra Statsbyggs erfaringer fra lignende byggeprosjekter anslår vi følgende tidsbruk for Statsbyggs leveranser i prosjektløpet:

OFP-rapport	0,5 - 1 år
Forprosjekt	1,5 år
Detaljprosjekt	0,5 år
Bygging	2,5 år

Det forutsetter at det ikke blir krav om reguleringsplanprosess, men at avklaringsfasen (OFP-rapport) tar noe lenger tid for å få dette avklart med kommunen. I tillegg forutsettes at AHO flytter ut i byggeperioden.

Det er stor usikkerhet om hvor raskt beslutninger foreligger underveis i prosjektløpet. Men forutsatt at beslutning om konseptvalg foreligger i slutten av 2022, og beslutninger om OFP-rapport og forprosjekt samlet tar ca. 2 år, kan byggene **tidligst tas i bruk i 2029**. For analysen legger vi dette til grunn, og at entreprenør trolig kan innhentes i 2026.

9.3 Interessentanalyse – linker til Miro-boards

Kick-off:

https://miro.com/app/board/o9J_INGPtJ4=

Dagens praksis:

https://miro.com/app/board/o9J_IIXZ-lk=

Fremtidsverkstedet:

https://miro.com/app/board/o9J_IG8kl1g=

Idemyldring:

<https://miro.com/welcomeonboard/kIBUSSRHmWZM71JQvsquJLgeh4M2KauA6yqBvzSCMotJ6FjgkX6dbRYNy6YHaCyO>

PG møter:

https://miro.com/app/board/o9J_IJWMSs=

I tillegg til involveringsmøter og arbeidsgrupper der utredningen har brukt Miro-boards ble det i forbindelse med fastsetting av ikke-prissatte virkninger også avholdt to arbeidsgruppemøter med henholdsvis ansatte og studenter.

Workshop ansatte 22. august 2022

Navn	Institutt/seksjon AHO
Frode Gether-Rønning Navn	Seksjon for IKT, drift og sentralbord
Ole Gustavsen	Spesialrådgiver - AHO
Ulrika Herlofsen	Seksjon utdanning, forskning og formidling
Beate Marie Hølmebakk	Institutt for arkitektur
Steinar Killi	Institutt for design
Kaja Misvær Kistorp	Institutt for design
Silje Kolltveit	Institutt for urbanisme og landskapsark
Espen Surnevik	Institutt for arkitektur
Søren S. Sørensen	Institutt for arkitektur (tillitsvalgt)
Tone Bergerud Lye	Statsbygg (Prosjektleder KVN)
Line H. Dyb	Dovre Group (Samfunnsøkonomisk analyse KVN)

Workshop
studenter 2.

september 2022

Navn	Institutt/seksjon AHO
Maija Hauger	Institutt for design (Leder studentutvalget)
Johannes Maximilian Schnell	Institutt for design
Hobbe Mikael Erik Strömberg	Institutt for design (Nestleder studentutvalget)
Magnus Winther	Institutt for design
Tone Bergerud Lye	Statsbygg (Prosjektleder KVN)
Helena Kyllingstad	Statsbygg
Line H. Dyb	Dovre Group (Samfunnsøkonomisk analyse KVN)

9.4 Normative behov – oversikt

Relevante politiske føringer
Meld. St. 4 (2018-2019) Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2019 - 2028
Meld. St. 16 (2020 - 2021) Utdanning for omstilling – økt arbeidslivsrelevans i høyere utdanning
Meld. St. 14 (2019 - 2020) Kompetansereformen – lære hele livet
Digitaliseringsstrategi for UH-sektoren (2021-2025) – Innovativ utdanning og fremragende forskning
Meld. St. 19 (2020 - 2021) Styring av statlige universiteter og høyskoler
Tildelingsbrev AHO 2022 inkludert utviklingsmål
Meld. St. 18 (2016 – 2017) Bærekraftige byer og sterke distrikt
Meld. St. 13 (2020 – 2021) Klimaplan for 2021- 2030
Utredningsinstruksen
Bygge- og leiesaksinstruksen

9.5 Forutsetninger og metode samfunnsøkonomisk analyse

Den samfunnsøkonomiske analysen er gjennomført i tråd med gjeldende retningslinjer, herunder Finansdepartementets rundskriv R-109/21 og Direktorat for økonomistyrings veileder i samfunnsøkonomiske analyser fra 2018. Videre er analysen gjennomført i henhold til Statsbyggs veileder i samfunnsøkonomiske analyser i byggsektoren. Tabellen viser de overordnede forutsetningene for analysen.

Tabell 25 Grunnleggende forutsetninger samfunnsøkonomisk analyse.

Forutsetninger	
Henføringsår	2022
Analyseperiode	2022-2088

Konseptvalgnotat Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo

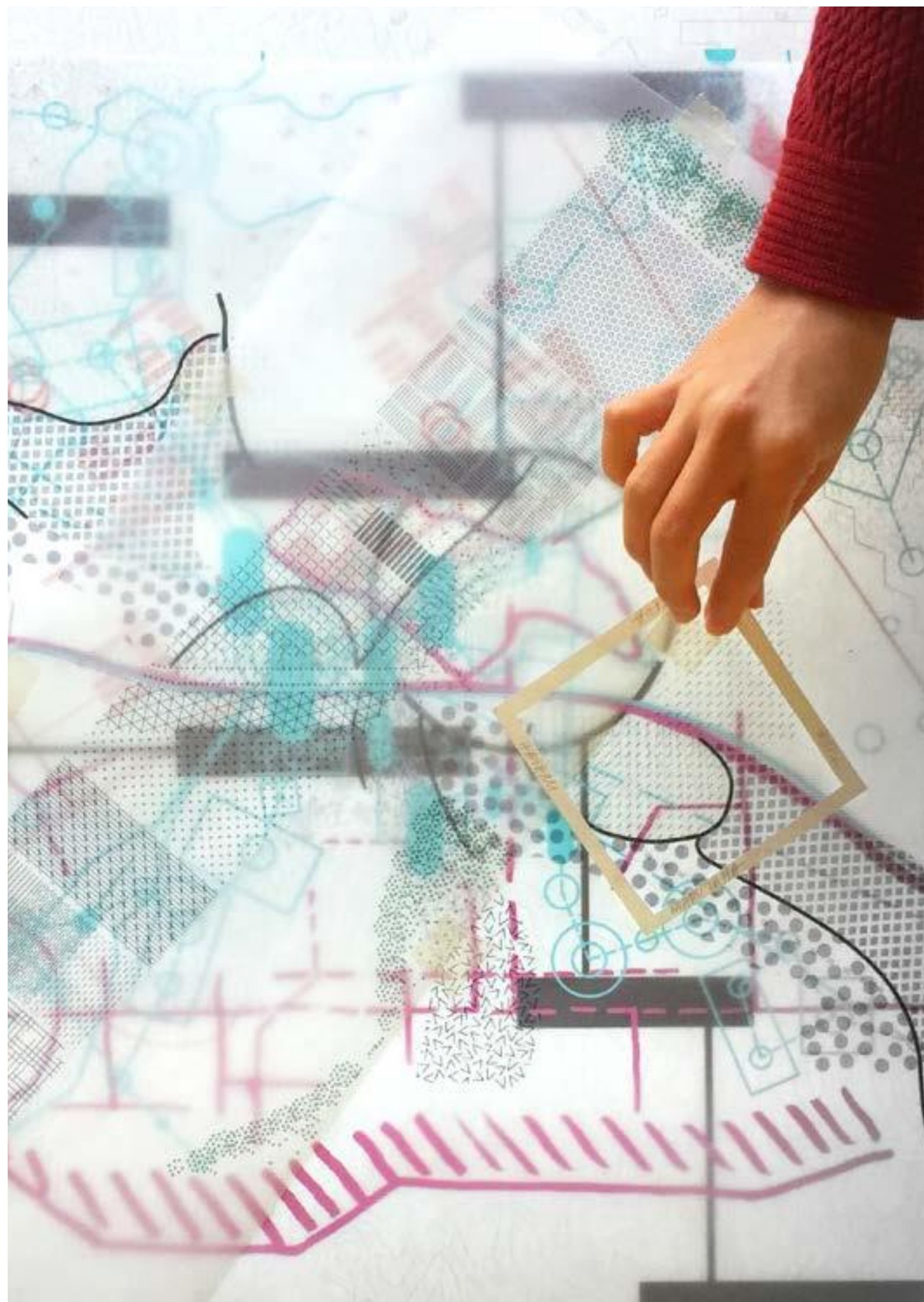
70 AV 72

Levetid	60 år
Anleggsperiode	2026- 2028
Åpningsår	2029
Prisnivå	April 2022
Kalkulasjonsrente	2022-2061: 4 %, 2062-2088: 3 %
Skattekostnad	20%
Realprisjustering	0,9 % ref. perspektivmeldingen

I henhold til Finansdepartementets rundskriv R 109/2021 om samfunnsøkonomiske analyser skal levetiden for et tiltak reflektere den perioden tiltaket som analyseres faktisk vil være i bruk eller yte en samfunnstjeneste. I denne analysen legger vi til grunn anbefalingen i Statsbyggs veileder om å benytte 60 år for et vanlig formålsbygg i samfunnsøkonomiske analyser innen byggsektoren.

10 Bibliografi

- Eikseth, B. G. (2017). *Arkitekter i emning. Profesjonsforståelser og brukerperspektiver i norsk arkitekturutdanning*. Oslo: Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo.
- Finansdepartementet. (2016). *Instruks om utredning av statlige tiltak*.
- Finansdepartementet. (2019). *R-108/19 Statens prosjektmodell - Krav til utredning, planlegging og kvalitetssikring av store investeringsprosjekter i staten*.
- Finansdepartementet. (2021). *Rundskriv 109/21 Prinsipper og krav ved utarbeidelse av samfunnsøkonomiske analyser*.
- Finansdepartementet. (2022). *Perspektivmeldingen 2021*.
- Kommunal og moderniseringsdepartementet. (2021). *Strategi for bygg og eiendom i statlig sivil sektor - "Ei berekraftig, kostnadseffektiv og samordna bygg- og eighedsforvaltning"*.
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet. (2015). *Rundskriv H-2/16 - normer for energi- og arealbruk for statlige bygg*.
- Kommunal og moderniseringsdepartementet. (2016). *Stortingsmelding 18 (2016-2017) - Berekraftige byar og sterke distrikt*.
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet. (2017). *Instruks for håndtering av bygge- og leiesaker i statlig sivil sektor*.
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet. (2017b). *Styring av store statlige byggeprosjekter i tidligfase - veileder for oppdragsgivende departement*.
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet. (2020). *En innovativ offentlig sektor - kultur, ledelse og kompetanse*.
- Kunnskapsdepartementet. (2014). *Meld. St. 18 (2014-2015) Konsentrasjon for kvalitet - Strukturreform i universitets- og høyskolesektoren*.
- Kunnskapsdepartementet. (2016). *Meld. St. 16 (2016-2017) Kultur for kvalitet i høyere utdanning*.
- Kunnskapsdepartementet. (2019a). *Meld. St. 4 (2018-2019) - Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2019-2028*.
- Kunnskapsdepartementet. (2019b). *Meld. St. 14 (2019-2020) Kompetansereformen - Lære hele livet*.
- Kunnskapsdepartementet. (2020). *Meld. St. 16 (2020-2021) Utdanning for omstilling - Økt arbeidslivsrelevans i høyere utdanning*.
- Kunnskapsdepartementet. (2022). *Tildelingsbrev for 2022 - Arkitektur- og designhøgskolen*.
- Statsbygg. (2020). *Veileder for samfunnsøkonomiske analyser i statlige byggeprosjekter*.

AHO campusudvikling

På styreseminaret havde vi en workshop med to hovedpunkter

Pkt 1. Fremtidsvisioner for AHO – hvilken skole skal AHO være i fremtiden.

Pkt.2 På baggrund af KVN og konseptvalg: fordele og ulemper

Fremtidsvisioner:

Nøgleord

- Mangfoldig skole også i faglighed
- Skolen i byen / byen i skolen
- Rummer studenter med forskellige baggrunde og forudsætninger
- Robuste rå omgivelser
- Bruger både inde og ude / overgange mellem inde og uderum
- Eksperter / eksperimenterende
- Underbygger AHOs identitet – er en del af identiteten
- Åben skole med samarbejde
- Rum der skaber tillid og selvtillid
- Giver energi
- Skala bevares – man skal føle sig hjemme og tilpas
- Transparant
- Rum for møde
- Håndværk / low-tech
- Plads til fordybelse, fællesskab, produktion og formidling
- Samlet miljø
- Fleksibilitet
- Høj faglighed
- Relevant og langtidssikret
- Internationalt over nationalt udtryk
- Social og venlig skole
- Pragmatisk og usentimental
- Fleksible rum
- Lære af hinanden ”sidemandsoplæring”
- Synliggøre AHOs kerne ”Vi visualisere fremtiden”
- Flere zoner til forskellige arbejdsformer

Konseptvalg Overvejelser om En-campus eller To-campus

En – campus	To – campus
Plus	Plus
Fyrtårn i Oslo og Norge Samlet skole og projekt: være et forbillede AHO er allerede kompakt og det er en styrke Bedre identitet Viser mere af AHO Stort potentiale for at AHO kan udvikle nyt i processen De potentialer der ligger i to-campus modellen kan også indfries i en-campus Udfordrer moderat men passer bedre til AHO Visioner kan bedst udtrykkes på kompakt campus Det er det mest logisk og vi får mere af det vi ønsker os Processen hvor vi må flytte ud under ombygning vil tvinge os til at tænke nyt Vi kan bruge inde/uderum bedre og få meget mere ud af det Katalysator for at tænke nyt Mere forudsigelighed i drift/økonomi Vi kan få mere ud af samarbejde med naboer (f.eks. KhiO)	Stor mulighed for at synliggøre samarbejder Giver mulighed for større eksponering Ny rolle – opfinde AHO på ny Åbner mulighed for at AHO kan vise vejen frem Katalysator for at tænke nyt Tvinger at man diskuterer "hvordan" Gør forandring nemmere og mere synlig Kan måske være en taktik: anvende eksisterende og ledige/tomme bygg i stedet for at bygge nyt/ bygge til
Minus	Minus
Fysisk sam-organisering er ikke automatisk lig med at der er fagligt samarbejde og en fælles identitet	Åbner for stor diskussion om identitet (negativt) Mangler synergi Risiko for fragmentering Vil give uforudsigelighed og fremtvinge ny studiemodel Opdeling af skolen på to campus vil give mere silodannelse Mindre forudsigelighed i drift/økonomi

Vedtakssaker AHOs styre møte

Sak 92/22 Justering i administrativ organisasjon

Dato	14.12.2022
Saksbehandler	Randi Stene
Arkivnummer	21/00402-3
Vedlegg:	Beslutningsgrunnlag for organisasjonsendring 2022 Protokoll

Styret vedtok i sak 45/21 en justering av organisasjonen der det ble etablert tre administrative seksjoner. Vi har imidlertid ikke lyktes i å tilsette seksjonssjef for IKT og drift, og det er derfor gjort en ny vurdering av den administrative organisasjonen.

Det er i vurderingen lagt vekt på det utfordringsbildet direktør ser for administrasjonen og skolen som helhet. Dette baseres på blant annet på den involverende prosessen som ble gjort i forkant av justeringen i 2021 og 2019, men også basert på funn i arbeidsmiljøundersøkelse, evaluering av faggruppelidere og diskusjonene i både administrativ og felles ledergruppe.

Vi ser at de fleste av utfordringene ikke vil løses av organisatoriske tiltak. Det er viktig å befeste en organisasjonsstruktur, som fungerer godt rundt de oppgaver og utfordringer vi står overfor. Det anbefales derfor å gjøre mindre organisatoriske justeringer, og heller fokusere på andre prosesser. Dette er i tråd med anbefalingen som fulgte justeringen i 2021. Det beskrives flere konkrete prosjekter som direktør vil igangsette knyttet til rolleklarhet, arbeidsprosesser, arbeidsmiljø og kommunikasjonsarbeid.

Direktør anbefaler at AHO går tilbake til de to enhetene som ble etablert i 2019. Disse foreslås reetablert som avdelinger, og at det etableres en egen Seksjon for studieadministrasjon under Avdeling for utdanning, forskning og formidling.

Proessen bygger på dokumentasjon og bakgrunnsmateriale fra tidligere prosesser. Diskusjoner knyttet til dette har vært ført i administrativ ledergruppe og har også involvert rektor. I løpet av prosessen har det blitt klart at seksjonssjefene er inhabile, og den videre prosessen er gjennomført av direktør. Fagorganisasjonene har blitt informert i mai og november, og organisasjonsendringen ble forhandlet 30. november 2022.

Organisasjonsendringen får ingen direkte økonomiske konsekvenser.

Forslag til vedtak:

Styret vedtar å etablere to administrative enheter under direktør: Avdeling for organisasjon og virksomhetsstyring (OV) og Avdeling for utdanning, forskning og formidling (UFF). Styret vedtar at det etableres en Seksjon for studieadministrasjon under Avdeling for utdanning, forskning og formidling.

Styret ber om at de prosessene som beskrives knyttet til roller, ansvar og myndighet og arbeidet med arbeidsprosesser igangsettes.

Beslutningsgrunnlag for organisasjonsendring i administrasjonen 2022/2023

Oslo 23.11.2022

Randi Stene

Innhold

1. Oppsummering	3
2. Innledning.....	3
3. Beskrivelse av nåsituasjon	3
3.1 Organisasjon	3
3.2 Utfordringsbildet	4
4. Forventede gevinster og rammebetingelser	5
4.1 Mål for administrasjonen	5
4.2 Modeller som er vurdert	6
4.3 Rammebetingelser for omstilling	6
4.4 Organisasjonsendringens gevinster	7
5. Tiltak for å realisere ønsket endring.....	8
5.1 Organisatoriske tiltak	8
5.2 Andre gevinstrealiserende tiltak	9
6. Innstilling	9

1. Oppsummering

Direktør foreslår å etablere to enheter under direktør:

- Avdeling for organisasjon og virksomhetsstyring (OV)
- Avdeling for utdanning, forskning og formidling (UFF)

De to avdelingene samsvarer med seksjonene som ble etablert i 2019, men blir etablert som avdelinger for å ha muligheten til å legge en formell seksjonsstruktur under. Det etableres en seksjon for studieadministrasjon under Avdeling for utdanning, forskning og formidling.

Det arbeides videre med roller, funksjonsbeskrivelser, ansvar og myndighets-kartlegging innen administrasjonen.

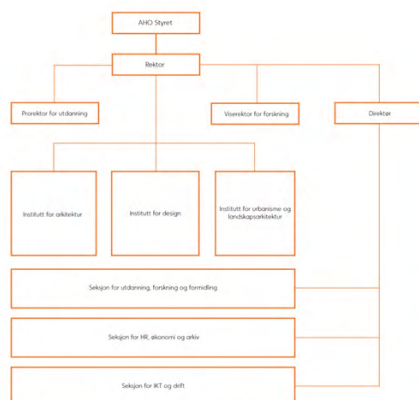
2. Innledning

Dette beslutningsgrunnlaget er ført i pennen av direktør. Det bygger videre på arbeidet gjennomført av en arbeidsgruppe fra 2021, samtaler med dagens ledere og enkeltmedarbeidere og prosesser med seksjonssjefer og rektor. Det er informert om prosessen i IDF-møtet 13. mai og 1. november 2022. Det ble informert om prosess i allmøte med administrasjonen 14. og 17. november 2022, og invitert til samtaler med direktør 18. og 19. november med mulighet for skriftlig tilbakemelding. Det er gjennomført en håndfull samtaler med enkeltmedarbeidere og har kommet skriftlige innspill fra i underkant av 10 medarbeidere.

3. Beskrivelse av nåsituasjon

3.1 Organisasjon

Etter vedtak i styret (styresak 45/21) består AHO sin organisasjon av 3 administrative seksjoner:

Vi lykkes ikke å tilsette seksjonssjef i seksjon for IKT og drift, og siden 01.05.2022 har vi derfor hatt en midlertidig sammenslåing av to seksjoner («IKT og drift» og «HR, økonomi og arkiv»).

Administrasjonen ved AHO består i dag av 53 stillinger, fordelt på 3 formelle lederstillinger. I tillegg har vi 9 fagansvarlige som har et arbeidslederansvar for eget fagområde. I realiteten ligger det meste av den formelle medarbeideroppfølgingen på to seksjonssjefer, med spredte fagområder. Administrasjonen har 9 distinkte fagområder (studieadministrasjon, forskningsadministrasjon, kommunikasjon, verksted, bibliotek, HR, økonomi, IKT og drift), med mellom 3-8 medarbeidere. Hvert av disse fagområdene har en fagansvarlig med ansvar for å koordinere det daglige arbeidet. I tillegg finnes det funksjoner som dekkes av enkeltpersoner som ikke naturlig tilhører disse fagområdene, som for eksempel arkiv, resepsjon og lederstøtte.

3.2 Utfordringsbildet

- Stort lederspenn på seksjonsnivå

Direktør har kun to rapporterende ledere, mens de to seksjonssjefene har henholdsvis 26 og 22 rapporterende medarbeidere. Synet på hva som er det optimale kontrollspennet vil variere både med egenskaper ved arbeidet, ved medarbeidere og ved leder. Både seksjonssjefer og medarbeidere i seksjonene har imidlertid uttrykt at kontrollspennet er for stort, og at seksjonssjefer blir sittende med mange små og store beslutninger og detaljer og medarbeideroppfølging er krevende.

- Uklare roller og myndighet

Det er uklarhet om roller, myndighet og beslutningsprosesser. Det er uklarhet både i skjæringspunktet mellom de administrative rollene, henholdsvis direktør/seksjonssjef og seksjonssjef/fagansvarlig, men også mellom administrative og vitenskapelige stillinger. Det er en usikkerhet om hvilken myndighet som ligger i rollene. Uklarhet ligger også i behandling av enkeltsaker. Dette er områder som er blitt reist blant annet i medarbeidersamtaler, arbeidsmiljøundersøkelse og arbeidsgruppen som arbeidet med administrativ organisering i 2021.

- Organisering av arbeidet

Arbeidsgruppen som vurderte den administrative organiseringen i 2021 pekte på at det er viktig å fokusere på arbeidsprosessene. Selv om det er arbeidet med disse siden den gang, ser vi fremdeles at det er dårlig arbeidsflyt på enkelte områder. Dette dreier seg særlig om store prosesser der mange enheter både på faglig og administrativ side er gjensidig avhengig av hverandre. Det er behov for å gjennomgå kritiske arbeidsprosesser, med fokus på sakseierskap, synliggjøring av gjensidig avhengighet og forenkling.

Med få ansatte på et bredt spekter av felter er det viktig at vi reduserer sårbarheten, ved å ha ansatte som kan overlappe hverandre og ved å i størst mulig grad ha standardiserte prosesser på tvers av institusjon der dette er hensiktsmessig.

- Arbeidsmiljø

AHO har gjennomført arbeidsmiljøundersøkelse, med spørreundersøkelse i mars og kvalitative oppfølgingsmøter i november. Resultatene viser at det er forbedringspotensial, og at det særlig er lave skår knyttet til innflytelse og medvirkning. Seksjon for HR, økonomi og arkiv har en generell lavere skår enn

resten av AHO, og vi ser at det her har vært mye turnover innenfor økonomi, mens HR har hatt mange vikarer inne samtidig.

Det er gjennomgående på tvers av hele AHO, også i administrasjonen, at ansatte opplever dårlig informasjonsflyt og tilgjengelighet til informasjon.

Når store deler av administrasjonen i 2023 skal flytte til Maridalsveien 19, blir det viktig å følge opp medarbeidere på en god måte, og å sikre en god samhandling mellom medarbeidere i ulike bygg.

- Samarbeid med instituttene

I evaluering av faggruppelederrollen våren 2022 benyttet instituttene anledningen til å melde fra om en generell misnøye med de administrative tjenestene, vi ser også at arbeidsmiljøundersøkelsen viser at vitenskapelig ansatte generelt er mindre tilfredse med støtten de får fra administrasjonen. Det er behov for å arbeide videre med de administrative støtteteamene, men det vil også være behov for å gjennomgå arbeidsprosesser og ha en tydelig forventningsavklaring av prioriteringer og servicenivå.

- Nye eksterne krav

Det er over en tid gitt signaler om at man ikke kan forvente videre vekst i universitets- og høyskolesektoren. Det betyr at nye satsninger vil måtte finansieres av eksterne midler eller omprioriteringer innenfor sektoren. Dermed vil det være svært sentralt at AHO og vår fagportefølje er godt kjent både for bevilgende myndigheter, for potensielle finansiører og allmennheten. Dette vil kreve en mer målrettet og strategisk kommunikasjon av fagenes samfunnsrelevans og AHOs aktiviteter. Dette betyr også at vi vil måtte prioritere de midlene vi har til rådighet mye strengere.

- Digitalisering

Kunnskapsdepartementet har klare forventninger om at vi skal følge opp digitaliseringsstrategien i eget omstillings- og utviklingsarbeid. Det vil de nærmeste årene foregå en standardiserings- og digitaliseringsprosess for administrative tjenester i sektoren, og dette vil påvirke måten vi arbeider på innenfor flere områder. Alle digitaliseringstiltak forventes å finansieres innenfor dagens rammer.

4. Forventede gevinster og rammebetingelser

4.1 Mål for administrasjonen

Administrasjonen skal på en effektiv og profesjonell måte understøtte hele organisasjonens drift, styring og utvikling. Administrasjonen skal sikre at studenter og ansatte får ivaretatt sine (legitime) behov, at driften av AHO er effektiv og i henhold til lover og regler, samt at beslutninger tas med utgangspunkt i et solid beslutningsgrunnlag. Dette innebærer en bred portefølje av oppgaver og kompetanseområder.

Organisasjonen må understøtte at oppgaver ivaretas på en profesjonell og effektiv måte, og at AHO er en attraktiv og god arbeidsplass for å sikre kompetente medarbeidere.

4.2 Modeller som er vurdert

Denne prosessen bygger på tidligere vurderinger.

I motsetning til det som er vurdert i tidligere prosesser er det vurdert ytterligere ett formelt organisasjonsnivå, ved at dagens seksjoner etableres som avdelinger med underliggende seksjoner.

Ulike versjoner av følgende modeller er diskutert:

- 1) Formalisere alle dagens fagenheter i seksjoner, som dekker alle medarbeidere
- 2) Slå sammen fagenheter slik at alle medarbeidere tilhører større seksjoner
- 3) Omforme en eller flere fagenheter til seksjoner, mens øvrige fagenheter og medarbeidere ligger direkte under avdelingsleder.

Det har også vært diskutert å etablere en ny avdeling for kommunikasjon og lederstøtte for å styrke det strategiske kommunikasjonsarbeidet.

4.3 Rammebetingelser for omstilling

AHO har fått en foreløpig juridisk vurdering av en omstillingsprosess, med utgangspunkt i å etablere avdelinger (tilnærmet lik dagens seksjoner) med underliggende seksjoner (enten som dagens fagenheter eller en sammenslåing av dagens fagenheter). Denne vurdering viser at ansatte i stillingene på nivå 2 kan omplasseres til de nye avdelingene gitt stillings innhold og kompetansekrav ikke endres vesentlig – da det er en ren horisontal endring. Det å etablere dagens fagenheter (eller kombinasjon av dette) som et formelt organisatorisk nivå, innebærer å etablere nye lederstillinger. I henhold til Statsansatteloven § 4 skal lederstillinger utlyses. AHO har ikke anledning til å innplassere dagens fagansvarlige (eller andre). De må konkurrere om stillingen på lik linje som andre søkere. Dette innebærer en omorganiseringssprosess som kan medføre overtallighet, og i ytterste konsekvens oppsigelser.

En større omstillingsprosess som innebærer oppsigelser kan føre til både arbeidsmiljømessig risiko, risiko i håndtering av arbeidsoppgaver og risiko for et fokusskifte i administrasjonen. Rektor og direktør mener det vil være uheldig å igangsette en prosess som vil kunne medføre stor organisatorisk risiko. Alle tidligere endringsprosesser ved AHO har vært gjennomført med jobbtrygghet som et grunnleggende premiss, og slik det vurderes er det ikke så store *organisatoriske* utfordringer i administrasjonen at det er hensiktsmessig å avvike fra dette.

Med forslaget til statsbudsjett for 2023 og de økonomiske signalene som følger budsjettet, må AHO forvente en strammere økonomisk situasjon videre. Dette medfører at AHO ikke kan gjennomføre en endringsprosess basert på å etablere nye stillinger. Samtidig er det grunn til å understreke at den nye situasjonen vil kreve en strengere økonomistyring, tydeligere prioriteringer og nye kompetanseområder innenfor administrasjonen. De ytre kravene vil dermed kreve en administrasjon som grundig og effektivt legger til rette for en god styring av skolen og gode beslutningsgrunnlag for de veivalg vi står overfor.

Det har vært en viss turnover i administrasjonen den senere tid, noe som medfører at det på kort sikt kan omdisponeres et fåtall stillinger til nye lederstillinger. Samtidig ser vi at vi har seks medarbeidere i

aldersspennet 62-66 år, og dermed ventes å gå av med pensjon i et femårsperspektiv. Alternativ gir dette handlingsrom til å dreie kompetanseprofilen i nyrekrutteringer.

4.4 Organisasjonsendringens gevinster

Mange av de utfordringene vi står overfor vil ikke løses ved organisatoriske tiltak. Det er derfor viktig å befeste en organisasjonsstruktur som fungerer godt rundt de oppgaver og utfordringer administrasjonen står overfor, samtidig som den ikke tar fokus fra disse. Det anbefales derfor å bare gjøre mindre justeringer i strukturen. Dette vil bidra til å rette fokus mot andre prosesser.

Oppsummert bidrar organisasjonsendringen i begrenset grad direkte til gevinstrealisering:

Faktor	Organisasjonsendringens forventede påvirkning	Andre tiltak
Lederspenn	Reduserer lederspenn i UFF	Videre arbeid med delegasjon, roller og ansvar og myndighet
Uklare roller og myndighet	Ingen direkte påvirkning	Det arbeides videre med roller, ansvar og myndighet.
Organisering av arbeidet	Ingen direkte påvirkning	Det skal arbeides videre med arbeidsprosesser, sakseierskap og arbeidsflyt.
Arbeidsmiljø	Ingen direkte påvirkning	Det arbeides videre med tiltaksplanene utviklet i forbindelse med
Samarbeid med instituttene	Ingen direkte påvirkning	Det arbeides videre med videreutvikling av instituttstøtteteam
Nye eksterne krav	Ingen direkte påvirkning	Det vil arbeides med oppfølging av kommunikasjonsstrategi og synlighet for skolen. Arbeide med arbeidsprosesser må inkorporere de nye økonomiske rammebetingelsene ved å sikre bedre beslutningsgrunnlag i prioriteringsdiskusjoner.
Digitalisering	Ingen direkte påvirkning, men store avdelinger under en ledelse kan bidra til å gjøre endringsprosesser enklere.	Ingen egen oppfølging, men det settes ned mottaksgruppe for nye digitale systemer.

Helt konkret bidrar den foreslåtte endringen til å redusere lederspennet i den største av dagens seksjoner.

Det er usikkert om andre av de organisatoriske modellene som er vurdert som ville gitt større grad av gevinstrealisering. Men vurdert opp mot den institusjonelle risiko det er å gjennomføre en større organisasjonsendring vurderes ingen alternativ modell å gi en bedre samlet gevinstrealisering per i dag.

Det å etablere en egen avdeling for kommunikasjon og lederstøtte kunne bidra til et sterke strategisk fokus på vårt arbeid for å synliggjøre institusjonen og fagenes betydning. Dette kan imidlertid også håndteres

innenfor den foreslåtte organiseringen, og det vil være et fokus på styrke enheten og sikre en målrettet og god prioritering av ressursene fremover.

Likeledes vil man hevde at ulike fagfelt kunne strategisk styrkes ved at de ble løftet ut som egne seksjoner, og at dette kan medvirke til en bedre organisering av arbeidet. For IKT kan det i tillegg legges til at det kunne bidra til en styrkning av digitaliseringen ved AHO. De fleste fagområder, inkludert IKT, har imidlertid arbeidsprosesser som går på tvers av flere områder, og en finmasket seksjonering kunne virke mot sin hensikt. Det anbefales derfor at dette gjennomføres som egne prosesser der avdelingsledere sikrer en god og helhetlig prosess.

Det kan argumenteres med at reduksjon av lederspenn og en større seksjonering ville kunne bidra til en tettere medarbeideroppfølging – noe som også vil bidra til et bedre arbeidsmiljø. En slik prosess vil imidlertid kunne medføre såpass stor organisatorisk risiko, at dette kunne dratt i motsatt retning. Det viktigste redskapet i arbeidet med arbeidsmiljø blir derfor å følge opp tiltaksplanene som er utviklet seksjonsvis i dagens seksjoner, og sikre et fokus på disse feltene i arbeidet med roller, ansvar og myndighet.

5. Tiltak for å realisere ønsket endring

5.1 Organisatoriske tiltak

Direktør foreslår å etablere to enheter under direktør:

- Avdeling for organisasjon og virksomhetsstyring (OV)
- Avdeling for utdanning, forskning og formidling (UFF)

De to avdelingene samsvarer med seksjonene som ble etablert i 2019, men blir etablert som avdelinger for å ha muligheten til å legge en formell seksjonsstruktur under. Funksjonsbeskrivelse for seksjonsleder blir gjeldende for avdelingsleder, men det vil foregå en revisjon av funksjonsbeskrivelser for administrasjonens lederroller som vil kunne endre denne. Det vil ikke gjøres endringer i funksjonene til dagens seksjonssjefer, og de vil derfor omplasseres til de nye avdelingene uten utlysning.

Avdeling for organisasjon og virksomhetsstyring inneholder følgende fagenheter og funksjoner: økonomi, HR, IKT, drift, lederstøtte, resepsjon og arkiv.

Avdeling for utdanning, forskning og formidling inneholder følgende fagenheter: studieadministrasjon, forskningsadministrasjon, bibliotek, verksted og kommunikasjon.

Det kan på et senere tidspunkt gjøres endringer i enkeltfunksjoners plassering i avdelingsstruktur og fagområder, men dette vil være mindre endringer som ikke får organisatoriske følger.

Det etableres en seksjon for studieadministrasjon under Avdeling for utdanning, forskning og formidling. Dette er den største fagenheten ved AHO, og er en svært sentral støtteenhet. Det er behov for å få inn

tung studieadministrativ kompetanse i enheten, og vi har nå en midlertidig fagansvarlig på området. Stilling som seksjonssjef utlyses.

5.2 Andre gevinstrealiserende tiltak

Det vil igangsettes prosesser som tar tak i de utfordringer det pekes på i dette notatet.

Det vil igangsettes et prosjekt der det arbeides med roller, ansvar og myndighet. Her vil man se på rolleklarheter i grenseflatene mellom de ulike lederrollene ved AHO, mellom administrasjon og institutter. Det er behov for å se særskilt på rollen som fagansvalig og tydeliggjøre hvilket ansvar og myndighet som ligger i denne rollen. Dette prosjektet henger også sammen med arbeidet med arbeidsprosesser, for å sikre at beslutninger fattes på riktig nivå og der kompetansen er. Det er en målsetning å løse saker på lavest mulig nivå. Dette prosjektet vil kunne føre til endringer i funksjonsbeskrivelser på alle nivåer. Funksjonsbeskrivelser for direktør og avdelingsleder behandles i styret, øvrige funksjonsbeskrivelser behandles administrativt.

Det igangsettes et prosjekt der vi skal identifisere og definere arbeidsprosesser som i dag ikke fungerer hensiktsmessig. Dette arbeidet vil initieres av direktør, og arbeidet vil foregå i tett samarbeid med avdelingsledere og fagenhetenes medarbeidere. I tillegg videreføres arbeidet med å videreutvikle instituttstøtteteamene, styrke sekretariatfunksjonene og sikre en samhandling mellom medarbeidere i Maridalsveien 19 og Maridalsveien 29.

Det vil være et videre fokus på å følge opp arbeidsmiljøundersøkelsen og sikre en god prosess i forbindelse med administrasjonens nær forestående flytting i M19. Seksjonene har utarbeidet egne tiltaksplaner, men enkelte elementer vil følges opp av den samlede ledelse.

Det er behov for å forsterke AHO sitt kommunikasjonsarbeid, og det vil legges en plan for hvordan dette inkorporeres og styrkes i kommunikasjonsstrategien som skal implementeres i året som kommer.

6. Innstilling

AHO etablerer to administrative enheter under direktør:

- Avdeling for organisasjon og virksomhetsstyring (OV)
- Avdeling for utdanning, forskning og formidling (UFF)

Det etableres en Seksjon for studieadministrasjon under Avdeling for utdanning, forskning og formidling.

Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo
The Oslo School of Architecture and Design

Protokoll

Forhandling etter Hovedavtalen § 19 nr. 2 a og b.

Det etableres to avdelinger i administrasjonen under direktør:

- Avdeling for organisasjon og virksomhetsstyring
- Avdeling for utdanning, forskning og formidling

Det etableres en seksjon for Studieadministrasjonen under Avdeling for utdanning, forskning og formidling.

Det legges til grunn at prosessene som beskrives i beslutningsnotatet knyttet til roller, ansvar og myndighet og arbeidsprosesser igangsettes.

AHO 2022

Irene Alma Lønne
Rektor

Randi Stene
Direktør

Anders Rennemo
NTL

Inger Helene Ruud
Parat

Søren Sørensen
Forskerforbundet

Protokolltilførsel

Forskerforbundet vil gjøre oppmerksom på at etablering av en seksjonsstruktur under de foreslåtte nye avdelingene kan føre til et utilsiktet utvidet ledernivå.

Vedtakssaker AHOs styre møte

Sak 93/22 Midlertidighet - evaluering av operasjonell strategi og status

Dato	14.12.2022
Saksbehandler	Kjersti Kraft Lund Coward
Arkivnummer	22/00464-6
Vedlegg:	Status for midlertidighet Revidert operasjonell strategi for å støtte opp under revidert handlingsplan for å fjerne uønsket midlertidighet

Det ble i sak 44/22 på styremøtet i juni vedtatt en operasjonell handlingsplan for å redusere bruken av midlertidige stillinger ved AHO. I sak 82/22 på styremøtet i september gjort en redegjørelse for hvordan AHO har arbeidet med å få ned midlertidigheten ved skolen. Vi ser at AHO har hatt en vesentlig nedgang i bruk av midlertidighet. I vedlagt status om midlertidighet står det en grundigere redegjørelse.

Evaluering av bruk av operasjonell strategi

Når operasjonell strategi ble vedtatt i styremøtet i juni, var det allerede ansatt flere midlertidige for høstsemestret. Og det tok noe tid før strategien ble benyttet. Men utfra en erfaring i høst er krevende å følge alle punktene i den operasjonelle strategien. Det berører særlig punktet om

«I perioden frem til høstsemestret 2024 skal midlertidige undervisningsstillinger (semester- og timekontrakter) begrunnes særskilt og godkjennes i ansettelsesutvalget.»

Bakgrunnen for at dette er todelt. Kursopptaket ved AHO for neste semester blir gjort i slutten av semestret og det blir krevende å få på plass alle ansatte med kontrakt etter gjeldene prosedyre. Det er relativt få midlertidige kontrakter som kommer i løpet av semestret, og hvis de kommer er det ofte fordi det har oppstått et akutt behov. Ansettelsesutvalget på skolen har nå formaliser møter hver 3 torsdag i måneden. Sakspapirene skal være inne 1 uke før møtet, og i ikke prinsipielle saker kan dette tas på sirkulasjon. Slik det er nå er det svært kort saksbehandlingstid både for instituttlederne som skal rekruttere ansatte til kurs og for HR til å saksbehandle og oversende til ansettelsesutvalget for vedtak. Etter vedtaket er det således svært kort tid til semestret er over. Vi ser at strategiens føringer med skolens rutiner for presentasjon og opptak til kurs sammen med rutiner for ansettelser gjør det vanskelig å gjennomføre i praksis.

Forslag til revidering av operativ strategi

Det foreslås å ta ut punktet om at ansettelsesutvalget skal godkjenne midlertidighet. Vi mener at rektors tidlige godkjenning av midlertidig bruk av stillinger i kurs bidrar til at midlertidigheten holdes nede og at vi bevarer stramheten som var intensjonen i den operasjonelle strategien. Dersom det er endringer i bemanningen av kursene, må denne endringen uansett godkjennes av rektor. Dette vil bidra til at søkelyset på å holde midlertidigheten nede, videreføres som i dag. Instituttlederne og HR har et intenst fokus på å ytterligere redusere midlertidigheten, og bidra til at den gode utviklingen vi ser i statistikken for 2022 fortsetter slik at målene som ble satt av statsråden på 8 % innen 2025.

Budsjettsituasjon

Som styret er kjent med har den budsjettmessige situasjonen endret seg, både ved at forslaget til statsbudsjett ikke viderefører opptrapping av designplassene og ved at den generelle budsjettsituasjonen er strammere på grunn av avviket mellom inflasjonen og priskompensasjonen i budsjettet. AHO vil igangsette prosesser for å vurdere hvordan vi skal tilpasse oss nye rammer. Inntil dette arbeidet er igangsatt, vil vi være forsiktige med å gjøre grep som binder våre budsjetter i lang tid fremover. Dette vil

kunne medføre noen forsinkelser i utlysning av stillinger, men vil ellers ikke bryte med den operasjonelle strategien.

Forslag til vedtak:

Styret vedtar revisjon i operasjonell strategi.

Status for midlertidighet 15.12.2022

Midlertidigheten ved AHO har blitt redusert vesentlig. Nye tall om midlertidighet ved AHO basert på rapport til DBH i oktober 2022 er basert på 105,68 årsverk (2021 – 100,37 årsverk). Da er både ansatte på åremål og bistillinger unntatt, som det også var i tallene fra 2021.

Enhet	2021- andel midlertidighet	2022 – andel midlertidighet	Endring i prosent
Administrasjonen	8,14 %	10,03 %	8,20 %
Institutt for design	38,78 %	16,6 %	-57,19 %
Institutt for arkitektur (Institutt for form teori og historie)	22,97 % 26,57 % Snitt – 24,77	17,83 %	-28,01 %
Institutt for urbanisme og landskapsarkitektur	32,48 %	22,98 %	-30,23 %
Snitt for AHO	22,28 %	14,55 %	-34,70 %

For de vitenskapelige høgskolene er 11,08 % og i universitets- og høgskolesektoren totalt er snittet 10,88. Den økningen vi ser i administrasjonen skyldes vikarer for faste ansatte og spesialrådgiver. Vi forventet å legge ved strategiske bemanningsplaner i denne saken, men det har ikke vært mulig å få til en ønsket ferdigstillelse av disse. Det er behov for at det utarbeides en ny mal for dette og dette arbeidet er planlagt igangsatt over nyttår. Målet er at det blir et oversiktlig styringsverktøy.

Status for åremålsstillinger

Det er et mål å redusere bruk av åremålsstillinger ved AHO. Universitetslektorene utgjør de fleste av årsverkene for åremålsstillingene når tallene er justert for stipendiater og postdoktorer. Som det kommer frem under er det en liten nedgang i antall årsverk, ut fra skolens totale årsverk er det en nedgang fra 10,05 % i 2021 til 9,66 % i 2022. Det vil fortsatt jobbes med omgjøring av åremålsstillinger til faste stillinger. Dette kan ta noe lenger tid på grunn av budsjettsituasjonen som beskrives under.

Enhet	2020 - årsverk	2021 - årsverk	2022 - årsverk
Administrasjonen	0	0	0,4
Institutt for design	3,7	5,29	5,26
Institutt for arkitektur (Institutt for form teori og historie)	3,1 3,8 Sum: 6,9	3,71 2,45 Sum: 6,16	5,09
Institutt for urbanisme og landskapsarkitektur	6,3	4,6	5,25
Sum for AHO	16,9	16,05	16

Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo
The Oslo School of Architecture and Design

Operasjonell strategi for å støtte opp under revidert handlingsplan for å fjerne uønsket midlertidighet (semester- og timekontrakter).

Operasjonelle handlingspunkter

- Alle ansettelser på faglig side skal begrunnes i den strategiske bemanningsplanen.
- Hovedregel er at alle stillinger skal utlyses som faste. Dersom det ønskes utlyst en stilling som åremål, skal det begrunnes særskilt.
- Alle semesterkontrakter skal avvikles innen høstsemesteret 2024 og skal ikke benyttes ved AHO.
 - Instituttene skal før kurs godkjennes rapportere til rektor hvilke kurs som ønsker å benytte seg av semester- eller timekontrakter til undervisning frem til høst 2024.
 - Stillinger som har vært besatt av ansatte med semesterkontrakter i mer enn 18 måneder skal utlyses som fast eller åremål.
- Kursansvarlige skal ha fast eller åremål første stilling ved AHO. Unntak skal begrunnes særskilt og godkjennes av prorektor for utdanning.
- Det skal legges opp til at fagstaben kan bidra i undervisning på flere fagfelt enn sitt eget spesialfelt og både i syklus 1, 2 og 3.
- Bruk av interne fagkrefter skal prioriteres.
- Bruke fast ansatte «vikarer» i forbindelse med forskningsterminer, permisjoner o.l.
- Vakante stillinger skal utlyses som faste og vikarer kan benyttes frem til dette har skjedd.

Det må tydeliggjøres at arbeid knyttet til midlertidighet er et lederansvar. Evnen til å kunne redusere midlertidigheten ved en enhet vil inngå som ett av flere forhold instituttleder vil bli vurdert på.

Rektor skal gjennom styringsdialog og medarbeidersamtaler fastsette midlertidighetstall for hver av instituttene for perioden frem til høst 2024. På samme måte skal instituttledere i samarbeid med sine faggruppeledere, fastsette midlertidighetstall for hver faggruppe.

Instituttene skal gjennom arbeidet med de strategiske bemanningsplanene til enhver tid sikre at de har en god oversikt over eksisterende kompetanse ved instituttet og sørge for at man har brede diskusjoner om instituttets fremtidige kompetanse behov. Disse diskusjonene starter i faggruppene.

På basis av dette vil instituttet sikre god kompetanseutvikling av egne fagressurser og planlegge alle nyansettelser i god tid og i henhold til fremtidige behov.

Vedtakssaker AHOs styre møte

Sak 94/22 Endring av tittel fra viserektor til prorektor for forskning

Dato	14.12.2022
Saksbehandler	Randi Stene
Arkivnummer	21/00411-6
Vedlegg:	Prorektor for forskning - funksjonsbeskrivelse

I forbindelse med styrets godkjenning av utlysning av stillingene som pro- og viserektor i styret i september (sak 63/22) varslet rektor at hun ville gjøre en gjennomgang av stedfortrederfunksjonene i disse stillingene, samt om begge bør ha prorektor som tittel.

Rektor ønsker å endre tittel fra viserektor for forskning til prorektor for forskning. Hovedargumentet er at dette likestiller utdanning- og forskningsfeltet.

Stillingen ble opprinnelig foreslått som prorektor for forskning. I rapporten om ny organisering ved AHO av mars 2021 diskuteres bruken av begrepene «prorektor» og «viserektor» i kapittel 2.5. Hovedargumentene i som blir fremmet i rapporten for å bruke begrepet «viserektor» er at denne oppleves som mindre hierarkisk enn en prorektor, at viserektor kan være av mer kortsiktig art og at ved å bruke ulike betegnelser for synliggjør at de to rollene har ulike funksjoner i organisasjonen.

Med en ansettelse i rollen for en periode på fire år, vil rollen som prorektor for forskning ha en like permanent karakter som prorektor for utdanning. Selv om de to rollene har ulike arbeidsområder og -former, vil en lik benevnelse understreke at de organisatorisk er på samme nivå.

Det foreslås ikke å endre formuleringer om stedfortrederfunksjonene i funksjonsbeskrivelsene.

Funksjonsbeskrivelsen er endret i henhold til navneendringen. Det er ikke gjort ytterligere endringer i funksjonsbeskrivelsen.

Forslag til vedtak:

Styret vedtar revisjon i funksjonsbeskrivelse for prorektor for forskning.

Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo
The Oslo School of Architecture and Design

~~Viserektor~~Prorektor-Prorektor for forskning

Funksjonsbeskrivelse

Organisatorisk plassering

~~Viserektor~~Prorektor-Prorektor for forskning har delegert ansvar, myndighet og arbeidsoppgaver fra rektor på AHOs forskningsvirksomhet.

~~Viserektor~~Prorektor-Prorektor for forskning skal bistå rektor i å styrke AHOs omdømme og forskningsprofil.

~~Viserektor~~Prorektor-Prorektor for forskning er en del av rektors ledergruppe.

Kvalifikasjoner, tilsetning og funksjonstid

~~Viserektor~~Prorektor for forskning skal være en person med høy faglig kompetanse. Stillingen krever doktorgrad innen relevant felt, og personen skal være en merittert forsker.

~~Viserektor~~Prorektor for forskning må demonstrere gode samarbeidsevner, ledererfaring og lederegenskaper, kunne jobbe systematisk og strategisk, og ha evne til å bygge relasjoner internt og eksternt.

~~Viserektor~~Prorektor for forskning må ha, eller kunne opparbeide seg legitimitet i organisasjonen.

~~Viserektor~~Prorektor for forskning må være ansatt i en fast 100 % førsteamanuensis eller professor stilling og rekrutteres internt etter en enkel søkeprosess. ~~Viserektor~~Prorektor for forskning ansettes av styret etter innstilling fra et innstillingsutvalg ledet av rektor for en periode på 4 år med mulighet for forlengelse.

~~Viserektor~~Prorektor for forskning er normert til 60 % hvorav 20 % hentes fra stillingens administrasjonstid. ~~Viserektor~~Prorektor for forskning er en funksjon og får et økonomisk funksjonstillegg i perioden.

Hovedansvar

~~Viserektor~~Prorektor for forskning har på vegne av rektor faglig og administrativt ansvar for å lede, videreutvikle og implementere AHOS strategi og ambisjoner for forskning, innovasjon og kunstnerisk utvikling.

~~Viserektor~~Prorektor for forskning skal bistå rektor i å styrke AHOs omdømme og forskningsprofil samt arbeide strategisk med de nasjonale rammebetingelsene for publisering og forskningsfinansiering.

~~Viserektor~~Prorektor for forskning støttes i utøvelsen av sine faglige funksjoner av Seksjon for utdanning, forskning og formidling.

~~Viserektor~~Prorektor for forskning leder forskningsutvalget.

Spesifisert ansvar og oppgaver

- ~~Viserektor~~Prorektor for forskning stimulerer, muliggjør og koordinerer forskning, innovasjon og kunstnerisk utviklingsarbeid på tvers av AHO.
- ~~Viserektor~~Prorektor for forskning skal stimulere til intern og ekstern forskningsformidling.
- ~~Viserektor~~Prorektor for forskning bidrar til å realisere, styrke og videreutvikle AHOs forskningsambisjoner i samarbeid med leder av ph.d programmet, instituttlederne og lederne for forskningssentrene.
- ~~Viserektor~~Prorektor for forskning bistår leder av ph.d programmet i utviklingen av ph.d programmet og forskerutdanningen.
- ~~Viserektor~~Prorektor for forskning arbeider strategisk med nasjonale rammebetingelser for publisering og forskningsfinansiering.
- ~~Viserektor~~Prorektor for forskning har et overordnet ansvar for åpen forskning og forskningsetikk ved AHO.
- ~~Viserektor~~Prorektor for forskning utvikler en helhetlig forskningsstrategi og skal sikre høy kvalitet på AHOs forskningsvirksomhet.
- ~~Viserektor~~Prorektor for forskning sørger for kvalitetssikring av praksisrettet FoU og kunstnerisk utviklingsarbeid ved AHO.

Funksjonsbeskrivelsen for viserektor for forskning vedtatt første gang i AHOs styre 16.06.2021.

Stillingen endret navn til prorektor for forskning etter en revisjon i AHOs styre 14.12.2022.

Henvisninger: Lov om universiteter og høyskoler

Vedtakssaker AHOs styre møte

Sak 95/22 Ansettelse av prorektor for forskning

Dato	14.12.2022
Saksbehandler	Borghild Sannæss
Arkivnummer	22/00833-2
Vedlegg:	Utlysning - Jobbnorge annonse Søknad og CV Lise Amy Hansen Funksjonsbeskrivelse Innstilling

Stillingen er lyst ut som viserektor for forskning. I sak 94/22 foreslår vi en endring av stillingstittel, og med forbehold om vedtak i denne saken foreslår vi å ansette i stilling som prorektor for forskning.

Stillingen som prorektor har vært midlertidig besatt frem til 31.12.22, jfr. Sak 44/21 Ansettelse av prorektor, viserektor og instituttleder fra styremøtet 16.06.2021.

Styret vedtok i september stillingsbeskrivelsen for stillingen og den ble lyst ut internt, i hht. funksjonsbeskrivelsen for stillingen, den 22.09.22 med søknadsfrist 01.11.22.

Styret vedtok at innstillingsutvalget besto av rektor Irene Alma Lønne, instituttleder Ana Betancour, styremedlem Einar Steve Martinussen, fagansvarlig for forskning Reier Møll Schoder. Ana Betancour og Reier Møll Schoder meldte forfall til intervjuet. Rektor, som hadde fått delegert myndighet til å utnevne nye medlemmer, oppnevnte instituttleder Hanna Charlotta Dencik Petersson fra faglig side og seniorrådgiver HR Borghild Sannæss, fra administrativt ansatte. I tillegg møtte professor Peter Hemmersam.

Det er tatt kontakt med SAHO, men ingen tilbakemelding på representant.

Det var en søker til stillingen som ble innkalt til intervju 24.11.22. Til stede på intervjuet var innstillingsutvalget samt tillitsvalgte. Lise Amy Hansen, som innehar stillingen i dag, leverte en god søknad på stillingen og ble innkalt til intervju. Intervjuet styrket hennes søknad som fremtidig prorektor for forskning ved AHO for et åremål på 4 år.

Forslag til vedtak:

Styret ansetter Lise Amy Hansen som prorektor for forskning i en åremålsstilling for 4 år, i perioden 01.01.23-31.12.2026. Stillingen er en 60 % stilling.

Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo
The Oslo School of Architecture and Design

Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo (AHO)

Om AHO

Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo (AHO) er en vitenskapelig høgskole på universitetsnivå og en ledende utdannings- og forskningsinstitusjon innen arkitektur, urbanisme, landskapsarkitektur og design. AHOs kunnskapsfelt har formgivning som fokus, og arbeider med formgivning i alle skalaer; gjenstander, bygninger, by- og landskapsforming.

AHO er organisert i tre institutter, og har ca. 800 studenter og 270 ansatte.

Viserektor for forskning

Om stillingen

AHO søker en visjonær viserektor for forskning i perioden 01.01.23 - 31.12.2026. Viserektor skal være en sentral drivkraft for å løfte utviklingen av AHOs samlede forskning. Dette innebærer internt og eksternt arbeid med rammebetingelser for forskning, sikre en god intern koordinering av forskningsinitiativer, samt å arbeide for å synliggjøre AHOs forskningsaktiviteter, -metoder og -resultater.

Viserektor for forskning rapporterer til rektor og er en del av rektors ledergruppe, bestående av rektor, instituttledere, direktør og seksjonssjefer.

Stillingen er normert til 60% hvorav 20% hentes fra stillingens administrasjonstid. Det gis et funksjonstillegg i perioden.

Oppgaver

Viserektor for forskning har ansvar for å lede, videreutvikle og implementere AHOs strategi og ambisjoner for forskning, innovasjon og kunstnerisk utvikling. Viserektor for forskning er en sentral pådriver for at AHO skal lykkes i sin ambisjon om å styrke og videreutvikle arkitektur- og designfaglige forskning og kunnskapsproduksjon.

Viserektor for forskning skal bistå rektor i å styrke AHOs omdømme og forskningsprofil samt arbeide strategisk med de nasjonale rammebetingelsene for forskning.

For mer spesifikk beskrivelse av oppgaver se funksjonsbeskrivelse.

Kompetansekrav

Den som søker må være ansatt i en åremål/fast 100% stilling som førsteamanuensis eller professor ved AHO og krever doktorgrad innen relevant felt.

Viserektor for forskning må demonstrere gode samarbeidsevner, ledererfaring og lederegenskaper, kunne jobbe systematisk og strategisk, og ha evne til å bygge relasjoner internt og eksternt.

Viserektor for forskning må ha, eller kunne opparbeide seg legitimitet i organisasjonen.

Generell informasjon

For fullstendig informasjon om stillingen se [funksjonsbeskrivelsen](#).

Stillingen ansettes av styre etter en innstilling fra et innstillingsutvalg ledet av rektor for en periode på 4 år, med mulighet for forlengelse.

Ansettelsen i stillingen skjer i styremøte i desember.

Spørsmål om stillingene kan rettes til rektor Irene Alma Lønne.

Søknadsfrist: 1. november 2022

Søknad på stilling gjøres på JobbNorge

Det gjøres en utredning av stedfortrederroller og tittel på pro- og viserektorstillingene. Utredningen vil ikke innvirke på oppgavene i stillingene, med unntak av eventuelle endringer stedfortrederfunksjoner. Dette vil være klart i forkant av ansettelse.

Jobbnorge-ID: 232833, Søknadsfrist: 1. november 2022

Denne filen er unntatt offentlighet.

Tittel: Søknad og CV Lise Amy Hansen

Tilgangskode: Unntatt offentlighet

Paragraf: Offl § 25

Funksjonsbeskrivelse

Viserektor for forskning

Organisatorisk plassering

Viserektor for forskning har delegert ansvar, myndighet og arbeidsoppgaver fra rektor på AHOs forskningsvirksomhet.

Viserektor for forskning skal bistå rektor i å styrke AHOs omdømme og forskningsprofil.

Viserektor for forskning er en del av rektors ledergruppe.

Kvalifikasjoner, tilsetning og funksjonstid

Viserektor for forskning skal være en person med høy faglig kompetanse. Stillingen krever doktorgrad innen relevant felt, og personen skal være en merittert forsker.

Viserektor for forskning må demonstrere gode samarbeidsevner, ledererfaring og lederegenskaper, kunne jobbe systematisk og strategisk, og ha evne til å bygge relasjoner internt og eksternt.

Viserektor for forskning må ha, eller kunne opparbeide seg legitimitet i organisasjonen.

Viserektor for forskning må være ansatt i en fast 100 % førsteamanuensis eller professor stilling og rekrutteres internt etter en enkel søkeprosess. Viserektor for forskning ansettes av styret etter innstilling fra et innstillingsutvalg ledet av rektor for en periode på 4 år med mulighet for forlengelse.

Viserektor for forskning er normert til 60 % hvorav 20 % hentes fra stillingens administrasjonstid.

Viserektor for forskning er en funksjon og får et økonomisk funksjonstillegg i perioden.

Hovedansvar

Viserektor for forskning har på vegne av rektor faglig og administrativt ansvar for å lede, videreutvikle og implementere AHOS strategi og ambisjoner for forskning, innovasjon og kunstnerisk utvikling.

Viserektor for forskning skal bistå rektor i å styrke AHOs omdømme og forskningsprofil samt arbeide strategisk med de nasjonale rammebetingelsene for publisering og forskningsfinansiering.

Viserektor for forskning støttes i utøvelsen av sine faglige funksjoner av Seksjon for utdanning, forskning og formidling.

Viserektor for forskning leder forskningsutvalget.

Spesifisert ansvar og oppgaver

Viserektor for forskning stimulerer, muliggjør og koordinerer forskning, innovasjon og kunstnerisk utviklingsarbeid på tvers av AHO.

Viserektor for forskning skal stimulere til intern og ekstern forskningsformidling.

Viserektor for forskning bidrar til å realisere, styrke og videreutvikle AHOs forskningsambisjoner i samarbeid med leder av ph.d programmet, instituttlederne og lederne for forskningssentrene.

Viserektor for forskning bistår leder av ph.d programmet i utviklingen av ph.d programmet og forskerutdanningen.

Viserektor for forskning arbeider strategisk med nasjonale rammebetingelser for publisering og forskningsfinansiering.

Viserektor for forskning har et overordnet ansvar for åpen forskning og forskningsetikk ved AHO.

Viserektor for forskning utvikler en helhetlig forskningsstrategi og skal sikre høy kvalitet på AHOs forskningsvirksomhet.

Viserektor for forskning sørger for kvalitetssikring av praksisrettet FoU og kunstnerisk utviklingsarbeid ved AHO.

Denne filen er unntatt offentlighet.

Tittel: Innstilling

Tilgangskode: Unntatt offentlighet

Paragraf: Offl § 25

Vedtakssaker AHOs styre møte

Sak 96/22 Ansettelse av prorektor for utdanning

Dato	14.12.2022
Saksbehandler	Borghild Sannæss
Arkivnummer	22/00832-2
Vedlegg:	Utlysningstekst Søknad og CV Rachel Troye Funksjonsbeskrivelse Innstilling

Stillingen som prorektor har vært midlertidig besatt frem til 31.12.22, jfr sak 44/21 Ansettelses av prorektor, viserektor og instituttledere fra styremøtet 16.06.2021.

Styret vedtok i styremøtet 07.09.22 (sak 52/22) å utlyse stillingen som prorektor for utdanning, i hht til stillingsannonsen som ble vedtatt i møtet. Stillingen ble lyst ut den 22.09.22 med søknadsfrist 01.11.22.

Styret vedtok at innstillingsutvalget besto av rektor Irene Alma Lønne, instituttleder Rachel Troye, styremedlem Anna Røtnes, seksjonssjef Ulrika Herlofsen. Rachel Troye var søker til stillingen og rektor, som hadde fått delegert myndighet til å utnevne nytt medlem, oppnevnte instituttleder Hanna Charlotta Dencik Petersson til innstillingsutvalget.

Det er tatt kontakt med SAHO, men ingen tilbakemelding på representant.

Det var en søker til stillingen som ble innkalt til intervju 14.11.22. Til stede på intervjuet var innstillingsutvalget, samt Borghild Sannæss fra HR enheten og tillitsvalgt. Rachel Troye, som nå innehar stillingen som instituttleder ved Institutt for design og som har fungert som prorektor tidligere, leverte en god søknad på stillingen og ble innkalt til intervju. Intervjuet styrket hennes søknad som fremtidig prorektor for utdanning ved AHO for et åremål på 4 år.

Forslag til vedtak

Styret ansetter Rachel Troye som prorektor for utdanning i en åremålsstilling for 4 år, i perioden 01.01.2023-31.12.2026. Stilling er på 60 %.

Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo
The Oslo School of Architecture and Design

Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo (AHO)

Om AHO

Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo (AHO) er en vitenskapelig høgskole på universitetsnivå og en ledende utdannings- og forskningsinstitusjon innen arkitektur, urbanisme, landskapsarkitektur og design. AHOs kunnskapsfelt har formgivning som fokus, og arbeider med formgivning i alle skalaer; gjenstander, bygninger, by- og landskapsforming.

AHO er organisert i tre institutter, og har ca. 800 studenter og 270 ansatte.

Prorektor for undervisning

Om stillingen

AHO søker en visjonær prorektor for utdanning i perioden 01.01.23 - 31.12.2026. Prorektor skal være en sentral drivkraft for å løfte utvikling av våre utdanningsprogrammer, i tråd med AHOs strategi for å sikre høy faglig kvalitet og relevans. Prorektor skal lede og koordinere AHOs arbeid med studiekvalitet, pedagogisk utvikling og porteføljeutvikling, i tett samarbeid med Studieutvalget og AHOs øvrige faglige ledelse.

Prorektor for utdanning rapporterer til rektor og er en del av rektors ledergruppe, bestående av rektor, instituttledere, direktør og seksjonssjefer.

Stillingen er normert til 60% hvorav 20% hentes fra stillingens administrasjonstid. Det gis et funksjonstillegg i perioden.

Oppgaver

Prorektor for utdanning skal i samarbeid med øvrig faglig ledelse arbeide for at AHO har en relevant og helhetlig utdanningsportefølje av høy kvalitet, som er basert på forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid. Hovedoppgaver er å sikre en god faglig ledelse, utvikling og koordinering av den samlede utdanningsvirksomheten.

Prorektor har et særlig ansvar for å følge opp nasjonale og institusjonelle strategier og handlingsplaner for utdanningsområdet. Prorektor skal fremme innovative utdanninger og arbeide for å utvikle og vedlikeholde fremragende utdanningsmiljøer og har det overordnede ansvaret for kvalitetssikring og -utvikling av utdanning.

For mer spesifikk beskrivelse av oppgaver se funksjonsbeskrivelse.

Kompetansekrav

Den som søker må være ansatt i en åremål/fast 100% stilling som førsteamanuensis eller professor ved AHO.

Prorektor for utdanning må ha, eller kunne opparbeide seg legitimitet i organisasjonen, og kunne vise til et godt nettverk innenfor utdanningsinstitusjoner nasjonalt og internasjonalt.

Prorektor for utdanning må demonstrere gode samarbeidsevner og lederegenskaper, kunne jobbe systematisk og strategisk, og ha evne til å bygge relasjoner internt og eksternt.

Generell informasjon

For mer spesifikk informasjon om stillingen se [funksjonsbeskrivelsen](#).

Stillingen ansettes av styre etter en innstilling fra et innstillingsutvalg ledet av rektor for en periode på 4 år, med mulighet for forlengelse.

Ansettelsen i stillingen skjer i styremøte i desember.

Spørsmål om stillingene kan rettes til rektor Irene Alma Lønne.

Søknadsfrist : 1. november 2022

Søknad på stilling gjøres på JobbNorge. Søknaden skal inneholde søknad, CV og motivasjonsbrev der søker gir rede for sine visjoner for stillingen og bakgrunn.

Det gjøres en utredning av stedfortrederroller og tittel på pro- og viserrekstorsstillingene. Utredningen vil ikke innvirke på oppgavene i stillingene, med unntak av eventuelle endringer stedfortrederfunksjoner. Dette vil være klart i forkant av ansettelse.

Jobbnorge-ID: 232796, Søknadsfrist: 1. november 2022

Denne filen er unntatt offentlighet.

Tittel: Søknad og CV Rachel Troye

Tilgangskode: Unntatt offentlighet

Paragraf: Offl § 25

Funksjonsbeskrivelse

Prorektor for utdanning

Organisatorisk plassering

Prorektor for utdanning er rektors stedfortredende talsperson, stedfortreder i fagsaker og representasjon.

Prorektor for utdanning rapporterer til rektor og er en del av rektors ledergruppe.

Kvalifikasjoner, tilsetning og funksjonstid

Det kreves høy vitenskapelig eller kunstnerisk kompetanse innenfor ett av AHOs fagområder.

Prorektor for utdanning må ha, eller kunne opparbeide seg legitimitet i organisasjonen, og kunne vise til et godt nettverk innenfor utdanningsinstitusjoner nasjonalt og internasjonalt.

Prorektor for utdanning må demonstrere gode samarbeidsevner og lederegenskaper, kunne jobbe systematisk og strategisk, og ha evne til å bygge relasjoner internt og eksternt.

Prorektor for utdanning må være ansatt i en fast 100 % førsteamanuensis eller professor stilling og rekrutteres internt etter en enkel søkeprosess. Prorektor for utdanning ansettes av styret etter innstilling fra et innstillingsutvalg ledet av rektor for en periode på 4 år med mulighet for forlengelse.

Prorektor for utdanning er normert til 60 % hvorav 20 % hentes fra stillingens administrasjonstid. Prorektor for utdanning er en funksjon og får et økonomisk funksjonstillegg i perioden.

Hovedansvar

Prorektor for utdanning skal bistå rektor med faglig ledelse, utvikling og koordinering av den samlede utdanningsvirksomheten, i samsvar med institusjonens strategiske mål.

Prorektor for utdanning har på vegne av rektor myndighet til å ta faglige og administrative beslutninger knyttet til AHOs masterprogrammer samt etter- og videreutdanningsprogrammer.

Prorektor skal i samarbeid med instituttlederne arbeide for at AHO har en relevant og helhetlig utdanningsportefølje av høy kvalitet, som er basert på forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid.

Prorektor for utdanning skal følge opp nasjonale og institusjonelle strategier og handlingsplaner for utdanningsområdet.

Prorektor for utdanning skal fremme innovative utdanninger og arbeide for å utvikle og vedlikeholde fremragende utdanningsmiljøer.

Prorektor for utdanning har det overordnede ansvaret for systemer for kvalitetssikring og -utvikling, og skal følge opp programstyrenes arbeid med kvalitetsutvikling.

Prorektor for utdanning støttes i utøvelsen av sine faglige funksjoner av Seksjon for utdanning, forskning og formidling

Prorektor for utdanning leder Studieutvalget.

Spesifikt ansvar og oppgaver

Prorektor for utdanning skal ha en koordinerende rolle i internasjonaliseringen ovenfor rektor, instituttledere, professorer og internasjonalt kontor.

Prorektor for utdanning har et særlig ansvar for å sikre god, løpende dialog med studentrepresentantene og at studentenes medvirkning ivaretas i alle ledd.

Prorektor for utdanning skal medvirke til et godt samarbeid på tvers av programmer og koordinere AHOs pedagogiske utviklingsarbeid.

Prorektor for utdanning anbefaler opprettelse og nedlegging av programstyrer til rektor.

Prorektor for utdanning har ansvar for internasjonalisering av studieprogrammene.

Prorektor for utdanning skal sammen med rektor ta beslutninger knyttet til akkrediteringsarbeid og re-akkrediteringsarbeid.

Prorektor har et særlig ansvar for pedagogisk utvikling og merittering ved AHO.

Prorektor for utdanning skal være prosjektleder for de fagprosjekter som igangsettes innenfor sitt virkeområde.

Denne filen er unntatt offentlighet.

Tittel: Innstilling

Tilgangskode: Unntatt offentlighet

Paragraf: Offl § 25

Vedtakssaker AHOs styre møte

Sak 97/22 Utlysning av stilling som instituttleder ved Institutt for design

Dato 14.12.2022
Saksbehandler Kjersti Kraft Lund Coward
Arkivnummer 22/01016-3
Vedlegg: Kunngjøringstekst instituttleder design

Med forbehold om at styret følger vedtaksforslag i saken om ansettelse av prorektor for utdanning fra 1. januar 2023, blir stillingen som instituttleder ved Institutt for design vakant, og det er behov for å lyse ut stillingen. I perioden frem til ansettelse vil nåværende vara for instituttleder Steinar Killi være vikarierende instituttleder.

Ifølge statsansatte loven § 4.1 skal som hovedregel alle ledige stillinger kunngjøres offentlig og den beste kvalifiserte skal etter § 3 ansettes i stillingen.

Vedlagte utlysningstekst bygger på funksjonsbeskrivelse for instituttleder som sist ble revidert av styret (sak 43/21) i forbindelse med den faglige omorganiseringen.

Utlsningsteksten er ikke forelagt instituttet før utsendelse av styrepapirene, men det avholdes et møte med instituttet i tråd med vår sedvane i disse sakene før styremøtet. Dette kan medføre at det vil foreslås endringer i utlysningsteksten.

I henhold til AHO sitt personalreglement, myndighetskart og universitets og høyskoleloven § 11-1 punkt 3., er det styret selv som ansetter instituttleder og oppnevner et innstillingsutvalg, bestående av nærmeste foresatte tjenestemyndighet, én representant fra faglig side, én representant fra administrativ side, én studentrepresentant, samt et medlem av styret.

En tillitsvalgtrepresentant skal være med som bisitter på intervjuer, men de velger selv hvem av dem som skal representere tillitsvalgte i intervjuet.

Stillingen er finansiert over det sentrale budsjettet.

Administrasjonen foreslår følgende medlemmer til innstillingsutvalget: rektor Irene Alma Lønne, styremedlem Mathilde Aggebo, institutt representant NN, studentrepresentant NN og administrativrepresentant Kjersti Coward.

Vi foreslår at styret delegerer til rektor å innstille en representant fra instituttet og studentene, etter innspill henholdsvis fra instituttet og SAHO. I tillegg vil fagforeningene inviteres til å delta i prosessen.

Forslag til vedtak:

Styret vedtar vedlagt utlysningstekst for stillingen som instituttleder ved Institutt for design.

Styret vedtar fremlagt forslag til medlemmer av innstillingsutvalget og gir rektor myndighet til å innstille en representant fra Institutt ved design og en studentrepresentant.

Instituttleder Institutt for design

AHO søker ny instituttleder til Institutt for design. Stillingen er et 100% årsmål over fire år med mulighet for forlengelse etter ny offentlig kunngjøring.

Vi søker etter en visjonær leder med engasjement og sterk faglighet som kan stå i spissen for instituttets utvikling i en tid hvor AHO og Institutt for design møter nye politiske utfordringer. Du er en tydelig og klar leder som brenner for å utvikle, har erfaring med endringsledelse, godt overblikk og er komfortabel med at gjøre prioriteringer. Du står trygt i din egen faglighet, praktiserer en åpen, inkluderende lederstil og evner å engasjere medarbeiderne i den faglige utviklingen av instituttet.

Arbeidsoppgaver og ansvar:

Instituttet for design står overfor en rekke markante utfordringer i en endret politisk virkelighet for universitets- og høyskolesektoren. Designfagene er også i betydelig endring, og det kreves at du har evnen til å gjennomføre faglig fornying, strategisk planlegging og utvikling ut fra samfunnets behov, samt å utvikle og formidle visjoner for designfaget. Instituttet har en god faglig utgangspunkt for å møte utviklingen og fremtiden med engasjerte høyt spesialiserte lærere og forskere, og en studentermasse som er aktivt involvert i skolens utvikling. Kompetansen studentene får er meget etterspurt på det norske arbeidsmarked.

Du vil ha særlig ansvar for:

- Ivareta faglig ledelse gjennom strategisk styring og utvikling av instituttets utdanning, forskning, utviklingsarbeid, etter- og videreutdanning og formidlingsoppgaver, samt innovasjon og annen faglig basert virksomhet
- Koordinere instituttets undervisningsplaner og aktivitet
- Utvikling av nye finansieringsstrategier og styrke ekstern finansiering
- Utvikling av instituttets faglige profil og formidling av denne
- Initiere og utvikle samarbeid både internt på AHO og med eksterne aktører
- Budsjett- og personalansvar

Instituttleder er øverste faglige og administrative leder for instituttet.

Som Instituttleder vil du arbeide i et nært samarbeid med administrasjonen og øvrig tverrgående ledelse ved AHO. I stillingen vil du representere instituttet både internt og eksternt. Rektor er nærmeste overordnede du rapporterer til, og du blir en del av rektors ledergruppe sammen med de øvrige to instituttlederne, prorektor og administrativ ledelse.

Det er utarbeidet en funksjonsbeskrivelse for instituttlederstillingen.

Kvalifikasjonskrav:

Følgende kvalifikasjonskrav vil vektlegges:

- Det kreves høyere utdanning innen design eller tilsvarende på mastergradsnivå
- Det kreves designfaglig kompetanse på professor- eller førsteamanuensis nivå, basert på kunstnerisk virksomhet, annen praksis eller doktorgrad
- Dokumentert ledererfaring, gjerne fra utdanning- eller forskningsvirksomhet og med erfaring fra endringsprosesser

- Relevant erfaring fra høyere utdanning og erfaring fra praksis
- Være en synlig og dyktig kommunikator
- God forståelse for økonomistyring og personalledelse
- Flytende muntlig og skriftlig framstillingsevne på norsk eller et skandinavisk språk og engelsk

Personlige egenskaper:

Kandidaten vi søker er en faglig sterk leder som evner å:

- Tenke strategisk og langsiktig
- Samarbeide og bygge relasjoner intern og eksternt
- Være en synlig og dyktig kommunikator
- Støtte opp om initiativ og kreativitet
- Oppnå resultater gjennom de ansatte og utvikle et godt arbeidsmiljø
- Være tydelig og tilstedeværende i møte med andre
- Opptre samlende, motivere og tilrettelegge for samhandling

Vi kan tilby deg:

- Å lede et institutt i endring med store ambisjoner
- Mulighet for faglig utvikling og aktivitet
- Et kreativt og innovativt internasjonalt miljø
- En uformell og hyggelig arbeidsplass med engasjerte kolleger
- Flotte lokaler ved Vulkan og Grünerløkka

Stillingen lønnes som 1475 instituttleder lønnes fra kr 839 900 til 1 047 600, avhengig av ansiennitet og kvalifikasjoner. For spesielt kvalifiserte kandidater kan et høyere lønnsnivå vurderes. Det vil gjøres et lønnsfratrekk på 2 % til innskudd til Statens pensjonskasse.

Øvrig informasjon:

Søknad med CV, vitnemål og en beskrivelse av visjon for stillingen sendes inn via vårt elektroniske rekruttering system www.jobbnorge.no

Søknadsfrist er 29. januar 2023.

Et godt arbeidsmiljø er preget av mangfold og vi oppfordrer kvalifiserte kandidater til å søke uavhengig av kjønn, funksjonsevne eller kulturell bakgrunn.

For nærmere opplysninger om stillingen vennligst ta kontakt med rektor Irene Alma Lønne på e-post: irene.alma.lonne@aho.no eller direktør Randi Stene på e-post randi.stene@adm.aho.no. For tekniske spørsmål om søknadsportal er kontaktperson XX

For mer informasjon om AHO vennligst se vår hjemmeside <http://www.aho.no>.

Vedtakssaker AHOs styre møte

Sak 98/22 Budsjett 2023

Dato 14.12.2022
Saksbehandler Bujar Shala
Arkivnummer 21/00765-8
Vedlegg: Budsjett 2023 under arbeid

Forslag budsjett 2023

Denne saken omhandler forslag til budsjett og fordeling for AHO for 2023. Som det vil fremkomme legges det opp til et budsjett og fordeling som går i balanse ved slutten av året utenom investeringer som dekkes av tidligere års bevilgninger som ikke har blitt benyttet.

Budsjettet for 2023 er realistisk og stramt, og en tettere økonomioppfølging gjennom året blir mer nødvendig i 2023 enn tidligere. Dette som en følge av generelt lavere forutsigbarhet i fremtidige priser på varer, tjenester og arbeidskraft. Norsk økonomi er mindre preget av svingninger og uroligheter enn mange andre land, men vi har gjennom de siste årene også blitt bedre forberedt på større ekstern innvirkning (delvis uventet) gjennom internasjonale uroligheter, helt direkte inn i hverdagen vår.

Forslag til vedtak:

Styret vedtar foreslått budsjett for 2023.

Styret gir rektor fullmakt til å gjøre mindre justeringer som er nødvendige.

Innledning

Denne saken omhandler forslag til budsjett og fordeling for AHO for 2023. Som det vil fremkomme legges det opp til et budsjett og fordeling som går i balanse ved slutten av året utenom investeringer som dekkes av tidligere års bevilgninger som ikke har blitt benyttet.

Bevilgning fra kunnskapsdepartementet

I forslag til statsbudsjettet er det foreslått en ramme for AHO på 240,5 mill. kr. I tillegg får AHO videreført 12,5 mill. kr fra Universitetet i Tromsø, knyttet til studieplasser på landskapsarkitekturprogrammet.

Totale bevilgninger summerer seg da til 253,1 mill. kr. Endelig statsbudsjett er ikke vedtatt ennå, slik at det kan komme endringer i disse tallene.

Overordnet resultatoversikt

Totale inntekter, inkludert bevilgning og andre estimerte inntekter til disposisjon i 2023 er 265,2 mill. kr, noe som er en nominell økning fra 2022 på 16,0 mill. kr. Totale kostnader/fordeling til enhetene er også 265,2 mill. kr, vi har et budsjett i balanse ved utgangen av år 2023.

Tildelingen til AHO fra Kunnskapsdepartementet vokser først og fremst som en følge av god utvikling i resultatbaserte indikatorer fra 2020 til 2021, total studiepoengsproduksjon og antall uteksaminerte kandidater bidro til en vekst på omtrent 6,5 mill. Omtrent halvparten er knyttet til opptopping og økt studiepoengsproduksjon på landskapsarkitektur og design.

Budsjettet for 2023 er realistisk og stramt. En tettere økonomioppfølging gjennom året blir mer nødvendig i 2023 enn AHO har hatt tidligere.

For 2023 er det lagt inn midler knyttet til lokaler i Maridalsveien 19, dit det meste av administrasjonen etter planen flytter i februar. Kostnadene knyttet til dette er mindre enn utvidelsesbehovet hadde vært dersom tallet på studenter hadde fortsatt å øke i 2023 og 2024, som styret har vært orientert om tidligere.

Tabell 1. Overordnet resultatbudsjett 2023

Resultat	2022	2023	endring
Bevilgninger og andre inntekter og refusjoner	249 259	265 240	15 981
Kostnader utenom investeringer	249 259	265 240	15 981
Resultat	-	-	-

Bruk av reserve/fond 2023

Ved inngangen til 2022 var fondet 9,0 mill. kr.

Dersom resultatet for 2022 blir som antatt innebærer dette at 2,6 mill. kr disponeres av fondet (ref. sak om driftsregnskap pr november), som gir et estimert fond på 6,4 mill. ved inngangen til 2023.

Det er forutsatt at fondsmidler i 2023 brukes til enkelte investeringer, som estimeres til 4,83 millioner. Dette er nødvendig inventar, møbler samt IKT- og AV-utstyr til Maridalsveien 19 og øvrige

årlige IKT-investeringer på 1 million. I tillegg vil det vurderes et behov for å anskaffe ny 3D-printer med en kostnad estimert til mellom 3 og 4 millioner. Utenom 3D-printer vil fondet (dersom budsjettforslaget legges til grunn) være på bare 1,6 millioner ved utgangen av 2023.

Tabell 3. Viser planlagte investeringer i 2023.

Planlagte og ønskede investeringer i 2023:	
3D-printer	3,50
Inventar og møbler M19:	2,50
vanlige IKT-investeringer: (årlige)	1,00
IKT og AV til M19	1,33
	<u>8,33</u>

Forslag til budsjett 2023.

Bevilgninger og andre inntekter og refusjoner

Bevilgningen fra Kunnskapsdepartementet inklusive overføringen fra Universitetet i Tromsø utgjør 253,1 mill. kr. I tillegg estimeres andre inntekter og refusjoner til 12,2 mill. kr. Totalt har AHO da 265,2 mill. kr til disposisjon i 2023.

Tabell 3. Bevilgninger og andre inntekter og refusjoner

Bevilgninger og andre inntekter og refusjoner	2022	2023	endring
Bevilgning fra KD	226 888	240 534	13 646
Bevilgning fra UIT	12 171	12 536	365
Sum bevilgninger	239 059	253 070	14 011
Papiravgift	300	350	50
Verksted	1 820	1 820	-
Andre inntekter	2 400	2 400	-
Ny - inntekter egenbetaling studenter (ikke-EØS)		300	300
Refusjoner Nav	2 800	3 100	300
Nettobidrag/Overhead/Frikjøp og egenandel prosjekter	2 880	4 200	1 320
Sum andre inntekter og refusjoner	10 200	12 170	1 620
Sum Bevilgning og andre inntekter/refusjoner	249 259	265 240	2 940

Felles total

Felles total består i hovedsak av faste felleskostnader og sentralt fastlønnsbudsjett. Faste felleskostnader er i hovedsak strøm og fjernvarme, husleie, renhold, etc.

Fastlønn som ofte omtales som det sentrale lønnsbudsjettet inneholder lønn og sosiale kostnader for de stillingene som er definert som grunnårsverk, dette gjelder både administrativt og vitenskapelig personale. Det er gjort et omfattende arbeid med å telle opp antallet faglige årsverk hvert institutt trenger som grunnbemanning for å gjennomføre undervisningen i et normalt år. Summen av det som ble talt opp og dermed budsjettet for i 2023 er som et utgangspunktet 176,2 årsverk. I tillegg ønsker AHO å legge til to nye stillinger, en stilling knyttet til driftsenheten og en

stilling som lederassistent for rektor og ledergruppen, totalt er kostnadsrammen til lønns- og personalkostnader på 162,4 mill. kr.

Inkludert på vitenskapelig side er midler til 5 nye stipendiater, med planlagt oppstart i september 2023.

Tabell 4. Oversikt AHO, alle kostnadsrammer pr. institutt, seksjon og enhet 2023.

	2023
Inntekter	-265,24
Personalkostnader (sentralt)	162,40
100 Felles	60,78
110 Rektor og direktør	1,24
210 IKT	9,95
220 Økonomi	0,93
230 HRM	2,45
240 Drift	2,23
300 UFF Seksjon	1,64
310 Studieseksjon	3,82
320 Forskning	1,43
330 Kommunikasjon	2,54
340 Verksted	4,43
350 Bibliotek	2,76
40 ARK	3,24
60 UL	3,00
70 DES	2,39
Resultat	0,00

Erfaringsmessig tar det lengre tid å ansette i stillinger enn planlagt. Det er derfor videreført en vakansefaktor som for 2023 settes til 3,0 mill. kr. Dette er omtrent samme omfang som det har vært tidligere. For 2022 ble nedtrekket gjort både ved å redusere stillingsrammen for hvert institutt med 0,5 årsverk samt trekke ut 1,8 mill. fra lønnsbudsjettet.

Tabell 5. Felleskostnader

Felleskostnader	2022	2023	Endring
Faste felleskostnader	56 676	57 780	1 104
Fastlønn inkludert vikarer	145 719	162 400	16 681
Vikarer (ubesatte, som oftest kjøp av vikartjenester)	3 000	3 000	-
Total	205 395	223 180	17 785

Beregninger og oppdateringer av alt som inngår under "Faste felleskostnader" viser at de reelt vokser med et beløp anslått til 6 mill. Husleie for Maridalsveien 19 og andre planlagte kostnader ifm utvidede lokaler blir vesentlig mindre enn opprinnelig 2022-budsjett inneholdt, dermed vil selv økte energi- og husleiekostnader medføre en totalt ganske moderat vekst sammenlignet med 2022-budsjettet på snaut 2%.

Fastlønn øker mye, som en følge av flere effekter utgjør den 11% i de budsjetterte beløpene:

- Helårseffekt av nye stillinger 2022 som var en del av opptrappingen
- Faste stillinger (stillingsvern, reduksjon av midlertidighet osv.)
- Enkelte stillinger i 2022-budsjett var ikke fullt ut budsjettert
- Generell lønnsvekst
- Økt arbeidsgiveravgift på stillinger over 750 000

AHO er helt avhengige av å gjøre en hyppigere og grundigere lønnskontroll samt analyse av årsverk for å få en bedre oversikt gjennom 2023.

Vikarbehovet forutsettes for 2023 å være på samme nivå som budsjettert for i 2022, selv om vi vet at faktisk vikarbruk for 2022 nærmer seg 5 millioner, vil den ekstraordinære situasjonen som har vært i 2022 neppe gjenta seg.

Institutter

Tildeling til instituttene er gjort på same nivå i 2023 som i 2022 med unntak av to viktige justeringer:

- (1) Det er lagt til grunn faktiske budsjetterte driftskostnader for UL og ARK for 2022 og ikke de modellbaserte tildelingene som i første omgang ga betydelige skjevheter for 2022-rammene. Skjevheten kom av at man flyttet kostnadene for en del åremålsstillinger fra instituttene til sentralt, og man klarte ikke å finne en god rekkefølge - om dette skulle gjøres før eller etter at man fordelte rammen (etter modellen).
- (2) Tilgjengelig ramme for personalkostnader på hvert institutt er halvert ettersom vi i utgangspunktet har talt opp alle nødvendige årsverk til undervisning på nytt. Dette er typisk kontrakter av kortere omfang og i mindre stillingsstørrelser pluss det reelle behovet til timelønn ifm. undervisning.

Tabell 6a. instituttene 2023

Instituttene	2022 (*)	2023	Endring
Institutt ARK	3 846	3 240	-606
Institutt Design	2 964	2 386	-578
Institutt UL	3 541	3 001	-540
Total	10 351	8 627	-1 724

Tabellen viser endringer for hvert institutt, faktisk budsjetterte driftskostnader for 2022 er lagt inn (*).

Totalt reduseres rammen til instituttene med 1,7 mill. kr. Kostnadene knyttet til EVU dekkes innenfor hvert institutt sine tildelte rammer.

Tabell 6b. instituttene 2023, opprinnelige 2022-tall.

Instituttene	2022 (**)	2023	Endring
Institutt ARK	3 420	3 240	-180
Institutt Design	2 964	2 386	-578
Institutt UL	1 845	3 001	1 156
Total	8 229	8 627	398

Sammenligner vi 2023 med opprinnelige (skjeve) modellberegnete rammer vedtatt i des. 22 får vi følgende oversikt (**).

Seksjoner, enheter, investeringer og tilgjengelige midler for rektor

Vi har lagt til grunn en kostnadsvekst på 4% for 2023 for de fleste kostnader. Dette er 1% mer enn lønns- og priskompensasjonen for 2023 i statsbudsjettet, men også noe mindre enn inflasjonen nok blir for 2022 og 2023.

De enhetene som ikke har fått 4% oppjustering er som følger:

- IKT: Her er det gjort nødvendige oppjusteringer ifm. høy prisvekst på en del tjenester.
- DRIFT: renhold, alarmer, renovasjon vokser også noe mer enn 4%
- Økonomi: Det blir økt behov for kjøp av tjenester i forbindelse med tjenestekjøp til støtte av innkjøpsprosesser.

Forutsetninger, Risiko og muligheter i budsjettet

Det er relativt liten risiko på inntektssiden. Bevilgningsinntektene er fastsatt, mens det kan være noe risiko knyttet til inntekter på EVU, refusjoner NAV og bidrag fra prosjekter. Det er også en usikkerhet rundt hvor mange ikke-EØS-studenter som kommer til AHO høsten 2023 og hvilken pris hver enkelt skal betale. Fastlønnsbudsjettet for 2023 er stramt og følges nøye. De vesentligste vakante stillingene ligger nå i budsjettet og i grunnårsverkene som ble talt opp i 2022.

Det er forventet at fondet vil være ca. 6,2 mill. kr ved inngangen til 2023, bruk av fond utover investeringene som er nevnt vil kunne vurderes gitt utviklingen gjennom året.

Som alle har fått med seg har inflasjonen i hele verden økt vesentlig i 2022 som en følge av økte energikostnader, forstyrrelser i forsyningskjeder samt økt press i arbeidsmarkeder og ikke minst krigen i Ukraina. Det er mer uforutsigbart å lage prognoser gitt all mulig ekstern påvirkning som kan inntreffe for norsk økonomi fremover.

AHO bør følge nøye med og ikke ta for stor økonomisk risiko.

AHO skal jobbe med langtidsbudsjetter, både på drifts- og investeringssiden gitt de forventede endringene i finansiering og bevilgning som kommer i årene fremover.

Videre arbeid med budsjettet for 2023

Første revisjon av budsjettet vil gjennomføres på styremøtet i mars, når også endelig regnskap for 2022 foreligger. Styret bør være forberedt på at budsjettrevisjoner i 2023 kan bli noe mer inngripende enn vi har vært vant med.

Orienteringssaker AHOs styre møte

Sak 99/22 Driftsregnskap per november 2022

Dato	14.12.2022
Saksbehandler	Bujar Shala
Arkivnummer	22/00461-4
Vedlegg:	Driftsregnskapet pr. nov 2022_v3

Vedlagt resultat per utgangen av november 2022.

Driftsregnskap AHO per november 2022

Innledning

Resultatet per utgangen av november viser et underforbruk på ca. 1,1 mill. kr, noe som er om lag 5,1 mill. kr dårligere enn det som var budsjettert. Viser til nærmere forklaring under tabellen.

Tabell 1: Regnskap pr november 2022

	Regnskap 11-2021	Regnskap 11-2022	Budsjett 11-2022	Avvik 11-2022	Årsbudsjett 2022
Inntekter:	-219 852 934	-228 869 264	-229 055 908	-186 643	-248 834 408
Lønnskostnader:	128 198 067	133 071 450	135 914 504	2 843 054	150 686 190
Arkitektur	36 304 508	34 665 274	35 765 384	1 100 110	39 464 380
Urbanisme	23 168 394	23 908 216	20 934 058	-2 974 158	23 019 313
Design	26 375 965	27 477 658	29 245 252	1 767 595	32 340 874
Admin inkl.drift og fellestj.	42 349 201	47 020 302	49 969 809	2 949 507	55 861 622
Driftskostnader:	80 725 305	93 821 969	84 982 531	-8 839 439	94 224 217
Arkitektur	1 200 456	2 132 653	2 276 064	143 411	2 446 215
Urbanisme	1 384 560	1 576 891	1 036 407	-540 484	1 095 008
Design	2 809 848	878 579	1 377 858	499 279	1 540 100
Admin inkl.drift og fellestj.	75 330 441	89 233 846	80 292 202	-8 941 644	89 142 895
Totale investeringer:	4 258 621	826 252	1 833 334	1 007 081	2 000 000
Resultat:	-6 670 941	-1 149 593	-6 325 540	-5 175 947	-1 924 000

Avvik mellom regnskap og budsjett 2022 – AHO nivå

AHO sitt merforbruk mot budsjett på rundt 5,1 mill. kr pr utgangen av november fordeler seg slik:

inntekter (mindreinntekt ca. 0,2 mill. kr)

lønnskostnader (mindreforbruk ca. 2,8 mill. kr)

driftskostnader (merforbruk ca. 8,8 mill. kr)

investeringskostnader (mindreforbruk ca. 1 mill. kr)

Avvik inntekter ift budsjett (mindreinntekter ca. 0,2 mill. kr)

Mindreinntekter (0,2 mill. kr) er relatert til periodisering av inntekter innen videreutdanningene i arkitekturvern og urbanisme. Siste del av eksterne inntekter og refusjoner fra NAV vil bli mottatt i desember. Prognosen er at AHO avslutter året med ca. 0,3 i merinntekter.

Avvik lønnskostnader ift budsjett (mindreforbruk ca. 2,8 mill. kr)

Tabellen viser at mindreforbruket på lønn gjelder administrativt ansatte, mens fagsiden samlet sett har et overforbruk på ca. 0,1 mill. kr. Lønnskostnadene er plassert sentralt i felles budsjett og er splittet, i tabellen, mellom instituttene og administrasjon, ut ifra studiekoder, for gi en bedre oversikt.

Underforbruket på lønn blant de administrativt ansatte må sees i sammenheng med at AHO pr november har regnskapsført 4,3 mill. kr i vikarkostnader i administrasjonen. Vikarkostnadene synes under driftskostnader.

Dette er personale AHO har måttet sette inn i forbindelse med oppståtte vakanser og syke/foreldrepermisjoner som (begge forhold) reduserer lønnskostnadene. Refusjonene fra NAV for administrativ side er pr utgangen av oktober 1,8 mill. og 0,7 mill. kr høyere enn budsjettert.

Overforbruket på lønn tilhørende fagsiden er i hovedsak relatert til en underbudsjettering av lønnskostnader ved Institutt for urbanisme og landskap med ca. 3 mill. kr. Samtidig vises det positivt avvik hos Institutt for arkitektur med 1,1 mill. kr og Institutt for design med ca. 1,8 mill.

Avvik driftskostnader ift budsjett (merforbruk ca 8,8 mill. kr)

AHO felles inkludert administrasjonen har ført 8,9 mill. mer enn budsjettert i driftsutgifter, mens fagsiden viser et mindreforbruk på 0,1 mill. kr. Til sammen Tabell 1 viser et merforbruk på driftskostnader på 8,8 mill. kr.

Driftskostnader – Del 1 har AHO et overforbruk på omtrent 3,1 mill. kr.

En viktig forklaring er relatert til den kraftige økningen i strømprisene i Norge. For elektrisitet og fjernvarme er det et merforbruk på 1,8 mill. kr. sammenlignet med budsjett, når faktura for november ikke ennå er mottatt. Dette er en kostnad vi vil fortsette å følge nøye og som vi har tatt i betraktning til prognosen ved årsslutt. Regnskapet pr november i år ligger for øvrig 2,1 mill. kr over regnskapet pr november i 2021.

En annen forklaring på merforbruket skyldes vikarbruk. Her er det et merforbruk pr november på rundt 1,7 mill. kr. Viser til omtalen over av mindre forbruk på lønn på administrativ side der dette settes i sammenheng med vikarbruk.

AHO har også brukt 0,5 mill. kr mindre enn budsjettert til diverse driftsmaterialer.

En annen viktig forklaring til forbruket er driftskostnader knyttet til konsulentbistand relatert til anskaffelser, analyser, konsekvensutredningen av campus (KVN) og mulighetsstudien av 3. etasje i Maridalsveien 29.

Driftskostnader – Del 2 har AHO et overforbruk på omtrent 5,8 mill. kr.

Et avvik på om lag 2,1 mill. kr. er relatert til reiser, seminarer og møter samt kompetanseutvikling av egne ansatte. Dette må sees i sammenheng med at AHO i 2020 og 2021 hadde svært lave kostnader til dette på grunn av pandemien. Kurs og seminarer ble i stor grad avlyst/ikke gjennomført (eller gjort digitale). Budsjetten for 2022 er høyere enn de to siste årenes regnskap, men har ikke i tilstrekkelig grad hensyntatt behovet som i 2022 har vært der for å kompensere for ekstraordinær lav aktivitet i de to foregående årene.

Av avviket er 1,5 mill. relatert til IKT, med blant annet nye lisenser, bistand og leie av programvare. Det har vært en kraftig prisøkning i løpet av 2022 for mange av IKT-tjenestene med en økning langt over det som ble kompensert for i KD-tildelingen 2022.

Priser AHO betaler som kontingent for å være medlem av forskjellige organisasjoner, samarbeid, nettverk har også steget i 2022 og utgjør til sammen 0,5 mill. over det som var planen pr november 2022.

Øvrige kostnader er 0,7 mill. kr. over budsjett, knyttet bl.a. til diverse kostnader som felles investering i digitaliseringstiltak (SIKT) og utgifter tilknyttet markedsføring av AHO.

Resterende 1 mill. kr av merforbruket på driftskostnader pr utgangen av september (5,8 mill. kr) må sees i sammenheng med mindreforbruket på investeringskostnader i samme periode (0,7 mill. kr).

Avvik investeringskostnader (mindreforbruk 1 mill. kr)

Se kommentar siste avsnitt avvik driftskostnader.

Estimat for endelig resultat 2022

Budsjettert resultat for AHO etter revisjonen som ble vedtatt i høsten 2022 la opp til et mindre forbruk på 1,9 mill. kr. Siste oppdaterte prognoser peker på at AHO styrer mot et merforbruk på ca. 2,6 mill. kr. for hele 2022.

AHO har brukt mer driftsmidler enn det som var planlagt og dette er en kombinasjon av forskjellige hendelser som er beskrevet i avviksforklaringen mot budsjett, ikke planlagte utgifter og samtidig at AHO, som mange andre organisasjoner i sektoren, ble utsatt for en prisøkning langt over det vi fikk kompensert av KD.

Dette henger sammen med prosesser som allerede var igangsatt og kunne ikke vite omfanget av det før nå. Kostnadene knyttet til campus, anskaffelser og ansettelse kom med mer tyngde en forventet i løpet av høsten.

Nye tiltak er under planlegging med mulig igangsetting fra 2023. Målet med tiltakene er å redusere risiko knyttet til store avvik fra budsjettert, særlig på kostnadssiden. Planen innebærer å revidere rutiner for anskaffelser sammenlignet med investeringsbudsjett samt vurdere å ta i bruk et bestillingssystem. Dette vil kunne føre til en nøyere kontroll av driftsutgiftene. Det er allerede igangsatt en tettere månedlig oppfølgingsplan av driftskostnader utover i 2023. Campusutvidelsen (paviljong), hvor det var tilknyttet betydelige kostnader i årets budsjett er satt på pause i påvente av en avklaring om vi får tilbake studieplassene vi mistet i statsbudsjettet for 2023 (institutt for design).

Risikobetraktninger

Vi har fortsatt en del usikkerhet som kan føre til endringer i prognosert resultat per 31.12.2022.

- Satsen for arbeidsgivers andel av pensjonskostnadene er lavere i 2022 enn i 2021. Et estimat av besparelsen er nå hensyntatt i prognosen, endelige tall får vi ved årsavslutning. Dette kan føre til endringer begge veier.
- Prognosen regner med energikostnader (strøm og fjernvarme) i størrelsesorden 4 millioner over budsjettert i 2022. Vi mangler fortsatt fakturaer for november og desember 2022. Utviklingen følges tett.
- Avsetninger for ubrukte feriedager og plusstid i 2022 er fortsatt under beregning og er ikke med i prognosen. Dette gjelder bare for administrative ansatte. Eventuelle endringer vil mest sannsynligvis øke lønnskostnadene tilsvarende.

Fond

Tabell 2 viser en utvikling av fondet fra utgående balanse 2019 og fremover.

Tabell 2: Fond

Utgående balanse for fond 2022	Beløp
Utgående balanse 2019/Inngående balanse 2020	4 418 014
Disponert fra fondet i 2020	
Resultat 2020	2 666 920
Utgående balanse 2020/Inngående balanse 2021	7 084 934
Disponert fra fondet i 2021	
Resultat 2021	1 894 906
Utgående balanse 2021/Inngående balanse 2022	8 979 840
Disponert fra fondet styrevedtak 9. mars 2022	
Disponert fra fondet styrevedtak 15. juni 2022	
Forslag mindreforbruk styrevedtak 26. okt 2022	
Resultat 2022	-2 608 000
Utgående balanse 2022/Inngående balanse 2023	6 371 840

Terskelverdier fond	Beløp
Tildeling 2021	226 762 000
5% (grense for fondets størrelse)	11 338 100

Orienteringssaker AHOs styre møte

Sak 100/22 Resultat av arbeidsmiljøundersøkelsen - tiltaksplan

Dato	14.12.2022
Saksbehandler	Kristina Anna Maria Ökvist
Arkivnummer	22/01020-2
Vedlegg:	Rapport ARK - endelig ARK - overordnet resultat for AHO

AHO har benyttet seg av arbeidsmiljøundersøkelsen ARK som er utviklet av og for universitets- og høyskolesektoren (UH-sektoren). ARK består av flere deler; et spørreinstrument, et faktaark og oppfølgingsmøte med tolkning av svarrapporter og formulering av tiltak. Styret blir her presentert for de aggregerte resultatene fra spørreundersøkelsen og en rapport som sammenfatter både undersøkelsen, tilbakemeldingsmøtene og tiltaksplaner.

Spørreundersøkelsen ble gjennomført i mars 2022 og fikk en svarprosent på 48 %. Undersøkelsen ble fulgt opp med tilbakemeldingsmøter, der resultatene ble presentert, tolket og det ble utformet tiltak. Disse møtene ble gjennomført i november i år.

De overordnede resultatene viser at AHO har et arbeidsmiljø som kjennetegnes av høy autonomi, motivasjon og mening i jobben. AHO skårer relativt likt eller høyere på ovennevnte punkter med UH-sektoren for øvrig, og har ellers et noe lavere resultat enn sektoren. Vi ser at de ansatte får brukt sine kunnskaper og det finnes et etablert felleskap der kolleger både lytter og gir støtte. Det oppleves på en annen side at det mangler tydelighet og struktur på informasjonsflyten på AHO, som bidrar til uklarheter og lite forutsigbarhet. Det er behov for at ansatte i større grad blir informert, involvert og kan være med å påvirke ledelsens beslutninger. Det etterspørres å få avklaring på roller med tanke på forventninger, eierskap til prosesser og oppsatte mål. Ansatte trenger en karriereplan med oversikt på mulighetene for dette og samtidig sette sine ambisjoner og mål opp mot strategien som aktivt trenger å kommuniseres ut i organisasjonen.

Resultatene varierer fra enhet til enhet og alle enheter har utarbeidet en egen tiltaksplan basert på spørreundersøkelse og tilbakemeldingsmøtet, og disse vil bli fulgt opp jevnlig. På en overordnet nivå er følgende tiltak definert:

- *Rolleavklaringer*
- *Informasjon, medvirkning og påvirkning i forkant av beslutninger*
- *Formalisering av informasjon med brukervennlige rutine- og prosessbeskrivelser*
- *Aktivt kommunisere strategi og sette utviklingsmål til enhetene*
- *Kompetanseutviklingsplaner for de ansatte*

Flere av disse punktene kan ligge inne i pågående prosjekter ved skolen, og punktene vil bli vurdert inn i en revidering av handlingsplan.

Rapport fra arbeidsmiljøundersøkelsen ved Arkitektur- og designhøgskolen

Organisering, gjennomføring og oppfølging av undersøkelsen

Hva er arbeidsmiljø?

Arbeidsmiljø handler om arbeidet og er knyttet til hvordan en organiserer, planlegger og gjennomfører arbeidet. Det påvirker hvordan vi får løst oppgavene vi skal løse og hvordan vi trives. Et godt arbeidsmiljø virker positivt på helse, motivasjon og sykefravær, men også på produktivitet og resultater i virksomheten (STAMI, 2022).

Bakgrunnen for bruk av arbeidsmiljøundersøkelser

I følge arbeidsmiljøloven § 4-1 (1) har Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo (AHO) ansvar for at: *«Arbeidsmiljøet i virksomheten skal være fullt forsvarlig ut fra en enkeltvis og samlet vurdering av faktorer i arbeidsmiljøet, som kan innvirke på arbeidstakernes fysiske og psykiske helse og velferd. Standarden for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø skal til enhver tid utvikles og forbedres i samsvar med utviklingen i samfunnet».*

Internkontrollforskriften av 06.12.96 er ment å sikre at virksomheter driver med systematisk, målrettet og dokumentert arbeid med helse-, miljø og sikkerhet. Herunder kartlegging av det psykososiale arbeidsmiljøet.

Systematisk og jevnlig gjennomføring av arbeidsmiljøundersøkelser, skal være med på å sikre at AHO er en ansvarlig arbeidsgiver som jobber systematisk med arbeidsmiljøet, både det fysiske og det psykososiale arbeidsmiljøet, og at dette arbeidet dokumenteres.

1. Om ARK

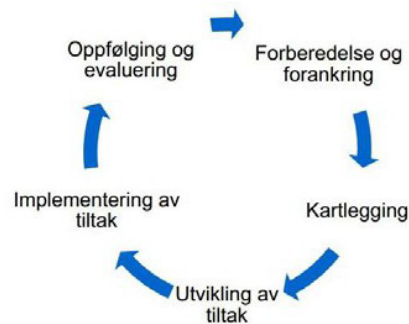
1.1 Hva er ARK?

Arbeidsmiljø- og arbeidsklimaundersøkelser (ARK) er et arbeidsmiljøutviklingsverktøy som brukes og kontinuerlig utvikles i den norske universitets- og høyskolesektoren. ARK benyttes til å kartlegge viktige aspekter ved det psykososiale arbeidsmiljøet, og bidrar til å påse at kravene som ligger i arbeidsmiljølovgivningen følges.

Gjennomføringen av ARK deles inn i fem faser, som vist på hjulet s. 2; forberedelse og forankring, kartlegging, tiltaksutvikling, implementering av tiltak og evaluering. Herigjennom brukes et spørreinstrument (KIWEST), oppfølgingsmøte med tolkning av svarrapporter og formulering av tiltak.

Spørreinstrumentet er forskningsbasert og ARK bygger på teori om - Jobbkavressurs modellen (JD-R) (Bakker, Demerouti, & Sanz-Vergel, 2014). Hjulet viser prosessen i sin helhet:

Seksjon for HR, økonomi, arkiv, IKT og drift
Desember 2022

Gode forberedelser, forankring i organisasjonen, tilbakemeldingsmøter med de ansatte og utforming av konkrete tiltak på institutt og i seksjon gjør ARK til en inkluderende prosess. Alle faser er viktige for at undersøkelsen skal gi et godt fundament å kunne jobbe videre med.

1.2 Hvorfor er ARK valgt som metode?

ARK vektlegger inkludering på alle nivå i organisasjonen. De ansatte involveres og medvirker gjennom utarbeidelse av enhetsspecifikke tiltaksplaner. Fokus løftes ikke bort fra leders ansvar for å ta tak i arbeidsmiljørelaterte utfordringer, men de ansatte ansvarliggjøres for sine svar og må selv bidra inn i utviklingen av sitt eget arbeidsmiljø. AHO har forpliktet seg til å gjennomføre hele ARK prosessen for å kunne benytte ARK:

1. Bruk av ARK skal forankres i et samarbeid med vernetjenesten og de tillitsvalgte der det gis tilslutning til bruk av ARK.
2. Alle ledd i ARK-prosessen skal gjennomføres; både forankring og kartlegging, utvikling og implementering av tiltak, samt evaluering i etterkant.
3. Alle data som samles inn gjennom elektroniske kartlegginger skal overføres til forskningsdatabasen ARK Research Platform. Databasen danner grunnlag for sammenligninger over tid ved hver enkelt institusjon og forskning.

ARK skal videre sikre et system som;

- danner grunnlag for utviklingstiltak innen områdene personal, organisasjon og ledelse.
- kan brukes til å kartlegge alle viktige aspekter av psykososial arbeidsmiljø, både belastninger og ressurser, slik at kravene som ligger i arbeidsmiljølovgivningen tilfredsstilles.
- er tilpasset sektorens utfordringer gjennom risikovurderinger og kunnskap om egenart og rammebetingelser.
- har et teoretisk og forskningsbasert fundament som gir grunnlag for oppfølgingstiltak og forskning.
- benytter valide og reliable måleinstrument.

1.3 ARK ved AHO

Ved arbeidsmiljøundersøkelsen som ble gjennomført i 2017 og i år, har AHO valgt å bruke ARK som fremstår som det best utviklede systematiske verktøyet for arbeidsmiljøutvikling i vår sektor.

Seksjon for HR, økonomi, arkiv, IKT og drift
Desember 2022

Seksjon for HR, økonomi, arkiv, IKT og drift ved HR-rådgiver Kristina Ökvist har vært prosessleder for gjennomføringen av tilbakemeldingsmøter med instituttene og seksjonene ved AHO. Videre har HR fagansvarlig Kjersti Coward arbeidet med forberedelsene i forkant av at spørreundersøkelsen ble sendt ut i mars.

ARK ble gjennomført i perioden mars - november 2022, og oppnådde en svarprosent på 48 %. Det vil si at 93 av de 193 som fikk tilbud om å delta svarte. Dette er lavere enn gjennomsnittet for institusjonene som har gjennomført ARK i sektoren. Gjennomsnittet er på totalt 64 %. Under presenteres hvordan svarprosenten har fordelt seg på kjønn, stillinger og stillingsprosent på AHO.

Svarprosenten fordelte seg slik:

Fordeling	Svarprosent
Kvinner	51 %
Menn	45,3 %
Ledere	44,4 %
Stilling undervisning-forskning	37,6 %
Stilling teknisk-administrativ	69 %
Stipendiater	43,1 %
100 % stilling	60,6 %
50-99 % stilling	24,2 %
Under 50 % stilling	-

Svarprosenten er noe lavere i sammenligning med besvarelsen fra 2017. Det er verdt å merke at flere ledere fungerte midlertidig med kort tid kvar i sin stilling ved tidspunktet spørreundersøkelsen ble sendt ut. Ytterligere parametere som kan ha betydelse for en lavere svarprosent, kan være knyttet til koronapandemien og omstillingen på faglig side fra august 2021.

I den neste presentasjonen viser vi hvordan svarprosenten har fordelt seg på de ulike seksjonene og instituttene ved AHO.

Svarprosent fordelt på enheter:

Enhet	Svarprosent
Institutt for arkitektur	44,2 %
Institutt for design	40,5 %
Institutt for urbanisme og landskap	31 %
Stipendiater	43,1 %
Seksjon for HR, økonomi, arkiv, IKT og drift	62,5 %
Seksjon for utdanning, forskning, formidling	84,6 %

Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo
The Oslo School of Architecture and Design

Seksjon for HR, økonomi, arkiv, IKT og drift
Desember 2022

Midlertidige ansatte med stilling under 50 % stilling fikk ikke tilsendt spørreundersøkelsen. Dette på bakgrunn av konklusjoner fra undersøkelsen i 2017. Besvarelsene fra denne gruppen bidro den gangen til et større standardavvik og dermed var det vanskeligere å lese resultatene. I tillegg erfarte en at resultatene tidvis kunne oppleves mindre gjenkjennbare for møtedeltakerne. Alle ansatte på enhetene har i denne ARK-gjennomføringen, uavhengig av stillingstype/-prosent, blitt invitert til å delta i tilbakemeldingsmøtene for å diskutere resultater og tiltak.

Spørreskjemaet hadde noen enkelte spørsmål som ble opplevd upresise og/eller innfløkte. Vitenskapelige- og teknisk administrativt ansatte kan også ha ulik tilnærming til flere av spørsmålene i undersøkelsen.

Spørsmålene om ledelse er i undersøkelsen knyttet til ledelsen ved den egne enheten med personalansvar. For en del av de ansatte var det ønske om å få svare ut på spørsmål om ledelsen på nivået over. Enkelte ansatte har derfor besvart på ledelsesspørsmålene med tanke på hele ledelsen på AHO. Ettersom instituttleder/seksjonsleder er den eneste på hver enhet med personalansvar, kan resultatene bli en form for personlig evaluering, som kan virke sårbart for individet.

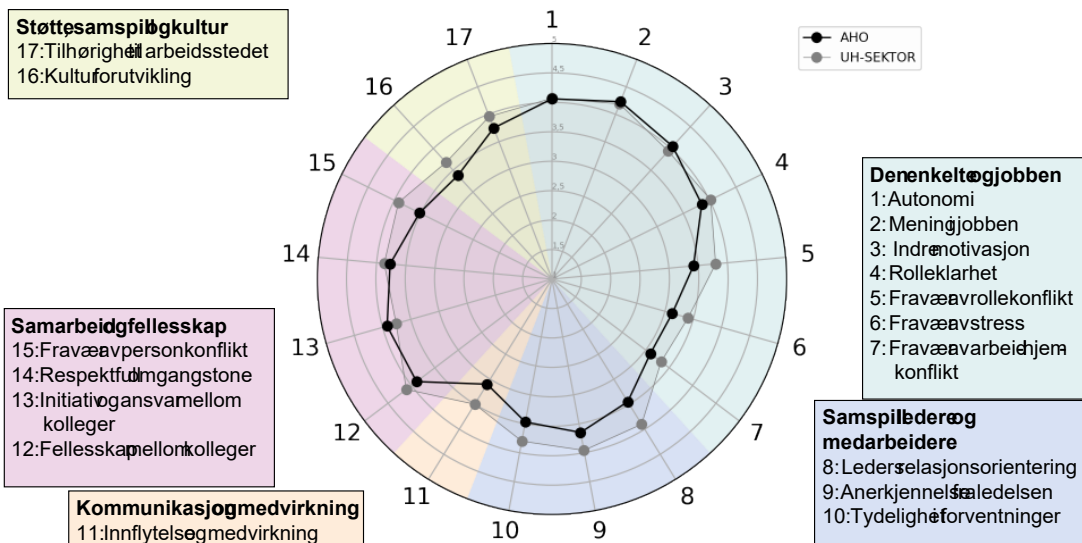
For en mindre institusjon som AHO, kan det være at ledelsesspørsmålene ikke fullt tilfredsstillende behovet på AHO. I en neste kartlegging, bør det vurderes å få undersøkelsen tilpasset.

2. Resultater og oppsummering

2.1 Resultater fra ARK undersøkelsen – for hele AHO

De overordnede resultatene for AHO følger omtrentlig konturene av svarene som foreligger hele sektoren, hvor det til nå er cirka 30 000 respondenter. Bildet viser hvordan AHOs svar på skalaene i spørreskjemaet ligger an i forhold til sektoren. Den valgfrie modulen (spørsmål om omstilling og jobbusikkerhet) og enkeltspørsmål er ikke med i denne oppsummeringen.

Oppsummering

Seksjon for HR, økonomi, arkiv, IKT og drift
Desember 2022

Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo
The Oslo School of Architecture and Design

Oppsummeringen er et grovt oversiktsbilde. Den mørkegrå linjen med punkter beskriver resultater fra universitets- og høgskolesektoren (UHR) som helhet. AHOs resultater vises av den svarte linjen med punkter. Et lavt resultat defineres å være langt inn mot midten av sirkelen (skala 1-5, der 1 er lavest). AHO har en noe lavere gjennomsnittscore på sitt resultat med et par unntak.

Ansatte ved AHO opplever autonomi, indre motivasjon, mening i jobben og stor grad av initiativ og ansvar mellom kolleger. Dette er også stort sett gjennomgående når en ser på oppsummeringsbildet i rapportene på enhetsnivå. Områdene som peker seg ut som lavest i oppsummeringsbildet er innflytelse og medvirkning, opplevelse av stress og lite balanse mellom arbeid og privatliv. Dette er også representativt for enhetsrapportene.

På områdene omstilling og jobbusikkerhet samt håndtering av uheldige hendelser (uakseptabel oppførsel) som ikke vises i bildet, er det generelt lav score på spørsmålene på AHO og enhetsnivå.

2.2 Oppsummering av tilbakemeldingsmøter på enhetsnivå

HR prosessleder inviterte den enkelte lederen for hver enhet til et forberedende møte, der resultatene for enheten ble presentert og det ble lagt opp en plan for gjennomføring av tilbakemeldingsmøte med de ansatte. Alle enheter har gjennomført tilbakemeldingsmøter å 3 timer, med mindre tilpasninger til enheten etter leders vurdering.

Ansatte ved AHO verdsetter å ha et godt kollegialt samvær, være en del av et felleskap og støtte kollegene rundt seg. Det virker til å finnes et engasjement og ønske om å bli bedre kjent med de andre enhetene og få til dialoger med kunnskapsdeling på tvers. De ansatte opplever å ha meningsfulle oppgaver som de motiveres av og de får brukt sine kunnskaper og ferdigheter. Det er stor grad av autonomi i hverdagen og anerkjennelse fra lederen virker positivt for trivselen.

Det blir gitt uttrykk for et behov av en større åpenhet og tydeligere informasjon rundt ledelsens drøftinger og beslutninger. Det oppleves å være vanskelig å vite hvordan en kan medvirke i og påvirke beslutninger. Ansatte ønsker å bli tatt med på råd i ledelsens aktuelle problemstillinger og få informasjon i god tid i forkant av at beslutninger blir tatt. En enkel og forutsigbar måte å få informasjon på om beslutninger, vil kunne forenkle den ansattes mulighet å ta avgjørelser innenfor det egne arbeidsområdet. Det i sin tur, vil kunne øke autonomien og skape en trygghet i egen rolle.

Det etterspørres også at AHOs strategiske mål og visjoner i større grad kommuniseres ut i organisasjonen og at det defineres utviklingsrettede målområder for den enkelte enheten. De ansatte vil jobbe i riktig retning, som virker motiverende og kan også bidra til større tydelighet i utøvelsen av det egne arbeidet.

Et annet utviklingsområde er behovet for tydeliggjøring av forventninger til ulike roller. Det kan oppleves utydelig og ikke helt klart hvem som har eierskap til en prosess. Det trengs å få definert plassering på beslutningsprosesser og graden av dette på lavere nivåer.

Stillingsbeskrivelser med avklaringer på ansvarområde og forventninger på prestasjoner blir også

Seksjon for HR, økonomi, arkiv, IKT og drift
Desember 2022

Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo
The Oslo School of Architecture and Design

løftet frem som en måte å skape forståelse for ulike roller/stillinger. Opplevd utydelighet og utrygghet rundt roller øker risikoen for rollekonflikter, som resultatene viser forekommer. I rollekonflikter opplever den ansatte at «ting burde vært gjort annerledes», en ikke har nok hjelpemidler eller får motstridende forespørsler. Det kan medføre til høy arbeidsrelatert stress og legger en demper for produktivitet og utvikling (STAMI).

Etter erfaringer fra pandemien, kan det virke som at de ansatte har et mer aktivt og bevisst forhold til viktigheten av IKT-verktøy i sin arbeidshverdag. Det har blitt fremmet flere forbedringsforslag rundt bruk av teams og ønske om helhetlige retningslinjer og kompetanseutvikling innefor bruksområdet. Det finnes et åpenbart behov for å formalisere AHOs informasjonsflyt for å sikre effektiv kommunikasjon, forutsigbarhet og aktivt bruke støttesystemer vi har.

Det kommer frem idéer på hvordan øke samarbeidet og bygge relasjoner på tvers av AHO. Ansatte er opptatt av både uformelle og formelle sosiale arenaer som for eksempel forum for deling av kompetanse, felles lunsjer, allmøter og enhetsmøter for å samle de ulike faggruppene. Mange ønsker å føle en større tilknytning til hele AHO, en AHO-kultur.

Spesielt er det ønskelig med økt samarbeid mellom administrasjonen og instituttene. Det oppleves vanskelig å ha oversikt over hem som gjør hva i administrasjonen. Det trengs å få synliggjort informasjon som er lett tilgjengelig med et brukerorientert fokus for å effektivt kunne løse behovet hos den enkelte som tar kontakt. Spesielt sårbar er det for nyansatte som initialt savner et nettverk og ikke kjenner organisasjonen. Også de administrative funksjonene, vil kunne ha nytte av å aktivt være mobile ute i organisasjonen for å bedre forstå faggruppenes kompetanser, men også behov.

Lederne har under prosessen med ARK, etter beste evne prøvd å få med seg så mange av de ansatte som mulig i tilbakemeldingsmøtene. Oppmøtet har vært relativt skralt. Det har blitt nevnt at det finnes en tiltakstrøtthet og slitenhet etter pandemien og omstilling. Resultatene i rapportene bekrefter et bilde av ansatte som opplever stress og lite balanse mellom arbeid og privatliv. Det har også blitt gitt uttrykk for at møtene ble gjennomført i en periode som generelt er veldig hektisk for flere av enhetene.

Det oppleves at lederne på enhetene har høy tidspress, mange ansatte å ivareta og forholde seg til endringer med midlertidighetsnorm og strammere budsjetter. Det kan være utfordrende å ha tid til medarbeideroppfølging opp på alle andre oppgavene i en hektisk hverdag. Dette bekreftes av ansatte, som kan oppleve en større avstand til leder og at en ikke vil bry leder med å få løst de små oppgavene. I en nylig endret organisasjon med flere nyansatte ledere vil det være viktig med god støtte, opplæring og et forum der de får tid til å diskutere utfordringer og muligheter i lederrollen.

Innenfor området som handler om hvordan håndtere uheldige hendelser var det flere enheter som så for seg at det kan forbedres. Det finnes behov for å enklere finne informasjon og få tydeliggjort retningslinjene og administrative rutiner, samt en klarhet på hvilket nivå og hvem som skal kontaktes avhengig av sak. Det ser også ut som at det er et fravær av enhetsbaserte føringer på hvordan håndtere uheldige situasjoner. Lokale føringer og rutiner rundt dette vil

Seksjon for HR, økonomi, arkiv, IKT og drift
Desember 2022

Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo
The Oslo School of Architecture and Design

kunne virke forebyggende og få løst situasjoner på lavest mulig nivå. Det er samtidig viktig å arbeide forebyggende med arbeidsmiljøet og ha fokus på hvilket arbeidsklima vi ønsker å ha.

Når det kommer til faglig utvikling er det flere stillingsgrupper, særlig stipendiater og midlertidige universitetslektorer, som har behov for en bedre oversikt på mulighetene til å bygge opp sin karriere. Gode samtaler med leder, individuelle karriereplaner og informasjonssider på dette kan være mulige løsninger.

Stipendiatene opplever at det er uoversiktlig og vanskelig å orientere seg i det norske samfunnet og forstå sektoren, men også vite forventninger til rollen og progresjonen i arbeidet. Det beskrives som tøft å starte opp som ny og ikke vite hva som venter i møter med sin veileder. Det gis uttrykk for at det til tider kan være veldig tøfft og det finnes behov for å kunne ha et støtteapparat for samtaler med coaching. De har også et behov for mer praktisk bistand fra arbeidsgiver i forkant av de starter på AHO.

3. Konklusjon

Arkitektur- og designhøgskolen har et arbeidsmiljø som preges av ansatte som har et engasjement for oppgavene sine, stor grad av autonomi og de får brukt sine kunnskaper og ferdigheter. Det sosiale samspillet kjennetegnes av initiativ og ansvar mellom kolleger og det finnes både støtte og hjelp å få. Det finnes et ønske om å tydeligere føle seg som en del av et større felleskap for hele AHO, samtidig ivareta fagets særpreg og vise frem sitt arbeid for de øvrige på AHO. Å jobbe mot felles strategi og mål virker motiverende.

Det er et overordnet behov for å ha et særlig fokus på tydelighet i forventninger til de enkelte stillingene og fagområdene med rolleavklaringer og minimere rollekonflikter. Det trengs å defineres tydeligere hvilket ansvar og mandat de ulike rollene har i forhold til å ta avgjørelser. Det er viktig at ledelsen orienterer og i større grad involverer de ansatte i aktuelle problemstillinger i forkant av beslutninger. Det trengs en større grad av formalisert informasjonsflyt som bør være enkel å finne, brukerorientert og at det er forutsigbart hvor og når finne informasjonen. Det oppleves som viktig å få kommunisert ut strategier, få klarhet i hvordan enhetens arbeid er i samsvar med strategien og få vite hvilke utviklingsområdene som er forventede. Tydeligere strategi for karrierebygging med konkrete verktøy er etterspurt.

I de enkelte seksjoner og institutt ligger det også forbedringspunkter som de selv vil ta ansvar for å jobbe med i tiden fremover. Oppsummert er dette de viktigste tiltakene på organisasjonsnivå fra tilbakemeldingsmøtene:

- *Avklaringer på roller; oppgaver, ansvar, mandatt og mål*
- *Informasjon, medvirkning og påvirkning i forkant av beslutninger*
- *Formalisering av informasjon med brukertilpassede rutine- og prosessbeskrivelser*
- *Aktivt kommunisere ut overordnede strategier*
- *Definere utviklingsmål for enhetene opp mot strategi*
- *Kompetanseutviklingsplaner for de ansatte*

Ansatte ser etter en ledelse som viser retning, er tydelig, åpen, opptatt av god kommunikasjon, anerkjenner og involverer de ansatte.

Seksjon for HR, økonomi, arkiv, IKT og drift
Desember 2022

Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo
The Oslo School of Architecture and Design

Varslingsrutiner og retningslinjer på området trenger å gjennomgås, bedre tilpasses behovene og synliggjøres. Det bør også vurderes at det tas frem lokale rutiner på hvordan håndtere uønskede situasjoner i det daglige. Men også et fokus på både AHO- og enhetsnivå hvilken arbeidsplasskultur vi ønsker.

Det har også kommet forslag på at AHOs språkpolicy trenger å kommuniseres ut og at det skapes forståelse rundt denne.

4. Arbeidsmiljø – en kontinuerlig prosess

Et godt arbeidsmiljø kjennetegnes av fungerende samspill, godt ytringsklima og overordnede føringer om hvordan vi kan og skal bete oss på arbeidsplassen. Det starter gjerne med ledelsens forståelse og holdning rundt dette.

Psykososialt arbeidsmiljø er et arbeid som knyttes tett opp mot arbeidsoppgavene og lokal kontekst. At det jobbes med systematisk og kontinuerlig er en forutsetning for å nå resultater. Dette gjøres allerede på for eksempel deler av NTNU, der psykososialt arbeidsmiljø er inlemmet i arbeid, organisering, strategier og mål.

Arbeidet med handlingsplaner lokalt på enhetene er igangsatt. Det vil videre være viktig å få disse godt bearbeidet med mange ansatte involverte på enheten. Deretter planlegge iverksetting av tiltak, evaluere og ved behov justere tiltak for bedre tilpasning.

Det anbefales i det videre kontinuerlige arbeidet til de enkelte lederne, å fokusere på småskrittsforbedring og ikke forvente og tenke for stort. Vi skal med små skritt gjøre justeringer/tiltak i arbeidsklima gjennom å bevisst prøve, feile, reflektere og lære (Professor Øyvind Kvalnes, Institutt for ledelse og organisasjon, Handelshøyskolen BI).

AHO trenger å prioritere arbeidsmiljøarbeidet frem mot ny undersøkelse om anbefalte 2 til 3 år. Målet bør være høyere svarprosent, med flere deltakere involverte i medvirkningsprosessene og at det oppnås gode resultater med de nåværende forbedringspunktene og handlingsplanene.

Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo
The Oslo School of Architecture and Design

Agenda:

Oppsummering og veien videre

Arbeidsoppgaver

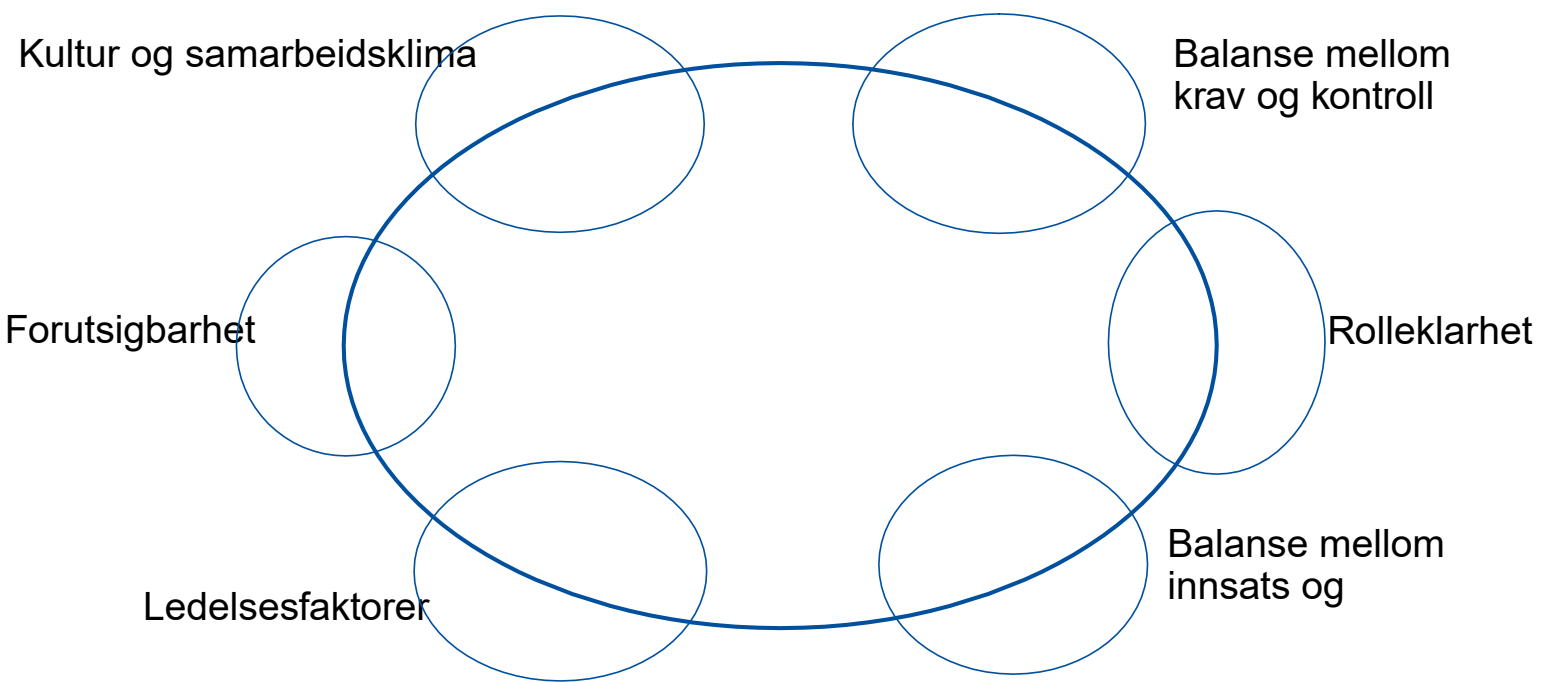
samspillet mellom arbeidsoppgaver og person

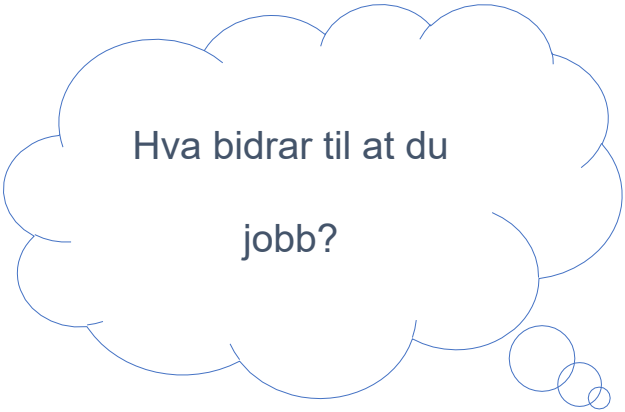
Sosiale relasjoner

samspillet mellom kollegaer og med leder

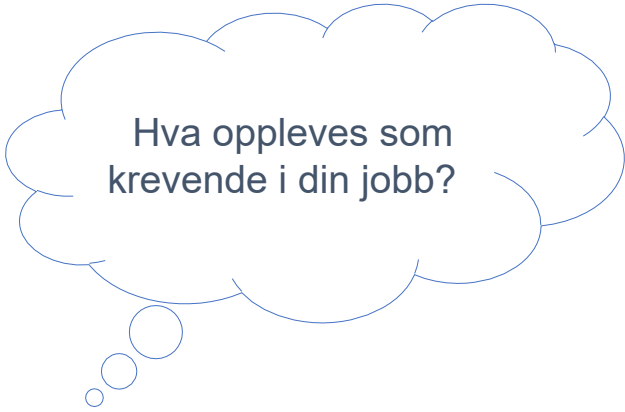
Organisatoriske rammer

samspillet mellom person og strukturelle/formelle forhold i organisasjonen

Hva bidrar til at du
jobb?

Hva oppleves som
krevende i din jobb?

! " # \$ %

& ' (% ') ())

Svarprosjenter:

UH-sektoren: Ikke tilgjengelig

" * & + ') ,

Svarprosenter: AHO

	antall svar	svarprosent
2022	93	48.2
2017	107	59.8

Tema som har blitt kartlagt

Den enkelte og jobben

Samspill ledere og medarbeidere

Kommunikasjon og medvirkning

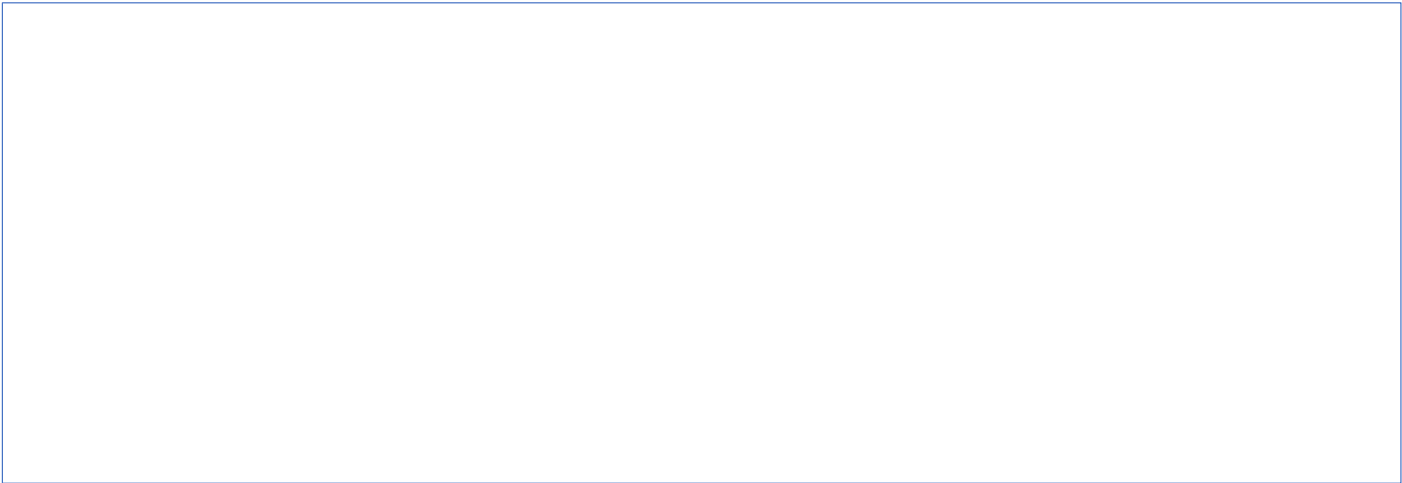
Samarbeid og fellesskap

!

- .

Omstilling og jobbusikkerhet

Framstilling av resultat

/ 0 . 0 0

Den horisontale svarte linjen viser standardavviket, verdi i parentes

1 0
2 0 0 3 4

Den enkelte og jobben

Den enkelte og jobben

Samspill ledere og medarbeidere

Kommunikasjon og medvirkning

Kommunikasjon og medvirkning

Samarbeid og fellesskap

Samarbeid og fellesskap

Omstilling og jobbusikkerhet

Arbeidstid i en vanlig arbeidsuke

Medarbeidersamtale

Har du hatt medarbeidersamtale i
)
5 6

Gjennomsnittlig opplevelse
av medarbeidersamtalens nytteverdi

!

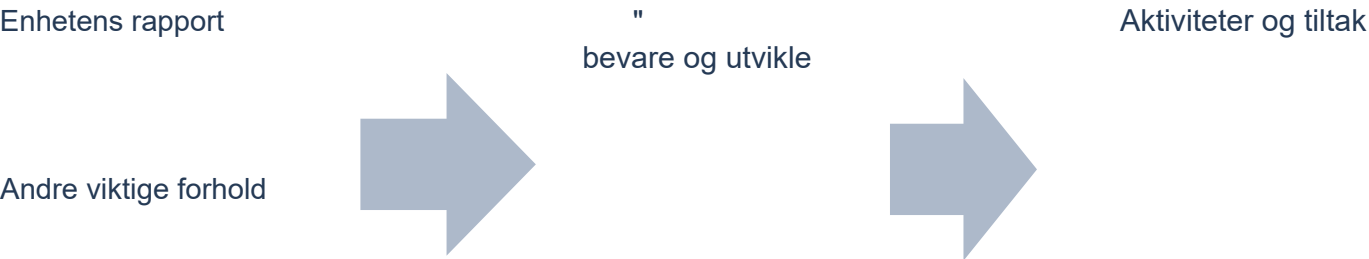
!

Hva har vi svart mest likt om?

Hva har vi svart mest ulikt om?

" # \$ % # & %

- 1. - viktige forhold
- 2. 2
- 3. Definere tiltak/aktiviteter

Hvilke andre forhold er viktige?

Internt i egen enhet:

Erfaringer fra koronatiden

7

Kulturelt mangfold

/

Forhold utenfor egen enhet:

-

1

Overordnede systemer og strukturer

"

2

0

0

9 med selv

Gruppearbeid

Organisering

: 0

Velg en referent - ansvar for at gruppens besvarelse blir skrevet ned

(

7

;

<

0

-

<

0

4

0

-

(

1. Individuell refleksjon: ! 0
!
2. Gruppearbeid: Del deres individuelle refleksjoner.
=
videre med fremover.
3. Plenum: Gruppene presenterer det de har kommet frem til for
hverandre.
:
ved enheten.

Hva ble du mest overrasket over i rapporten?

Hva kan dette si om oss/dere som gruppe?

Hvilke positive effekter bidrar denne faktoren til hos dere/oss?

forbedre?

Komme fram til tiltak

- 1) -
- 2) Konkretiser ideene og hva de vil kunne bidra med.
- 3) !
- 4) 1

Hvorfor er dette viktig?

med dette?

Hva er det viktig at vi fortsetter med?

Hvordan ser det ut dersom vi lykkes?

HANDLINGSPLAN (eksempel)

		() ! ! *		(evaluert/ " *
Eks. > 0	? Jevnlige diskusjoner om hva som skal ; ' ;	;Klare roller og ; ' ;	7 Alle har ansvar ' ;	; " ; ' Evaluering etter @ ' ;
; "	; :	; uavhengig av lokalisering.	;	; :
Direkte stort institutt	7 minst en gang i semesteret og/eller i strategisk viktige saker.	Ansatte kan diskutere med og gi direkte innspill til instituttleder.	Instituttleder og faggruppeleder	) ()
Forskningsforum	1 < A torsdag.	Bygge kompetanse og inspirasjon til forskning og undervisning.	Per og Lise	Oppstart etter
"				
=	.	Ansvarlig ;	Adressat ;	> ;
; B Ulik beskrivelse av hvordan forskningstermin skal tildeles.		; 7 ' ;	; 7 ;	+ ;

HANDLINGSPLAN (mal)

		() ! ! *		(evaluert/ " *
"				
=	.	' ;	Ansvarlig ;	Adressat ;
;		;	;	+ ;

Orienteringssaker AHOs styre møte

Sak 101/22 Faggruppeleder

Dato 14.12.2022
Saksbehandler Irene Alma Lønne
Arkivnummer 21/00945-8
Vedlegg: Faggruppeleder rev. 14.11.2022

Faggruppelederrollen

Der er udarbejdet et nyt udkast til beskrivelsen af faggruppelederrollen, udarbejdet af rektor med indspil fra faglig og administrativ ledelse.

Overordnet revidering:

Faggruppelederen har:

- Fokus på uddannelsen / curriculum
- Mindre administrativt ansvar
- Mindre personaleledelse
- Fokus på faglig udvikling (også for personale)
- Ikke i udgangspunktet ansvar for forskningen

Udkast vedlagt som bilag

Revidering af faggruppelederrollen suppleres med følgende tiltag:

- Team fra administrasjonen på HR, Økonomi og Studieadministrasjon bibeholdes – (ekspert team)
- Administrative oppgaver flyttes fra faggruppelederen
- Ny administrativ støtte på instituttene skal bistå instituttledere i diverse praktiske oppgaver på instituttet og *strukturer oppgaver og samarbeide med ekspert teamet (bygge bro)*

Afprøvning af faggruppelederrollen

I perioden 1 januar – 1 juni vil der pågå en proces, hvor den nye faglige organisationen roller vil blive testet. Dette skal ses i forhold til planlægning og gennemførelse af AHOs uddannelser og forskning. Det skal her efterprøves hvordan planlægnings- og beslutningsprocesser fungerer i mellem: institutledere, faggruppeledere og kursansvarlige samt udvalg og råd: programstyret, SU og FU. Fokus vil være på indhold og kvalitetssikring i uddannelse og forskning og medarbejdere på institutterne vil blive inddraget i arbejdet.

Processen er under planlægning.

Pr 1 juni vil der gøres status på arbejdet og en endelig anbefaling til styret udarbejdes med eventuel revidering af faggruppelederrollen.

Faggruppeleder

Funktionsbeskrivelse

Denne funktionsbeskrivelse er revidert november 2022 og er gjeldende fra 1 januar – 1 juni 2023. Revideres igen pr 1 juni 2023.

Formål.

Hvert institut på AHO etablerer faggrupper der representerer instituttets faglige områder. Instituttleder har ansvaret for dette.

Hver faggruppe har en faggruppeleder. Faggruppeleder skal bistå instituttleder i koordinering av instituttets undervisning.

Organisatorisk plassering

Faggruppelederen referer til instituttlederen og sitter i instituttets ledergruppe.

Kvalifikasjoner, tilsetning og funksjonstid

Faggruppelederrollen krever høy vitenskapelig eller kunstnerisk kompetanse og normalt Førstestillingskompetanse. Faggruppeleder må ha minimum 50% fast-, eller åremålsstilling.

Faggruppeleder oppnevnes av instituttleder for to år av gangen med mulighet for forlengelse.

Rollen omfatter inntil 25 % som dekkes fra eksisterende stilling. Administrasjonstid i eksisterende stilling inngår med henholdsvis 5 % for halv stilling, eller 15 % for hel stilling.

Faggruppeledere får et fastsatt kronetillegg for full ytelse (inntil 25 %).

Faggruppeleder er ikke valgbar til programstyret, men har møte- og talerett. Faggruppeleder har ikke stemmerett.

Ansvar i forhold til faggruppen og kursansvarlige

Faggruppelederens hovedansvar er at sikre curriculum, innenfor det pågående fagområde, herunder sikre et samlet læringsutbytte, faglig progresjon og at der finnes de rette kursusbud.

Det er faggruppeleders sit ansvar at der initieres prosess for utvikling av kurser rettidig i forhold til studieplanlægningen.

Kursplaner skal både bestå af indholdsbeskrivelser i forhold til curriculum og forslag til bemanningsplan i henhold til ressourcefordeling. Faggruppelederen har ansvar for at kvaliteten på kursplanerne svarer til nyeste viden indenfor fagområdet. Kursansvarlig har

ansvar for planlægningen af det enkelte kurs. Faggruppeleder og kursansvarlig skal i samarbejde foreslå ressource-allokering og bemanning.

Alle forslag til kurs og bemanningsplaner samstemmes med institutleder. Forslag til kurs forhåndsgodkendes af institutleder i forhold til strategi og bemanning. Fagligt indhold skal endeligt behandles og godkendes i programstyre i henhold til de gældende rammer for programstyrets opgaver.

Faggruppeleder skal bistå institutlederen i sikre faglig udvikling for ansatte tilknyttet faggruppen.

Ansvar i forhold til instituttet og institutleder

Faggruppeleder fungerer som faglig sparringspartner for institutleder og kan foreslå strategisk bemanningsplan for faggruppen, som underlag til institutleder og prioriteringsdiskussioner i programstyre. Bemanningsplanlægningen skal tage udgangspunkt i strategiske og faglige behov på kort og lang sigt og bidrage til institutlederens langsigtede strategiske planlægning for det samlede instituts behov og strategi.

Faggruppeleder har mulighed for at foreslå timelærere, samarbeidsavtaler og andet som udvikler faggruppens kursvirksomhed økonomisk. Institutleder skal forankres i og godkende alle spørgsmål der kan omfatte brug af timer/tid fra ansatte, inddragelse af studenter og/eller brug af AHOs faciliteter

Oprettelse og nedlæggelse af faggrupper

Instituttets fagområder kan justeres løbende så de tilpasses de aktuelle uddannelsesbehov. Det er institutleders ansvar at sikre at der er det rette antal faggrupper på instituttet. Institutleder kan oprette og nedlægge faggrupper hvis der opstår forandringer i instituttets opgaver. Faggrupperne revideres minimum andet hvert år. (Måske der skal særlige retningslinjer/føringer til her men det vigtige er at vi får det med hvordan man opretter og nedlægger)

Orienteringssaker AHOs styre møte

Sak 102/22 Innspill til utsynsmeldingen om fremtidens kompetansebehov

Dato 14.12.2022
Saksbehandler Randi Stene
Arkivnummer 22/01013-1

Regjeringen har varslet at den vil legge frem en melding om fremtidens kompetansebehov før påske 2023.

Målet for denne meldingen er å peke på de viktigste kompetansebehovene i arbeids- og samfunnslivet fremover, og bidra til at innbyggerne i hele landet har tilgang til utdanning. Det er store udekkede arbeidskraft- og kompetansebehov i arbeidslivet, og det er grunn til å tro at utfordringen vil bli enda større fremover. Med et begrenset økonomisk handlingsrom blir det enda viktigere å prioritere og satse på den kompetansen som er viktigst for Norge.

Det er nå gått ut en invitasjon til å komme med innspill til meldingen innen jul 2022. På departementets sider ligger høringsutkast fra prosessene frem til nå: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/innspill-til-utsynsmeldingen/id2946446/>

Denne stortingsmeldingen vil bli sentral i forhold til en fremtidig prioritering av studieplasser, og det er viktig at AHO synliggjør betydningen av våre fag inn mot samfunnsbehovene. Dette er direkte relevant for studieplassene i design, men vi ønsker å utvide perspektivet og synliggjøre samfunnets kompetansebehov innen alle våre fagfelt.

I innspillet vil vi vektlegge både de kortsiktige og de langsiktige kompetansebehovene. For AHO vil det være viktig å koble våre fagfelt til etablerte kortsiktige kompetansebehov, slik som IKT, planleggere og omlegging til det grønne skifte, samt det etablerte behovet for etter- og videreutdanning. Samtidig er det viktig å understreke hvordan kortsiktige konjunktursvingninger og bransjens behov per i dag ikke nødvendigvis sier noe om fremtidens behov. Det knytter seg større usikkerhet til det langsiktige kompetansebehovet, men det vil være behov for å både lære spesifikke fagkunnskaper og mer generiske ferdigheter, som kritisk tenkning, kreativitet, teknologiforståelse, samarbeid med mer.

Det er viktig å understreke at det må ligge en langsiktig forutsigbarhet i dimensjoneringen av tilbudet i høyere utdanning siden det går raskt å bygge ned studier og kompetansemiljøer, men lang tid å bygge dem opp igjen. I en tid hvor budsjettene strammes inn er det grunn til å reflektere rundt om sektoren har de nødvendige forventningsavklaringene og styringsvirkemidlene for å dimensjonere for fremtidens kompetansebehov. Det er særlig viktig for en liten institusjon som AHO, som ikke nødvendigvis kan gjøre en intern omprioritering, at det finnes dimensjonerende styringsmekanismer utenfor institusjonene.

AHO vil ta inn styrets diskusjoner i sitt høringsinnspill som vil sendes i uke 51.

Orienteringssaker AHOs styre møte

Sak 103/22 Rektors rapport

Dato	14.12.2022
Saksbehandler	Irene Alma Lønne
Arkivnummer	22/01018-1
Vedlegg:	Innhenting av synspunkter på kategoriene i finansieringssystemet for universiteter og høys

Statsbudsjett 2023

AHO har hatt et fortsatt fokus på konsekvensene av statsbudsjett 2023 med særlig oppmerksomhet på kutt av designplasser. AHO har i den forbindelse vært i flere medier og på sosiale plattformer, med leserbreve og intervjuer af både ledelsen, studenter og SAHO. AHO vil fortsette denne innsats og arbeide med å synliggjøre hvordan vi som utdannings- og forskningsinstitusjon bidrar til utviklingen av det norske samfunn. AHO skal unngå ytterligere kutt - vi arbejder for at komme i spill for å få flere studieplasser - ikke færre.

Finansieringskategorier

Et regjeringsnedsatt utvalg («Hatlen-utvalget») som så på finansieringsmodellen for universiteter og høyskoler leverte i vår sin rapport. Hovedgrepet til utvalget er å redusere antallet resultatbaserte indikatorer fra dagens potensielle åtte indikatorer til to; der kun studiepoengproduksjon og doktorgrad beholdes. Utvalget foreslår også å redusere antallet finansieringskategorier for utdanning fra dagens seks til mellom to og fire. Institusjonene mottok i november en høring om finansieringskategoriene, med en høringsfrist i midten i desember. Etter protester i sektoren ble høringsfristen utvidet til januar.

I høringen ber kunnskapsdepartementet om tilbakemelding om:

- en modell hvor institusjonene kan eller må utforme satsingsforslag om utdanningskapasitet/studieplasser basert på egne kostnadsanslag og ikke på satsene til finansieringskategoriene
- mulig innretning av en grov gjennomsnittssats for studieplassmidler som er uavhengig av kategoriene for den resultatbaserte uttellingen og innplasseringen av hvert studieprogram
- behovet for å differensiere satsene for den resultatbaserte uttellingen
- prinsippene og nivåene for kategoriinndelingen, og ev. konkrete forslag til inndelinger
- en modell hvor prioriteringsbehovene for dimensjoneringen fremover legges til grunn for satsene for den resultatbaserte uttellingen

AHO har som kjent bare studieprogrammer i en finansieringskategori, og endringer kan derfor potensielt få markant innvirkning på AHO. Vi arbeider med et høringssvar, der vi vil påpeke dette. Foreløpige sonderinger i sektoren viser at det er liten tilslutning til forslaget om at institusjonene skal lage sine egne kostnadsanslag og å koble finansieringskategoriene til politiske prioriteringer. Foreløpig er vi skeptiske til å redusere finansieringskategoriene ned til to kategorier, og bekymret over det vi ser på som manglende utredning. Sist finansieringssystemet ble endret, i 2016/2017, førte for eksempel departementets egne beregninger til at forslaget om å redusere antallet studiekategorier ble forkastet.

Lokale lønnsforhandlinger 2022

AHO gjennomførte i november lokale lønnsforhandlinger for begge hoved tariffområdene i staten. Den store endringen i årets lønnsoppgjør var at alle uorganiserte ved AHO ble flyttet til tariffområdet for Akademikerne og UNIO. Bakgrunnen er at UNIO byttet hovedtariffavtale, og uorganiserte følger alltid den tariffen med flest medlemmer. I denne tariffen har AHO som arbeidsgiver et særlig ansvar for ivaretagelse for lønnsutviklingen til alle ansatte, da hele forhandlingspott går til lokale forhandlinger. AHO har i år hatt

et særlig fokus på å tilgodese alle arbeidstakere ved AHO, da vi står i en situasjon med høy inflasjon, høye renter og energiutgifter.

Resultater fra årets lokale lønnsforhandlinger ved AHO:

Forhandlingen med HTA LO Stat og YS stat endte med å gi ca. 85 % av potten i generelle tillegg og ca. 15 % i individuelle tillegg. I forhandlingen med HTA Akademikerne og UNIO endte det med å gi ca. 75 % av potten i generelle tillegg og ca. 25 % i individuelle tillegg.

Studiekvalitetsrapport

Det vil i løpet av tidlig 2023 igangsettes et arbeid i programstyrene med å se på malverk og rutiner for gjennomføring av kursevalueringene på AHO. Studieadministrasjonen vil også jobbe med tiltak for å øke svarprosenten på både kursevalueringer samt den faste semesterevalueringen som gjennomføres høst og vår.

Administrasjonen vil komme tilbake til styret med mer detaljert informasjon i forbindelse med at det legges frem et nytt kvalitetssikringssystem for AHO, i løpet av våren 2023.

Programevaluering Master i design

Overordnet målsettingen med evalueringen er å identifisere behov for fremtidig utvikling innen Master i design ved AHO, og å synliggjøre og evaluere programmets prestasjoner i løpet av de siste 3 årene.

Komiteen skal kun vurdere den 2-årige masteren i design, men må sees i sammenheng med den 5-årige integrerte Masteren i Design. Læringsutbytte og kurstilbudet er det samme og studentene går sammen i alle 4 semestrene.

Komiteen er nedsatt av Programstyret på design og består av en person, første Amanuensis Maria Gøransdotter, fra Design Skolen Umeå ved Umeå Universitet. Gøransdotter er lektor i designhistorie og designteori på Designhøyskolen og underviser i dette. Hun er også studierektor for forskerutdannelsen i industrideign.

Komiteen har fått oversendt et mandat samt underlag fra AHO som både inneholder evalueringer, sensorrapporter samt referater fra programstyret i design. Den 22. og 23. november. Ble det gjennomført institusjonsbesøk med et program som dekket både møter og intervjuer med fagrepresentanter og studenter.

Gøransdotter skal innen 1. februar levere fra seg en rapport til AHO med sine evalueringsforslag samt innspill til endringer og anbefalinger

Ifølge liste

Deres ref.

Vår ref

Dato

22/5242-1

11. november 2022

Finansieringskategoriene i finansieringssystemet for universiteter og høyskoler

Som varslet i Prop. 1 S (2022–2023) vil Kunnskapsdepartementet utrede finansieringskategoriene videre før det gjøres endringer i finansieringssystemet som en oppfølging av rapporten fra Hatlen-utvalget. Utvalget anbefalte at antallet kategorier ble redusert, og at departementet i dialog med sektoren utredet den konkrete avgrensningen.

Som et grunnlag for å vurdere inndelingen av kategoriene og nivået på satsene inviterer Kunnskapsdepartementet institusjonene til å gi innspill til punktene under. Av hensyn til fremdriften i arbeidet og forutsigbarheten av å raskt kunne konkludere om endringer, er det behov for å sette en kort frist, og vi ber derfor om svar innen fredag 16. desember.

Foreløpige betraktninger om de enkelte punktene er utdypet under det enkelte tema i brevet under. Departementet ber om synspunkter på:

- en modell hvor institusjonene kan eller må utforme satsingsforslag om utdanningskapasitet/studieplasser basert på egne kostnadsanslag og ikke på satsene til finansieringskategoriene
- en mulig innretning av en grov gjennomsnittssats for studieplassmidler som er uavhengig av kategoriene for den resultatbaserte uttellingen og innplasseringen av hvert studieprogram
- behovet for å differensiere satsene for den resultatbaserte uttellingen
- prinsippene og nivåene for kategoriinndelingen, og ev. konkrete forslag til inndelinger
- en modell hvor prioriteringsbehovene for dimensjoneringen fremover legges til grunn for satsene for den resultatbaserte uttellingen

Postadresse
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo
postmottak@kd.dep.no

Kontoradresse
Kirkeg. 18
www.kd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
872 417 842

Avdeling
Avdeling for eierskap i
høyere utdanning og
forskning

Saksbehandler
Sigve Berge
Hofland
22 24 74 83

- en særskilt sats for fleksible tilbud, muligheter for konkret avgrensning av tilbudene som bør omfattes, og forslag til en mulig sats
- alternative modeller for innfasing av midler til studieplasser som ikke innebærer at bevilgningen endres jevnt per semester, men f.eks. over en kortere periode eller med høyere beløp innledningsvis
- en alternativ modell for å ta høyde for den resultatbaserte uttellingen ved planlagte kapasitetsendringer, hvor det kompenseres gjennom reduksjoner i grunnlaget for den resultatbaserte uttellingen og ikke i det opprinnelig tildelte beløpet

1 Overordnede forutsetninger om kategoriene

Departementet legger til grunn at kategoriene ikke skal bestemme kostnadene i hver enkelt utdanning på en institusjon. Kategoriene brukes av departementet på et overordnet nivå for å fordele bevilgningen mellom institusjonene, gjennom økning eller reduksjon i studieplasser og ved beregning av resultatbasert uttelling. Institusjonene har ansvaret for å disponere sin samlede rammebevilgning for å nå de overordnede målene best mulig, og må gjøre disse vurderingene uavhengig av kategoriinndelingen. Institusjonene må fastsatte kostnadene ut fra deres vurderinger av måloppnåelsen, ikke ut fra satsene i systemet. Det innebærer at det ikke er riktig å legge til grunn at enkeltutdanninger genererer inntekter fra staten, at utdanninger kan være fullfinansierte, eller at det kan skje krysssubsidiering mellom utdanninger.

En rekke utsagn både fra ulike miljøer ved institusjonene og fra andre aktører om finansieringskategoriene viser imidlertid at disse forutsetningene ikke allment blir oppfattet slik. Både Hægeland-utvalget og Hatlen-utvalget anbefalte at antallet finansieringskategorier ble redusert. Departementet er enig i at dagens antall kategorier gir et inntrykk av at inndelingen har et sikrere og mer finstemt grunnlag opp mot det enkelte studieprogram enn det har i realiteten, og at de har en uønsket påvirkning på vurderingene av hva som er «riktig» kostnadsfordeling internt ved institusjonene. Variasjonen i kostnader kan være betydelig større mellom utdanninger innenfor samme kategori enn mellom satsene for de ulike kategoriene. Departementet mener det er en svakhet at mange spørsmål i den offentlige debatten om prioriteringer ved institusjonene, formuleres med utgangspunkt i satsene for finansieringskategoriene. Det kan bidra til å frata institusjonene det ansvaret de har, og den tilliten de har, til selv å dimensjonere utdanningene. Disse problemene har vært kjent lenge, men har etter departementets syn ikke blitt mindre over tid, og vil trolig heller ikke kunne løses uten at det gjøres endringer i kategorisystemet. Et viktig formål for gjennomgangen er derfor å redusere den uønskede påvirkningen som kategoriene har på institusjonenes prioriteringer og debatter om disse, og å styrke tilliten til at midlene disponeres på bakgrunn av de overordnede målene.

Konsekvenser av endringer for institusjonenes bevilgning

I dagens system bestemmes den resultatbaserte uttellingen ut fra en resultatendring multiplisert med en sats. For statsbudsjettet for 2023 er det gitt uttelling for endringen i resultater mellom 2020 og 2021. Ved endringene i finansieringssystemet i 2017 ble det lagt

til grunn at institusjonene skulle få uttelling ut fra forskjellen mellom det nye og det gamle systemet. Det innebar at institusjonene i stor grad fikk uttelling ut fra det totale nivået på resultatene multiplisert med forskjellen i satsen mellom det gamle og det nye systemet. Siden det totale omfanget av studiepoeng er høyt, vil det si at selv ganske små endringer i kategoriinndelingen og satsene ville gi betydelige utslag i bevilgningene. Det ble derfor ikke gjort endringer i kategoriene i oppfølgingen av anbefalingene fra Hægeland-utvalget.

Departementet legger ikke nå den samme forutsetningen til grunn. Det er ikke aktuelt å endre bevilgningen ut fra endringene i satsene multiplisert med det samlede resultatnivået. Endringer i satsene vil derfor ikke påvirke bevilgningsnivået til institusjonene på innføringstidspunktet for de nye kategoriene. Eventuelle endringer vil kun påvirke bevilgningsutviklingen *fremover* sammenlignet med hvordan den kunne ha blitt med andre alternativer. Med en høyere sats vil institusjonene bli mer resultatutsatt fremover i tid sammenlignet med alternativer hvor den aktuelle satsen er lavere. Uttellingen blir mer positiv ved resultatøkning, og mer negativ ved resultatnedgang.

Departementet vil ikke beregne scenarioer for hvordan uttellingen til de enkelte institusjonene kan utvikle seg fremover med ulike satser eller ulike kategoriinndelinger. Dette er i hovedsak prinsipielt begrunnet. For det første vil uttellingen først og fremst være avhengig av utviklingen i resultatene fremover og hvilke utdanninger institusjonene prioriterer opp eller ned. Det er et viktig prinsipp at institusjonene selv er ansvarlig for å disponere rammebevilgningen og dimensjonere studietilbudet innenfor overordnede rammer. Departementet kan derfor ikke legge bestemte prognoser til grunn for utviklingen ved hver institusjon, siden det vil avhenge av beslutninger som institusjonene gjør selv. For det andre er det ikke slik at kategoriinndelingen eller satsene bestemmer den samlede bevilgningsutviklingen for institusjonene. Historisk sett er det andre budsjettendringer/politiske prioriteringer enn den resultatbaserte uttellingen som har hatt mest å si for bevilgningen. Den samlede bevilgningsutviklingen vil avhenge av det økonomiske handlingsrommet og de politiske prioriteringene i de ordinære budsjettprosessene fremover i tid. Det er derfor ikke mulig å lage meningsfulle prognoser som reelt sett gir økt forutsigbarhet.

2 Funksjonen til kategoriene og behovet for å differensiere satsene

Kategoriene innebærer i dag både en differensiering av satsene som brukes for tildelingen av midler til utdanningskapasitet (studieplasser), og for den resultatbaserte uttellingen. Argumentene for en slik differensiering kan variere ut fra hvilket formål man vurderer.

Budsjettendringer for å regulere utdanningskapasiteten

Ved tildeling av studieplasser brukes satsene for å gi en bevilgningsøkning hvor det er forventet at institusjonene øker produksjonen av studipoeng med én 60-studiepoengenheter (SPE) per tildelte studie plass per år. Hvis satsen er høyere enn de faktiske kostnadene per SPE-endering på institusjonene, vil det innebære at institusjonene kan overoppfylle resultatforventningen eller at deler av de tildelte midlene brukes på noe annet enn den pålagte kapasitetsendringen. Hvis satsen er lavere, kan det motsatt medføre at

institusjonene underoppfyller resultatforventningen eller at den delvis dekkes innenfor gjeldende rammebevilgning.

Departementet mener det er flere forhold som taler for at det ikke er behov for en høy grad av differensiering i satsene for studieplasstilldelinger. For det første har det vært en stor fleksibilitet i oppfølgingen av resultatforventningene fra departementets side. Flere enkelttildelinger har ikke gitt økt produksjon i tråd med forventningene, mens andre enkelttildelinger har overoppfyllt forventningene. Forholdet mellom budsjettendringen og kapasitetsendringen avviker dermed i mange tilfeller fra hva satsene gir inntrykk av. For det andre har mange av studieplasstilldelingene blitt gitt med en generell sats (kategori D) uten å være øremerket enkeltutdanninger. For det tredje vil de årlige endringene i utdanningskapasiteten være små sammenlignet med den totale kapasiteten, noe som gir et lavere behov for presisjon i satsene.

Institusjonene fremmer årlig forslag til departementet om satsinger utover det som kan forventes å bli dekket innenfor gjeldende budsjettammer. Utgangspunktet er at slike forslag skal beskrive både forventet nytte og anslåtte kostnader ved satsingen. Forslag om utvidet utdanningskapasitet skal imidlertid ikke baseres på egne kostnadsanslag, men bare ta utgangspunkt i satsene til de ulike finansieringskategoriene. Hatlen-utvalget foreslo å også åpne for at institusjonene kunne fremme forslag om studieplasser basert på reelle kostnadsanslag, og at disse kunne bli benyttet ved tildelinger til helt nye tilbud.

I høringen av Hatlen-utvalgets rapport var det noen institusjoner som argumenterte mot forslaget om å kunne avvike fra kategorisatsene og heller benytte egne kostnadsanslag. Mange tok ikke eksplisitt stilling til forslaget. Argumentene mot forslaget var at det ville føre til at like studieprogrammer blir finansiert på ulike måter, og at det ville være mindre transparent, gi økt vilkårlighet og være mer administrativt ressurskrevende.

Departementet legger til grunn at Hatlen-utvalgets forslag ikke vil innebære at studieprogrammer vil være mer ulikt finansiert enn i dag. Ingen programmer blir direkte finansiert av departementet. Også ved bruk av faste satser varierer de reelle kostnadene per kapasitetsendring mellom institusjonene, og det er i dag vanskelig å få oversikt over hvordan budsjettendringer for studieplasser konkret følges opp.

Departementet mener det er et aktuelt alternativ at budsjettendringer for utdanningskapasiteten baseres dels på grovere gjennomsnittssatser enn i dagens system og dels på egne kostnadsanslag fra institusjonene. For budsjettendringer hvor det er nødvendig med et nært samsvar mellom beløpet og den konkrete resultatforventningen til en institusjon, vil det være aktuelt å benytte egne kostnadsanslag. For budsjettendringer som er begrunnet i behovet for å regulere kapasiteten totalt sett, og så fordelt på institusjoner, vil behovet for et nøyaktig samsvar med kostnader ved den enkelte institusjon være mindre. Egne kostnadsanslag kan også gi et løpende grunnlag for å vurdere de generelle satsene.

- Departementet ber derfor om nærmere synspunkter på:
 - en modell hvor institusjonene kan eller må utforme satsingsforslag om studieplasser basert på egne kostnadsanslag og ikke på satsene til finansieringskategoriene

- en mulig innretning av en grov gjennomsnittssats for studieplassmidler som er uavhengig av kategoriene for den resultatbaserte uttellingen og innplasseringen av hvert studieprogram

Resultatbasert uttelling

Endringer i produksjonen av studiepoeng eller uteksaminerte kandidater kan ha flere årsaker. De ulike årsakene kan reise ulike problemstillinger når det gjelder behovet for differensiering i satsene for den resultatbaserte uttellingen.

Ved budsjettendringer for endret utdanningskapasitet innebærer den resultatbaserte uttellingen at deler av bevilgningen først kommer når endringen faktisk er blitt gjennomført, og den beregnes på bakgrunn av faktisk produksjon. I dag er forholdet mellom satsen for studieplasstildeling (ca. 60 pst.) og resultatbasert uttelling (ca. 40 pst.) lik for alle kategorier. Det innebærer at de automatiske konsekvensene av å følge opp resultatforventningene er omtrent lik på tvers av utdanninger målt i forhold til studieplasstildelingen (og dermed grovt sett i forhold til de totale kostnadene).

Departementet mener dette ikke er en nødvendig forutsetning, og at forholdet mellom satsen for den resultatbaserte uttellingen og de totale kostnadene kan variere mellom ulike utdanninger. Dette taler for et redusert behov for å differensiere satsene. For det første legger departementet til grunn at styringssignaler følges lojalt opp i utgangspunktet. For det andre vurderer departementet uansett oppfølgingen av budsjettendringer for utdanningskapasiteten, og den resultatbaserte uttellingen er ikke den eneste mekanismen for å sikre at de forventede resultatene oppnås. Dersom den resultatbaserte uttellingen utgjorde en lavere andel av samlet tildeling, er det naturlig at departementets oppfølging ble noe tettere.

De resultatbaserte satsene gir uttelling for endringer i utdanningseffektiviteten ved institusjonene, altså hvor mange studiepoeng/kandidater som produseres innenfor gjeldende rammer. Dette kan forekomme enten innenfor en uendret oppgaveprofil (sammensetning av studietilbud og forhold mellom undervisning og forskning) eller gjennom at denne profilen endres.

En omdisponering fra utdanninger med høyere kostnader enn gjeldende sats til utdanninger med lavere kostnader enn satsen vil gi institusjonene økt økonomisk handlingsrom. Dersom den resultatbaserte uttellingen kun gis med én sats, vil en omdisponering fra en kostbar utdanning til en mindre kostbar utdanning kunne øke produksjonen som gir uttelling betydelig, og dermed gi økte rammer. Noe lignende vil gjelde ved omdisponeringer til andre formål enn utdanning. Jo lavere satsen er i forhold til de faktiske kostnadene, desto mindre vil den negative resultatbaserte uttellingen redusere det økonomiske handlingsrommet. Dette er et argument for en høy grad av differensiering hvis satsene har som formål å unngå at utsiktene til økt økonomisk handlingsrom blir mer bestemmende for utdanningsporteføljen enn måloppnåelsen for høy kvalitet og god tilgang til utdanning.

Departementet mener dette forholdet ikke bør overdrives, og har tillit til at styrene ved institusjonene gjør sine prioriteringer og disponeringer for å øke måloppnåelsen, ikke for å øke bevilgningen per se. Departementet vurderer at det er svært liten risiko for at

institusjonene vil legge ned kostbare og samfunnsviktige utdanninger ut fra rent økonomiske hensyn dersom satsene for den resultatbaserte uttelling reduseres.

Innenfor en uendret oppgaveprofil vil institusjonene få økt uttelling dersom ressursene brukes mer effektivt, f.eks. ved at en større andel fullfører.

Innenfor en uendret oppgaveprofil vil institusjonene få økt uttelling dersom ressursene brukes mer effektivt, f.eks. ved at en større andel fullfører. Departementet mener at dette hensynet ikke krever noe bestemt forholdstall mellom satsen og de faktiske kostnadene. Dagens kostnader er allerede finansiert, og en uttelling for å bruke disse ressursene mer effektivt trenger ikke være proporsjonal med kostnadene. Et annet mulig prinsipp er å innrette satsene ut fra behovet og nytten av effektiviseringer og bedre gjennomføring i de enkelte utdanninger.

En annen effekt av den resultatbaserte uttelling er at det kan gi rom for såkalte kapasitetsutvidelser «på marginen», hvor kapasiteten forutsettes å bli dekket inn innenfor et fremtidig høyere bevilgningsnivå som følge av den resultatbaserte uttelling. En høy differensiering av satsene i tråd med de faktiske kostnadene vil gjøre at utdanningene har likere muligheter til å utvide kapasiteten på denne måten.

Departementet vil ikke legge dette til grunn som en nødvendig forutsetning. Departementet har hovedansvaret for å regulere bevilgningsnivået totalt i forhold til det samlede behovet for høyere utdanning, og for fordelingen mellom institusjonene. En sentral faktor i vurderingen av institusjonenes satsingsforslag er hva som ikke kan forventes å bli dekket innenfor gjeldende rammer. Slike satsinger er derfor et alternativ for å ivareta særlig kostbare behov. Ved etableringen av systemet ble det heller ikke lagt noen vekt på at alle utdanninger skulle ha likt potensial til kapasitetsutvidelser innenfor den resultatbaserte uttelling. Dette kom til uttrykk blant annet gjennom at kunsthøyskolene ble holdt utenfor systemet, og dermed ble en stor del av de kunstneriske utdanningene avhengig av særskilte tildelinger for å kunne utvide kapasiteten.

Samlet mener departementet at det er grunnlag for å redusere antallet kategorier når det gjelder den resultatbaserte uttelling. Departementet ser for seg at det vil være rimelig å redusere antall kategorier til mellom en og tre. Departementet mener at en slik tilnærming vil tydeliggjøre det enkelte styrets ansvar for den helhetlige innretningen, utviklingen og volumet i studieporteføljen.

- Departementet ber om nærmere synspunkter på vurderingen av behovet for å differensiere satsene for den resultatbaserte uttelling

3 Grunnlaget for kategoriene

Gradsnivå

Gradsnivået er en betydelig faktor i dagens kategoriinndeling, og bachelor- og masterutdanninger i samme fag er generelt innplassert med en avstand på to trinn. Før dagens kategorier hadde hovedfagsstudier en høyere sats, i tillegg til enkelte av de lange profesjonsutdanningene.

Departementet mener det i dag ikke er behov for å differensiere satsene ut fra gradsnivå. Institusjonene har ansvaret for å ha en god balanse mellom gradsnivåene i sitt utdanningstilbud. Dette styres i svært liten grad av departementet, og det er ingen holdepunkter for at en bestemt innretning av satsene er nødvendig for å «kompensere» for at institusjonene ellers ville dimensjonert gradsfordelingen på en uhensiktsmessig måte. Departementet tar ikke stilling til hva som er den ønskelige ressursbruken per student ved de forskjellige gradsnivåene i ulike fag, men legger til grunn at dette faller inn under institusjonenes ansvar og at en eventuell styring gjennom kategorisatsene er unødvendig.

Utdanning/fagområde

Innplasseringen ut fra utdanningens faglige innhold reiser to spørsmål: det ene er hvilke egenskaper som skal være bestemmende for innplasseringen, og det andre er hvilket aggregeringsnivå av utdanning/fagområde disse egenskapene skal legges til grunn på.

I dagens kategoriinndeling er aggregeringsnivået dels fagområdenivå og dels utdanningsnivå. For utdanninger i fagområdene humaniora, samfunnsvitenskap, økonomiske og administrative fag og realfag og teknologi er innplasseringen bestemt ut fra utdanningens fagområde, ikke ut fra gjennomsnittet for den konkrete utdanningen. Unntakene er utdanning i arkitektur og noen mediefag som er innplassert enkeltvis, og ikke ut fra deres overordnede fagområde. Innenfor helse- og sosialfag og lærerutdanning og til dels estetiske fag er innplasseringen bestemt på utdanningsnivået, og disse fagområdene er spredt på flere enn to kategorier.

Hægeland-utvalget anbefalte en inndeling med fire kategorier: 1) teorifag, 2) utdannings- og velferdsfag, 3) laboratorie- og utstyrskrevende fag og 4) særskilt kostbare fag som kliniske fag og utøvende kunst. Forslaget var ikke eksplisitt på om innplasseringen burde avgjøres på utdannings- eller fagområdenivå, men fremstilte det som transparent at utdanningene innenfor hvert fagområde var innplassert i samme kategori. Hatlen-utvalget anbefalte en reduksjon til mellom to og fire kategorier, men gikk ikke nærmere inn på prinsipper for inndelingen.

Kategoriene er i dag grovt inndelt etter hvor ressurskrevende de ulike utdanningene er med hensyn til personale og utstyr. Det er ikke angitt i hvilken grad inndelingen utelukkende var basert på kostnadene i de eksisterende tilbudene ved innføringen, eller på ønskede prioriteringer for tilbudene fremover. Hva som er mest logisk av disse innretningene, avhenger av hva formålet med satsene er.

For satsene for studieplasstildelinger er det prioriteringen av ressursbehovet ved kapasitetsendringer fremover som er mest relevant. Det finnes ikke ett riktig finansieringsnivå for hver utdanning, og det er et stort spenn av mulige innretninger av alle utdanninger som kan gi en samlet akseptabel måloppnåelse sammenlignet med ressursbruken. Jf. omtalen i avsnitt 2 mener departementet det er et aktuelt alternativ å ta utgangspunkt i én standardsats fremover, og ellers basere budsjettendringer på konkrete kostnadsanslag fra institusjonene ved behov.

Dersom et formål med satsen for den resultatbaserte uttellingen er å kompensere slik at endringer i den eksisterende profilen ikke skal påvirke det økonomiske handlingsrommet, er

det dagens faktiske kostnader som er relevant kriterium, slik at kostnadsendringer ved endringer i utdanningsporteføljen automatisk gjenspeiles i finansieringen. Departementet legger til grunn at dette formålet bør ha en mindre funksjon i systemet, og har tillit til at institusjonene disponerer sin bevilgning på en ansvarlig måte med hensyn til måloppnåelsen.

Departementet mener at et alternativ som bør vurderes for kategoriene for den resultatbaserte uttellingen, er at inndelingen baseres på hvilke utdanninger det er behov for å prioritere i dimensjoneringen av høyere utdanning fremover. En høyere resultatbasert sats vil på den ene siden øke de automatiske budsjettkonsekvensene av å redusere den eksisterende kapasiteten, og på den andre vil det gi økt uttelling for institusjoner som viser at de kan omdisponere til prioriterte områder. Et alternativ kunne være en todeling hvor noen prioriterte områder ble innplassert med en høyere resultatbasert sats, f.eks. med en avstand på 30 prosent.

Departementet ber om synspunkter på:

- prinsippene og nivåene for kategoriinndelingen, og ev. konkrete forslag til inndelinger
- en modell hvor prioriteringsbehovene for dimensjoneringen fremover legges til grunn for satsene for den resultatbaserte uttellingen

Tilleggssats for fleksible utdanninger

Regjeringen mener det er behov for et mer tilgjengelig og fleksibelt utdanningstilbud som bidrar til at både den enkelte og arbeidslivet får den kompetansen de trenger, og at verken bosted eller livssituasjon hindrer folk i å ta utdanning og oppdatere kompetansen gjennom livet.

Hatlen-utvalget anbefalte primært at kandidatindikatoren ble fjernet for å fjerne disinsentivene i systemet for videreutdanninger, men åpnet også for et påslag i satsen for uttelling for studiepoeng for å gjøre det mer attraktivt å legge til rette for videreutdanning. Blant hørings svarene var det noen som uttrykte støtte for dette, men også andre som pekte på at det kunne være utfordrende å avgrense i statistikken de tilbudene som burde få høyere uttelling.

Departementet mener i utgangspunktet at utformingen av de enkelte utdanningstilbudene skal være institusjonenes ansvar innenfor sine budsjettammer, og at systemet ikke bør legge opp til at spesifikke kostnader (f.eks. til høyere administrasjonsdel for små emner) blir særskilt kompensert. Samtidig er det et klart behov for å gjøre utdanningssystemet mer fleksibelt og tilgjengelig, både geografisk og for å lettere kunne kombineres med jobb. En høyere sats for fleksible og tilgjengelige tilbud trenger ikke å innebære at modellen legger opp til særskilt kostnadskompensasjon, men at den skal understøtte politisk ønskede omprioriteringer og endringer i tilbudet. Det er imidlertid en utfordring at den reelle tilgjengeligheten til ulike tilbud er vanskelig å måle, og at et påslag for konkrete organiseringsformer kan føre til uønskede taktiske tilpasninger.

- Departementet ber om synspunkter på forslaget om å innføre en særskilt sats for fleksible tilbud, muligheter for konkret avgrensning av tilbudene som bør omfattes, og forslag til en mulig sats

4 Innfasing av budsjettmidler knyttet til utdanningskapasitet

Dagens system innebærer at budsjettendringer knyttet til utdanningskapasiteten fases inn jevnt over tid. Dersom opptakskapasiteten endres varig, endres bevilgningene jevnt inntil den totale kapasiteten er fullt utbygget og de første kandidatene uteksamineres. Et varig økt opptak i en treårig utdanning gir på sikt en økt bevilgning med tre ganger satsen, som blir faset inn med en halv sats (ett semester) i år 1, en full sats (to semestre) i år 2 og 3 og en halv sats (ett semester) i år 4.

I dag tas det høyde for den resultatbaserte uttellingen gjennom at de direkte tildelte midlene er avkortet tilsvarende den forventede uttellingen. En alternativ måte å ta høyde for uttellingen på er å bevilge den samlede budsjetteffekten i utgangspunktet, men korrigere i grunnlaget for den resultatbaserte uttellingen i påfølgende år slik at det ikke gis ekstra uttelling for den forventede kapasitetsendringen. Dagens system innebærer at dersom resultatforventningene innfris, bevilges den samlede anslåtte budsjetteffekten først tidligst to år etter det aktuelle budsjettåret. En korreksjon i grunnlaget for uttellingen ville innebære at den samlede budsjetteffekten bevilges i det aktuelle budsjettåret fra første år, men at bevilgningen to år seinere vil bli redusert dersom resultatforventningen ikke innfris.

- Departementet ber om synspunkter på:
 - alternative modeller for innfasing som ikke innebærer at bevilgningen endres jevnt per semester, men f.eks. over en kortere periode eller med høyere beløp innledningsvis
 - en alternativ modell for å ta høyde for den resultatbaserte uttellingen ved planlagte kapasitetsendringer, hvor det kompenseres gjennom reduksjoner i grunnlaget for den resultatbaserte uttellingen og ikke i det opprinnelig tildelte beløpet

Med hilsen

Hedda Huseby (e.f.)
avdelingsdirektør

Sigve Berge Hofland
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Adresseliste

Ansgar Teologiske Høgskole	Fredrik Fransons vei 4	4635	KRISTIANSAND S
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo	Postboks 6768 St. Olavs plass	0130	OSLO
Barratt Due musikk institutt	Postboks 5344 Majorstuen	0304	OSLO
Bergen Arkitekthøgskole	Postboks 39	5841	BERGEN
Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning	Thron Nergaards veg 7	7044	TRONDHEIM
Fjellhaug Internasjonale Høgskole	Sinsenvn. 15	0572	OSLO
Handelshøyskolen BI		0442	OSLO
Høgskolen i Innlandet	Postboks 400	2418	ELVERUM
Høgskolen i Molde	Postboks 2110	6402	MOLDE
vitenskapelig høgskole i logistikk			
Høgskolen i Østfold		1757	HALDEN
Høgskulen for grønn utvikling	Arne Garborgsvei 22	4340	BRYNE
Høgskulen i Volda	Postboks 500	6101	VOLDA
Høgskulen på Vestlandet	Postboks 7030	5020	BERGEN
Høyskolen for Dansekunst	Marstrandgata 8	0566	OSLO
Høyskolen for Ledelse og Teologi	Micheletsvei 62	1368	STABEKK
Høyskolen Kristiania			
Kunsthøgskolen i Oslo	Postboks 6853 St Olavsplass	0130	OSLO
Lovisenberg diakonale høgskole	Lovisenberggaten 15 B	0456	OSLO
MF vitenskapelig høyskole for teologi religion og samfunn	Postboks 5144 Majorstua	0302	OSLO
NLA Høgskolen	Postboks 74	5812	BERGEN
Nord universitet	Postboks 1490	8049	BODØ
Norges Handelshøyskole	Helleveien 30	5045	BERGEN
Norges idrettshøgskole	Postboks 4014 Ullevål Stadion	0806	OSLO
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet	Postboks 5003	1432	ÅS

Norges musikkhøgskole	Postboks 5190 Majorstua	0302	OSLO
Norges teknisk- naturvitenskapelige universitet OsloMet – storbyuniversitetet		7491	TRONDHEIM
Samisk høgskole	Hánnoluohkká 45	9520	KAUTOKEINO
Steinerhøgskolen	Professor Dahls gate 30	0260	OSLO
Universitetet i Agder	Serviceboks 422	4604	KRISTIANSAND S
Universitetet i Bergen	Postboks 7800	5020	BERGEN
Universitetet i Oslo	Postboks 1072 Blindern	0316	OSLO
Universitetet i Stavanger		4036	STAVANGER
Universitetet i Sørøst- Norge	Postboks 235	3603	KONGSBERG
Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet		9019	TROMSØ
Universitets- og høgskolerådet	Stortorvet 2	0155	OSLO
VID vitenskapelige høgskole	Postboks 184 Vinderen	0319	OSLO

Orienteringssaker AHOs styre møte

Sak 104/22 SAHOs rapport

Dato	14.12.2022
Saksbehandler	Lise-Marie Korneliussen
Arkivnummer	21/00916-7
Vedlegg:	SAHOs rapport 14.12.22

Vedlagt SAHOs rapport per 14.12.2022.

Rapport fra SAHO til styret 5/12/22

For å kjapt ta opp tråden fra forrige gang har SAHO bedt om revidert kontrakt med skolen. Vi arbeider fremdeles med å få på plass en struktur som er bedre tilpasset dagens behov. Vi er stadig i kontakt med studenter og med skolens ledelse for å sikre sikre en velfungerende studentpolitikk.

Vi må også meddele at høstfesten ikke ble noe av. Dette var til høstfestkomiteens, og resten av GK5s, store skuffelse. Grunnen var uforutsette økonomiske vanskeligheter med for kort varsel. Vi ser på muligheten for en vårfest, og gleder oss til vinterfesten som er vedtatt at skal gjennomføres i samarbeid med instituttene og studenter.

Det har vært mye skriverier om prioriteringene som er blitt gjort med tanke på kutt i statsbudsjettet. Det ble blant annet skrevet en kronikk av designstudent Per Christensen. I tillegg ble en gruppe studenter, deriblant Hobbe og Maija, intervjuet av Universitas angående kuttet i designplassene. I forrige uke besluttet også SAHO å støtte UiO og UiB sin *non grata* mot Ola Borten Moe. Dette er fordi vi ser behovet for å støtte opp under misnøyen og protestere når man ikke blir hørt av egen minister. Dette fikk også en del oppmerksomhet i media.

Vi har behov for å lufte noen bekymringer angående relevant pensum og oppdaterte holdninger:
Vi har tagit emot en del bekymringar frå studenter som opplever att skolan är generellt frånvarande när det kommer till FN's bækraftsmål, specifikt 5.1*, 10.3* och 13.3*.

5.1, 10.3 På design pratar vi ofta om viktigheten av ulike perspektiv, men väldigt sällan om varför det är viktigt och aldrig om förståelse av perspektiv. Om vi har förstått det rätt så var det bara en kvinna som blev vald till att sitta som censor för slutprojekt hösten 2022 på design. Handlar detta om vem i samhället AHO har kontakt med eller om vem vi ser har kompetens i samhället? Vi har försökt att se på skolans "mangfoldsstrategi" men blir möt av lite när vi till sist förstår att det är en person, själv som jobbar med detta, 50%. En person som får lite till inget kvalificerande stöd från intuitionen. Olika grupper har försökt jobba med skolan på detta men blir bemöt av den klassiska "Agreeing Without Action" – bekräftar att det är viktigt men tar lite målrättade tag i handling.

13.3 Om vi ser på AHOs strategiska plan "Agenda 2025" så nämns det vid flera tillfällen att skolan ska bidra med att lösa globala samt lokala problem, reducera fotavtryck och att studieprogrammen tar problemen seriöst. Det upplevs att stå i konflikt med att studenter på arkitektur till exempel stöper betong och designstudenter stöper plastflaskor, något som har sin egen merit, men det vägs inte upp på något sett i reflektion över dem belastningar dessa praktiker har på samhället. Internationella studenter uttrycker att skolan verkar ha lite interesse för bækraft, samt studenter på skolan – separat från SAHO – har startat ett klimat-organ som önskar att utmana skolan på just detta.

Detta är synd att studenter opplever, spesielt når vi vet att det finns så mycket fantastisk kompetens på denna skolan som inte har möjligheten att nå ut. Kanske fel lärare på fel plats.

<https://aho.no/no/agenda-2025-strategi-2020-2025>

*5.1 Få slutt på alle former for diskriminering av jenter og kvinner i hele verden

*10.3 Sikre like muligheter og redusere forskjeller i levekår, blant annet ved å avskaffe diskriminerende lover, politikk og praksis og ved å fremme lovgivning, politikk og tiltak som er egnet til å nå dette målet

*13.3 Styrke enkeltpersoners og institusjoners evne til å motvirke, tilpasse seg og redusere konsekvensene av klimaendringer og deres evne til tidlig varsling, samt styrke kunnskapen og bevisstgjøringen om dette.

Vi avslutter i dag med å minne på at økt transparens fra administrasjon- og ledelsesnivå ovenfor studentene er viktig for å få til gode samarbeid og en trygg studieplass. Vi må også gjøre et bedre promoteringsarbeid når det gjelder synlighet til studentene. Internasjonale studenter må integreres mer i det sosiale livet på skolen. Mot jul har vi tatt en evalueringsrunde på vårt arbeid i høst. Vi er

ennå ikke ferdige med omstruktureringen av SAHO. Diplomfest, valg og ytterligere synlighet av SAHO-møter er det første på agendaen på nyåret.

Vår jobb er, som alltid, å sikre studentenes faglige og sosiale kvalitet i studiet.

Takk for oss!

Orienteringssaker AHOs styre møte

Sak 105/22 Referat fra råd og utvalg

Dato	14.12.2022
Saksbehandler	Lise-Marie Korneliussen
Arkivnummer	22/00178-6
Vedlegg:	Sak 63-22 - Minutes of meeting 13.10.2022

Vedlagt referat fra forskningsutvalgets møte 13.10.2022.

Minutes of meeting in the Research Committee (Forskningsutvalget)

Date: 13 October 2022
 Time: 13.00 – 15.00
 Place: AHO Board room
 Participants: Lise Amy Hansen, Jeremie McGowan, Peter Hemmersam, Ute Groba, Ricardo Simian,
 Notice of absent: Nick Walkey, Josina Vink, Bjørn Sandaker
 Head of meeting: Lise Amy Hansen
 Secretary: Reier Møll Schoder
 Copy: Randi Stene, Ulrika Herlofsen

NR	AGENDA
55/22	Approval of agenda Resolution: <i>Agenda 13.10.2022 approved</i> Potential partiality in cases on the agenda
56/22	Approval of minutes Resolution: <i>Minutes from meeting 22.09.2022 approved</i>
57/22	Vise-rektor informerer - UHR conference - Veileder for etisk arbeid i UH sektoren.
58/22 (Not Public)	Report from Adjudication committee Vedtak: <i>FU godkjenner bedømmelseskomiteens rapport og ber kandidaten omarbeide avhandlingen i henhold til komiteens anbefalinger. Siste innleveringsfrist for den omarbeidede avhandlingen settes til 13 januar 2023.</i>
59/22	Report from Adjudication committee The adjudication committee assessing Qing Caos PhD thesis has handed in their report. The find the thesis worthy of public defense. The defense date is not set, but will be in December. The defense will be a digital defense. Resolution: <i>FU take cognizance of the report from the adjudication committee.</i>
60/22	Ny Langtidsplan for forskning og høyere utdanning Den 6 oktober la regjeringen frem forslag til statsbudsjett for 2023. Her vil bevilgningen til AHO øke med rundt 14 millioner totalt, i stor grad grunnet prisjustering og økte studieplasser. Samtidig la også Kunnskapsdepartementet frem en ny langtidsplan for forskning og høyere utdanning som vil ha stor betydning for sektoren de neste årene. Vise-rektor og forskningsadministrasjonen vil orientere nærmere om dette i møtet.

61/22

PhD calls 2023

In FU 17 November FU will discuss and decide upon which five calls that should be supported as AHOs PhD positions in 2023. To make sure the process and discussion will be as transparent as possible, Vice-rector Lise Amy Hansen would like to discuss this in FU.

In addition, FU decided last year to not appoint external expert committees to assess the applications and do this internally at AHO instead. There is a need to discuss this and map out how this is handled in practical manners.

In addition to the discussion around the PhD calls, FU also was presented with the decision from the PhD programme committee to end the PhD by Practice pilot. This was based on the external evaluation and internal discussion in the programme board, where the conclusion is that AHO has one academic PhD and that the PhD by Practice students can fulfill the pilots ambitions with the three PhD thesis formats AHO allows.

Any Other business

Lise Amy Hansen
Head of FU

Reier Møll Schoder
Secretary

Orienteringssaker AHOs styre møte

Sak 106/22 Årsplan for styrets arbeid

Dato	14.12.2022
Saksbehandler	Lise-Marie Korneliussen
Arkivnummer	21/00761-9
Vedlegg:	Årsplan for styrets arbeid 2023

Vedlagt årsplan for styrets arbeid vår 2023. Det foreslås å flytte første møte i mars en uke frem – det knytter seg til innleveringsfristene for årsrapport som kommer tett på møtet.

Årsplan for styrets arbeid 2023

Det legges frem en årsplan for styrets strategiske saker på hvert styremøte. Planen er rullerende og det tas forbehold om at saker kan komme til, flyttes, slås sammen eller endre tittel.

Faste saker hvert møte:

Referater:

Studieutvalg

Forskningsutvalg

Rektors rapport

SAHOs rapport

Regnskap

Faglig innslag

Onsdag 15. mars (8. mars ?)

Årsregnskap 2021 (v)

Årsrapport 2021-2022 (v)

Årsrapport fra AMU (o)

Årsrapport fra ansettelsesutvalg (o)

Årsrapport om informasjonssikkerhet (v)

Tildelingsbrev 2022 (v)

Kvalitetssikring internasjonalt samarbeid

Oppfølging av Agenda 2025

Ansettelse av instituttleder design

Meritteringsordning

Programevaluering Master i design

Onsdag 3 mai (seminar 2-3 mai)

Utsynsmelding

Etter- og videreutdanning

Mal for studiekvalitetsrapport

Studiekvalitetssystem

Prosjektplan for tilpassing til nye budsjетtrammer

Onsdag 14. juni

Revisjonsberetning fra Riksrevisjonen

Etatsstyring

Evaluerings og eventuell revisjon av faggruppelider

Onsdag 11. oktober

Årsrapport om studiekvalitet

Årsrapport læringsmiljøutvalg

Innspill til satsninger utenfor rammen 2025

Onsdag 6. desember

Vedtak budsjett 2024

Orienteringssaker AHOs styre møte

Sak 107/22 Eventuelt

Dato	14.12.2022
Saksbehandler	Lise-Marie Korneliussen
Arkivnummer	22/01017-1

Skriv inn tekst her...